

ЗАТІНЕНИЙ ТРОН

Боротися за майбутнє... чи померти за корону?

goodreads
CHOICE
AWARD

БЕСТСЕЛЕР NEW YORK TIMES

ДЖЕННІФЕР Е. НІЛЬСЕН

ДЖЕННІФЕР Е. НІЛЬСЕН

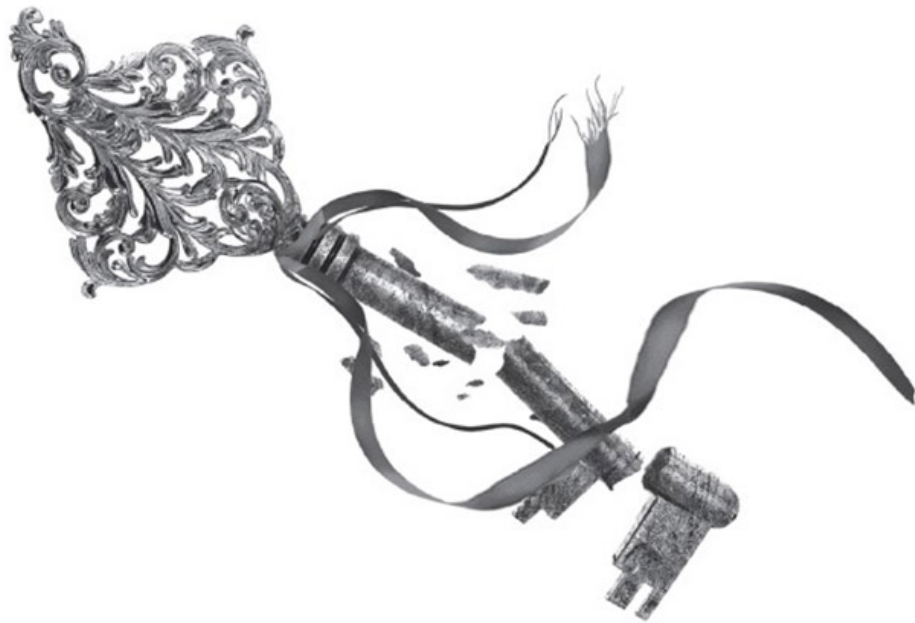
ЗАТІНЕНИЙ
ТРОН

ДЖЕННІФЕР Е. НІЛЬСЕН

ЗАТІНЕНИЙ
ТРОН

ДЖЕННІФЕР Е. НІЛЬСЕН

ЗАТІНЕНИЙ ТРОН

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Дженніфер Е. Нільсен

ЗАТІНЕНИЙ ТРОН. Книга 3

Серія «Сходження на трон»

Оригінальна назва: The Shadow Throne.

Опубліковано за домовленістю зі Scholastic Inc., 557 Broadway,
New York, NY 10012, USA.

Усі права застережено.

Переклад з англійської Юлі Садохи

Ярон знав, що на Картію чекає війна. Та він і припустити не міг, що проти нього піде не лише Авенія, а й сусідні Гелін та Менденваль. Однак там, де погано, завжди може стати гірше: звістка про те, що король Варґан викрав Імоджен, змушує хлопця залишити власне королівство й податися в саме пекло, аби врятувати подругу.

Коли ж план не спрацьовує, Ярон потрапляє в лещата ворога, а на кону опиняються життя його друзів. Перед ним постає вибір: здатися Авенії, врятувавши тих, кого можливо... або ж битися до останньої краплі крові, зберігши за собою титул Ярона Висхідного, короля-відчайдуха, що радше помре, аніж буде скорений.

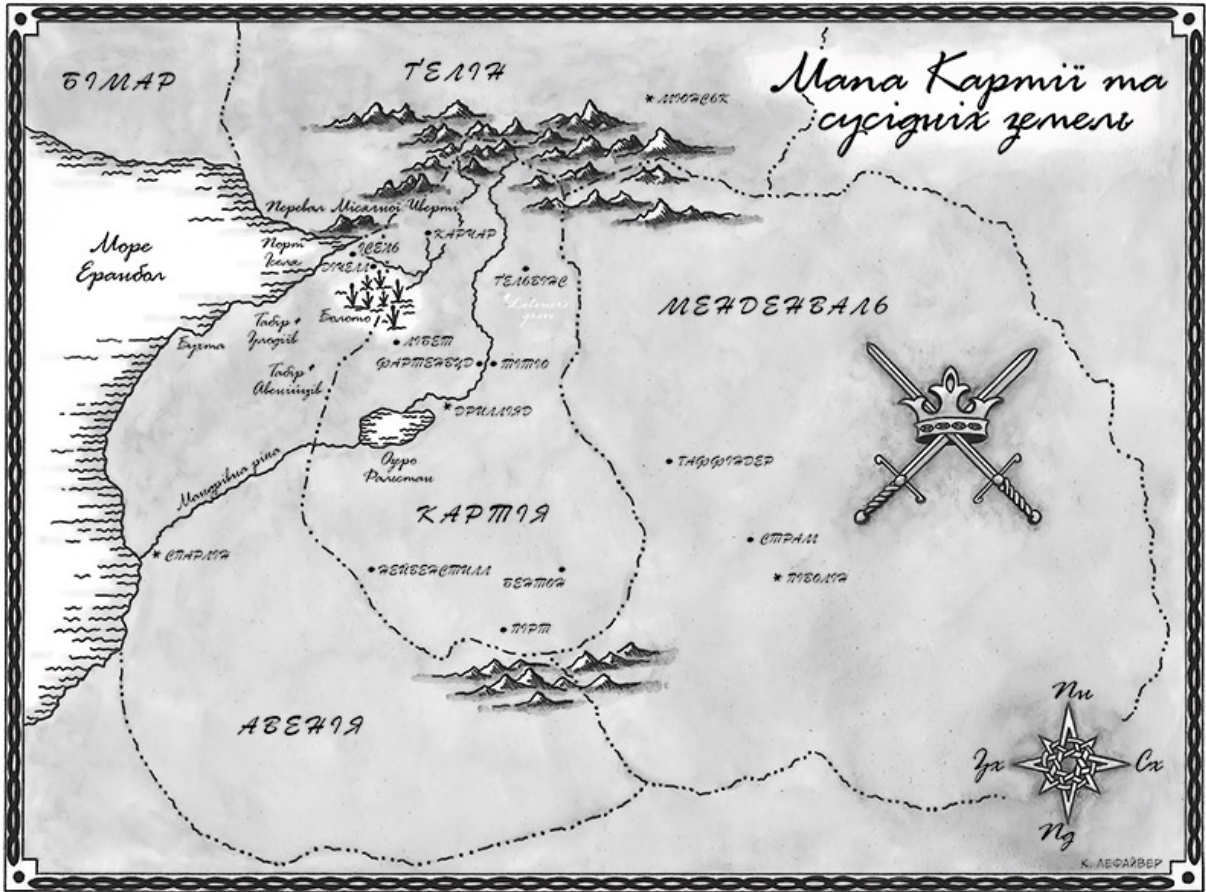
Copyright © 2014 by Jennifer A. Nielsen.

Map by Kayley LeFaiver

© Юля Садоха, переклад, 2024

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2024

*Для Пет і Баррі,
чиї добрі серця зігрівають найкращі родини та взяли мене до себе,
запропонували печиво й обійми, а також допомогли приземлитися на
тверду землю.*

• ПРОЛОГ •

За три тижні до війни

За своє життя я немало бився — часом навкулачки, деколи на ножах і вряди-годи на мечях. Я стикався із суперниками вдвічі кремезнішими, удвічі злішими та зазвичай потворнішими, ніж я міг собі уявити. Та жоден не здатен був перевершити ту запеклу суперечку, яка зараз точилася у самому серці моєї великої зали.

— Привезти тебе у замок було моєю найбільшою помилкою! — кричав я. Долоні мої так сильно стискалися в кулаки, аж нігті, здавалося, от-от проштрикнуть шкіру. — І я б просто зараз наказав стратити тебе, але твоя шия не варта і шматка мотузки!

Мої погрози, ясна річ, летіли у бік Родена. За кілька коротких місяців нашого знайомства ми з ним багато чого пройшли разом. Він намагався вбити мене двічі — або тричі, якщо зважати на зламану ногу, — а я ризикував власним життям, щоби переконати його повернутися до Картії й очолити мою гвардію. Звісно, у нас часто виникали суперечки. Та жодна не могла зрівнятися із розмахом цієї сварки.

— А я б радо вмер, — гаркнув у відповідь Роден, — якби наказ віддавав не такий дурний король!

Ця зневага збурила хвилю зойків у великій залі. Такі слова легко виправдали б мій наказ про арешт Родена, та я стримався. Крім того, я ще не закінчив говорити, чи ба кричати на нього.

— Вважаєш, що як капітан гвардії ти тепер мені рівня? — запитав я. — Може, ти й керуєш нашими військами, та я тобі не скоряюся! І я поведу військо по-своєму!

Роден показав на мою праву ногу, що була міцно забинтована. За наказом хірурга, такою вона мала залишатися ще декілька тижнів — і

це щонайменше.

— Ти не можеш вести військо зі зламаною ногою.

— То не треба було мені її ламати! — відрубав я.

— Краще б я зламав тобі щелепу, — відказав Роден. — Тоді не довелося б слухати твої дурнуваті накази!

Цього разу зойкнули не лише регенти, а й слуги, які проходили повз. Він звернувся до присутніх у залі й провадив далі:

— Наші солдати розкидані всією країною. Якщо Авенія вторгнеться з півдня, то нас розчавлять.

Мій верховний камергер, лорд Кервін, поспішив до нас і стиха сказав:

— Мій королю, чи могли б ми продовжити цю розмову приватно, у тронній залі? Всі ж слухають.

Так, я знав, що слухають. Не лише ті, хто перебував у залі, коли почалася сварка, а й багато інших, хто почув крики й прийшов подивитися, що за метушня тут зчинилася. Кервінові, може, й було ніяково за мене, та я не збирався ховатися.

Я відступив від нього і сказав:

— Нема чого продовжувати, лорде Кервіне. Капітан моєї гвардії вважає, що я не маю права голосу щодо того, як тренуються мої війська.

Кервін глянув на Родена, явно обурений його зневагою, та Роден лиш міцніше стиснув щелепи.

— Ми всі підкоряємося волі короля, капітане. І ви теж повинні, — так різко відрубав Кервін, що Роден аж здригнувся.

Та перш ніж капітан моєї гвардії встиг озватися, я сказав:

— Ні, Кервіне. Я не хочу, щоби він вклонявся мені, а потайки був переконаний, що має рацію. — Тоді я звернувся до Родена: — Якщо ти думаєш, що здатен краще тренувати наше військо, то я кидаю тобі виклик. Бери кого хочеш і тренуй їх так, як вважаєш за потрібне. Тоді ми порівняємо вміння наших двох груп. Ти побачиш, що я маю рацію.

— Не маєш! — скрикнув Роден. — Я негайно починаю тренування у королівському дворі.

— Ні, не в моєму дворі. І навіть не в моєму місті! — заперечив я. — Якщо погоджуєшся на такі умови, то мусиш покинути Дриллід. Залишити місто у компанії своїх пихи й великих сподівань і повернутися, щойно зрозумієш, де твоє місце.

Кервін торкнувся моєї руки:

— Яроне, благаю вас, подумайте про свої слова. Ви двоє повинні помиритися. Ви й досі травмований, і якщо на нас справді насувається війна, то ваш капітан потрібен нам тут.

Та я відкинув його руку. Схилившись до Родена, я прошипів:

— Забирайся.

Роден глипнув на мене таким лютим поглядом, що мені навіть стало тривожно. А тоді заявив, що за годину покине місто, забравши сорок воїнів із тих, якими він командував. Попри все те, що ми сказали один одному, я щиро бажав йому успіхів.

Я дивився Роденові вслід, а тоді звернув погляд на тих, хто зібрався довкола й спостерігав за виставою. То були довірені придворні, слуги й громадяни моєї країни. І, цілком можливо, бодай один із них служив шпигуном у нашого ворога й тепер понесе звістку про розбите й розділене військо Картії.

З того дня, коли я повернувся від піратів, Картія почала військові приготування, яких це покоління ще не бачило. Ми запасалися їжею, кували зброю і зводили захисні споруди. Однак найбільше я потребував того, що було вкрай важко роздобути: часу.

Виявилось, що мали ми його ще менше, ніж я сподівався. Бо лишень через три короткі тижні розпочалася війна...

• ОДИН •

Три тижні по тому

Я отримав новину про напад на Лібет на заході сонця, коли стояв у широкому, порослому травою полі біля мурів замку. Навпроти мене були Кервін, Амаринда і Мотт, але я ніби не бачив їх.

Лібет був мирним містечком, яке давно не зачіпала біда, що спустошувала інші поселення поблизу кордону з Авенією. Його населяли родини фермерів і купців, які, звісно, зовсім не чекали на напад, тож навіть найсильніші не змогли б підготувати гідний захист. Я боявся уявити той жах, який вони пережили вночі, і ту руїну, у якій вони опинилися зараз. Від самої думки про це в легенях забракло повітря.

І це ще не все. Під час нападу Імоджен захопили в полон.

Здавалося, що всі говорять одночасно й ніхто не усвідомлював, що в моїй голові роїлися запитання, на які ніхто з них не міг відповісти. Є звістка про те, чи вона ще жива? Якщо так, то чи скривдили її? Що вони можуть із нею зробити, якщо замислять цим зачепити мене? Адже саме з цієї причини король Варган послав по неї своє військо.

Якщо Імоджен і досі жива, то Авенія вимагатиме повної капітуляції в обмін на її повернення. Та вони знають, що я б нізащо не здався, і розраховують, що я спробую врятувати її. Для них вона лише приманка, а я — справжня здобич.

Окрім того, війна, яку я очікував уже кілька місяців, урешті настала. Та всі мої ретельні планування тепер здавалися недоречними. Лише дрібка цих новин збігалася з тим, що я очікував почути. І Кервін повільно підкидав хмизу у вогнище:

— Також ми щойно отримали звістку, що Гелін та Менденваль наступають із півночі та сходу, — мовив він. — Це спільний напад, і

тепер ми в оточенні. Яроне, війна почалася.

Вони знову заговорили всі разом, але я нічого не чув. Не міг розібрати окремих слів. Я ніяк не міг зрозуміти, що вони хочуть від мене.

Амаринда торкнулася моєї руки:

— Яроне, ви зблідли. Скажіть щось.

Я витріщився на неї, але не бачив нічого перед собою, лише позадкував.

— Перепрошую, — пробурмотів я.

Тоді розвернувся і побіг наосліп, за покликом якоїсь внутрішньої сили, яка змусила мене тікати звідти. Мені потрібне було місце, щоби все обміркувати і зрозуміти. Щоби змогти дихати.

Я помчав до замку і тільки краєчком свідомості відчував різкий біль, який і досі спалахував у правій нозі, коли я напружував її. Зламана Роденом кістка ще не до кінця зрослася, та я лише надав ходу. Я, навпаки, хотів відчувати біль, щоби дати волю паніці й емоціям.

Я біг, а силуети слуг і солдатів зливалися в розмиті плями на тлі. Я не був певен, куди біжу і що сподіваюся там знайти. У голові заціпеніла лише одна думка: вони забрали Імоджен. І вимагатимуть усе за її повернення.

Згодом я опинився у королівських садах — єдиному місці, де міг побути наодинці. Я хотів захватитися на виступі стіни, тож спробував видертися вгору по виноградних лозах. Там я зміг би подумати. А якщо буде достатньо часу, то навіть скласти ці жахливі новини до купи, щоби мій світ знову став зрозумілим. Та я не здолав навіть половину нижчої стіни, коли м'язи зламаної ноги підвели мене. Я впав на землю, перекотився і сперся спиною на стіну, уже не намагаючись видертися.

Може, дарма я сюди прийшов. Ані тут, ані деінде я не знайду відповідей. Я роззирався довкола, а стіни немов нависали наді мною. Голова йшла обертом, і я не міг зібрати думки до купи. Хвилювання, плани й рішення клубочилися в голові, мов дим, і змушували задихатися.

— Ваша величносте, пробачте, що втручаюся у ваш особистий простір.

Я підвівся, побачивши, що прийшов Гарлоу. Він вклонився і підійшов ближче.

— Я думав, що нападе лише Авенія, — сказав я. — Може, ще Гелін, але ж не Менденваль. І не в такий спосіб.

— Ніхто з нас не передбачив цього.

— У Варгана не було жодних причин нападати на Лібет. Він нічого не отримав, зруйнувавши це місто, — я знову уявив собі ті жахіття, які їм довелося пережити вночі. — Нічого, окрім Імоджен.

— Я знаю, — Гарлоу облизав пересохлі губи й додав: — Ми чекаємо ваших наказів, королю.

— Яких наказів?! — скрикнув я. Сердитися було нерозсудливо, особливо на нього, та я не міг стриматися. — Я не можу битися у цій війні! Я не маю плану для чогось настільки масштабного. Я навіть не зміг захистити її. Вона мала б бути в безпеці якнайдалі від мене. — Я широко розплющив очі й ковтнув повітря. У горлі зібрався клубок. — Я не... Я не...

Гарлоу поклав руку мені на плече і пригорнув до себе. Він уже раз обіймав мене так, відчувши мій переляк того вечора, коли я вирушав до піратів. Так батько обіймає свою дитину, і я зараз потребував цієї розради.

Попри все моє планування, сама думка про неминучу війну вселяла в мене жах. Перш ніж зійти на трон, мій батько брав участь у кількох битвах ще в юності. Я потроху починав розуміти, чому він так боявся конфліктів. Може, він уникав суперечок із нашими ворогами не через слабкість, як я завжди вважав. Може, річ була в тому, що він уже заплатив ціну війни.

І цього разу Картія теж заплатить, якщо дасть відсіч. Війна завжди має ціну. І я добре знав, що саме можу втратити, але інших варіантів у нас не було. Допоки в мене є сили тримати меч, я не дозволю Картії здатися.

Гарлоу обіймав мене, поки я сам не відступив. Думки стали яснішими. Я вирішив, якщо вже Картію оточили вороги й перемоги нам не бачити, то ми принаймні можемо влаштувати видовищний фінал.

— Гаразд, — сказав я Гарлоу. — Я поділюся своїми планами за годину. Зберіть усіх, хто має їх почути.

• ДВА •

У тронній залі Кервін сів праворуч від мене, Амаринда — ліворуч. Біля них за широким столом вмостилися Гарлоу і Мотт, а також Тобаяс, який нібито мав допомагати представляти регентів. Насправді ж він був поруч, відколи я зійшов на престол, і мені хотілося почути його пораду. Окрім них, у залі більше нікого не було. Я не хотів зайвих вух, адже спершу ми повинні були скласти чіткий план дій.

На моє прохання Кервін подався вперед і розпочав:

— Авенія насувається із заходу. Під її командуванням тисячі солдатів. Вони затяті й безжальні вояки й саме тому становлять величезну загрозу для Картії. Також наші джерела повідомляють про наступ солдатів із Геліна. Ми повинні спинити їх, поки вони не захопили північний кордон. Кавалерія Бімару може допомогти нам стримати їх.

— Це якщо допомога з Бімару прибуде, — озвалася Амаринда. — Моя країна відгукнеться, та ми повинні якось сповістити їх про те, що відбувається.

— Також не можна забувати про Менденваль, — мовив Мотт. — Вони ще не напали, проте наші шпигуни повідомляють, що король Гамфрі наказав своєму війську наступати на Картію.

Я не очікував, що Менденваль також нападе. З тих трьох країн, що нас оточують, ця була найбільш цивілізованою, найменш войовничою та славилася найдовшою традицією дипломатичних відносин із Картією. Однак я вже якось зустрічався з королем Гамфрі — багато років тому я викликав його на дуель і поранив у стегно. Та це заледве гідна причина піти на нас війною. До того ж він це заслужив.

Мабуть, найбільше ця звістка сколихнула Кервіна. Він багато чого пережив разом із Гамфрі за свої роки. Їх навіть можна було б назвати друзями. Ворогувати з Авенією — зовсім кепсько, але Менденваль тривожив мене не менше. Навіть якби на нас нападав лише Менденваль, Картія б не вистояла перед повною силою його війська.

Я стиснув губи й поглянув на Кервіна:

— Чому ж Менденваль напав? Тому що мій батько їм збрехав? Чи тут криється щось більше?

— Я надіслав їм лист із вибаченням та поясненням, — відповів Кервін. — Але його проігнорували.

— Ми не можемо дозволити, щоби вони стали нашим ворогом. Армія Менденвалю втричі перевищує авенійське військо.

— Але з ними можна порозумітися, — озвався Тобаяс. — Вони не такі кровожерливі, як авенійці, і не такі спрагли до наживи, як Гелін.

Воно, може, й так, але щось же затягнуло їх у цю війну, і я не уявляв, що саме. Я повернувся до Кервіна:

— Ви зможете привезти короля Гамфрі сюди?

— Як? Якщо він не відповідає на мої листи...

— Вам доведеться вирушити в Менденваль і нагадати йому про вашу дружбу, — я ненавидів себе за це прохання. Мандрівка була довгою, та й наші країни тепер, здається, стали ворогами. — Але це буде ризиковано.

Чомусь він усміхнувся від цього.

— Якщо я й навчився чогось від вас, королю, то це ризикувати.

— Дякую, Кервіне.

Що ж, це ми залагодили. Тоді я повернувся до Мотта:

— Ми з вами повинні спробувати врятувати Імоджен. Знайдемо табір біля Лібета, де вони тримають її у полоні, а тоді...

— Ні.

Я не повірив своїм вухам:

— Що?

Він навіть не здригнувся:

— Ні, ваша величносте. Я спробую її врятувати. Поїду туди сам або у супроводі цілого полку ваших солдатів, якщо ви цього забажаєте. Але *ви* навіть близько не підступите до табору авенійців.

— Ще й як підступлю! — мені деколи було цікаво, чи Мотт затаївся все життя мені перечити. Якщо так, то він може пишатися своїм успіхом. Підозрюю, що якби я вдягнувся на вечерю у сіру мантію, а не синю, то він би сперечався навіть через це зовсім не важливе рішення.

— Вони чекають, що ви будете її рятувати, — сказав він. — Це пастка.

— І ви вважаєте, що я не подумав про це?

— Я вважаю, що ви тепер думаєте, нібито зможете завжди вискочити на суше, бо вам вдалося це кілька разів. Але зараз усе інакше. Вони вас знають і готові до ваших трюків. Поткнетесь у той табір — і живим звідти не вийдете.

Я підвівся, люто хитаючи головою:

— Якщо вони чекають на мене, то й вам там буде небезпечно.

— Я готовий на цей ризик.

— А я ні! — скрикнув я. — Я не дозволю, щоби ви потрапили в пастку, призначену для мене! Не дозволю загинути за мене!

Я досі не отримав жодної звістки від Родена, відколи вигнав його три тижні тому. Я навіть не знав, чи живий він. А тепер ще й Імоджен. Мене жахала сама лише думка, що з рештою моїх друзів теж щось може статися. Якби Мотт справді це розумів, він би не сперечався й поступився мені.

Попри моє відверте розчарування, незворушність Мотта не похитнулася. Він облизнув губи і сказав:

— Мій головний обов'язок — служити вам, Яроне. І я залюбки поїду туди замість вас. Але ваш головний обов'язок — перед країною. Не перед Імоджен.

Від цього я тільки дужче розлютився:

— Не читайте мені нотації про обов'язки! Я за своє життя тільки те й робив, що виконував обов'язки! Обов'язок змусив мене зникнути, потім змусив повернутися, і я буду боротися у цій війні, бо це теж мій обов'язок. Як би я не хотів утекти, та щоразу, коли переді мною ставав обов'язок, я виконував його. Однак не цього разу. Я їду з вами!

У кімнаті запала тиша. Краєчком ока я помітив, як Амаринда опустила голову та потупила очі. Я миттю пошкодував про свої слова. Мої заручини з нею теж були обов'язком.

Тобаяс прокашлявся, привертаючи нашу увагу, й заговорив:

— Мотт має рацію. Яроне, ви повинні послати по Родена, щоби він повернувся. Нехай він вирушить у Лібет.

На згадці про Родена всі знову замовкли. Відколи ми з ним посварилися, я відмовлявся говорити про Родена з кимось іншим. І сьогодні теж не збирався.

— Роден не братиме участі у порятунку Імоджен, — коротко відрубав я.

Розмова мала б бути вичерпана, але Тобаяс наполягав далі:

— Навіть якщо ви посварилися, він досі капітан картійського війська. Якщо на нас суне війна, то ви мусите повернути його.

На щастя, Мотт заступився за мене, мовивши:

— Якби Роден був готовий до цієї посади, він би не пішов геть. Облишмо цю розмову.

Я глибоко вдихнув і продовжив:

— Наступне питання в тому, як захистити принцесу. Вони схопили Імоджен, бо та була легкою здобиччю. Ми не можемо ризикувати життям Амаринди.

Дівчина широко розплющила очі, ніби досі не усвідомлювала, що їй теж загрожувала небезпека. Вона глянула на Тобаяса, який похмуро всміхнувся, і тоді знову перевела очі на мене.

— Я хочу відвести бойові дії геть від Дрилліяда, — сказав я. — Та якщо вони знають, що ви тут, то найперше намагатимуться захопити замок. Ми повинні знайти для вас безпечніше місце.

— Вона могла б поїхати у Фартенвуд, — запропонував Тобаяс. — Ми б могли заховати її у таємних коридорах, якщо буде потреба.

— Я б воліла поїхати додому в Бімар, до моєї сім'ї, — відповіла Амаринда. — Хтось повинен привести їхні війська до кордону з Геліном. До мене вони точно дослухаються.

— Але неможливо потрапити до Бімару, не перетнувши водночас територію Геліна чи Авенії, — заперечив я. Жоден із цих маршрутів не гарантував безпеки.

Вона й бровою не повела.

— Я повинна поїхати. Найшвидшим буде шлях крізь Авенію, там я б могла зійти на корабель в Іселі. Може, мені вдасться безпечно прослизнути у супроводі солдатів.

Я всміхнувся їй. І мусив визнати, що вона була сміливішою, ніж я гадав. Амаринда мала рацію — Бімар без вагань виконає її наказ.

— Будь-який супровід, що здатен захистити вас, точно приверне увагу, — застеріг її Кервін. — А щойно ви опинитеся в Авенії, то ще більше виділятиметеся.

— Погоджуюсь, — Мотт схилився вперед і склав руки. — На жаль, моя леді, вам безпечніше буде у супроводі когось непомітного.

— І це буду я, — озвався Тобаяс так просто, ніби нарешті змирився із тим, про що всі давно знали: йому ніколи не стати воїном.

Тоді додав: — Ніхто не повірить, що принцесу супроводжую та захищаю лише я. Яроне, ми можемо скористатися втеч-екіпажем.

Якось пізно ввечері, коли ми обидва були надто втомлені, щоб мислити ясно, ми з Тобаясом розговорилися. Ця ідея з'явилася через жарт про те, як одного дня я можу прослизнути назад в Авенію й поніжитися на пляжі. До того ж задум був просто сміховинний.

— Що таке втеч-екіпаж? — запитала Амаринда.

— Він має вигляд церковного воза, яким привозять передачі для хворих та бідних, — пояснив Тобаяс. — Спершу здається, що він навантажений лише їжею та речами, але в ньому є таємний відсік, де можна сховатися за потреби.

Я похитав головою:

— Це був жарт, а не справжній план для втечі. Він не гарантує безпеку.

— Є вищі пріоритети, ніж безпека, — мовила Амаринда.

— Не для вас, — суворо сказав я.

— А коли це ваша безпека була пріоритетом у захисті Картії? — закинула вона. — Невже я годжуся лише для того, щоби красуватися поруч із вами? Ми повинні передати звістку до Бімару, і я — найкраща кандидатура для цього завдання.

— Ви з Тобаясом? Самі в Авенії?

Це була якась цілковита нісенітниця.

— Втеч-екіпаж не просто жарт, — озвався Тобаяс. — Я спроектував його і побудував.

Я повернувся до хлопця й поцікавився:

— Коли це ти встиг?

— Поки ваша нога загоювалася. Я хотів довести, що цей задум можливий, — Тобаяс подався вперед і продовжив: — Хто б не подивився на цей віз, нізащо не здогадається, що там є прихована підлога. Принцеса буде в безпеці. Вона буде в безпеці зі мною.

Усе моє єство було проти їхньої ідеї. Та врешті-решт я знав, що у нас небагато варіантів, і жоден із них не вселяв великої надії. Якщо Авенії вдалося полонити Імоджен, яка вже не повинна була б мати зі мною зв'язку, то я навіть уявляти не хотів, на що вони готові піти, щоби дістатися до нашої майбутньої королеви. Якщо вона зможе повернутися додому в Бімар, то буде в безпеці там, чим би не завершилася ця війна.

Я неохоче дав їм дозвіл і сказав:

— Підготуйте втеч-екіпаж уранці. І я хочу, щоби ви взяли із собою Фінка.

Фінк був хлопчиком з Авенії, який повернувся зі мною від піратів. Він закидував мене запитаннями, його уваги вистачало лише на кілька хвилин, а ще, здавалося, він намагався переповісти всі свої думки за раз, аж йому бракувало повітря. Хай там як, він став для мене родиною, тож я хотів переконатися, що він теж буде в безпеці.

Тобаяс погодився, хоч і з явною неохотою. Тоді я повернувся до свого місця і звернувся до решти:

— Ми повинні влаштувати все якомога швидше. Наше військо сильне, але їхнє нам не поступається. Що не день війни ворог усе глибше вгризається в наші землі й тероризує дедалі більше людей. Ми не зможемо вистояти перед нападом трьох країн. Я хочу, щоби ця війна тривала кілька тижнів, а не затягнулася на місяці.

Усі закивали на знак згоди, однак вони, як і я, гадки не мали, як нам цього досягти. Я знав лише, що ми повинні знайти якийсь спосіб.

— Яким буде моє завдання? — запитав Гарлоу. Він озвався вперше за всю нараду.

Я повернувся до нього і глибоко вдихнув, перш ніж відповісти:

— Ваше завдання буде, мабуть, найважчим з усіх. Потрібно сповістити все королівство, особливо тих людей, які живуть за межами міст, і закликати всіх охочих до Дрилліяда. Тут ми запропонуємо їм безпечний прихисток у мурах міста. В обмін на це всі боєздатні чоловіки повинні бути готовими боротися й захищати столицю. Ті, хто не здатен битися, допомагатимуть якимось інакше.

Гарлоу схилив голову і тоді сказав:

— Регенти запропонували звільнити тих в'язнів, які готові битися на боці Картії.

— Як щодо Коннера?

Навіть якби від нього залежала доля Картії, я б не наважився дати йому ножа. Бевін Коннер до кінця своїх днів запевнятиме, який він патріот, та я нізащо не повірю, що він не використає того ножа проти своїх же земляків і водночас не вигідає якогось виправдання в ім'я патріотизму.

— Звісно, його ми не випускатимемо. Тим паче зараз, — Гарлоу прокашлявся так, ніби його бентежило те, що він збирався сказати. —

Ми недавно дізналися, що він пересилав інформацію за кордон, але невідомо кому.

Я примружився.

— Яку ще інформацію?

— Ми перехопили повідомлення, в якому детально описувалася ваша сварка з капітаном Роденом. Ми вважаємо, що він надсилав такі звістки й раніше.

— Нехай, — мовив я. — Пустити цю звістку й простежити за нею. Я хочу знати, кому Коннер їх надсилав.

— Як накажете, — кивнув Гарлоу. — Мій королю, Дриллід вистійте до вашого повернення.

На це я лише потупив очі. А коли знову підвів голову, Амаринда свердлила мене поглядом і стривожено супила брови. Вона розтулила рота, щоб заговорити, але Кервін озвався першим.

— Ваша величносте, я не намагатимусь змусити вас передумати щодо цього ризику, — втомлено сказав він. — Я знаю, що це ніколи не діє. Та якщо ви збираєтеся дотримуватися свого плану, ми повинні дещо обговорити. Ми зробимо все, що в наших силах, щоб вас захистити, але...

— Це пастка, я знаю.

Кервін подався вперед.

— Після смерті вашої родини у Картії ледь не спалахнула громадянська війна. Ви не можете вирушити, не вибравши спочатку спадкоємця.

Я кивнув на принцесу і сказав:

— Логічно, що спадкоємицею стане Амаринда.

Але вона похитала головою:

— Ні. Адже наступник повинен походити з Картії.

— Це дурня якась. Може, ви тут не народилися, але ви належите до картійського народу так само, як і я.

— Я тут лише для того, щоби скріпити угоду між нашими країнами, але не більше, — тихо відповіла вона. — Ваш народ прийме мене як дружину свого короля, а не як єдину правительку.

— Хоч ви двоє ще молоді, є інший вихід, — Кервін обережно добирав слова, щоби не надто тиснути. — Якщо ви одружитесь, то Амаринда зможе офіційно залишатися на престолі в ролі королеви,

якщо із королем щось трапиться. Тоді ніхто не ставитиме під сумнів її титул наступниці.

Ми з Амариндою презирнулися. Нас обох збентежила ця ідея, про яку ми навіть не думали. Жоден із нас не був готовий відповісти. Існували й інші королівські особи, які одружувалися за таких самих безнадійних обставин, і вони були навіть молодшими за нас. Але це все так несподівано. Я знав, що мусив щось сказати не зволікаючи. Але слова ніби застрягли в горлі.

Я так довго вагався, що Амаринда озвалася першою:

— Це зайве, адже Ярон повернеться.

— А може, не повернуся, — заперечив я, адже наївно було б відкидати таку імовірність. Картії так чи так потрібен правитель. Тож я сказав Амаринді: — Ми повинні побратися. Сьогодні ж. Тоді ви зможете зберегти право на наступництво.

• ТРИ •

Коли я неохоче пристав на пропозицію Кервіна, всі звернули очі на Амаринду. Вона вражено втупилася в мене і врешті тихо сказала:

— Ми з королем маємо поговорити наодинці.

Шанобливо вклонившись, усі вийшли з кімнати. Я взяв Амаринду за руку, але так і дивився на її долоню, не наважуючись зустрітися очима з дівчиною. Між нами все було так невимушено, відколи я повернувся від піратів. Та враз на обрії замайорів шлюб, і вернулася колишня ніяковість.

— Я знаю, що ви хочете не цього і не так, — озвався я. — Та якщо ми не поберемося, ви будете змушені піти під вінець із тим, кого я оберу спадкоємцем престолу. Так уже сталося одного разу, несправедливо буде повторювати.

— Але ви повернетесь.

Я стенив плечима, так і не підвівши очей. Її голос затремтів:

— Яроне, ви думаєте, що загинете у цій війні?

Я провів великим пальцем по її долоні. Уже не вперше я подивувався з того, як її шкіра може бути такою ніжною. Тоді сказав:

— Над нами нависла жахлива загроза. Я радше битимуся до смерті, аніж здамся. І я не бачу способу перемогти.

— Але ви його знайдете. Як і завжди.

— Може, Картія і вистоїть у цій війні. Та я живу не таким життям, що дозволило б мені побачити старість... — Вона стиснула мою руку, і я додав: — Я знаю, що між нами немає почуттів, потрібних для одруження. Та ми повинні закріпити ваш титул офіційно. — Тоді я не стримався й широко всміхнувся. — А якщо я не повернуся, вам буде більше місця на троні.

Та її це не розсмішило.

— Припиніть! Я не збираюся жартувати про вашу смерть! — вона глибоко вдихнула і продовжила: — Якими б не були наші почуття, ви важливий для мене, як і для всієї Картії.

Я був удячний за ці слова, хоча вони чітко виказували її почуття. Вона дуже делікатно сказала, що, хоч ми і друзі, вона мене не кохає.

Тоді принцеса поклала іншу долоню на мою руку:

— Розкажіть мені про Родена. Я знаю, що ви сварилися не навсправжки.

Я вигнув брову, потішений її словами.

— Як ви дізналися?

— Ви сердитеся на нього лише прилюдно. Припускаю, що Мотт знає повну версію історії.

— Таки знає. Я б вам розповів, але тоді ви були б змушені брехати регентам, а я про таке просити не міг.

— Чому ви інсценували ту сварку?

— Хтось розкаже про неї Варганові. Може, саме з ним Коннер і листується. Якщо я не можу прикидатися сильнішим, ніж є насправді, тоді вдаватиму протилежне.

Здавалося, її розчарував такий задум. Але ця стратегія колись уже спрацювала. Ба більше, зараз уже нічого не зміниш, і час на обмірковування цього плану давно збіг.

— То де тоді Роден? — запитала вона.

Я зітхнув, радий нарешті розповісти їй. Та щойно я розкрив рота, як іще раз усвідомив, наскільки неможливе завдання я йому доручив.

— Він вирушив на північ до кордону з Геліном, — мовив я. — З ним є сорок наших найкращих солдатів. Вони повинні розбити гарнізон Геліна й зупинити їхню армію на кордоні.

— Але вони не впораються! Облиште цей кордон і покличете Родена назад. Вони з Моттом можуть урятувати Імоджен.

Я насупився:

— А чому не я? Чому моє життя цінніше за їхні?

— Ваші життя мають однакову цінність, Яроне. Та цінність ваших ролей — різна, — мовила Амаринда, міцніше стиснувши мою руку. — Я щиро люблю Імоджен, вона мені як сестра. Ви знаєте це. Але якщо ви навіть наблизитеся до того табору, то просто потрапите в руки ворогу і ми програємо цю війну ще до того, як вона розпочнеться. Вам не можна їхати туди.

Вона пронизувала мене поглядом, аж поки я не відвернувся. І Амаринда, і Мотт мали рацію. Попри мої заперечення, я це усвідомлював. Від думки, що не зможу особисто переконатися в

безпеці Імоджен, всередині розверзалася яма. Та впродовж останніх кількох тижнів я намагався прислухатися до порад інших. Для мене це було щось нове, як і розуміння того, що в моєму житті з'явилися люди, котрим я міг довіритися повністю. А мій звичний спосіб діяти на власний розсуд уже кілька разів виліз мені боком, і я не збирався повторювати власні помилки. Тож я поглянув Амаринді у вічі й кивнув. Я не поїду рятувати Імоджен.

Амаринда подякувала мені й усміхнулася.

— Попереду війна, Яроне. І ми всі знаємо, який ризик нас чекає. Та ми маємо вірити, що все закінчиться добре. Наші плани про шлюб не зміняться.

Я б хотів поділяти її оптимізм, та з усіх боків на мене тиснуло усвідомлення того, що чекало попереду.

— Ні, вони зміняться, — сказав я не відводячи очей від її стурбованого погляду. — Я звільняю вас від цього обов'язку, Амариндо. Ми з вами зможемо побратися, та лише якщо це буде ваш вибір. Не через якусь домовленість між нашими країнами чи через повинність, яку вам приписали від народження. Лише через кохання. Однак Кервін таки мав рацію. На цій війні щось може статися... зі мною.

— Тоді ви повинні обрати наступного короля, — Амаринда намагалася приховати напругу, що бриніла в її голосі, та їй не вдавалося. — Я заручена із ним зараз, а хто я для Картії?

Я лагідно всміхнувся.

— Ви принцеса цих земель, і саме ви відповідатимете за вибір наступного правителя Картії. Можете обрати наступницею саму себе й правити самотужки з моїм офіційним благословенням.

— Народ не підтримає такого рішення.

— Зате його підтримає Гарлоу, якщо таким буде мій наказ. А за ним — усі інші регенти. До того ж народ обожнює вас, моя леді, — я щиро захоплювався нею і навіть пирснув, коли подумки порівняв нас обох та усвідомив усі свої вади. — Насмілюся сказати, що вони зітхнуть із полегшенням, коли ви очолите країну.

Вона мовчки зважувала мої слова, а тоді спитала:

— А якщо я забажаю вийти заміж?

— Я лише попрошу, щоби ви вибрали чоловіка з Картії, — мовив я, провівши великим пальцем по її долоні. — Того, хто стане для вас

підхожим супутником.

— А якщо я не захочу корони? — запитала вона.

— Тоді передасте її гідному спадкоємцю й назавжди покинете престол.

Здавалося, у неї гора звалилася з плечей. Вона випросталася й кивнула. Між нами залягла мовчанка, і якби я мав хоч дрібку відваги, я б скріпив нашу домовленість поцілунком. Але я цього не зробив. Я був певен, вона це теж зауважила.

Врешті ми підвелися, і я запропонував провести її до покоїв. Однак за дверима нас чекав Мотт. Він зловісно насупився і схрестив руки на грудях, від чого здавався ще кремезнішим. Я зрозумів, що не проскочу повз нього. Тобаяс теж затримався поряд із ним, тому я попросив хлопця провести принцесу до її покоїв.

Вони ще не встигли піти, а я вже бачив, що Мотт готовий вилаяти мене на всі заставки. І мені стало страшно, бо здалося, ніби учитель Грейвз, мій батько та священники з церкви об'єднали свої сили, щоби остаточно довести, наскільки я завжди помилявся.

— Нам треба поговорити, — сказав він.

Я звів очі догори:

— Тільки не перетворюймо цю розмову на сварку.

— Я й не збирався, а от ви готові сваритися навіть через дрібниці.

Що ж, тут він мав рацію. Я знизав плечима й дозволив йому пройти за мною у тронну залу. Щойно за нами зачинилися двері, я розвернувся і почав переповідати йому нашу домовленість з Амариндою.

Та він швидко обірвав мене на півслові. Розкривши свою широку долоню, Мотт показав зіжмаканий папірець усередині. На відгорнутому кутику я з полегшенням упізнав нерівний почерк Родена.

Отже, він принаймні живий. Або був живий, коли написав цю записку.

— Коли ви її отримали? — спитав я.

— Менш ніж десять хвилин тому. Гонець Родена сказав, що він ледве вирвався з Геліна живим, щоби доставити це послання.

— Ви вже прочитали?

— Так, — судячи з виразу його обличчя, новини були невтішні. — Люди Родена успішно пробралися у Гелін та вступили в бій із їхньою армією біля гарнізону на нашому спільному кордоні. Тоді Роден із

воїнами розставили пастки, які здебільшого зупинили першу хвилю наступу з боку гелінських солдатів, — тут Мотт насупився іще дужче. — Він написав, що вони чекають другої хвилі. Решта солдатів уже на підході.

Отже, друга хвиля може складатися із сотень чи навіть тисяч воїнів.

— Він сказав, скільки наших солдатів лишилося?

— Вісімнадцять.

Вісімнадцять із сорока. Серце кров'ю обливалося від розуміння цієї втрати. І навіть попри те, що решта воїнів були одними з найкращих у Картії, сили ворога страшенно переважували. Цілком імовірно, що до цього часу вони вже могли загинути.

Мотт передав мені записку.

— Він просить вас привезти підкріплення. І вважає, що це єдиний шлях до успіху.

Я пробігся очима по записці. Роден не мав освіти, тож його кривий почерк був поцяткований помилками. Та цього разу я був удячний за них. Це був доказ, що звістку передав особисто він.

— Капітан просить мене *вислати* підкріплення, а не привезти особисто. Ви б воліли, щоби я пішов у бій проти тисяч гелінських солдатів, але не в табір, де тримають у полоні Імоджен?

— Ні, я б волів, щоби ви сховалися у шафі, поки це все не скінчиться. Та я з досвіду знаю, що ми вас там не втримаємо навіть найміцнішими замками, — Мотт дозволив собі трішки поглумитися, але, повагавшись, знову посерйознішав. — У них є лише одна причина утримувати Імоджен — вони знають, що ви поїдете її рятувати. Яроне, яким би не був їхній задум, він точно жахливий. Тож якщо доведеться вибирати, тоді так, я б радше волів, аби ви вирушили до кордону з Геліном.

На щастя, я вже ухвалив рішення, інакше мені б довелося сперечатися, навіть просто з принципу.

— Гаразд, Мотте. Цього разу ви перемогли, але не звикайте, — лише й відказав я. Тоді додав, оглушений гупанням власного серця: — Пообіцяйте мені, що Імоджен...

— Я не можу нічого обіцяти. Тільки те, що докладу всіх зусиль, — він нервово облизнув губи. — А ви пообіцяйте мені, що...

— Я теж не можу нічого обіцяти, — мовив я, силувано всміхнувшись. — Але так чи так ми покладемо край цій війні. Це наш обов'язок.

• ЧОТИРИ •

Наступного ранку полк із двох сотень солдатів покинув Дриллід і вирушив до північного кордону з Геліном.

Я б хотів відправити більше людей, та нам потрібні були воїни на півдні, щоби стримати наступ армії Менденвалю. Третій особовий склад відправився наглядати за могутніми водами озера Фальстан. Решта залишилася тут, обороняти столицю. Уся сила Картії вже була розділена, а наші ресурси — геть розпорошені. Я проводжав свій полк гордим поглядом, та все ж таки на душі залягли сумніви. Я не вірив, що їм удасться вижити.

Коли вони зникли, я пішов у внутрішній двір замку, де вже чекали Тобаяс, Амаринда і Фінк. Я збирався поїхати з ними аж до кордону з Авенією, бо хотів переконатися, що бодай туди вони доберуться безпечно. Тоді я планував узяти свого коня, Містика, поїхати звідти у Гелін та сподіватися, що дияволи допоможуть принцесі безпечно дістатися батьківщини.

Втеч-екіпаж навантажували одежею, ковдрами й харчами. Тобаяс кивнув на ящики і сказав:

— Принаймні нам не буде ні холодно, ні голодно.

Я пустотливо всміхнувся:

— Холодно нам не буде, але я б не радив їсти щось звідси. До рецептів додали ще один інгредієнт — аягал.

Тобаяс застогнав, і я зрозумів, що йому також відома дія цієї рослини. Аягал — бур'ян, який густо ріс біля того притулку, де я жив. Коли дні ставали нудними, ми часто влаштовували веселі вибрики за його допомогою. Навіть дрібка цієї рослини гарантувала блювоту на цілий день. І враз я розгадав таємницю, чому ж місіс Тарбелді так мене ненавиділа.

Попри спроби зберігати серйозне обличчя, Амаринда захихотіла:

— Авенія думає, що вступила в бій із королем. Та сумніваюся, що вони готові битися із хлопцем, який вважає дитячі пустощі

практичними військовими стратегіями.

— А хіба це не так? — спитав я і змовницьки підморгнув Фінкові, який уже реготав.

Щойно екіпаж завантажили, Амаринда, Фінк, Тобаяс і я втиснулися всередину. Мандрувати доведеться не в надто зручних умовах, та якщо їх зупинять на кордоні, то віз матиме вигляд транспортного, а не пасажирського. І ніхто навіть не запідозрить, що в ньому ховається майбутня королева цієї країни. Ми з Амариндою сиділи поруч на крихітній лавочці у задньому відсіку екіпажа, а Фінк із Тобаясом усілися на підлогу навпроти нас.

Фінк одразу почав теревенити, а Тобаяс наказав йому замовкнути щонайменше двадцять разів іще до того, як брама Дрилліяда опинилася позаду. Я не розумів, навіщо він старається. Затикати Фінка, коли той ставить запитання, — це як намагатися стримати море. Він балакав, коли хвилювався, радів, нудьгував — словом, завжди. Врешті Тобаяс кинув удавати, що слухає, і витріщився поперед себе. Кожна його емоція, кожен рух видавали тривогу, яка чимдалі зростала.

Я зауважив, як Амаринда усміхається йому, намагаючись підбадьорити перед усім тим, що чекало нас у найближчі кілька годин. Він трішки розслабився і всміхнувся у відповідь. Я спостерігав, як вони мовчки презираються, а проте він іще довго не відводив очей, коли дівчина відверталася. І не дивно. Амаринда що не день ставала вродливішою. Навіть сліпий помітив би це.

Врешті у Фінка закінчилися запитання і він також замовк. Я мимоволі подумав, що краще б він говорив і далі, бо тиша в екіпажі навіювала моторошну атмосферу. Думки досі безладно крутилися в голові, а я не міг зосередитися на проблемі, перед якою ми постали, бо сотні інших питань теж вимагали уваги. Від такої напруги захотілося прогулятися або видертися на стіну — зробити бодай щось, а не сидіти у заваленому возі й підскакувати на кожній ямі ґрунтової дороги.

Щоби хоч якось розім'ятися, я витягнув ноги й руки. Амаринда відчула мій дискомфорт — вона взяла мене за руку й переплела пальці. Тоді сказала:

— Щойно ми троє перетнемо кордон, до Бімару залишиться кілька днів дороги. Якщо ви зможете стримати Гелін до того часу, мій народ прийде на допомогу.

— Шкода, що ти не поїдеш із нами, Яроне, — Фінк похилив голову, але довго не хнюпився, а підвів очі й додав: — Я чув, що Кервін пропонував вам із принцесою одружитися. Чому ви не погодилися?

Я не знав, хто сказав йому про це, та видно було, що хтось зі слуг, відповідальних за ту залу, плескав язиком. Я вже хотів насварити його за таке запитання, проте Амаринда засміялася і сказала:

— Очевидячки, ти нічого не тямиш у тому, яке значення має весілля для дівчини. Якщо під час нашого вінчання Яронові доведеться вирушити на війну, то який бік його коня мені доведеться цілувати?

Вона подивилася на мене і всміхнулася. А я розреготався, уявивши таку сценку. Фінк і собі засміявся, від чого стало іще кумедніше. Та краєчком ока я бачив, як Тобаяс утупився очима у свої складені руки й крутив великими пальцями.

— Наш план із втеч-екіпажем спрацює, — запевнив я його. — Не сумуй.

Його усмішка випромінювала надію та водночас була якась порожня. Його турбувало щось іще, та він, очевидно, не збирався ділитися своїми тривогами тут, у возі.

Вже зовсім скоро наш візник гукнув, що невдовзі розпочнеться пряма дорога до Авенії. Я наказав йому зупинитися в якомусь місці, де нас не помітять. Щойно екіпаж спинився, ми вийшли назовні. Витягнули кілька ящиків, щоби відкрити таємний відсік у підлозі. Місця у ньому було ще менше, ніж я собі уявляв, та якби його розміри були більші, то він став би помітний зовні.

— Ви троє туди не поміститесь, — сказав я Тобаясу.

Тобаяс мовчки махнув рукою на Фінка, ніби нагадуючи, що це я в останню мить наполіг на тому, щоби він теж їхав із ними. Навіть якби ми змогли додати місця, часу вносити зміни у зовнішній вигляд екіпажа не було.

— Доведеться якось туди вміститися, — сказала Амаринда.

— Якщо потрібно, то я залишуся, — озвався Тобаяс. — Нашим пріоритетом є безпека принцеси. А Фінк зможе провести її через Авенію до Бімару.

— Ні, — заперечила Амаринда. — Потрібно, щоби ми троє перетнули цей кордон.

— Я залишуся назовні, — запропонував Фінк.

Ми всі запротестували, але він додав, перекрикуючи:

— Я родом з Авенії! І я малий. Вони не запідозрять мене. — Тут хлопець повернувся до мене: — Яроне, ти ж знаєш, що я маю рацію.

У горлі застряг клубок.

— Фінку, ти мені як рідний.

У його очах спалахнув вогник.

— Це означає, що я принц... ну, майже. Якщо король ризикує усім заради Картії, то я також повинен.

Мені було важко, але я таки кивнув на знак згоди і сказав:

— Авенійці проведуть обшук цієї карети. Скажеш їм, що візник дозволив тобі проїхатися на шляху додому. Обов'язково переконайся, щоби вони помітили ящик вина, але скажи, що воно дуже міцне й забирати його не варто.

— Але тоді вони ще дужче захочуть його забрати, — озвалася Амаринда. Тоді вона все зрозуміла і її обличчя засяяло: — Там теж аягал?

— Вони тиждень блюватимуть.

Тобаяс заліз у карету першим і вклався так, щоби залишити достатньо місця для принцеси.

— Може, мене й прислали до Картії виконати обіцяну угоду, — прошепотіла вона, — та я повернуся, бо моє серце тепер тут.

— Тоді ми невдовзі побачимося, — я поцілував Амаринду в щоку й міцно обійняв її.

Коли ми прощалися, я спробував заспокоїти бентегу в її очах підбадьорливою усмішкою, та мушу визнати, що сам сумнівався, чи все буде добре.

Я допоміг принцесі залізити у карету, однак їй довелося притиснутися до Тобаяса, щоби вони змогли вміститися. Він витягнув свою руку, щоб вона могла зручно покласти голову.

Фінк нізащо б не помістився туди третім.

Коли вони вляглися, я нагадав Тобаясові про його священний обов'язок захищати Амаринду. Навіть ціною власного життя, якщо доведеться. Він пообіцяв зробити все, що зможе, та не дивився мені у вічі. Може, йому було ніяково у такому тісному й незручному місці. А може, незручно йому було через тіло дівчини, що так тісно притиснулося до нього. У разі надзвичайної ситуації Тобаяс міг

відчинити інші дверцята під ними, та доти їх накривала фальшива підлога, поверх якої ми знову навантажили ящики.

Перш ніж залізти до воза, Фінк зупинився і повернувся до мене:

— Мені страшно, Яроне.

Зважаючи на небезпеку їхньої подальшої мандрівки, я розумів його почуття. Та в мене була ідея, як розвіяти його страх. Я однаково вже довгий час збирався це зробити. Я витягнув свій меч і випростався.

— Стань навколішки, — наказав я.

Він спантеличено втупився в мене, поки я знову не звелів йому жестом опуститися навколішки. Коли він послухався, я торкнувся мечем спершу його правого плеча, тоді лівого.

— Я, король Картії та голова роду Артолія, приймаю тебе, Фінку, у свій рід і нарікаю лицарем цього королівства.

— Справді? — я ще не бачив, щоб він так широко всміхався. — Я буду добрим лицарем.

Коли він підвівся, я сховав меча у піхви.

— Справжня церемонія триває довше, але я сумніваюся, що ти б витримав стільки часу. Поки що обійдемося таким ритуалом. Тепер твій обов'язок — захищати принцесу. Їй потрібен сильний захисник, і я знаю, що ти впораєшся. Безпечно відвези її додому й нічого не бійся.

— Я радий, що ти нарік мене лицарем, але я мав на увазі зовсім не це, — сказав він. — Яроне, я боюся не за себе. А за тебе.

Я не очікував цього. Моє серце стискалося від страху за Картію і всіх моїх близьких, кому загрожувала небезпека. Та можливо, я боявся і за себе теж. Я сказав Фінкові бути відважним за нас обох. Тоді закрив дверцята екіпажа й наказав візникові рушати. Коли вони поїхали, я виліз на Містика і знайшов таке місце, з якого ще довго міг спостерігати за возом. Врешті він зник із поля зору, а курява вляглася на дорогу. Зупиняться вони аж на кордоні з Авенією просто під пильними очима солдатів, які можуть отримати нечувану винагороду, якщо спіймають принцесу. Доля Амаринди тепер залежала від регента, який боявся власної тіні, та юного лицаря, котрий заледве міг підняти меча обома руками.

• П'ЯТЬ •

Перевал Місячної Чверті вузькою смужкою пронизував круті Гелінські гори. Названий так через стежку, що серпиком пролягала крізь гірський хребет, цей перевал був єдиним способом перетнути кордон між двома країнами.

Гелін уже давно тримав у низовині перевалу невеликий гарнізон, що налічував близько трьохсот осіб. Завдання Родена полягало в тому, щоб виманювати невеликі групи людей геть від гарнізону, захоплювати їх і поступово встановлювати контроль над усім кордоном. Після цього вони повинні були залягти в засідці й чекати прибуття інших гелінців.

Я достеменно не знав, коли все пішло шкереберть. У записці від Родена йшлося про те, що вони взяли під контроль гарнізон і навіть встояли під час бою з першою хвилею солдатів, які пройшли через перевал. Але після цієї битви у нього залишилося лише вісімнадцять воїнів, а підкріплення гелінців не забариться. Зараз же, наближаючись до поля битви, я сподівався, що ті солдати, яких я відправив зранку, зможуть змінити ситуацію.

Коли я під'їхав ближче, на мене несамовитою хвилею налетіли брязкіт клинків, крики поранених, сморід поту та крові. Я негайно вихопив свій меч і кинувся в атаку.

Здавалося, що найгірша частина битви вже минула, але надто багато моїх солдатів мертвими розкинулися на землі. Саме я послав їх сюди, тому не міг так просто відвернутися й байдуже поставитися до їхньої жертви. Ми повинні виграти цю битву до сходу сонця, інакше їхня загибель буде даремною.

Я дістався до гарнізону вже у тінях призахідного сонця, але ще зміг побачити, як мої війська б'ються проти гелінців, вбраних у шкіряний одяг. Скидалося на те, що доля на нашому боці, але битва завершиться іще не скоро. Гарнізон був збудований для проживання й харчування солдатів, однак зараз він складався із кількох невеликих споруд, де хоробрі могли битися, а слабкі — ховатися. Ті кілька

будівель оточували високі й гострі скелі з виступами, що нависали над землею. Я збирався проникнути у самісіньке серце битви, але не встиг я підійти до порожнього загону для коней, як мене вже втягнули у бій.

Я відразу впізнав одного із солдатів, який вирушив сюди з Роденом кілька тижнів тому. У нас не було часу на привітання, але спільними зусиллями ми змогли виграти кілька секунд, щоб перевести подих.

— Де Роден? — я боявся дізнатися, що він загинув, адже ніде не бачив його серед наших бійців.

Солдат лише кивнув на гірський хребет.

— Капітан, мабуть, на одному з тих кряжів за гарнізоном. Утім, де б він зараз не був, від нього мало користі.

— Чому це? — я окинув оком місцевість, сподіваючись побачити його. — Хіба він не б'ється?

— Так, мій королю, він б'ється, — відповів чоловік. — Але у нас багато бійців. Нам бракує саме лідера.

Я хотів розпитати ще, але нас знову втягнули в бій. Попри те що гелінці не звикли воювати, я зрозумів, що, можливо, недооцінював їхню силу. Замість мечів вони билися піками та алебардами, і через це ми мусили змінити нашу стратегію. Вони могли замахнутися або вдарити гострим вістрям піки, перш ніж нам удавалося підібратися достатньо близько, щоб завдати їм якоїсь шкоди. Однак я скоро зрозумів, що їхня зброя дозволяла наносити лише прямі удари й не давала можливості битися в інших напрямках. Тому я зосередив свою атаку на солдатах, які стояли спиною до мене, і робив все можливе, щоб уникнути решти вояків.

Коли я пірнув у бій, то зрозумів, що Картія мала перевагу над цією хвилею солдатів. Видно було, що ми билися завзято і добре, утім без підкріплення, яке я вислав того ранку, ми б точно зазнали поразки. Усе йшло на нашу користь, але я хотів, щоб ця битва закінчилася до того, як ми втратимо ще більше життів.

На пагорбі попереду кілька наших лучників зібралися півколом, пильнували за битвою і допомагали у скрутні, як могли. Вони були неоціненні, та їх охороняв щонайменше десяток наших воїнів, і вони щораз падали від ворожих алебард, коли гелінці наступали просто на них.

Я пробрався до лучників і вказав на виступи на скелях позаду.

— Виберіться туди! — наказав я, перекрикуючи гамір навколо. — Там від вас буде більше користі й не доведеться приставляти до вас варту.

— Ми не настільки вправно лазимо по скелях, як наш король, — відказав один лучник.

— Знедавна він теж не такий вправний скелелаз, — відповів я. — Але ви потрібні саме там.

Лучник кивнув і наказав іншим іти за ним. Коли вони побігли до виступів, я знову зіскочив у вир битви, спинившись тільки на мить, коли ногу пронизав біль.

— Де капітан? — крикнув я.

Мечник поруч зі мною криво посміхнувся.

— Роден — ваш капітан, а не наш. Ми всі знаємо, чому він отримав цю посаду.

Від його реакції я аж завмер.

— Он як? І чому ж це?

— Ви з ним дружите, ваша величносте. Може, ви й довіряєте йому, та не очікуйте цього від нас.

Насправді я таки очікував цього від них. Але моя відповідь потонула у криках кількох гелінців, що кинулися на нас. Воїн поруч заточився і впав, але я стримав їхній напад, поки він підвівся. Я сподівався відвести гелінців далі від наших лучників, які й досі дерлися по скелях. Тому побіг углиб гарнізону.

Будівлі, споруджені для прикордонної варту Геліна, були невеликими, але міцно збудованими з каменю та товстих дерев'яних дощок. Вони стояли двома паралельними лініями, а в центрі розкинувся широкий плац, де чоловіки могли їсти, тренуватися і маршувати. Зараз ця територія була переповнена воїнами обох армій, і всі вони билися ледь не на голові один в одного, тож я кинувся праворуч на вузьку стежку між двома будівлями. Там я сподівався пробратися позаду гарнізону й опинитися в кращій позиції. Однак я потрапив у глухий кут. Обмірковуючи свою ситуацію, я зрозумів, що припустився помилки, коли пішов цим шляхом. Великої помилки.

Я не очікував, що за мною кинеться стільки воїнів. Мені не було куди бігти: попереду бовваніли службовий будиночок і крутий скелястий пагорб за ним. Я нізащо не зможу вибратися звідси, хіба що

видеруся на скелю. Тож я щодуху бився, однак гелінці щораз притискали мене до пагорба, відтісняючи від будь-якої допомоги.

— Я чув, як вони зверталися до тебе «ваша величносте»! — крикнув один гелінець. — Невже ми оце впіймали юного короля?

— Так, перед вами дійсно король, — відповів я. — Але якщо думаєте, що впіймали мене, то дуже помиляєтеся. Хіба риба може впіймати ведмедя просто тому, що їх розділяє відстань в один удар?

Мені здалося, що це влучна ремарка, але вони начисто пропустили її повз вуха. Така чудова образа — і змарнована. Я втішив себе тим, що глибоко загнав меч в живіт кремезнішого воїна. Хоча б на це вони звернули увагу.

Я скористався нагодою і поліз по каменюках угору, де їхні піки мене не дістануть. Якщо вони спробують лізти за мною, я просто відбиватиму їхню зброю ногами. Або ще краще — скидатиму на них каміння. Така техніка бою була не надто витончена, та я зовсім цим не переймався.

От лишень моя ослаблена права нога підкосилася, коли я наблизився до вершини скелі, і я гепнувся назад на дах службової будівлі та ледь не провалився крізь нього. Очевидно, що це був би не найкращий сценарій. Чоловіки внизу схопили мене за одну ногу, потім за іншу й потягнули на себе. Я намагався відбиватися, але марно. Можливо, вони все ж таки мене впіймали.

Тоді знайомий голос пронизливо закричав. Наді мною з'явилася пара чобіт, і купка каміння покотилася над моєю головою просто на солдатів унизу. Я б зазначив, що мав таку саму ідею, та, гадаю, неважливо було, хто саме скинув те каміння. Головне, що таки скинув.

Чийсь руки потягнулися до мене й міцно вхопили за передпліччя, допомігши вибратися з того сараю на вершечок виступу. Я всміхнувся і сказав Роденові:

— Якщо ти вітаєш мене такою битвою на знак дружби, то я можу тільки уявити, що б мене чекало, якби ми й досі ворогували.

• ШІСТЬ •

Поки нам не загрожували ґелінці, Роден швидко обійняв мене і запитав:

— Що ти тут робиш? Коли я просив прислати підкріплення, я не мав на увазі, щоби ти сюди їхав сам.

— Я знаю. Але мені було нудно.

Ми замовкли й почули, як командири ґелінського війська кричали про капітуляцію. Я навіть не усвідомлював, що битва вже майже завершилася. Роден хотів було рушити до пагорба, щоби приєднатися до переможців, але я спинив його натиском руки:

— Твої люди самі впораються. Нам потрібно поговорити.

Він зітхнув:

— Ми можемо поговорити. Але ти, напевно, вже й сам помітив, що це не мої люди.

Тоді він жестом вказав на тиху печеру трохи далі від нас. До неї навіть не дійшла битва.

Коли ми опинилися на самоті, я вмовився на гладкіший камінь і запросив його теж сісти. Роден лише переніс вагу на ноги, ніби йому було зручніше стояти у бойовій готовності. Я розумів його, та битва вже закінчилась. І ми мали поговорити, перш ніж почнеться наступна.

Врешті він сховав меч у піхви і сів, склавши руки. Він зиркнув на мене, тоді опустил голову і почав колупати землю носакон черевика.

Ми сиділи в тиші, аж поки він не почав говорити:

— У ніч перед тим, як ми захопили гарнізон, я підслухав розмову солдатів. Вони знали, що ця місія буде складна й ризикована. Більшість була налаштована на поразку. Я вже хотів вийти з тіней і запевнити їх, що битимуся поряд із ними до кінця. Але тоді вони сказали, мовляв, якщо ми зазнаємо поразки, то це через мене. Що я не гідний бути їхнім капітаном.

Коли він підвів голову, його очі були сповнені смутку й сумнівів:

— Вони мають рацію, Яроне.

Чомусь я пригадав один момент із дитинства, коли стояв перед тронем, а батько сидів і дивився на мене, не приховуючи осуду. Раніше того дня я забрав усі монети з таці для пожертв у церкві. Він сказав, що я украв їх, як звичайний злодюжка. Зараз я усвідомлюю, що батькові було соромно за мій учинок, але тоді я розумів лише його гнів. Я не міг пояснити, що віддав монети молодій вдові у місті, яку погрожували кинути у в'язницю за борги. Я дуже хотів, щоби батько зрозумів мої причини, але боявся, що через мене та жінка теж може потрапити в халепу. Перед усіма придворними він сказав мені, що я взагалі не такий, яким належить бути принцові.

Цей спогад збентежив мене. Я підвівся і нагадав собі, що ця розмова стосується Родена, а не мене. Тоді стенив плечима і сказав:

— Тобі відомі мої вади, Родене. Я будую плани, які не спрацьовують, не довіряю своїм найближчим друзям і йду на дурні ризики, коли є очевидний простіший варіант. Я постійно помиляюся. Але я не помилився щодо тебе.

— Я жахливий капітан! — скрикнув Роден. — Ти не переконаєш мене у протилежному.

— О, із цим я погоджуюся, — відповів я. — Капітан із тебе й справді нікудишній.

Роден аж відсахнувся:

— І оце ти мене так підтримуєш?

У голові знову зринули давні спогади.

— Після того як батько вислав мене геть, я іноді чув розмови про зниклого принца, про себе самого. Спершу я очікував, що вони сумуватимуть і оплакуватимуть мене. Так, вони справді сумували. Але не так, як я очікував. Вони не журилися за мною, лише за моїми помилками, моїми витівками. За тими моїми вибриками, які можна було переповісти як жарт і посміятися. Ці люди вклонялися, коли я входив до кімнати, але вони ніколи не любили мене і, звісно, ніколи не поважали.

— Зрозуміло, — кивнув Роден. — Тебе не вважали гідним ролі принца.

— І тим паче короля. Знаєш, чому Грегор так легко зманіпулював моїми регентами перед тим, як я вирушив до піратів?

— Бо ті регенти були нетямущі й дурні.

— Ну... це теж. Але вони не були лихими. Все, що вони знали про мене, — це те, що я хлопчик, якого батько відіслав далеко від замку. Якщо я і досі був тим хлопчиком, то вони не мали б дозволити мені сісти на трон. У тому, що вони не довіряли мені владу, була моя провина.

Тепер підвівся і Роден.

— Але зараз вони підкоряються тобі. Кланяються, бо поважають тебе, а не просто твій титул. У мене справа інша. Я не гідний свого звання, і ти це знаєш.

— Як ти смієш сумніватися в мені? — я розізлився раптово, але мав на те причину. — Як ти гадаєш, чому я пішов до піратів? Бо мені подобається їхнє товариство? Бо мені хотілося розваг? Та мандрівка явно не пішла на користь моєму здоров'ю. Я пішов до них по тебе, Родене. Я ризикував життям заради тебе. Тому ніколи більше не смій зневажати мій учинок словами про те, ніби ти цього не вартий!

— Я просто сирота, який не має свого місця, — пробурмотів він.

— Я також! — крикнув я, але потім заговорив уже лагідніше: — А ще я король, а ти — капітан мого війська. Можеш сумніватися в собі, та мої вчинки під питання не став.

Він позадкував на крок і опустив голову.

— Я добре орієнтуюся у битві й чудово вправляюся з мечем. Я можу запропонувати влучні стратегії. Але мене ніхто не слухає. Я не можу впоратися із цим завданням, якщо мене не поважають.

— Повагу не роздають направо і наліво. Ти повинен отримати її, заслужити, а тоді берегти як зіницю ока. Щоб заробити повагу, потрібно добре попідніти, а от втратити її можна за мить.

Я кивнув на гарнізон:

— Уперед, Родене. Люди не підуть за ватажком, який не знає, куди йому йти. Тож покажи їм, що ти знаєш шлях.

Роден кивнув. Плеч-о-пліч ми спустилися пагорбом назад до гарнізону.

— Я знаю, куди нам потрібно йти, і я приведу нас туди. Яроне, з нашою армією я триматиму оборону цього кордону доти, доки весь Гелін не здасться тобі.

• СІМ •

Коли ми повернулися до табору, мертвих уже відокремлювали від поранених, а здорових полонених роззброїли і помістили на закриту територію гарнізону, який, здавалося, служив тимчасовою в'язницею, коли виникала така потреба. Там їм було тісно й незатишно, та вони однаково вижили в битві, і ми ставитимемося до них краще, ніж вони б поставилися до нас. Їм нема на що скаржитися.

— Збери своїх людей, — сказав я Роденові. — І поговори з ними як капітан.

— І що мені їм сказати?

— Ну, вони щойно перемогли у серйозній битві, — насупився я. — Можеш почати із цього.

Він наказав солдатам вишикуватися, але хтось відгукнувся, що спочатку вони розведуть багаття для спалення тіл. Роден глянув на мене. Я вигнув брову, чекаючи його дій. Він знову звернувся до солдатів, але цього разу його просто проігнорували. Я не збирався допомагати йому. Насправді моє втручання було б найгіршим варіантом. Це показало б воїнам, що Родену потрібна моя допомога, що вони повинні слухатися його лише тоді, коли я поруч. Тож я відступив і чекав.

Вогонь розпалили відразу біля гарнізону. Тіла убитих іще не палили, бо для цього потрібне було чимале багаття. Таке поховання — найкращий спосіб віддати їм шану на цій кам'янистій місцевості.

Роден стояв поруч і теж спостерігав. Біля вогнища поралося чимало тих солдатів, що билися пліч-о-пліч із ним ще під час першого наступу. То були великі воїни, а деякими я захоплювався ще змалечку. Кілька тих солдатів навіть давали мені уроки свого часу. Та зараз саме вони помилялися.

Врешті Роден кивнув, ніби ухвалив якесь рішення. Він схопив відро і покинув табір. Та вже за кілька хвилин повернувся із повним відром, із якого навсібіч вихлюпувалася вода. Він підійшов просто до

вогнища. І щойно перші іскри почали розгоратися, Роден вихлюпнув усю воду на дрова і навіть добряче оббризкав солдатів навколо.

Я аж вдавився сміхом, ошелешений, але вельми задоволений. Це було навіть краще, ніж я очікував.

У відповідь солдати миттю схопилися за мечі. Роден також звів свій меч, і почалося своєрідне протистояння. Я рушив до них — логічно, що я мав би втрутитися. Та я знову стримався, щоби говорити міг Роден. Утім, я теж поклав долоню на руків'я меча і сподівався, що він знає, що робить.

Нарешті привернувши їхню увагу, Роден крикнув:

— Я ваш капітан, і я щойно віддав наказ!

Солдати копнули землю. Видно було, що це їх не переконало, але вони опустили зброю.

— Зараз ви станете у шеренги, — сказав Роден. — Із нами є король, і він вимагає вашої уваги.

Я не знав, чи вони вишикувалися через наказ Родена, чи з поваги до мене. Хай там як, чоловіки миттю стали у дві шеренги по обидва боки вузького плацу в гарнізоні.

Роден спочатку звернувся до солдатів.

— Ви добре билися, — сказав він. — Невдовзі нас чекає наступна битва, тож я сподіваюся, що ви сьогодні добре випитесь.

Він поглянув на мене, і я пробурмотів:

— Це була найгірша промова за всю історію людства. Жах. Над цим теж мусиш попрацювати.

Він тільки звів очі догори й рушив зі мною вздовж шеренги, щоб оцінити стан кожного воїна і визначити, скільки у нас іще залишилося сил.

Коли я проходив повз, один старший чоловік торкнувся моєї руки. Я зупинився, щоби приділити йому увагу. Він негайно опустився на одне коліно.

— Королю Яроне, ви мене пам'ятаєте? — запитав він. Я похитав головою, і він сказав: — Коли вам було тільки десять, ваш батько доручив мені створити вам подарунок — меч.

— То це ви коваль! Тепер я пригадую.

Я бився тим мечем у дуелі з королем Гамфрі з Менденвалю, який зараз ішов на нас війною. Коннер зробив репліку цього меча для свого плану: посадити на престол фальшивого принца. Зараз меч занадто

малий для мене, та однаково надзвичайно цінний. Я подивився на коваля і мовив:

— Ви стояли у великій залі, коли батько вручив мені цей дарунок. Меч добре мені прислужився.

— Так, ваша величносте, — сказав він. Несміливо всміхнувся і додав: — Зізнаюся, я закликав вашого батька подарувати вам щось інше. Коня чи записник для нотаток. Та він сказав, що на коні ви втечете, а записником розпалите багаття десь у замку. Він хотів подарувати вам меч, аби заохотити вас серйозніше ставитися до навчання.

— Так і сталося, — мовив я, а потім пустотливо всміхнувся. — Хоча вам варто знати, що я знайшов інших коней, що допомогли мені втекти, і без того розпалив купу вогнищ.

Він розсміявся, але дуже стримано. Потім на його обличчі застиг смуток.

— Я пам'ятаю, яким ви були в дитинстві. Тож коли ви стали королем, я мав певні сумніви. Але я помилявся, і прошу пробачити мені.

Я схилив голову в бік Родена:

— Сподіваюся, ви не будете так само помилятися стосовного мого капітана.

— Ні, ваша величносте.

Ми з Роденом пішли далі, аж до загону, в якому зібрали полонених солдатів Геліна. У будівлі були гладкі й високі стіни, а за міцно вмурованими залізними ґратами тулилися воїни. Їм ледве вистачало місця, щоби стояти, а лягти вони могли б лише за умови, якби вилізли один на одного. Їм уже дали відра води, щоби вгамувати спрагу, і ту частку провіанту, який ми могли віддати. Залишалось сподіватися, що сидіти тут їм доведеться недовго.

— Якщо будете сумирні, то доживете до остаточної капітуляції Геліна, — мовив я. — Та якщо викинете якогось коника до того, будуть наслідки.

Я вже зібрався іти далі, та наперед виступив високий солдат із позначкою капітана.

— Ми не довго сидітимемо в полоні. Ми лише передовий загін. Гелін покаже всю свою силу тим військом, яке лише наступає.

— Яку це всю силу? — спитав я. — Гелін б'ється як прикута до ліжка бабця, тільки з довшими спицями.

— Менш ніж за три дні прибуде підкріплення, — сказав він. — І Менденваль теж наступає. Коли ми переможемо ваших солдатів тут, то підемо на Дрилліяд і знищимо у ньому все живе.

Я аж рохнув від сміху:

— То ваші спиці тепер муровані стіни проколюють?

— Ні, та їх пробиває менденвальська гармата. Напевно, вона просто зараз перетинає рівнини Картії.

Тепер я спинився. Я вже чув, що Менденваль експериментує із гарматами, і мені не дуже сподобалася думка, що одну з них випробують на моєму замку. Я чув, що для інших земель це звичний вид зброї, та для нас це було щось нечуване й небачене. Я сподівався, що Картія зможе розробити власну гармату, але на це не було часу. А тепер постріл з однієї зброї може зруйнувати цілі мури. Навіть попри всі наші захисні споруди, Дрилліяд можуть захопити за лічені хвилини.

Я був певен, що продовження цієї розмови розкриє всі мої переживання, тому наказав Роденові вивідати у чоловіка все, що вдасться, а сам сказав, що хочу усамітнитися, щоби подумати й відпочити.

Та чоловік гукнув мені в спину:

— Зізнаюся, я здивований, що ви тут, Яроне. Король Авенії вважав, що ваші люди краще вас захищатимуть.

— Мої люди захищають мене, — сказав я не повертаючись. — А я захищаю їх.

— Он як? Навіть те дівчисько, яке схопив король Варган? Її ви захистили? З тих пліток, що я чув, вона служниця, яка припала вам до душі.

Я круто повернувся на п'ятах і підійшов до нього.

— Що тобі про це відомо?

Він показав на в'язницю позаду себе:

— Пообіцяйте мені окрему кімнату, їжу і ліжко. Я не завдам клопоту вашим солдатам, але тут не залишатимусь.

Я кивнув Роденові, а той дав слово виконати його побажання. Тоді чоловік сказав:

— Мій король дізнався про це особисто від старшого командира Авенії. Дівчина була пріоритетом у планах Варгана забезпечити

швидкий кінець війни. Коли він захопив її в полон, то дозволив комусь утекти, щоби ви точно отримали звістку про те, що сталося. Це б дозволило вполювати йому справжню ціль.

Я напустив байдужий вираз обличчя й похитав головою:

— Очевидно, що я не поїхав рятувати її, а отже, його план захопити мене провалився.

Та солдат розсміявся мені в обличчя:

— Зухвалий хлопчисько! Він і не збирався цього робити. Ясна річ, вам би не дозволили вирушити на порятунок.

— А що тоді?

— З вашого боку було б надто ризиковано відправляти величезну армію, щоб рятувати її, адже Авенія могла б убити ту дівчину ще до того, як увірвуться картійські солдати. Тож Варган зрозумів, що ви відправите маленьку групу найкращих воїнів, тих, яким готові довірити життя дівчини. Саме це йому й було потрібно. Захопити того, кому ви довіряєте найбільше.

Мотт. Я ж відправив Мотта.

— Навіщо? — спитав я.

— Коли його схоплять, Авенія змусить його розкрити всі ваші стратегії — все, що потрібно для їхньої перемоги. А якщо він відмовиться говорити, Варган нагадає йому про відповідальність за життя служниці. Вони не зупиняться, поки він не зламається або поки вона не помре. — Тепер він не просто посміхався, а відкрито реготав. — То що йому вибрати, Яроне? Дівчину, почуття до якої ви намагаєтеся приховати, чи цю країну, яку ви присягнулися захищати?

Я мовчки пошкандибав геть. Якою б не була відповідь, через неї моє серце могло закам'яніти.

Роден порівнявся зі мною, коли ми відійшли далі від солдатів.

— Не йди нікуди. Ми повинні обговорити те, що він сказав.

— Навіщо? Ти можеш щось змінити?

Думки металися від запитання того гелінця. Я гадав, що Варган планував схопити мене, а тому в Мотта було б більше шансів безпечно пробратися крізь табір авенійців. Але навіть якщо Мотт буде обачний, він не підозрюватиме, що вартові чекатимуть саме його, щойно він увійде в табір.

Мотт не викаже їм нашу стратегію бойових дій, що б вони із ним не зробили. Та загроза нависала не лише над ним. Що він зробить,

якщо вони погрожуватимуть Імоджен?

— Яроне, що саме йому відомо? — запитав Роден.

— Достатньо, щоби поставити Картію навколішки.

Мотт просив мене довіритися йому. Я так і зробив. І тепер за це заплатить і він, й Імоджен.

— Ми можемо взяти кількох солдатів звідси, — запропонував Роден, притримавши мене за руку, — і врятувати їх обох.

— І дати їм іще більше шансів розкрити наші секрети? — я сповільнився, але не зупинився. — Армія Геліна прибуде сюди за три дні. Їм *нізащо не можна* дозволити потрапити у Картію. А для цього нам знадобиться кожен солдат. Та навіть у такому разі нашої армії буде недостатньо. Хіба що Бімар вчасно прийде на допомогу.

— Тоді що ти... — тут від усвідомлення в Родена аж щелепа відвисла, і він захитав головою: — Яроне, ти не можеш. Ти наш король.

— Може, я і ношу корону, та серцем я й досі злодій. Ніхто краще за мене не знає, як пробратися у той табір. — І перш ніж він міг заперечити, я додав: — Щоб до ранку мій кінь був готовий. Я вирушаю на світанку.

• ВІСІМ •

Наступного ранку, коли я вийшов із намету, Роден уже чекав біля мого коня.

— Ти хоч спав? — запитав він у мене.

Я проігнорував запитання і натомість махнув рукою навколо.

— Хто сідлав мого коня? Де твої солдати?

Він зітхнув і сказав:

— Вони втомилися.

— Родене, ти ніколи...

Та він ніби чекав на мої докори й урвав мене:

— Це я наказав їм відпочити, а не вони самі так вирішили. Я обіцяю, що навчусь вести їх за собою і стану гідним капітаном твоєї армії. Але ти мусиш дозволити мені самому відшукати цей шлях.

Я міг лише кивнути на знак згоди. Коли так, то з мене лідер був іще гірший, ніж із нього, і мені самому було важко торувати шлях уперед. Тому я обійняв його на прощання й побажав успіхів, а тоді скочив у сідло Містика.

— Я хочу поїхати з тобою, — сказав Роден. — Я вже осідлав свого коня.

— Дякую тобі, — мовив я, хоч мій тон і не міг передати всю щирість цих слів. — Але їхати вдвох — не наймудріше рішення. Про всяк випадок...

— Допоки ти продовжуєш битися, я теж буду, — мовив він. — Що б нас не чекало попереду.

— Скоро прибуде підмога, — мої слова були більше сповнені надії, аніж певності, але я хотів, щоб він вірив у це. — Тобаяс та Амаринда дістануться Бімару. А тоді принцеса переконає свою країну вислати нам на допомогу військо.

Роден поглянув на мене знизу вгору і примружився від ранкового сонця.

— Спершу принцеса повинна перетнути Авенію. Ми обидва знаємо, наскільки це небезпечно. І Тобаяс нічим не зарадить, якщо їх спіймають. Якщо вони не впораються...

— Незалежно від того, чи Бімар прийде на допомогу, ти повинен втримати цей кордон, — сказав я. — Об'єднані сили Авенії та Менденвалю можуть знищити нашу країну, та з ними у нас є принаймні якийсь шанс. А якщо прорветься й Гелін, то вся надія втрачена. Вся.

Роден провів рукою по шиї Містика і стиснув повіддя в кулаці.

— Вже достатньо того, що король, якого я присягнувся захищати, сам вирушає у ворожу країну. Ти можеш хоча б запевнити, що зосередився на меті та знаєш, що робиш?

— Це те, чого я хочу, — твердо відрубав я. — І я тверезо оцінюю ситуацію.

— А що каже твоє серце? — насупився він. Я відвернувся, і Роден додав: — Яроне, ти кохаєш Імоджен?

Я зітхнув від його запитання:

— Усе заплутано.

Та Роден просто похитав головою:

— У мене нікого немає у цьому житті. Ні сім'ї, ні дівчини. Для мене любов зовсім не заплутана.

Я втупився в нікуди, аж поки світ навколо не перетворився на розмиту пляму.

— Я не можу кохати її.

— Звісно, можеш. Я знаю, що вона вже...

— Ні, Родене. Я *не можу* кохати її. Щодо цього в мене ніколи не було вибору. — Запала мовчанка, а тоді я додав: — І якщо я не можу її кохати, то й не вимагатиму таких почуттів від неї.

— Я бачив, як вона дивиться на тебе. Що б вона тобі не казала, у чому б тебе не переконувала, та вибору в неї також немає. Вона не може заперечувати свої почуття до тебе.

Але саме це вона й зробила. Востаннє, коли ми були вдвох, вона заперечувала, що любить мене. Та й узагалі натякнула, що її почуття зовсім протилежні. Я відкинув ці думки й сказав:

— А ще вона не може загинути через чийсь задум вивідати мої таємниці. Я врятую її, щоб вона могла повернутись до свого звичного життя. Нічого більшого й бути не може.

Витримавши паузу, він відповів:

— Я знав, що ти вмієш брехати, Яроне. Але не думав, що ти брехатимеш собі, — він нахмурився і подав мені повіддя. — Коли Гелін капітулює, я повернуся у Дрилліяд. А тепер рушай і зроби те, що мушиш.

Я хотів відмахнутися від його докору ніби від слів слуги, та не міг. Його слова зачепили мене більше, ніж він міг собі уявити. Я кивнув Родену і вдарив Містика в боки. Спершу я вирушив на південь, просто до Лібета, але в голові зринули слова командира гелінців. Менденваль мав гармату, яка могла знищити мої міста ще до того, як ми почнемо захищатися. Мабуть, зараз її саме перевозили рівнинами Картії, на північ від замку. Площа там була величезна, та для такого вантажу вони точно вибрали б головну дорогу.

Ще ніколи я так не розривався між двома рішеннями. Якщо поїду на схід, то Мотт та Імоджен можуть постраждати ще більше. Та якщо поїду на захід, то гармата добереться до Дрилліяда. І всі, хто вирушив туди в пошуках обіцяної безпеки, загинуть.

Врешті-решт я заплющив очі й пошепки попросив Мотта й Імоджен протриматися ще один день. Тоді рушив на схід. Я не знав достеменно, як мені вкрати гармату, але страшенно кортіло спробувати. Коли міг, я підіймався на пагорби й роздивлявся обрїй, шукаючи поглядом чуже військо. Та куди не кинь оком — всюди панувала пустка.

Тільки-но настав полудень, а Містик уже сповільнив ходу. Я поспішав, та все ж таки розумів, що йому треба відпочити. Тому знайшов густий лісок зі струмком, захований серед пагорбів. Ми обоє напилися донесхочу, і я наповнив бурдюк водою для подальшої мандрівки. Тоді поділився з Містиком частиною провіанту, який прихопив із табору Родена. Я б лишив собі більше їжі, та, якщо чесно, вона була черства і несмачна, та й Містику сподобалася більше, ніж мені.

Я вже збирався заскочити в сідло й рушити далі, аж раптом до мене долинули іржання та натужний скрип металу. Я так довго шукав ту гармату, що не стримав бешкетної посмішки, коли нарешті вона мені трапилася. Я залишив Містика у сховку дерев і підкрався так близько, як тільки зміг, щоби глянути на зброю.

Кілька вершників вервечкою їхали попереду, аж поки їм не наказали спинитися. Військова форма Менденвалю мала незвичне для армії поєднання кольорів — жовтий із білим. Мені стало зле від думки, що нас можуть перемогти солдати, які своїм виглядом нагадували великі ромашки. Щойно вони зупинилися, у їхніх лавах утворилася прогалина, через яку я побачив довгий ряд коней, що тягнули величезну чорну гармату. Я навіть уявити не міг, скільки вона важить. Лишалось тільки рахувати тварин і припускати, як їм важко тягнути цю зброю. Але принаймні я її знайшов.

— Коні виснажені! — крикнув один із воїнів. — Сьогодні вони більше не потягнуть.

— Поки вистачить, — гукнув інший. — Однаково краще не завозити гармату в табір. За милю ви натрапите на решту наших людей. Їдьте далі й скажіть капітанові, що ми випробуємо гармату тут, вистрілимо у схил пагорба.

Поки воїни виконували наказ відчепити тяглових коней і їхати далі, я скористався можливістю підкрастися ще ближче. Та перш ніж мені це вдалося, двоє чоловіків зійшли на пагорб, щоб оцінити придатність схилу для випробування гармати. Я пригнувся за каменюкою і швидко зрозумів, що лише вона відділяла мене від чоловіків. Якщо хтось із них ступить кілька кроків убік і гляне вниз, то побачить мене. Чоловіки говорили далі, а я затамував подих, упевнений, що єдиною причиною, чому вони мене не помітили, був галас, який зчинила решта воїнів на дорозі.

— Принаймні ми наздогнали інших, поки вони не встигли зайти далеко всередину Картії, — сказав один воїн.

— Ми не наздогнали їх, йолопе, — гаркнув його співрозмовник. — Їм наказали чекати нас тут, поки не прибудуть авенійці. Їхній король хоче переконатися у справності гармати, перш ніж ми потягнемо її до Дрилліяда.

— Хотів би я, щоб хтось інший її випробовував. Мій кузен ледь не загинув, коли вибухнула попередня гармата. А зі стрільцями сталося таке, що ліпше смерть. Розірвало на шмаття, рідна мати не впізнала.

— Цить! Якщо й далі таке патякатимеш, ніхто взагалі не захоче її випробовувати.

— Я точно ні, — він потупцяв на місці й додав: — І я не сидітиму тут, коли інші вирушать далі. Ще, бува, подумують, нібито я хочу

добровільно зголоситися.

— Тебе покарають, якщо покинеш пост.

— Але мене хоч не розірве. Я не збираюся її випробовувати. І якби ти бачив мого кузена, то теж не зголосився б.

— Ну все, пішли. Навряд чи її хтось поцупить, еге ж?

Чоловіки зареготали та спустилися зі схилу. Лишень за кілька хвилин я почув цокіт копит їхніх коней. Я чекав у тиші й думав, чи це, бува, не пастка. Та коли я насмілювався визирнути зі схованки, на дорозі лишилася тільки підвода з гарматою. За нею стояв інший віз, у якому наче перевозили спорядження для гармати. Не було сенсу везти його далі, якщо воно потрібне для випробовування тут, а не в таборі.

Щойно переконавшись, що лишився сам, я прокрався до самої гармати. Вона була більша за бойового коня й вилита із чавуну. Я провів рукою по шорсткому й холодному металу, а тоді прошмигнув до воза, щоб оглянути спорядження для зброї.

В іншому возі знайшлося обладнання для гармати — шомпол, банник і кільканадцять ядер. У найближчому кутку лежали туго сплетені мішки. На порожніх мішках стояли ще три чи чотири, наповнені чорними гранулами.

Я знав, що то за гранули. Коли я був серед піратів, вони захопили корабель, що перевозив спорядження для шахтарів. А коли ми з Роденом покинули піратів, то забрали із собою один мішок таких гранул, щоби дослідити їхнє значення і можливе використання. Тобаяс сказав нам, що це димний порох, здатний спричинити такі вибухи, яких іще не бачили ці землі.

Ми з Роденом вирішили випробувати його і покликали Тобаяса, але він рішуче відмовився і назвав нас божевільними. Може, він мав рацію. Навіть через ту дрібку пороху повалилося кілька дерев і здійнялася така пожежа, що могла б спалити половину королівства, якби нас не врятувала злива.

Наступного тижня Тобаяс почав малювати креслення, щоби ми могли створити власну гармату. Він пояснив, як порох потрібно заряджати у ствол за допомогою шомпола, а тоді запихати важке залізне ядро. Тоді чорний порох підпалювали через запал. Він вибухав, і ядро вилітало з гармати.

Сила одного пострілу рівнялася тарану — достатньо, аби знищити фортеці, для штурму яких знадобилася б ціла армія. Навіть одна

гармата може змінити хід війни.

Проблема полягала в тому, що я нізащо не подужаю вкрасти її. Містик — сильний кінь, але сам він не зможе зрушити цю гармату ані на сантиметр. На додачу до всього часу в мене було катма. Я не знав, коли воїни Менденвалю повернуться до гармати, але вони точно не баритимуться.

Якщо я не міг її украсти, то мусив знищити.

Я заплющив очі й спробував згадати все, що Тобаяс переповів мені зі своїх досліджень. Згадав щойно підслухану розмову про кузена, який ледь не загинув від попередньої гармати. Чому ж? Що сталося під час випробування?

Ще раніше я запропонував Тобаясові просто вилити гармату з форми й глянути, чи вона працюватиме. Але він попередив мене, що небезпека криється в способі відливання металу. Якщо він недостатньо товстий або погано зварений на швах, то гармата не витримає вибуху всередині. Може, той кузен стояв надто близько до гармати, коли вона вибухнула.

Але, як на зло, ця гармата вигляд мала дуже товстий і міцний. Щоби її знищити, знадобиться значно більше пороху, ніж зазвичай.

Тоді я посміхнувся. Звісно, що звичайної кількості пороху буде недостатньо. Але хто сказав, що потрібно обмежуватися цим?

Я розкрив найближчий мішок із порохом, засипав у ствол добрячу порцію і запхав її в задок шомполем. Переконавшись, що порох гарно втрамбований, я поставив шомпол і лопатку на місце. Я вже хотів зав'язати мішок, але зрозумів, що не можна прогавити таку можливість. Тож я схопив зайвий мішок і набрав стільки пороху, скільки посмів украсти. Тоді зав'язав торбину і побіг назад до Містика.

Якщо воїни Менденвалю не оглянуть гармату ретельно, то навіть не знатимуть, що перед ними заряджена зброя.

Я поїхав геть тим самим шляхом, але тепер до Авенії. Менш ніж за годину я виїхав на вершину пологого пагорба, і раптом земля несамовито здригнулася, аж Містик став дибки. За кілька кілометрів від мене у повітрі здійнявся стовп густого чорного диму.

Я озирнувся, й на моєму обличчі з'явилась посмішка. Авенія та Менденваль досі становили жахливу загрозу для Картії. Та вони більше не мали гармати.

• ДЕВ'ЯТЬ •

Навколо вже запали сутінки, коли я знайшов місце, де утримували Імоджен. Нашвидкуруч зведений табір розкинувся за кордоном з Авенією, поруч із Лібетом. Однак пагорб, що спускався до табору, дозволив мені добре роздивитися його побудову. Болота, що оточували Лібет, впритул підступали до табору на півночі. Через густий підлісок, в якому кублилися отруйні змії, ніхто не наважився б спробувати перетнути болото пішки, та й човен би не надто допоміг. З інших боків табір був оточений високими насипами землі або гострющим залізним частоколом. Табір виявився більшим, ніж я очікував, — у ньому було кілька будівель та намети різних розмірів.

— Ваша величносте?

Я рвучко розвернувся, здійнявши меча. До мене підійшли двоє чоловіків. Вони зрозуміли, що заскочили мене зненацька, тому підняли руки й поспіхом опустили на одне коліно.

Упізнавши їх, я сховав меч і наказав їм підвестися. Озався до мене Генрі Евенделл, талановитий і добросердий лучник, який часто охороняв мій замок. Я не дуже добре знав іншого чоловіка, та Евенделл представив його. Це був Герберт, солдат із Дрилліяда, новобранець, але сповнений амбіцій. Обидва чоловіки мали при собі лук і сагайдак.

— Де Мотт? — запитав я.

Евенделл шанобливо схилив голову і відповів:

— Вранці він зайшов у табір, ваша величносте. Він сподівався потрапити в намет, який, на нашу думку, відрізнявся від інших. Та його немає вже кілька годин, тож ми боїмося, що його могли схопити.

— Покажіть мені той намет.

Евенделл показав рукою, і я примружився, щоби краще роздивитися. Тепер біля намету стояло кілька варткових, ніби їм доручили стерегти королівську особу, хоча в цьому випадку радше йшлося про цінних полонених.

— Він віддав вам якийсь наказ? — запитав я.

Евенделл і Герберт перезирнулися. Тоді Евенделл відповів:

— Перш ніж прийти сюди, ми залишили невеликий човен біля болота, на північ від табору. Коли Мотт вийде з леді Імоджен, ми повинні стрілами розчистити їм шлях утечі до човна.

— Ви вже бачили її?

Евенделл і Герберт похитали головами. Герберт пробурмотів щось собі під ніс, я не зміг розібрати слів і сказав йому говорити гучніше.

— Був іще один наказ, ваша величносте, — мовив солдат, — але він вам не сподобається.

Зважаючи на те, як солдат скривився від цих слів, я не сумнівався, що він має рацію.

— Мотт попереджав нас, що ви можете приїхати сюди, — провадив Герберт. — І в такому разі попросив нагадати, що на ваших плечах лежить відповідальність за безпеку королівства. Не за його безпеку і не за безпеку леді Імоджен.

Думка ця і справді була слухна, однак зараз найбільша небезпека для мого королівства крилася в тому, що Мотта схопили й можуть змусити говорити. Крім того, я ніколи ще не слухався його. І не збирався починати тепер.

— Нам потрібно повернути їх обох, — сказав я. — То ви не знаєте, де вони тримають Імоджен?

Евенделл почав перепрошувати і хитати головою, але Герберт підняв руку й показав уперед. Я простежив за його жестом і побачив гурт авенійських солдатів, які вийшли з намету в самому серці табору. Серед них ішла Імоджен, зі зв'язаними руками та кляпом у роті. Я зітхнув із полегшенням, бо вона здавалася неушкодженою. А кляп мене не надто здивував. Хоч ми були друзями, та вона однаково частенько мене лаяла. Я міг лише уявити, якими колючими словечками вона обсипала ворогів.

Та я запанікував, побачивши Мотта, якого виводили з того намету. Його руки теж зв'язали, а ще він накульгував. На нього націлили стільки клинків, що будь-хто інший не витримав би. Але це був Мотт. Він дужий та швидкий, і якби озброєних солдатів було менше, він би здолав їх усіх у бою.

З третьої позиції у таборі наближався чоловік, який тримав колючий батіг. Я відразу зрозумів його роль. Моттові ставитимуть

запитання про військові стратегії Картії. Якщо він відмовиться відповідати, батогом покарають Імоджен. Вони змусять Мотта говорити, інакше все стане ще гірше. Значно гірше.

На підтвердження моїх підозр, Імоджен та Мотта вивели на невеличку площу. Його силою посадовили у крісло і прив'язали за ноги й руки. А солдати, що вели Імоджен, повернули її до неотесаного стовпа для шмагання і прив'язали її руки до обидвох кінців дошки.

Я стрімко повернувся до Евенделла й Герберта:

— Хто з вас кращий стрілець?

Евенделл кивнув, тож я наказав йому розвести невелике багаття і дав розпорядження. А Герберт мав іти зі мною. Ховаючись у густих вечірніх сутінках, ми з ним збігли схилом у вузьку долину, де розташувався табір.

Що ближче ми підходили, то краще чули метушню, яка панувала в таборі. Сторожа стояла і при воротах, і на передових постах, а також біля кількох наметів у самому таборі. Неможливо буде підібратися ближче, щоби нас не помітили й не застрелили.

Усі подальші дії потрібно було виконати якомога швидше. Герберт напнув тятиву й зайняв свою позицію. Я сподівався, що Евенделл не загубив нас у сутінках і також спостерігає.

Мене помітили майже відразу після того, як я кинувся до незахищеної частини стіни. Авенієць на варті гукнув мені зупинитися, але в повітрі просвистіла стріла Герберта й поцілила в нього. Інших вартових уже, мабуть, сповістили, але навіть цього короткого часу мені було достатньо.

Уже під стіною я потягнувся до мішка з украденим раніше порохом. Я зачерпнув добрячу жменю і поклав купкою, а тоді чимдуж помчав звідти. За кілька секунд підпалена стріла Евенделла влучила просто в купку. Порох миттю підірвав усю стіну. Хвиля збила мене з ніг, я перекотився за найближчу каменюку, щоби сховатися від уламків. Коли найгірший момент минув, я глянув на розвалені й розкидані залишки стіни. Мабуть, я сипнув трохи забагато пороху.

Я щодуху помчав назад до стіни. Ті, хто вижив, кликали на допомогу, але Герберт не втрачав пильності й пускав стріли у кожного, хто мене бачив. Коли я пробрався всередину, то зрозумів, що всі більше переймалися зруйнованою стіною, а не тим, що спричинило

вибух. Якщо не привертати уваги, то можна буде спокійно пройти просто крізь натовп.

Я виліз по драбині на порожню вартову вежу й нарешті побачив Мотта з Імоджен. Солдати, які були з ними, трималися вузьким колом, щоби стерегти полонених. А може, щоби захищати один одного. Їх було надто багато, і сам я їх не міг здолати. Моїх друзів могли скривдити ще до того, як я б устиг допомогти.

Я знову зліз і сховався за будівлею, щоби обміркувати свій наступний крок. Я мигцем зазирнув у найближче вікно й побачив, що всередині повно зброї. Як на мене, то значно більше, ніж Авенія потребує. Я висипав ще пороху біля будівлі, а потім помчав так, ніби від цього залежало моє життя. Мабуть, тому що так воно й було. Як і минулого разу, мені не вдалося відбігти достатньо далеко, коли в купку пороху влучила вогняна стріла і будівля вибухнула. Цього разу я не встиг сховатися й отримав жахливу подряпину на руці. Ба більше, на мене ледь не впав кам'яний уламок. Якщо ми з Евенделлом виживемо, то нам доведеться обговорити часові проміжки, коли йдеться про вибухові речовини.

До того часу табір поглинув повний хаос. Солдатам наказували захищати ті місця, які я вже знищив, але кілька воїнів узагалі дали драла якомога далі звідти. Загальна метушня зіграла мені на руку, але насправді я мусив дістатися до солдатів, що стерегли Мотта й Імоджен.

Тож я використав залишки пороху біля іншої будівлі зі спорядженням — у цій зберігали їжу та ковдри. Я залишив усю торбинку біля неї й тоді подав знак Евенделлу.

Цього разу він дозволив мені відбігти далі й тільки тоді підпалив порох. Коли пролунав вибух, я почув наказ усім живим солдатам оточити табір і готуватися до вторгнення.

Мені сподобалося таке. Моє вторгнення вже сталося, і найбільше мені потрібно було, щоби вони з центру перейшли до кордонів табору.

Чиясь рука торкнулася мого плеча, я повернувся й побачив Герберта. Я просив його лише зайняти безпечну позицію, з якої він зможе перехопити тих, хто б завадив мені пробратися у табір. Та він зробив не лише це, а й пішов за мною всередину. Я кивнув на знак подяки за його відданість і жестом покликав рушати зі мною.

Мотта й Імоджен не залишили без нагляду. Один молодий солдат стояв за кріслом Мотта і притискав до його грудей грубий меч,

очікуючи того жахіття, яке мало спіткати в'язня. Двоє кременіших солдатів стерегли Імоджен. А чоловік із батогом та решта солдатів побігли виконувати накази.

Я тихо сказав Гербертові знайти таку позицію, щоби добре було видно Імоджен. Сам я готувався прокрастися за Моттом. Ми мали ідеально розрахувати час, а Герберт повинен був діяти блискавично, щоби знешкодити дві цілі.

Щойно я вислизнув із тіні, Герберт пустив першу стрілу, влучивши в одного зі сторожів Імоджен. Я встиг підкрастися до хлопця, який охороняв Мотта. Лівою рукою я притиснув ніж до його шиї, а правою схопив за руку, якою він тримав меч біля грудей Мотта. Хлопчина заціпенів. Я мовчки відвів його руку й опустив його зброю. Коли я знову підвів очі, Герберт уже поклав другого вартового біля Імоджен. Тепер він мав наглядати за ситуацією, поки Мотт та Імоджен не будуть вільні.

Хлопець за спиною Мотта обережно вклав свій меч у мою руку й пропищав:

— Не вбивай мене, прошу.

У голові зринув спогад про те, як кілька місяців тому Латамер просив мене про те ж саме. Я ніколи не бажав Латамерові зла, так само, як і цьому хлопчині.

Я досі тримав ніж на його шиї і попередив, аби не робив дурниць, тому що на нього вже націлена стріла. Він погодився допомогти, і я наказав йому розв'язати Мотта.

Поки хлопець порався біля мотузок, Мотт сказав:

— Вибачте, Яроне. Ця пастка призначалася мені.

— Нас обох обманули.

— Я знав, що це ви прийшли, коли почув вибухи.

Я широко всміхнувся:

— А уявіть, що було б, якби я мав більше пороху.

Я був упевнений, що вразив його, хоч він не показував цього. То були гарні вибухи.

Тоді я побіг до Імоджен. Її медові карі очі палали докором. Я знав, що вона гніватиметься на мене. Вона часто сердилася. І мушу визнати, зазвичай заслужено, тож я не дуже заперечував. Та цього разу не вдасться відбутися сміхом. Ситуація досі була вкрай небезпечна.

Спершу я витягнув з її рота кляп, і в цю ж мить на мене нахлинуло несподіване бажання поцілувати її. Я ще ніколи не відчував такого потягу і не міг зрозуміти це відчуття. Та я стримався і натомість запитав:

— Ти поранена?

Вона проігнорувала запитання і сказала:

— Ви знаєте, що вони можуть зробити зі мною і Моттом заради інформації. Як гадаєте, що вони зроблять із вами?

— Якщо ми виберемося звідси, то не доведеться з'ясовувати це.

— Ні, Яроне. Прошу, втікайте звідси! Це пастка. Я пастка!

Вона все крутилася, сперечаючись, і хоча ноги у неї були вільні, та руки розв'язати було важче, і вона цьому явно не сприяла.

— Можеш сперечатися скільки завгодно й не допомагати мені, — сказав я. — Але я не піду звідси без тебе!

Вона пирхнула, але завмерла, щоби я зміг дотягнутися до її мотузок. Я взявся їх розрізати й сказав:

— Коли ми вирвемося звідси, треба буде бігти до болота. Мотт залишив там човен.

— Ми не зможемо врятуватися. Не всі разом.

— Треба буде просто бігти. Не озиратися, просто чимдуж бігти.

— Вони питали Мотта про вас, але спершу він мовчав, — мовила Імоджен і схвильовано прикусила губу. — А коли привели мене і принесли батіг, він сказав, що говоритиме. Я благала його не робити цього. Мені гидко від того, що мене використали проти вас. Краще я вмру, ніж стану причиною вашої загибелі.

Я трохи завагався, а потім зазирнув їй просто у вічі.

— Не кажи так. Ти потрібна мені живою.

Я продовжив різати мотузки і додав:

— Майже закінчив. Готуйся бігти.

Вона вже вивільнила одну руку і провела нею по моєму волоссю, відгортаючи темні русяві пасма з обличчя. Перш ніж вирушити до піратів, я грубо втяв своє волосся, але тепер його вже привели до ладу, і воно знову стало густим. Та зараз я б хотів мати довше волосся, щоби її пальцям було де розгулятися. Навіть у такій небезпечній ситуації її доторк манив мене, і я мусив зібрати всю силу волі, щоби зосередитися на мотузках.

— Коли закінчите, віддасте мені свій ніж, — сказала вона. — Я теж можу битися.

Щойно вона вивільнила іншу руку, то міцно обійняла мене. Я згадав слова Родена про те, що я брехав собі щодо Імоджен. Може, вона теж не була до кінця щира із собою.

Перш ніж я встиг щось сказати, вона прошепотіла:

— Що б не сталося, пообіцяйте мені, що виберете життя.

За нами Мотт нарешті вирвався зі своїх пут. Коли Герберт підійшов допомогти йому підвестися, юний авенійський солдат, який розв'язав його, миттю пірнув у тіні й утік.

Мотт вихопив із моєї руки меч того хлопця і сказав:

— Треба поквипитися. Він усім розкаже, що ми тут.

Я вклав ножа в руки Імоджен, добре усвідомлюючи, що наші пальці торкнулися. А тоді потягнув її за собою:

— Вперед!

Ми навіть не встигли проскочити за дерева, коли нас перестріла нова група солдатів. Герберт і далі обстрілював галявину, щоби прочистити нам шлях. Я подумав, що Евенделл вичікував десь за межами табору. Мотт відбивався від солдатів і крикнув мені втікати. Ми з Імоджен прорвалися крізь юрбу і кинулися до пагорба.

З'явилось ще більше воїнів. Я сказав Імоджен вибігти на верхівку пагорба, де її зможе захистити Евенделл. А коли вона спуститься з іншого схилу, то зможе спокійно дістатися до човна. Мечем я розкидав усіх навколо — лезо весь час знаходило свою ціль. Я ухилявся від спроб поцілити в мене. Коли від гурту солдатів залишилося кілька людей, я прорвався вперед за Імоджен.

Вона вже майже видерлася на верхівку пагорба. Та вона не бігла далі, а натомість озирнулася на мене. Нізвідки вискочив солдат і кинувся на неї, та Імоджен швидко змахнула ножом і втекла, залишивши вояку стискати закривавлену ногу.

— Король Ярон там унизу! — прокричав кремезний чолов'яга на вершечку пагорба. — Це він! Стріляйте!

Він показав просто на мене. Лучник поруч здійняв свій лук і напнув тятиву. Де Евенделл чи Герберт? Чому вони не вистрілили в нього перші? Мені треба було сховатися, але тут, на схилі, не було жодного шансу. От халепа.

Мабуть, Імоджен теж почула цей наказ. Лучник не зводив із мене очей, тож не побачив, як вона помчала на нього і збила з ніг. Стріла, направлена на мене, полетіла кудись убік. Імоджен зірвалася на ноги, але кремезний солдат схопив її за руку. Вона люто вп'ялася зубами в його плоть і втекла, коли він відсахнувся.

Я біг угору схилом і кричав, щоби привернути їхню увагу до себе, та вони так розлютилися на Імоджен, що бачили тільки її. Лучник знову напнув тятиву і націлився на дівчину, поки та бігла по хребту пагорба. Вона знову озирнулася, щоб глянути на мене.

Попри метушню і гамір у таборі, свист стріли заглушив усі звуки. Вона влучила Імоджен у груди. Дівчина досі стояла до мене обличчям, і я бачив, як вона скривилася від болю. Тоді впала на вершечку пагорба і скотилася на інший бік, зникнувши з поля зору.

Я біг далі, впевнений, що знайду її і знову врятую. Якось.

Та поки я біг, з-за пагорба почувся крик солдата:

— Дівчина в нас! Вона мертва.

Від цих слів земля втекла з-під моїх ніг.

• ДЕСЯТЬ •

Далі все відбувалося ніби в тумані. Після звістки про смерть Імоджен я не міг зробити більше жодного кроку. І, мабуть, гепнувся на коліна. Або сам, або мене штовхнув котрийсь солдат.

Я точно не знав, скільки людей оточило мене тоді. П'ятдесят? Сто? Та це взагалі не мало значення, тому що я не відбивався. Я втратив будь-яке уявлення про те, як дати відсіч. І чому я маю пробувати.

Імоджен не загинула. Вона не могла, адже я щойно з нею розмовляв. Ще кілька хвилин тому вона провела пальцями по моєму волоссю і була дуже навіть жива. Все, що мені потрібно зробити, — це знайти її, і тоді я, безсумнівно, побачу, що рана не така страшна, як я думав. Ми ще зможемо втекти звідси разом.

А проте я сам бачив, де стріла пронизала її груди. З рани хлинула кров. Надто багато крові й надто швидко. Вона могла померти ще до того, як її тіло торкнулося землі.

Один із солдатів щосили вдарив мене у щелепу, але тримав так, щоб на додачу вдарити ще й у ліве око. Я не опирався, коли він продовжив бити мене; насправді я ледь відчував його удари. Я ніяк не розумів, чому він вирішив, ніби фізичний біль матиме для мене значення, коли мені вже вирвали серце з грудей.

Зрештою вояки повалили мене на землю, вирвали меча з рук і зірвали з мене шкіряний камзол без рукавів. Двоє чоловіків одразу зчинили бійку за тканину, але їм наказали залишити камзол цілим для командира. Вони ретельно обшукали мене, аби я раптом не викинув якогось коника, а потім скували руки й ноги. Не переймаючись тим, що плечі мої боляче звело, вони перевернули мене на спину. Мабуть, щоб я міг бачити командира, який мене схопив. Можливо, вони не усвідомлювали, що моє ліве око вже спухло і я нічого ним не бачив, а правим волів дивитися на щось приємніше. Я відвернув голову від

командира, і підосва його черевика притиснула мою щоку, ще більше повертаючи набік.

— Оце і є той король-хлопчак, через якого у нас стільки клопотів? — посміхнувся він. — Щось я не дуже вражений.

Він забрав ногу, а тоді опустився біля мене на одне коліно. Я й далі відвертався від нього, але відчував його гаряче дихання, коли він говорив.

— Хотів би я сказати, що дівчина померла швидко й безболісно, — сказав він. — Але я знайшов її ще живою біля підніжжя пагорба. Вона ледве дихала. І благала помилувати тебе. Я сказав їй, що не маю таких намірів. І з останнім подихом вона попросила мене передати повідомлення, від її серця просто до твого.

Цього разу я таки подивився на нього, хоча з його тону зрозумів, що він перекаже мені що завгодно, але не зізнання в коханні. Він зловісно посміхнувся і показав мені два пальці, мокрі від крові. Її крові. А тоді розірвав мою сорочку, щоб дістатися до грудей, і провів пальцями по шкірі, залишивши дві червоні лінії. Вони пекли, наче кислота, і боліло майже так само, якби він штрикнув мене ножем.

— Відведіть його всередину і замкніть, — наказав командир. — Ніхто до нього навіть не наблизиться, щоб урятувати!

Хтось натягнув мені на голову темний мішок, а тоді мене підняли й понесли на ланцюгах. За кілька хвилин мене запроторили у майже чорну кімнату, холод у якій пробирав до кісток. Виникла думка, що я у якомусь підземному приміщенні.

Тоді мене перетягнули до кайданок, прикріплених до стіни. Це дещо покращило мою ситуацію, бо ланцюги були достатньо довгі, щоб я міг перекинути руки наперед і сісти на підлозі. Але загалом мої справи так і залишалися кепськими. Захищений стінами кімнати, один із чоловіків, що тягнув мене сюди, почав копати мене по ногах і животу. Він лаяв мене на всі заставки й сказав, що ту повалену стіну стерегли його друзі. Він усе бив мене, аж нарешті інший голос сказав йому зупинитися.

Після цього я поринув у свої думки. Я щоразу повертався до тих останніх моментів. Згадував вираз обличчя Імоджен, поки я її розв'язував. На ньому були страх і сумнів, але водночас було щось більше. Гнів, що я її врятував, але, можливо, й полегшення. Роден

сказав, що Імоджен дивиться на мене так, ніби кохає. Чи було у виразі її обличчя те кохання?

Я не знав. Я міг думати лише про те, чому вона завадила лучникові. Чому вона не тікала далі, щоби врятуватися?

Зрозумівши, що я не звертаю на нього жодної уваги, той самий солдат знову почав мене копати, цього разу сильніше. Його стопа влучила у те місце, де ще не зрісся перелом, і я таки скривився від болю.

— Ага, у тебе там болюча точка, — сказав він. — Я це запам'ятаю.

— Ви всі вільні.

Цей голос належав чоловікові, який раніше притискав черевиком моє обличчя до землі. Солдати у відповідь назвали його командиром Кіппенджером.

Вони вийшли з кімнати, а потім я почув, як хтось витягнув ножа з піхов. Він приклав лезо біля моєї шиї, ближче до плеча, і я сподівався, що моя смерть настане швидко. Моє серце вже й без того пронизували діри, тож гірше він уже зробити не міг. Я просто хотів, щоб це все швидше закінчилося.

Але наміри у нього були інші. Він провів ножем по моїй подертій сорочці й розрізав її на шматки. Я хотів, щоб він прибрав і кров Імоджен. Відчувати її на своїй шкірі було нестерпно. Тоді він простягнув руку й зняв із мого пальця королівський перстень. Потім стягнув мої чоботи. Гадаю, це для того, щоб я не міг утекти. Та я навіть не думав пробувати. Зрештою він стягнув мішок із моєї голови. Я мав би покліпати очима, щоби звикнути до світла, але тут панувала напівтемрява, тож це було зайве.

Я перебував у нашвидкуруч викопаній тюремній камері, майже повністю під землею, обкладеній грубими дерев'яними дошками, щоб стримувати насип. Світло потрапляло сюди крізь щілини в даху високо над нами, але в ці щілини також просочувались бруд і вода. Гадаю, щури так само могли пролізти крізь них усередину. Оскільки неподалік було болото, землю піді мною можна було в кращому разі назвати багнистою. І все ж таки кайдани на моїх зап'ястях і щиколотках були закріплені глибоко в стіні. Я не зміг би звільнитися від них, навіть якби й мав бажання.

Кіппенджер був високого зросту, мав темно-русяве волосся й виразний ніс. Гадаю, десь і знайдуться жінки, які вважатимуть його привабливим, якщо не придивлятимуться пильно й не помічатимуть його вад. На кшталт тої, що він був жорстоким дияволом, для якого мій полон став особистою винагородою.

— Ось так, — сказав він, коли відійшов назад і подивився на мене. — Ким би ти не був раніше, тепер ти ніхто. Для решти світу ти будеш мертвий. Король Варґан прямує сюди. Він думав, що прибуде на допит твоєї служниці, але йому буде приємно побачити, що тепер у нас є значно кращий приз.

Я не відповів. Мені було байдуже.

— Варґан поширить звістку про твою смерть аж до найдальших куточків цих земель, — продовжив він. — Після втрати свого короля Картія за лічені дні згасне, мов свічка на вітру.

Я знову поринув у думки. Розмірковував, чи вижили Герберт й Евенделл. Чи Мотт зміг утекти, чи він бачив, що сталося з Імоджен. Чи бачив він мене. І що вони зроблять зі мною тут, якщо я відмовлюся здаватися у цій війні. Саме на моїх плечах лежала провина за знищення моєї країни.

І я не мав сили щось виправити.

• ОДИНАДЦЯТЬ •

Найважче бути голодним тоді, коли починається гострий біль. Коли організм розуміє, що не їв, і подає знак, що хоче поживи. Але згодом тіло припиняє просити й більше нічого не чекає. Звісно, біль іще повернеться, а голод нікуди не зникне. Та щойно людина досягає цього етапу, з'являються важливіші проблеми, аніж наступний прийом їжі.

Голод хвилював мене найменше.

У перші кілька днів, відколи мене схопили, я майже завжди був сам. Мою в'язницю добре охороняли — я розумів це з розмов, які просочувалися крізь дошки над моєю головою. Однак я й далі сидів у темряві, не мав їжі й пив лише каламутну воду, що скрапувала із землі на поверхні. Мене провідали кілька разів, але тільки для того, аби переконатися, що я не втік. І щоби варта могла розважитися, завдаючи мені ще більшого болю. За весь цей час я жодного разу не намагався відбиватися, не сказав жодного слова, ніяк не показав, що помічаю їхню присутність. Коли вже вони збиралися оголошувати всім, що я мертвий, то чому б мені не поводитися відповідно.

Вранці третього дня ставлення змінилося. Кілька солдатів Варгана прийшли з мискою супу і наполягали, щоб я поїв. Я детально описав, куди вони можуть запхнути собі той суп, і відмахнувся. Вищий чолов'яга жбурнув у мене миску, ніби це мало на мені якимось позначитися, і вони пішли.

Пізніше того вечора мені принесли тарілку зі шматком черствого хліба та горня брудної води. Я відкинув хліб у куток, сподіваючись, що пацюки полізуть жувати його й не будуть наближатися до мене. Я хотів пожбурити горня в когось, але не спромігся навіть докинути його до ніг вартового.

Вони відразу викликали командира Кіппенджера, і він довго кричав про те, які проблеми чекатимуть на нього, якщо я не почну їсти. Якимось ці слова трішечки полегшили мій голод.

Наступного ранку прислали жінку з рушником, щоб вимити мене. Я благав її витерти з моїх грудей усі залишки крові Імоджен, і вона це зробила. Тільки тоді я знову зміг дихати.

— Я допомагала доглядати дівчину, коли її привезли сюди, — сказала жінка. — Їй пропонували всяку можливу винагороду за інформацію про вас, але вона завжди відмовлялася.

Мені було боляче чути про Імоджен, та водночас я усвідомив, що це краще, аніж не чути про неї взагалі. Останні два дні я майже весь час розмірковував про те, що священники з церкви навчали про життя після смерті. Якщо вони мали рацію і всі добрі люди стали святими на небесах, то, безумовно, саме там спочивала Імоджен. Моя родина також мала б бути там. Правда це чи ні, та я однаково вирішив вірити, що Імоджен тепер на небі, щаслива і вільна від будь-яких турбот чи болю. Стало легше.

Коли жінка пішла, у камеру принесли стілець. Надворі вісник сповістив про прибуття короля Варгана, хоча моя шкіра вже й так вкрилася сиротами, ніби передчуваючи його присутність десь неподалік. А за кілька хвилин він увійшов до моєї в'язниці.

У молодості Варган був владною людиною, але час стер його, як морська вода стирає піщаний замок. Сиве волосся було зачесане назад, а його темні, глибоко посаджені очі здавалися більшими за товстими круглими окулярами. Слуга, який супроводжував його, непомітно нагадав про окуляри, і Варган поспіхом зняв їх, наче не хотів, щоб хтось бачив. Він передав їх своєму слугі, а той у відповідь простягнув хустинку, якою Варган затулив носа. Мені це здалося дивним, адже я навіть не замислювався, як же тут, напевне, смердить. Він став у дверях, випроставшись, а потім придивився до мене, рушивши вперед. Зрештою він сів у крісло, але й досі не промовив жодного слова. Та й сам я не приділив йому належної уваги.

— Мені сказали, що ти не хочеш їсти, — зауважив він нарешті.

— Авенійська їжа на смак як посолений гній, — пробурмотів я.

— Я очікував більшої покори. Я можу тримати тебе тут, поки не сконаєш.

— То й тримайте. Сконати я сам не проти.

Він посунувся на стільці й оглянув мене з голови до ніг.

— Полон кепсько відбився на тобі. Вигляд маєш жахливий.

— Як і ви. Та в мене принаймні є виправдання.

Він тихо пирснув.

— Король-хлопчак самотужки вдерся у мою країну, спричинив смерть коханої дівчини, і тепер я можу чинити з ним усе, що забажаю. Як тобі вже сказали, ми негайно розіслали звістку про твою смерть, а також надіслали твоєму першому регенту пропозицію щодо капітуляції.

— Я радий чути про цю пропозицію, — відказав я. — Він із задоволенням прийме вашу капітуляцію.

Варґан знову засміявся.

— Коли ми зустрілися тієї ночі на похороні твоєї родини, я сказав, що ти мені подобаєшся. Так воно і є. Ти сповнений енергії юнак, якому вкрай бракує дисципліни. Однак ти наділений багатьма якостями, якими я захоплююсь. Я б хотів, щоб ми були друзями.

Я промовчав. Мої побажання стосовно нього були далеко не такими гарними.

— У тебе погана позиція у цій війні, Яроне. Найкращий вихід для всіх твоїх солдатів — це скласти мечі. За свою вірність вони заплатять велику ціну, і я сподіваюся, що ти більше не вимагатимеш від них такої жертви. Чи ти гадаєш, що я жартую? Двоє лучників, які прийшли з тобою, мертві. Ти знав це? Вони залишилися допомогти тобі, тоді як могли б урятуватися втечею.

Я так і думав, що вони загинули, та звістка про це однаково приголомшила мене. Я зауважив, що Варґан не згадав Мотта. Можливо, він якось зміг утекти.

Тим часом Варґан провадив далі:

— Якби наступала лише моя армія, ми б однаково перевершили твою — і силою, і кількістю. Але проти тебе також Гелін і Менденваль. Я чув про твою сварку з капітаном твого війська. Мені сказали, що він пішов і забрав найкращих картійських солдатів. Решта твого війська розпорошена, вони не мають сили захистити жодну територію. А ти у мене в полоні, оплакуєш ту дівчину.

Він назвав Імоджен тією дівчиною, що зневажало її образ. І все ж таки хай краще називає її так, аніж на ім'я. Він не мав права вимовляти його після того, що зробив.

Варґан нахилився вперед і склав руки.

— Ми довго чекали, щоби її поховати. Мені цікаво, чи хочеш ти побачити її тіло, поглянути, куди влучила стріла. Можливо, оплакати її

як належить.

Я й далі мовчав. Кілька разів я справді хотів попросити побачити її, але загалом я знав, що коли побачу її такою, то цей останній спогад знищить мене навіть швидше.

Варган байдуже знизав плечима:

— Ми навіть не знаємо, що написати на її надгробку, саме лише ім'я. А вона ж загинула в бою і заслуговує більшого.

Амаринда хотіла б, щоб Імоджен належала до її роду. Я був у цьому певен.

— Імоджен із роду Бултайн, — пробурмотів я. — Так її називали.

Він кивнув:

— Може, хочеш додати ще якусь епітафію?

Я уже чітко знав відповідь, але дочекався моменту, коли наші погляди зустрілися, і тоді процідив:

— Тут спочиває Імоджен Бултайнська. Її загибель спонукала до помсти, яка відзначила останні дні короля Варгана.

Обличчя Варгана закам'яніло, і він підвівся.

— Вважай, тобі пощастило, що я не поховав тебе поруч із нею. Через твою зухвалість у неї не буде надгробка. Не залишиться жодної згадки про те, що вона колись жила.

Якби ж спогадів можна було так легко позбутись.

— Я забрав її! — крикнув Варган. — І перш ніж настане кінець, я заберу в тебе геть усе.

— Більше нічого не залишилося, — пробурмотів я.

— Ти впевнений у цьому? Або ти скорися мені, або дізнаєшся, що означає втратити все. Наприклад, Мотт, той слуга, про якого ти так переживаєш. Я змушу тебе спостерігати, як його повільно стратять. Рулон Гарлоу — він тобі як батько, чи не так? З ним неважко буде покінчити. І принцеса. Їй пощастить, якщо вона обійдеться такою легкою смертю, як і та вельможна служниця, що її ти кохав.

Тепер він привернув мою увагу. Хтось інший би просто намагався залякати мене такими погрозами. Але Варган тільки радів би нагоді втілити їх. Якщо я не пристану на його умови, то він добереться до всіх, кого я люблю, і так знищить мене.

Він покликав своїх вартових, потім указав на мене й мовив:

— Нехай дияволи навчать його смирення. Наступного разу, коли я побачу цього хлопця, він повинен падати мені в ноги. Я не терпітиму

непослуху з його боку!

Вартові вклонилися своєму королю, і кілька солдатів провели його нагору сходами. Інші підійшли до мене, готуючи кулаки, щоб виконати наказ Варгана.

• ДВАНАДЦЯТЬ •

Я вже не розумів, що марення, а що — реальність. В одному світі Імоджен і досі була жива, а в іншому панував самий лиш біль. Через це я цілими днями тільки те й робив, що хапався за всі можливі спогади про неї. Тільки це тримало мене живим.

До мене раз у раз повертався один спогад. Для мене цей момент був неоціненний, та водночас я ненавидів його. Коли я відв'язав Імоджен від стовпа, вона провела пальцями по моєму волоссю. Вона часто ставилася до мене байдуже, не раз доводила словами, що ми просто друзі, однак її доторк перекреслив це все. І якби я міг обітнути спогади на цьому моменті й не думати більше ні про що, я б так і зробив. Та за цим спогадом завжди, *завжди* з'являвся образ її скривленого обличчя, коли стріла пронизала її груди, і те, як важко її тіло повалилося на землю, перш ніж зникнути за пагорбом. Ця картина була випалена в моїй пам'яті, і від неї було гірше, аніж від усіх тих тортур, які міг заподіяти мені командир Кіппенджер і його поплічники.

Наостанок Імоджен благала мене вибрати життя. Чому ж вона сама не вибрала його?

Варган залишив своїх солдатів, дозволивши їм катувати мене як душа забажає. І я очікував від них найгірших тортур, які тільки можна вигадати. Спершу вони жорстоко били мене, аж кістки тріщали. Та я ставав усе слабшим через голод, тож реакції від мене було як від ганчір'яної ляльки. Вони пробували випитувати в мене інформацію, а на мовчання відповідали суцільним приниженням.

Кіппенджер навіть вигадав гру, щоби розважити своїх примітивних солдатів. Майже під стелею на одній зі стін моєї в'язниці випинався плаский камінь. Він поклав на нього ґарлін і наказав забрати його звідти.

Я поглянув на монетку й відвернувся. Камінь був невисоко, десь удвічі вище за мій зріст, але здавалося, що вище. Дотягтися до ґарліна

у цих кайданах було б важко, якщо взагалі можливо, та я навіть не бачив сенсу пробувати.

Але Кіппенджер хотів погратися.

— Дістань монетку, хлопче, — сказав він. — І я дозволю тобі купити за неї свободу.

Я однаково не поворухнувся. Аж поки його сторож, чолов'яга на ім'я Терровік, витягнув свого меча і наказав лізти по монетку. Мені боляче було звестися на ноги, та я подумав, що від леза меча буде гірше.

Земля навколо місцями була м'яка, але з неї також стирчали корені й каміння, за які я міг триматися. Та я все-таки сумнівався, що дотягнуся до монетки. Або мене стримають ланцюги, або ж слабка нога підігнеться під моєю вагою.

Терровік ізнову пригрозив мечем, і я вчепився пальцями за корінь у землі й змусив ноги рухатися. Коли я поліз, Терровік ударив мене в ноги пласким боком клинка.

Пальці зісковзнули, і я впав горлиць на долівку. Терровік стовбичив наді мною і реготав, а Кіппенджер наказав лізти знову. Після кількох погроз я вкотре підвівся, але не встиг піднятися вище, бо Терровік знову вдарив мене по ногах. Він повторив удар утретє, але на четвертий раз я просто відвернувся обличчям до стіни й проігнорував їх. Кіппенджерові не сподобалася моя відмова, але я його в'язень, а не паяц. Я не збирався гратися в ці ігри.

Я лежав на долівці, і він схилився наді мною.

— Тебе називають Висхідним королем. Тож вилазь нагору. Підіймись і забери ту монету.

— Зніміть ланцюги.

Він глузливо зареготав:

— Але ж у цьому вся суть, чи не так? Ти ніколи не будеш вільний від цих ланцюгів. Ти не дотягнешся до монетки. Ти навіть стояти не можеш, якщо я не дозволю. А якщо ти не здатен дістатися до однього гарліна, то як ти збираєшся отримати свободу? Ти вже ніколи не підведешся.

Я повернувся ще раз поглянути на монетку і заплющив очі. Може, він мав рацію.

Наступного дня Кіппенджер уже забув про монетку. Однак він повернувся із новою стратегією. Та сама жінка, що кілька днів тому

вмивала мене, принесла миску супу. Кіппенджер зайшов із нею і наказав мені їсти. Я навіть не глянув на нього, аж тоді він закликав до камери двох солдатів. Один із них тримав жорстку лозину. Я приготувався до покарання, та натомість він наказав жінці повернутися і спертися на стіну. Вона зойкнула від страху і глянула на мене.

Я миттю схопив миску з їжею:

— Відпустіть її. Я їстиму.

Щоби підтвердити свої слова, я сьорбнув супу. Може, причиною був несамовитий голод, але суп здавався мені просто дарунком із небес. Я збирався випити його до останньої краплі, а якби запропонували ще одну порцію, то і на неї б погодився.

Як би я не хотів, щоби все склалося по-іншому, Імоджен таки мала рацію. Я не міг зогнити тут. Я мусив обрати життя.

Коли я почав їсти, Кіппенджер наказав жінці та солдатам вийти. Я знав, що може чекати на мене, коли я доїм, тому не поспішав. Але коли я поставив миску, командир сказав:

— Задля себе ти не їстимеш, але щоб урятувати когось — то залюбки. Оце цікаво, — якусь мить він розглядав мене, а тоді додав: — Там, у Картії, ти наказав чималому загону солдатів розташуватися на кручі над озером, якого більше не існує. Що це означає?

— Ви мене вже питали про це.

— І ти не відповів. Тому я питаю знову. Що там робить твоє військо?

— Хіба не очевидно? — сказав я, не дивлячись на нього. — Вони чекають, коли озеро повернеться. Може, вам варто приєднатися до них і поплавати.

Він копнув мене у бік, де вже й без того розквітнув синець, а тоді присів навпроти мене.

— Чому ти не пристанеш на мій бік? Нащо тобі терпіти цей біль?

— А мені не боляче, — відказав я. Це була не зовсім правда, бо я й досі хапав ротом повітря. Але коли я вимовив ці слова, на душі полегшало.

— Якщо я не можу завдати болю тобі, то змушений привести того, кого вдасться скривдити.

Він підвівся на повний зріст і свиснув сторожам назовні. Немов слухняні пси, вони потупцяли сходами на його поклик. Та цього разу вони прийшли не самі.

— Тобаяс.

Він підвів голову, коли я прошепотів його ім'я, і я побачив на його обличчі сліди крові від розбитого носа. Я був радий його бачити, та серце вже шалено стугоніло в грудях. Якщо Тобаяс тут, то де ж тоді Фінк та Амаринда?

Він широко розплющив очі, побачивши мене, і вражено похитав головою.

— Яроне? Ти живий? Але вони казали...

— Я живий. Ну, більш-менш.

Кіппенджер заговорив гучніше:

— Я запитаю тебе ще раз, Яроне. Чому твоє військо стоїть на тій кручі?

Я випнув щелепу, але нічого не сказав. Кіппенджер скористався моєю мовчанкою і вдарив Тобаяса з такою силою, що точно залишиться слід. Хлопець зойкнув від болю і непритомним повалився на землю.

Варта підняла його за руки, але Кіппенджер промовив:

— Який сенс зараз його бити? Почекаємо, коли отямиться, щоби Ярон чув його крики.

Вони закували Тобаяса в іншу пару кайданів навпроти мене і залишили його лежати обличчям у холодній багнюці. Кіппенджер показав на нього і пригрозив: коли я не підкорятимуся, Тобаяса чекатиме те саме, що й Імоджен.

Коли Кіппенджер і його солдати пішли, я знову стиха покликав Тобаяса. Спершу він тільки повернувся, але я ще раз покликав його, цього разу гучніше.

— Загроза минула? — прошепотів він, не розплющуючи очей.

Я тихо пирснув:

— Звісно, ні. Ти ж розумієш, де ми, чи не так?

Тепер Тобаяс розплющив очі та примудрився сісти.

— Як ти зрозумів, що я прикидаюсь?

— Непритомна людина не зиркає, коли думає, що ніхто цього не бачить.

Він легенько всміхнувся до мене. Тоді я додав уже серйозніше:

— Ти думав, що я помер?

Він похмуро кивнув:

— Вони виставили напоказ твоїй одяг, подертий і покритий кров'ю, щоби всі його бачили. Сподіваються, що це знеохотить картійців битися.

Я пирхнув:

— Що ж, як ти бачиш, я не такий уже й мертвий, як запевняють авенійці.

— Але схоже, що тобі недовго залишилося.

Мені сподобався його жарт, та, щиро кажучи, я й справді почувався так, ніби вже стою однією ногою на тому світі.

— То Мотт з Імоджен змогли втекти?

Відповідати було важче, аніж я думав. Мені довелося силою витискати слова.

— Відколи я потрапив сюди, то не чув жодної звістки про Мотта. Навіть не смів питати про нього. А Імоджен не... вона...

Тобаяс кивнув і розтулив рота, але змовчав. Що б він не збирався сказати — пожаліти, поспівчувати, розпитати, — я не хотів нічого чути. Тому, перш ніж він устиг передумати, я заплющив очі, щоби дати їм відпочити, і запитав сам:

— Де Амаринда і Фінк? Прошу, скажи мені, що вони безпечно дісталися Бімару.

Мовчанка затягнулася достатньо довго, щоби я знову розплющив очі й глянув на Тобаяса.

— Ми перетнули кордон без труднощів. Солдати забрали більшу частину їжі, але дозволили візникові проїхати. Ми майже дісталися Іселя, коли на нас напала ватага злодіїв. У нас не було часу заховатися у відсіку під каретою, тож, коли випала нагода, ми втекли і сховалися поблизу дороги, а візник давав їм відсіч. Повз проїздила група авенійських солдатів. Вони почули метушню і, під'їхавши ближче, спіймали кількох злодіїв і нашого візника. Злодії розповіли їм, що ми втекли, і солдати швидко зрозуміли, що в нашій кареті могла переховуватися принцеса. Вони наказали візникові говорити, але він лише підтвердив свою відданість Картії й відмовився відповідати на будь-які запитання.

Я похитав головою. Відданість була неоціненною, та зважаючи на тих солдатів, я вже здогадався, якою була подальша доля цього чоловіка.

Тобаяс вів далі:

— Тоді солдати сказали візникові, що ти мертвий. Вони навіть показали клапоть твого одягу. Ми з Амариндою спостерігали звіддала. Той одяг був на тобі, коли ми востаннє бачилися, і ми його впізнали.

— І Фінк його бачив?

— Ми всі бачили, Яроне. І ми з усіх сил трималися у той момент, щоби не скрикнути. Фінк навіть підвівся і хотів напасти, але я його стримав, — мовив Тобаяс та облизнув губи, щоб продовжити: — Для мене ця звістка стала страшним ударом, і для інших також. Ми мусили зачекати кілька хвилин після того, як солдати пішли, бо Амаринді стало так погано, що вона не могла йти.

— Ви прямували до Бімару?

Тобаяс ізнову похитав головою:

— Я намагався переконати Амаринду дотримуватися плану, але вона знала, що зовсім скоро звістка про твою смерть розлетиться по всіх землях. Вона відчувала, що картійці потребуватимуть когось, хто поведе їх, тому хтось повинен сісти на престол. Тож вона наполягла, щоби ми вирушили назад до Дрилліяда.

Це була божевільна думка. Якби ті солдати знали, що принцеса перебуває в Авенії, вони б обшукали країну вздовж і вшир. І найближчим шляхом до втечі був Ісель. Відстежити їхній шлях аж до Картії було надто небезпечно. Я сказав про це Тобаясу.

— Я згоден, — мовив він. — Але вона принцеса, а я — її слуга. Якщо вона хотіла повернутися до Картії, я не мав вибору, окрім як податися за нею. Фінк вирушив до Бімару, щоби просити їх прийти на допомогу Картії.

— Що?! — я вибухнув від гніву, але вмить згадав, де ми, і стишив голос: — Ви послали його самого?

— Він запевнив нас, що впорається. Він же авенієць, тож мав би спокійно проскочити повз солдатів. У нас не було вибору, Яроне.

Може, і не було, та мені однаково це не подобалося.

— А як тебе спіймали? — запитав я.

— Однієї ночі ми зробили привал поспати, але я почув шум у темряві. Я пішов у розвідку, і солдати мене схопили. Та поки вони притягли мене до нашого табору, від принцеси вже і сліду не залишилося.

Мене охопив жах від усвідомлення, що могло статися з нею відтоді. Я глянув на Тобаяса і з виразу його обличчя зрозумів, що

хлопець почувався так само. Я відмовлявся думати про те, що чекає Амаринду, якщо її схоплять. Ще гірше ставало від розуміння власної безпорадності тут, у кайданах.

Годі, вирішив я. Настав час дати драла з цього місця.

• ТРИНАДЦЯТЬ •

Як би я не намагався знайти спосіб утекти з табору авенійців, реалії нашої ситуації ускладнювали мої плани. Тепер солдати могли тиснути на Тобаяса, тож із подвійною силою допитували мене. Навіть якщо десь траплялася нагода втекти, мої сили швидко покидали тіло, і я не міг нею скористатися. Тобаяс допомагав як міг. До нього ставилися трішки краще, та якщо я не піддамся ворогу, справи його набагато погіршаться.

Нас двох допитували на тому самому плаці, звідки я врятував Мотта й Імоджен. Цього разу плани щодо війни намагалися вивідати тролеподібний здоровило Терровік і ще кілька солдатів Кіппенджера. І без них було боляче, адже звідси відкривався краєвид на пагорб, де лише кілька днів тому стояла Імоджен. Я безперестанку оглядав вершок пагорба, марно сподіваючись побачити її там. А тоді мою увагу знову відвертали нескінченними запитаннями.

— Скількох солдатів ти залишив у Дрилліяді? — спитав Терровік.

— Не кажи йому! — заблагав Тобаяс, за що його знову влупили в живіт. Він зігнувся, намагаючись схопити ротом повітря, і той самий біль спалахнув у мене всередині.

— Відповідай, — менший солдат мав велику родимку на підборідді, на яку я часто поглядав, не приховуючи огиди. Переважно тому, що йому через це було неприємно.

— Ми витягнемо цю інформацію з тебе, якщо доведеться.

— Нічого ви не витягнете, — пробурмотів я.

Я не сумнівався в їхніх намірах, от лишень у мене вже не було чого витягувати. Вони висотали всі сили, а від мого духу залишився сам лише спогад.

— Ми можемо зробити таке, про що ти й не здогадуєшся, — сказав Терровік. — Мій король потайки листується із певною особою, і мені відомо, що ти добре знаєш цю людину. Це вельможа на ім'я Бевін Коннер.

— *Колишній* вельможа, — пробурмотів я. Це не була таємниця. Я ще раніше здогадався про зв'язок між Коннером і Варганом.

— Коннер розказав нам про ту вельможну служницю в Лібеті, про твоїх ворогів і про сварку з капітаном твого війська. Тому навіть якщо ти не хочеш говорити, ми однаково дізнаємося все, що нам потрібно.

Тоді я не говоритиму. Я спробував відвернутися, але він наказав комусь принести батіг.

Байдуже, чи для мене, чи для Тобаяса, але я не міг цього допустити. Тому я гукнув Терровіка.

— Мої командири будуть готові до того, що ви отримаєте від мене цю інформацію, — сказав я. — Вони змінять плани. Хіба не розумієте, що це марнування часу?

— Ми самі вирішимо, що марно, а що — ні, — відрізав Терровік. Розумом він поступався усім присутнім у таборі, та сили йому точно не бракувало. Він був огрядний і м'язистий, тож спершу я його недооцінив. Тепер я зрозумів свою помилку. Найгірші удари сипав саме він.

— Я впевнений, що ви найкраще з усіх розумієте, що таке марнування, — відказав я. — Та з мене годі. Дайте мені поговорити з командиром.

Терровік насупився:

— Ти не можеш надурити людину, яка бачить червону троянду.

І що це мало означати? Може, у нього ще менше мізків, ніж я думав. Він знову заніс руку на Тобаяса, і я скрикнув:

— Годі! негайно приведіть командира! — Він завмер, і я додав: — Інакше я скажу йому, що ви думаєте, буцім його доньки схожі на ропух.

— Я такого не казав...

— Казали, минулої ночі. Треба пильнувати, що патякаєте, коли проходите повз мою камеру.

Терровік опустил руку і сказав своєму напарнику наглядати за нами, поки він не приведе командира. Потім потупав геть, а солдат із родимкою просто стояв збоку, щоби мати змогу розглядати жінок, які проходили повз із важкими кошиками з білизною. Як на мене, видовище було не найцікавіше. Мабуть, тому що мене турбували важливіші питання.

Поки чоловік із родимкою відволікся, я глибоко вдихнув, сподіваючись відчутти полегшення. Та це нічого не змінило, тільки додало тривоги, тож я повернувся до Тобаяса з проханням:

— Мені треба всміхнутися. Розкажи щось не дуже погане.

— Зараз?

— Кращої нагоди вже може не бути.

— Гаразд, — він усміхнувся, згадавши якусь історію. — Коли ми з Амариндою дізналися про твою смерть, перші два дні ходи до Картії були жахливими. Ми почувалися дуже нещасними.

Я вигнув брову:

— Це найгірша «добра» історія з усіх, що я чув.

— Цить. Дай розказати, — його очі затягнула пелена, коли він поринув у спогади про той день. — За весь той час Амаринда ледве сказала кілька слів, а я гадки не мав, як її підбадьорити. Тієї ночі дощило, тому ми мушили сховатися під густими кущами. Було холодно і так темно, що ми ледве бачили власні пальці. Здавалося, ніч тягнулася вічно.

— Мені вже аж цікаво, чи ти розумієш значення слів «не дуже погане», — пробурчав я.

— Цить! — Тобаяс ізнову всміхнувся. — Але наступний ранок був прекрасний. Гріло сонце, все аж позеленіло від дощу. Навіть в Авенії це був чудовий день для мандрівки. Ми обнишпорили околиці, шукаючи якоїсь поживи. Принцеса побачила великий кущ із дикими ягодами й побігла до нього, щоби вгамувати голод. Вона так поспішала, що навіть не дивилася під ноги. А тоді перечепилася об корінь і впала просто в калюжу болота. Як би вона не намагалася виборساتися, тільки більше бруднилася. Я підійшов допомогти їй, але й сам упав. Поки ми обоє вилізли, то були з голови до ніг покриті болотом.

Я пирснув. За той час, що я знав Амаринду, я ніколи навіть не бачив, щоби вона незграбно махнула рукою, що вже казати про падіння в болото. Колись я зауважив їй про плямку бруду на обличчі, а тепер можна було пускати безліч жартиків. Адже я щойно усвідомив, що вона не ідеальна. Може, у мене з нею все ж таки є якийсь майбутнє.

— То ви зібрали ягоди? — запитав я.

— Пізніше, так, — він знову всміхнувся. — Але спершу ми були надто брудні, щоби поїсти. Тому ми зійшли зі стежки й знайшли

ставок, де після грози утворився буйний водоспад. Здавалося, минули години, поки ми стояли під потоками води, щоби змити бруд. Тоді довелося почекати, щоби одяг висохнув. Аж потім ми поїли.

Я вже не всміхався і клацнув язиком. Тобаяс поспішно похитав головою:

— Пробач, я не хотів, щоби воно так звучало. Це не те, про що ти подумав.

Він хотів додати ще щось, але Терровік уже повернувся разом із командиром Кіппенджером. Здавалося, командирові не дуже хотілося бути тут.

— Нам потрібно десь поговорити, — сказав я. — Віч-на-віч.

— Чому не тут?

Я роззирнувся і кивнув на Тобаяса і солдатів Кіппенджера.

— Це, по-вашому, віч-на-віч?

Він відвернувся та хотів уже піти, коли я додав:

— Я дам вам те, що ви хочете. Але тільки якщо ми поговоримо наодинці.

— Ні! — крикнув Тобаяс. — Яроне, що ти робиш?

— Рятую тобі життя, — мовив я і повернувся до Кіппенджера: — То як?

Командир кивнув Терровіку й солдатів з родимкою:

— Хай хтось із вас відведе Яронового друга до підземелля. Інший хай чекає тут, поки я говоритиму з цим королем-хлопчаком.

Тобаяс кричав моє ім'я, поки знімали його ланцюги, та я навіть не дивився на нього. Йому не потрібно розуміти, чи підтримувати мої рішення. Адже це насамперед *мої* рішення.

Вже значно пізніше того ж вечора Терровік привів мене назад до підземелля. Мої перемовини з Кіппенджером минули не так добре, як сподівався, і на той час я був такий виснажений від болю, що не міг навіть сидіти, поки солдат приковував мене ланцюгами. Тобаяс благав принести мені трохи супу, але Терровік відмовив йому. Та вже було байдуже. Я однаково не мав сил їсти.

— Ви тримаєте його у полоні, а отже, відповідаєте за його життя, — нагадав Тобаяс. — Він має право на банальну порядність.

— Він не має жодних прав, — відказав Терровік. — Якщо твій король хотів порядного ставлення, то мав би додати це до угоди.

— Якої ще угоди? — Тобаяс повернувся до мене. — Яроне, про яку це він угоду?

— Я розказав їм усе, — мені знадобилася вся сила волі, щоби змусити себе сісти. — Ну, майже все. Я дав їм достатньо, щоби домовитися про твою свободу. Коли я побачу вранці, що тебе відпустили живим і здоровим, то розкажу решту.

— Ні! Яроне, ти не міг!

— А що ще мені залишалося робити?! — крикнув я. — Дивитися, як тебе карають за мою мовчанку? Рано чи пізно вони змусили б мене говорити, але до того часу ти вже був би мертвий. Принаймні так ти виживеш.

— А як щодо тебе? — спитав він.

— Мене вони не відпустять, — прошепотів я. — Ти й сам знаєш. За жодну ціну.

Усвідомлення цього накрило мене хвилиною, і я сперся спиною на холодну кам'яну стіну. Тобаяс дивився на мене зі співчуттям, що розсердило мене більше, аніж якби він розчарувався чи навіть розгнівався. Я відвернувся від нього, але це не відігнало те жалюгідне відчуття, коли тебе шкодують.

— Скажи мені, що ти не зламався, — мовив він. — Я знаю, що саме так ти зараз відчуваєшся, але впевнений, що ти зможеш це відчуття здолати.

— Звідки тобі знати? — гаркнув я. — Ти несеш на плечах тягар усього королівства? Чи, може, ворожа країна зібрала всі свої ресурси, щоби знищити тебе?

— Ні.

— Можливо, у тебе відібрали тих, кого ти любиш?

— Ні, вона... — Тобаяс замовк на півслові й спитав натомість: — Яроне, ти любив Імоджен?

Якщо він сподівався почути зізнання, то дзуськи. Я відвернувся до стіни й заплющив очі.

— Я любив усіх, кого в мене відібрали. Тому не розкажуй мені, коли я маю право зламатися.

• ЧОТИРНАДЦЯТЬ •

Тобаяса мали відпустити наступного ранку, та коли я ледве розплющив очі після глибокого сну, він саме закінчував шепотітися з командиром Кіппенджером. Коли той пішов, я запитав Тобаяса, про що вони перемовлялися.

— Я твій придворний регент, — мовив Тобаяс. — Цей статус робить мене цінним полоненим.

Зараз не час міряться титулами.

— Для Картії ти цінний, коли живий, — відповів я. — І ти вже мав би вертатися туди.

— Я погодився залишитись в обмін на нормальну їжу та ковдру для тебе. Я також висунув умову, що сьогодні тобі дозволять відпочити.

Я б хотів мати достатньо сил відмовитися від цієї пропозиції та змусити його піти. Але не мав. Мій шлунок уже вимагав їжі, а тіло задубіло від постійного холоду. Тому я просто кивнув у відповідь. Навіть якщо я не погоджувався з Тобаясовим рішенням, я був удячний йому.

Згодом принесли їжу, але вони тільки познущалися з мене. Товстий шматок м'яса і великий кусень хліба лежали у важкій срібній мисці, як для короля. За останні кілька днів я ледве щось їв, тому знав, що мій шлунок не впорається із цим м'ясом. Я спробував пожувати хліб, але від нього також стало зле.

Я підштовхнув миску до Тобаяса:

— Краще ти з'їж.

— Ні, — заперечив він і підсунув її до мене. — Яроне, ця їжа для тебе.

— Я не можу таке з'їсти, і вони добре це знають, — я знову відсунув миску. — Мені важко сунути її до тебе, тому просто візьми її сам, прошу.

Він потягнувся по миску, але тільки витріщився на неї.

— Я уклав із ними угоду. Це не те, на що я сподівався.

— У мене є ковдра, і цього достатньо. А тепер їж. Бодай один із нас має бути сильним.

Їжа так смачно пахла, що в животі знову з'явився гострий біль. Тому я загорнувся в ковдру і ліг спати.

Так я і лежав, аж надвечір у підземелля спустився Кіппенджер та оголосив, що повернувся король Варган і бажає поговорити зі мною.

— Ти обіцяв дати відповідь на решту запитань, — сказав він. — Король бажає поставити їх особисто.

Я навіть не розплющував очей, щоби відповісти:

— Я погодився це зробити тільки за умови, якщо Тобаяса відпустять.

— Він досі тут, бо уклав угоду від твого імені! А тепер підводься. Король Варган простягнув тобі руку в дружньому жесті. Він запрошує тебе почаювати з ним.

Я б не відмовився від чаю, та мене зовсім не цікавила та дружба, яку він пропонував.

Терровік повернувся і цього разу приніс чорну ліврею з червоним хрестом, схожу на його форму. Я зиркнув на неї, але змовчав. А тоді мовчки підвівся, здебільшого щоби уникнути ударів, які він так щедро сипав на мене.

Терровік бундючно поглядав, коли відмикав ланцюги, якими я був прикутий до стіни. Потім кинув мені ліврею:

— Одягайся.

— Вдягнутися в кольори Авенії? Це жарт такий? Принесіть щось інше.

Він вказав на Тобаяса, який тихо сидів у кутку темниці:

— Якщо не вдягнеш її, то я зламаю йому руку.

— Можна ж гарно попросити. Чи ви тільки про насильство й думаєте?

Я потягнувся до лівреї й простягнув її до нього, додавши:

— Я король, а ви слуга. Ви повинні мене вдягнути.

Терровік уже збирався мене вдарити, але Кіппенджер перехопив його руку.

— Ти для нас просто смердючий вилупок. Одягайся.

Я зітхнув і накинув ліврею на плечі. Я не збирався застіпати пасок, але Кіппенджер міцно стягнув його, а тоді наказав, щоби мене

знову закували в ланцюги. Я вже не пручався, лише простягнув руки. Коли мене знову закували в кайдани, Терровік наказав іти за ним.

— Я не можу йти, — мовив я. — Ви мали б це знати. Адже били мене найбільше і найсильніше.

Якщо я не подобався їм, коли мовчав і ніяк не реагував, то зараз вони були тим паче не в захваті. Кіппенджер пирхнув і наказав солдатів понести мене до Варґана.

— Ще б чого! Він спокійно може йти сам.

— Я бачив, що ти з ним учора робив. Навіть якщо він і може йти, то в такому темпі ми дістанемося пункту призначення хіба що за годину. Будеш його нести.

Лагідності у Терровіка було десь так само, як у скаженого бульдога: він грубо підняв мене й перекинув через плече. Саме тоді мені випала чудова нагода. Ми ще навіть не вийшли з підземелля, а я вже поцупив з його паска ключі й заховав їх у рукаві лівреї.

Король зупинився у нашвидкуруч спорудженій, але вишукано оздобленій цегляній будівлі, до якої вели три сходинки. Солдат кинув мене на землю перед ними і сказав, що звідси я піду сам або ж мене затягнуть за ноги. Я підвівся, але відразу ж заточився вперед на середню сходинку. Це було для того, щоби ключі впали всередину лівреї, підтримані туго затягнутим паском. Перш ніж Терровік устиг добряче мене копнути, я знову підвівся й пошкутьгав догори. Тут я вже не прикидався. Ходити було справді боляче.

Варґан сидів біля простого дерев'яного столу, який зовсім не пасував людині, вбраній у вишукані королівські шати. Цього разу він був без окулярів, але дві червоні плями на перенісці вказували, що він допіру їх носив. А ще сьогодні він розпустив сиве волосся і вигляд мав іще старший, ніж зазвичай. Ніби помер іще десять років тому.

Усю задню частину кімнати закривала важка вишита завіса, що спадала на підлогу. На мить мені стало цікаво, що ж вона приховувала, та потім я вирішив, що якось байдуже. Варґана оточували щонайменше двадцять розцяцькованих воїнів, і кожен був споряджений цілим арсеналом. Мені б хотілося вірити, що така кількість солдатів покликана захистити короля від моїх витівок, але в мене їх не залишилося. Мене покидали й сили, і бажання боротися. Навіть кошения могло захистити Варґана від мене.

Коли я увійшов, він махнув на стілець з іншого боку столу, запрошуючи мене приєднатися. Я стояв на місці, доки солдати, які йшли за мною, не підштовхнули мене вперед. Я підступив до столу і, не глянувши на Варгана, важко опустився на стілець.

Король вивчав мене поглядом, не приховуючи огиди. Врешті він запропонував мені скуштувати хліба й нарізаного сиру, що поставили між нами на тарілці. Він чекав, коли я погляну на нього. А я висловив йому найщирішу подяку, яку тільки міг, — тобто зібрав слину в роті на випадок, якщо він схилиться ближче.

Та натомість він відхилився на спинку крісла.

— Цієї ночі авенійські солдати підуть на Картію. Завдяки тій інформації, яку ти вчора розкрив моєму командирові, я добре знаю, куди скерувати атаку. На кожного твого солдата припадає сотня моїх. Кожен, хто чинитиме мені опір, загине.

Я зиркнув на нього, тоді знову опустив очі на стіл. Більше нічого не зробив.

Це його розлютило, і він підвищив тон:

— Тобі байдуже, що там відбувається? З твоєю країною, твоїм народом?

Звісно, що не байдуже. Якщо він дивився на мене й бачив тільки шрами на моїй шкірі й чув лише мій бездушний голос, то він узагалі не знав, хто я такий і ким завжди був.

— Ти уклав угоду з моїм командиром і зараз винен мені решту інформації. Однак ми обидва знаємо, що коли ти розкажеш мені все, що я хочу знати, то вже не буде причин залишати тебе живим, — Варган таки прихилився ближче, але було надто пізно. Я вже ковтнув слину. — Тому натомість я маю для тебе пропозицію. Допоможи мені закінчити цю війну. Разом ми врятуємо тисячі життів, зокрема і твоє.

Він витримав паузу, щоби я міг відповісти. Я відмовився навіть моргнути.

Тож він повів далі:

— Картія буде підпорядкована Авенії, стане нашою данницею. Я оголошу себе імператором цих земель. Ти й досі будеш королем, лишень підкорятимешся моєму правлінню. Ми можемо обговорити умови сплати данини в обмін на мир між нашими країнами, — він знову витримав паузу, а тоді додав: — Я знаю, що ти й чути цього не хочеш, та я попереджав тебе на похороні твоєї сім'ї. Ти вже тоді міг

укласти зі мною мир, я не просив багато. Але ти проігнорував мої застереження й зіграв на відданості моїх піратів. Ти просто мусив усе зіпсувати.

Я не стримався від легкої посмішки. Талантів я мав небагато, але хист усе псувати дістався мені від природи.

— Я вже показав, що можу забрати в тебе все, що захочу. І якщо доведеться, відберу й Картію. Та я б волів, аби ми дійшли певної згоди. Якщо поставиш підпис на документі, то щодо відносин між нашими країнами вже ніколи не буде сумнівів.

Коли я не відповів цього разу, Варган схилився достатньо близько, щоби дотягнутися до мене. Я відвернувся, та він ущипнув мене за щоку своїми тлустими пальцями і змусив дивитися на нього.

— Я пропоную тобі мир і життя. Тільки так ти зможеш вийти з цього табору живим.

Тепер він був достатньо близько, і коли я плюнув, то влучив просто в око. Я цілився у щоку, але так навіть краще.

— Якщо мені байдуже на власне життя, — процідив я, — то уявіть, як мені начхати на ваше.

Він лайнувся і дав мені добрячого ляпаса, що я ледь не впав зі стільця. Але мені було однаковісінько. Моя образа зачепила його значно більше.

— Я сказав навчити його смирення, — звернувся Варган до своїх солдатів. — Це схоже на покору?

На захист його солдатів можна сказати, що доки я не плюнув в обличчя їхнього короля, то в камері мав доволі покірний вигляд. Але це також означало, що мене чекатиме суворіше покарання. Та воно було того варте.

Варган хотів сказати щось іще, але в будівлю увірвався Кіппенджер, який чекав назовні. Він поспішно вклонився Варганові й сказав:

— Даруйте мені, ваша високоповажносте, але до нас прибув дипломат із Картії. Він питає про смерть короля Ярона. І просить негайної аудієнції з вами.

Я різко крутнув головою. Який іще дипломат?

Терровік миттю опинився біля мого стільця й притиснув ніж до горла.

— Заховай його за завісою і нехай тільки посміє пискнути, — наказав Варган. — Я хочу, щоби король-хлопчак зрозумів, що саме поставить на карту, коли не пристане на мою угоду.

Притискаючи до горла ніж, двоє солдатів потягнули мене до задньої стіни кімнати й завели за завісу, де були поскладані один на одного ящики з військовим спорядженням. Терровік знову пошепки нагадав, що зробіть, якщо я видихну бодай одне слово. Звучало не надто привабливо. Та я не збирався вчиняти якусь витівку. Мені з них усіх найбільше кортіло знати, хто це прийшов.

Як виявилось, я б упізнав цей голос із будь-якої відстані. Хотілося б мені, щоб то був хто завгодно, а не він.

— Королю Варгане, мої вітання сповнені суму, адже люди Картії поринули в жалобу. Зважаючи на мій обов'язок у ці тужливі часи, я прийшов просити повернути тіло нашого монарха, короля Ярона.

Це говорив Гарлоу.

Я хотів крикнути, сказати йому, що я просто тут і живий-живісінький. Але я знав, що чекає нас обох, якщо я навіть наслідуюся прокашлятися.

З невідомої для мене причини Гарлоу добровільно опинився в руках авенійців. І тепер, якщо я не пристану на угоду, Варган відбере в мене і його.

• П'ЯТНАДЦЯТЬ •

Варган ухопився за цю нову можливість, ніби гадюка, що хапає мишу. Я мусив діяти, але водночас і гадки не мав, як це все виправити. Нам із Тобаясом буде складно втекти звідси, а тепер ще й Гарлоу з'явився. Скількох іще громадян моєї країни вони зберуть у тому підземеллі? Я не хотів, щоби вони також опинилися тут. І як би вони не намагалися мені допомогти, від цього ставало тільки гірше.

Ключ від ланцюгів і досі був у мене за пазухою, але я навіть не встигну звільнитися, перш ніж мене заріже хтось із вартових. А тоді вони розправляться із Гарлоу. Тому я стояв нерухомо і не зчиняв заколоту. Поки що.

— Ви хочете забрати тіло Ярона? — перепитав Варган у Гарлоу.
— З якою метою?

— *Короля Ярона*, — спокійно відповів Гарлоу. — Очевидно, що ми бажаємо поховати його відповідно до традицій Картії.

Варган у відповідь лише промовчав, мабуть, намагаючись залякати мого головного регента. Що ж, він міг скільки завгодно витріщатися на Гарлоу. Я знав, що той навіть не моргне.

Врешті Варган здався і сказав:

— Яка прикрість, що Ярон мертвий. Інакше я б запропонував вам помінятися з ним місцями, віддати своє життя за нього.

— І я б погодився, — мовив Гарлоу.

— Так, але чи дозволив би вам Ярон зробити це? — Варган зловісно реготнув. Він говорив із Гарлоу, та насправді звертався до мене. — Він дозволив би вам загинути, щоби самому врятуватися?

— Я наполіг би на цьому, — відповів Гарлоу. — Якби Ярон був тут, я благав би його вижити, навіть якби сам мав загинути задля цього.

— І якби він був тут, — мовив Варган, — я б запропонував йому можливість урятувати вас обох. Приведіть його!

Вартові обабіч виштовхали мене з-за завіси в кімнату. Я не був готовий до такого різкого руху. Хоч я справді зовсім охляв, та, мабуть, від того, як я заточився, склалося враження, що мій стан іще гірший. Побачивши мене, Гарлоу випростався на кріслі, але на його обличчі запав лише глибокий сум, ніби він зовсім не здивувався моїй появі. Я намагався зрозуміти чому. Очевидно, він весь час знав, що я живий. Але як? Гарлоу миттю підвівся з крісла і схилився до моїх ніг. Варган несамовито розлютився.

— Коли це все закінчиться, ви вклонятиметеся мені! — прогарчав він. — Ви обидва.

Гарлоу знову підвівся і, здавалося, став аж кремезнішим від злості. Він навис над Варганом і показав на мене рукою:

— Подивіться на нього! Адже очевидно, скільки страждань він тут витерпів! Якщо ви допустили таке ставлення до королівської особи, тоді не маєте права вимагати щось від нього!

— Він незаконно проник в Авенію та напав на цей табір, — заперечив Варган. — Це так діє король, а чи якийсь найманець? Ярон — мій полонений. І запевняю вас, до нього ставилися краще, аніж він того заслужив.

Гарлоу ступив уперед, щоби продовжити суперечку, але я пробурмотів його ім'я. Коли він звернув на мене увагу, я похитав головою і сказав:

— *Негайно* повертайтеся додому, поки можете. Я сам упораюся. Скажіть усім, що зі мною все гаразд.

— Але це відверта брехня, — заперечив Гарлоу. — І я не покину вас тут.

Варган пирснув:

— Ви обидва дуже благородні, та у вас немає вибору.

Він схилив голову, наказавши вартовим наступати на Гарлоу. Вони заломили йому руки й миттю закували у схожі до моїх кайдани.

— Королю Яроне, саме перед прибуттям твого регента я збирався віддати наказ стосовно твоєї персони. Вгадаєш про що?

— Хочете відпустити мене, щоби не осоромитися, коли я втечу.

Він примружив очі:

— Я збирався наказати стратити тебе. Але натомість, гадаю, варто почати з твого головного регента. А за ним стратимо й молодшого регента.

— Ні!

— Тоді роби, як я наказую! Підписуй папери, щоби землі Картії перейшли під контроль Авенії.

Я глянув на Гарлоу, але не зміг розтлумачити вираз його обличчя. Він мусив знати, що я не можу їх підписати.

Варган подав знак, й один із вартових, що тримав Гарлоу, витягнув ножа і притиснув до його горла. Гарлоу відхилив голову від леза, але не зводив із мене очей. Його погляд був незворушний. Принаймні він був спокійніший, ніж я сам.

Тоді Варган мовив:

— Ти спостерігатимеш, як він помре, Яроне. Тут і зараз. І ти знатимеш, що міг уникнути цього, якби тільки вклонився мені!

Я досі не відповідав.

— Убийте його, — врешті наказав Варган.

— Мені потрібен час! — крикнув я. — Королю Варгане, ви вимагаєте від мене геть усе. Найменше, що ви можете зробити, — це дати мені годинку, щоб обговорити вашу пропозицію наодинці з моїми регентами. Мені потрібна їхня порада, — здавалося, це не переконало Варгана, тож я додав: — Я обіцяю використати цей час із користю.

Варган махнув рукою, щоби нас відвели в ту саму камеру, де мене утримували. Вартові потягнули мене першим, а позаду вели Гарлоу. Терровік, у якого я вкрав ключі, раптом поплескав себе по паску, шукаючи їх.

— Я загубив ключі, — сказав він іншому сторожу, що вів мене.

— Знову? Король накаже стратити тебе, якщо дізнається.

— А мої вартові ніколи не гублять ключів, — пробурмотів я. — У Картії люди не такі дурні.

Він лише міцніше стиснув мене за руку й пришвидшився. Я ледь не перечепився, намагаючись не відставати, але зумів утриматися на ногах. Я не хотів знову заточитися і хвилювати Гарлоу. Він і без того тривожився.

До стіни були прикріплені лише дві пари ланцюгів. Тобаяс і досі був прикутий до однієї, і коли в камеру завели мене з Гарлоу, він здивовано випростався, але нічого не сказав. Вартові прикували мене до інших ланцюгів. Оскільки кращого виходу не було, Гарлоу відвели в куток і наказали сидіти й не рипатися. Задоволені з того, що їм вдалося

спіймати ще одного мого придворного, вартові склали руки на грудях і сперлися спинами на стіну.

— Ми ні слова не скажемо, поки ви тут, — сказав я солдатам. — Ваш король пообіцяв, що я зможу поговорити зі своїми регентами годину наодинці. Хочете потім пояснювати йому, чому ми затрималися, чи краще це зробити мені?

Вартові презирнулися і вийшли. Коли я переконався, що вони пішли, то миттю запитав у Гарлоу:

— Як ви дізналися, що я живий?

— Весь цей час Мотт переховувався неподалік від табору, але ніяк не міг підібратися до вас. Ми не знали про Тобаяса, але я радий, що він тут і допомагає вам.

— Я б зробив більше, якби міг, — озвався Тобаяс.

Гарлоу всміхнувся йому та мовив:

— І за це тобі вдячне все королівство, — тоді він знову повернувся до мене: — Ми не могли врятувати вас, тож вирішили змусити вас урятуватися самому.

— Якби я міг, то вже давно б утік. Ви пожертвували собою задарма!

— Я нічим не жертвував, ваша величносте. Ми всі безпечно виберемося звідси. Я добре вас знаю і бачу, коли у вашій голові зріє план. А тепер розкажіть ваш задум.

Мій останній план закінчився смертю Імоджен. Я не був певен, що зможу вберегти Гарлоу і Тобаяса від такої долі. Однак ми всі добре знали, що станеться, якщо не робити нічого. Ми мусили щось спробувати.

Хоч довелося трохи помучитися, я зміг витягнути ключ із-за пазухи й відімкнути замок на своїх кайданах. Тоді я звільнив Тобаяса, він підібрався до Гарлоу, щоби зняти його кайдани.

— Хтось із вас може битися? — запитав я. — Боюся, що з мене користі буде небагато.

— Ти знаєш, який із мене боєць, — озвався Тобаяс. — Але я зроблю все, що мені до снаги.

— Тоді я битимуся за нас усіх, — мовив Гарлоу.

Коли за годину повернулися вартові, ми вже сиділи на своїх місцях, прикуті до стіни. Чи то пак ми обмотали руки ланцюгами, але не замкнули їх.

Щойно вони зайшли, я спитав Терровіка:

— Ви знайшли ключі?

Він скорчив кислу міну і зайшов углиб камери.

— Чого питаєш?

— Бо якщо їх знайде в'язень, вам буде непереливки.

Тут Терровік усе зрозумів. Він кинувся на мене, але я відкотився убік, тому чоловік ударив стіну. Тобаяс ховався за дверима і підскочив до нього, замахнувшись ланцюгами на голову вартового. Щось гучно хруснуло, і Терровік непритомний повалився на землю.

— Ти бачив? — спитав Тобаяс. — Я зміг!

Гарлоу швидко допоміг зняти ліврею сторожа, і Тобаяс накинув її на себе.

Ми рушили до дверей, але до нас долинув тупіт інших вартових, які бігли на звуки бійки. Ми опинилися в пастці.

• ШІСТНАДЦЯТЬ •

Вартові засипали у камеру. Я хотів кинутися на них, та Гарлоу мене стримав.

Тоді ми почули важке гупання вище по сходах, де падали тіла. Це збило з пантелику вартових, які зайшли у камеру. З ними легко розібрався Гарлоу, який тримав меч Терровіка. За кілька хвилин до камери прорвався Мотт, озброєний баселардом і довгим мечем. На голові у нього був шолом авенійського солдата, а вбрання таке саме, як у мене — чорно-червона ліврея, тільки не застебнута.

Першим він побачив Тобаяса і здивовано скинув брови. Тоді помітив мене й насупився.

— Що вони з вами зробили? — та перш ніж я встиг відповісти, він згадав, для чого прийшов, і сказав: — У нас небагато часу. Ходімо.

Ми з Тобаясом нахилилися і схопили шоломи та кинджали двох сторожів, що лежали долі. У нас не було часу шукати прикриття для Гарлоу, та я сподівався, що ми зможемо вдавати вартових, що ведуть його як в'язня.

Коли ми вийшли з підземелля, Мотт допоміг мені забратися на коня, що був припнутий поруч. Сам він виліз попереду мене й сказав не підводити голову. Він мав іншого коня для Гарлоу, який заскочив у сідло з неймовірною спритністю, аж я здивувався. Тобаяс сів позаду нього і навіть виставив свій кинджал, щоби показати, буцім Гарлоу — полонений. Як на диво, ми змогли проїхати крізь табір майже непомітно.

Мотт вів нас не до головного входу в табір, а радше до болота. Ми проминули кілька наметів, але навколо було менше солдатів, ніж я очікував. Коли ми вже трохи від'їхали, десь позаду нас табір немов прокинувся, і я зрозумів, що вони помітили втечу. Мотт лише пришпорив коня, намагаючись випередити сигнал тривоги й наказ шукати мене, але водночас не привертати уваги.

Ми зупинилися у тихій місцині біля болота, де під ногами вже чвакотіла трясовина, навколо шуміли густі очерети, земля була вкрита ряскою. Мотт зіскочив із коня й узяв мене на руки. Я наполягав, що можу йти сам, але він ніс мене все далі, занурюючись у воду, а тоді поклав у невеличкий захований човен. Гарлоу і Тобаяс залізли за нами, і стерновий негайно наказав братися за весла. Я помітив, що один із них ляснув веслом по воді, ніби відбивав щось. Якщо нам пощастило, то це була просто змія.

Мене загорнули в товсту ковдру, і Гарлоу направив мене сісти посередині човна. Ми мовчки відштовхнулися від берега. Він опустився переді мною навколішки й одягнув мені на ноги вовняні шкарпетки та шкіряні чоботи. Тоді запитав, чи є у мене травми, які потрібно негайно оглянути. Я похитав головою, і Гарлоу простягнув мені флягу та сказав пити повільно. Гарячий чай був як бальзам на душу і додав мені енергії. Рідина ввібрала гіркий запах сірки, що випаровувалася з болота, але мені було байдуже. Я вдячно пив чай, поки Гарлоу мовчки сидів поруч. Тобаяс вмоствився десь позаду і пильнував, чи за нами не стежили.

Ніч на болоті запала швидше. Чи принаймні так здавалося. Рослини на поверхні поросли таким густим шаром, що місцями ми мусили шукати інший шлях. Нудотний сморід висів над поверхнею води, бо його стримували високі дерева, що купчилися на берегах. Коли ми опинилися вже далеко на північ від табору Варгана, стерновий наказав запалити ліхтарі на носі човна. Але від них тіні здавалися тільки страшнішими, а чорні води — ще глибшими. Я відвернувся і закутався в ковдру.

— Ви змерзли, ваша величносте? — Гарлоу понишпорив у себе за спиною. — Є ще кілька ковдр.

— Усе гаразд. Мені більше нічого не потрібно, — коли я перехопив його погляд, то додав: — Дякую за все, що ви зробили.

— Подякуйте Моттові. Це була його ідея.

Я повернувся до Мотта, який уже спостерігав за мною. Я кивнув йому, щоби бодай якось висловити свою вдячність. У відповідь він лише похмуро всміхнувся.

— Двоє солдатів допомогли мені проникнути в табір, — пробурмотів я. — Обидва лучники...

— Вони не врятувалися, — відповів Мотт. — Мені шкода, Яроне.

Отже, Варган сказав правду. Почувши новину вдруге, я так само засмутився і шкодував, що їм довелося заплатити власними життями, а я не зміг досягнути більшого.

Тепер ми не бачили нічого за світлом ліхтарів, та я підозрював, що там не було на що дивитися. Я намагався не звертати уваги на скрип і скрегіт, від якого болото немов оживало, і далі пив чай. Я так давно не їв нічого поживного, що мій шлунок ледве давав раду навіть із рідиною. Та чай так добре зігрівав ізсередини, що я однаково пив із фляги.

— Я б хотів, щоби ви побачили це місце вдень, — озвався Гарлоу.
— Може, тоді ви б сказали, чи воно справді таке жахливе, як я думаю.

Я всміхнувся кутиком рота. Я не дуже міг роздивитися болото, але нанюхався вже донесхочу. І міг висловити йому свою думку навіть зараз.

— Моя сім'я завжди жила тут, — провадив далі Гарлоу. — Та щойно я виріс, як захотів покинути це огидне місце й оселитися якомога далі звідси. Я таки залишив дім на якийсь час і ще давно, під час своїх мандрів, зустрів чарівну дівчину на ім'я Гаваніла. Їй здавалося, що Лібет нас потребує, і вона наполягала, що навіть болото має свій шарм. Така вона вже була, у всьому бачила красу.

— Гаваніла. Я ніколи не чув такого імені.

— Мою внучку назвали на її честь, — мовив Гарлоу і на мить замислився. А тоді додав: — Я втратив мою любов Гаванілу рік тому. Так рано.

Я знову сьорбнув чаю. З тону його голосу було очевидно, наскільки він її любив. І любить досі. Мені стало цікаво, що гірше: кохати когось, хто покинув тебе передчасно, чи не кохати взагалі.

— Як вона померла? — поцікавився я, здебільшого для того, щоби відігнати власні думки.

На обличчі Гарлоу залягли глибокі зморшки, поки він думав над відповіддю.

— Гадаю, через журбу, — врешті відповів він. — Розумієте, ми тоді пережили багато втрат. Ви знаєте, що мій старший син, Матіс, помер кілька місяців тому. Може, я ніколи не казав, але ви мені його трішки нагадуєте. Місцями навіть через зовнішність, але загалом ви дуже схожі характером. Як і ви, він був упертий, вольовий і важко піддавався дисципліні. Та попри це все, я страшенно його любив.

Я згадав свого батька. Як він безперестанку намагався контролювати мене, змушував підкорюватися йому і дивитися на світ його очима. І як я весь час опирався цьому тиску. Я хотів вірити, що попри всі клопоти, які я завдав своєму батькові, він любив мене так само сильно, як Гарлоу любив свого сина.

Гарлоу вів далі:

— Може, ви не знаєте, але в Матіса був молодший брат. Коли він був іще немовлям, його викрала няня. То була жінка з Авенії, і вона вимагала чималу суму викупу. І я б заплатив, але вона більше до нас не зверталася. Зима того року випала жахлива. Гадаю, вони не вижили в таких умовах. Моя дружина не оговталася від цієї втрати. Я впевнений, що туга врешті призвела до смерті. Але мене тішить думка, що хай навіть вона не зі мною, то хоча б із нашими синами на тому світі.

— То ви вірите в життя після смерті? — запитав я.

Він не відводив від мене погляду:

— Я знаю, що воно існує. Там мене чекає моя сім'я.

«А мене чекає моя», — подумав я.

— Гадаю, я вирішив розповісти вам про це, бо деколи вважаю вас своїм сином, хоч і ніколи б не зазіхав на роль короля. Я мусив піти за вами у той табір, бо не міг утратити ще й вас.

Я не знав, що відповісти, тому лише сильніше закутався в ковдру. Я дозволив собі відпочити і потім запитав, як просуваються воєнні дії.

— Ми ще не отримали звістки від Кервіна, — сказав Гарлоу. — Сподіваємось, це означає, що з ним усе гаразд і він досі веде перемовини з королем Гамфрі з Менденвалю.

— Їхні війська прорвалися крізь наш кордон три дні тому, — сказав я. — Вони проламали наш захист біля Бентона й рушили на північ.

Гарлоу не приховував подиву:

— Так, це військо з тисячі солдатів, Картія нізащо не зможе дати їм відсіч. Але як ви дізналися?

— Ніхто не думав, що я виберуся з того табору, — відказав я. — Їм варто було поводитися обачніше і не патякати біля моєї камери. Мені відомо значно більше, ніж Варган може уявити. Однак я не знаю, які тепер плани у менденвальців, коли вони вже тут.

— Із цим я можу допомогти, — мовив Гарлоу. — Один із наших шпигунів перехопив повідомлення від Менденвалю до Авенії. Велика

частина менденвальського війська отабориться біля озера Фальстан, де вони чекатимуть подальших інструкцій від Авенії.

— Тоді ви повинні відправити туди більше наших солдатів. У нас є непоганий табір на височині над озером.

— Ваша величносте, ми не зможемо виграти там битву. У нас зовсім мало людей.

— У цій битві перевага буде не за чисельністю. І поки я туди не дістануся, ніхто хай не рипається.

Тобаяс, який прислухався до розмови, раптом втрутився:

— Яроне, ти впевнений? Може, ти тепер маєш інформацію про Авенію, але їм також відомі й наші плани. Ти ж уклав угоду з командиром Кіппенджером і розказав йому всі наші стратегії.

Я трішки повернувся до нього, щоби вишкіритися:

— Та невже? А для чого ж іще я все життя вчився брехати, як не для такого моменту?

Тобаяс захихотів:

— То ти наплів йому сім мішків гречаної вовни?

— Тобаясе, ти мене у чомусь звинувачуєш? Ти сумніваєшся, що я ховаю скарби Картії у потаємних печерах у пагорбах біля Бентона?

— Біля Бентона немає пагорбів, — сказав Тобаяс. — І печер.

Я вигнув брову:

— Вони ж недарма потаємні. І невже ти сумніваєшся, що я наказав перетопити солдатські мечі, аби зробити з них обладунки? Не віриш, що я хочу укласти угоду з менденвальцями і збираюся віддати їм свого первістка в обмін на мир? Сумніваєшся? Бо Кіппенджер ані на йоту не сумнівався. Я багато чого дізнався про них, зате вони про нас — нічогосінько.

Решта розсміялася, а Гарлоу повернувся до попередньої розмови:

— Якщо бажаєте, ми можемо доправити вас до озера Фальстан. Та я наполягаю спершу відпочити.

— Я відпочину, коли їхатимемо туди. А тим часом нехай уся Картія знає, що я живий. І що я буду біля озера Фальстан.

— Якщо ця звістка пошириться, то ваші вороги теж дізнаються, — попередив Гарлоу.

— Я на це сподіваюся. Але я не прибуду туди відразу. Спершу треба дещо зробити. — Тут я повернувся до Мотта і запитав: — У нас є зброя із собою?

Мотт потягнувся поперед себе у човні й витягнув мій меч у піхвах.

— Я зміг забрати його, коли авенійці поклали клинок у сховок кілька днів тому.

Я простягнув руку, але він знову поклав меч біля себе. Зазвичай я б наполягав на своєму, але зараз це вимагало занадто багато зусиль, тим паче що мені було б важко тримати меч. Тоді Мотт показав на загорнутий оберемок, що лежав у човні:

— Тут ще є багато зброї, хоча нам вона не мала б знадобитися. Невдовзі ми перетнемо кордон Картії. Тоді заберемося якомога далі від цього місця.

Я похитав на це головою:

— Розвертайте човен. Потрібно знайти якесь безпечне місце, щоби висадитися в Авенії.

Мотт скривився і стиснув кулаки. Якимось дивом я завжди примудрявся його розгнівати. Та цього разу я принаймні розумів чому, тож спробував випередити суперечку:

— У мене є на це причини.

Я знав, що Мотт хотів накричати на мене і мав на це повне право, та натомість він лише глибоко вдихнув і сказав:

— Не забувайте, де ми, Яроне. Ми майже дісталися Картії і можемо спокійно причалити там. Ваш наказ заведе нас углиб Авенії.

— Ми причалимо в Авенії, бажано на західному узбережжі, — наполог я. Мотт застогнав, а Гарлоу вже хотів заперечити, однак я швидко додав: — Це однаково безпечніший план. Варган запросто накаже своїм солдатам чекати нас на болоті з боку Картії. Вони пильнуватимуть мене там. Ніхто не сподіватиметься, що я залишуся в Авенії.

— І не дарма, бо цей план — повна дурня, навіть для вас, — відказав Мотт.

Я повернувся до Гарлоу і переповів йому подробиці, які знадобляться для наступної фази війни.

— Так, ваша величносте, — сказав він, коли я закінчив. — Але принаймні скажіть мені, чому ви залишаєтеся в Авенії.

Я перезирнувся з Тобаясом і Моттом, перш ніж відповісти:

— Ми навідаємося до піратів. Час їм відповісти на заклик свого короля.

• СІМНАДЦЯТЬ •

Ми так легко причалили до авенійської пристані, що мені аж закортіло нагадати Моттові: моє рішення виявилось кращим. Та ясна річ, попереду нас чекав небезпечний шлях, тому рано було тішитися. Я, Мотт і Тобаяс досі були вбрані у форму авенійських солдатів, яка дозволить без перешкод пересуватися сільською місцевістю. Принаймні я на це сподівався. Як би я не намагався це приховати, Мотт явно зрозумів, що я неспроможний битися.

Ми троє вилізли з човна. Тоді я наказав веслярам і стерновому безпечно доставити мого головного регента до Дрилліяда. Я нагадав Гарлоу про свої стратегії, але наполіг на тому, щоби перш за все організували пошуки принцеси Амаринди. Якщо Фінк дістався Бімару, то я сподівався, що він або залишиться у безпечному місці, або повернеться до Картії разом із військом Бімару, яке зможе його захистити.

Щоб уникнути суперечок, я пояснив лише необхідні подробиці моїх планів. Мотт невдоволено стиснув губи в тонку риску, та й Гарлоу вигляд мав не надто щасливіший. Тобаяс точно думав, що я збожеволів, поки перебував у полоні. Я не заперечував, бо певна ймовірність таки існувала. Врешті вони всі погодилися із моїм планом, а Гарлоу витягнув із Мотта й Тобаяса обіцянку захищати мене. Мотт відказав, що зможе вберегти мене від усього, крім мене самого. Що ж, справедливо.

Коли Гарлоу залишив нас, ми троє знайшли ферму неподалік від болота й роздобули трохи їжі та трьох міцних коней. Табір Варгана розташовувався далі на південь від нас, і я сподівався, що шлях відведе нас якнайдалі. Від самої думки про повернення туди, добровільно чи ні, живіт скручувало вузлом.

Сонце повільно сходило за спиною. Ми рухалися на захід повільніше, аніж мені б хотілося, але Мотт наполягав на тому, щоби беріг сили й дав собі часу отямитися від останніх кількох днів. Я

ніколи не переймався терплячістю, і мені часто бракувало стриманості. Але зараз я розумів, що потрібно зачекати. Коли настала ніч, я винайняв кімнатку в заїжджому дворі, де ми могли спокійно переночувати. Чорно-червона форма та мій авенійський акцент слугували чудовим маскуванням — ніхто навіть не придивлявся до нас.

Наступного ранку мені стало значно краще, я навіть з'їв повну порцію справжньої їжі. Чи ба того, що можна було так назвати. Авенійські страви не дуже мені смакували.

Щойно ми знову вирушили в путь, Тобаяс запитав:

— Хіба до Тарблейду не треба повернути більше на південь?

— Спершу маємо зробити одну зупинку, — відповів я.

Мотт застогнав:

— Ви ж пам'ятаєте, що ми зараз у самому серці ворожої території?

— Тутешні люди мені не вороги, — мовив я. — Тільки їхній король. Мені потрібно відправити повідомлення.

— Доручити послання авенійцям? Яроне, може, цей народ і не ворог вам, але доброзичливості від нього не чекайте. Якщо треба відправити повідомлення, то варто було вчора передати його Гарлоу.

— Чудова ідея, проте вчора я про це не подумав, — гаркнув я.

Ми їхали ще пів години, поки не прибули до табору злодіїв. Саме сюди мене колись привели на шляху до піратів. Тут завжди вирувало життя, і я очікував, що й тепер пануватиме метушня.

Але цього разу все було інакше.

Коли ми заїхали в табір, я залишив меч на поясі, але однаково тримав руку на ефесі, про всяк випадок. Кілька чоловіків підвелися зустріти нас, та вони були радше схожі на волоцюг, аніж на злодіїв. Кілька мали при собі зброю, та ніхто не готувався битись. Я впізнав декількох, але більшість були новенькими. Тут я не мав друзів.

— Ви вже нас достатньо перебрави! — прокричав п'яний чолов'яга, в якого заплітався язик. — Ми не можемо битися. Попередня групка солдатів це второпала й облишила нас.

Мотт і Тобаяс стривожено перезирнулися, а я згадав, у що ми вбрані.

— Що сталося з усіма іншими, хто тут жив? — спитав я. — Вони пішли на війну добровольцями?

— Ага, добровольцями, тільки їх мечем підганяли, — відказав якийсь чоловік. — Вони забрали всіх, хто був хоч трохи підхожий.

Інший чоловік неквапно підступив ближче й витріщився на мене:

— Скільки тобі, хлопче? Ти ж не солдат. А якщо таки солдат, то точно їм не лідер.

— Ні, я не лідер авенійських солдатів, — мовив я і зняв свій шолом. З їхньої реакції було зрозуміло, що дехто мене впізнав. — Мене звать Ярон. Я — король Картії, король авенійських піратів і друг Еріка, який тут усім заправляє. Якщо не хочете битися на боці Варгана, то приєднуйтеся до мене. Залишайте це місце та їдьте зі мною.

— Або ж ми можемо схопити тебе й отримати від Варгана таку винагороду, що на все життя вистачить, — озвався чоловік, що стояв найближче.

Я аж рохнув:

— Не смішіть. Якби вам було до снаги мене схопити, то вас би давно вже забрали у військо.

Вони не заперечували, а половина присутніх відвернула очі від мене.

— Ми авенійці, — сказав інший злодій, знову вмовившись біля вогнища. — І залишимося тут.

— Як забажаєте. Однак у вашому казанку рідка юшка й самі кістки, а я можу докинути туди трохи м'яса. Якщо ви голодні, то я заплачу найшвидшому вершнику, щоб доставив моє послання до Картії.

— Ні, — зашипів Тобаяс. — Їм не можна довіряти.

Та я проігнорував його.

Чоловік, що стояв найближче, впер руки в боки:

— Я тут найшвидший вершник. Що за послання?

— Для мого командира в Дрилліяді, — мовив я і втупився в нього очима. — Зможеш доставити?

Він витримав мій погляд:

— Даю чесне слово злодія.

У кращому разі ці слова суперечили одне одному. Та я провадив далі:

— Що ж, нехай буде. Перекажи йому, що поки я був у полоні, мене змусили викрити наші ключові стратегії для цієї війни, тому потрібно все змінити. Всіх вільних солдатів потрібно перевести до

Дрилліяда, щоби захищати замок. І нехай у місті підготують кожну пастку. А ще нехай усі скарби Картії перенесуть у місце під назвою Фартенвуд. Там буде безпечніше. — Я схилився до нього і додав: — А тепер пообіцяй, що це повідомлення дійде до мого замку.

— Доволі небезпечне повідомлення. — Він кивнув на один гарлін, який я стискав у кулаку: — Сподіваюся, ти заплатиш мені більше, ніж оце.

Я запхав монетку назад у кишеню. Вона не для нього.

— Безсумнівно, Варган буде готовий заплатити за це послання значно більше, ніж у мене є із собою. Але мій супутник дасть тобі кілька гарлінів зараз, а вже у Дрилліяді зможеш попросити більше.

Я махнув Моттові, і він потягнувся у торбинку на сідлі, щоби витягнути кілька монет для чоловіка. Той заховав гроші в кишеню і сказав іншим злодіям приготувати його коня.

Більше нас тут нічого не тримало. Я побажав йому успіхів і сказав усім, що ми повинні вирушати. Коли ми поїхали геть, Мотт зауважив:

— Коли ви були в полоні, то збрехали авенійцям про наші плани.

— Так.

— А зараз ви хочете змінити наші справжні плани, щоби підлаштуватися під цю брехню?

— Мені здалося, що це вдала ідея.

Якусь мить він дивився на мене, а тоді знизав плечима:

— Сподіваюся, ви знаєте, що робите.

— Навіть якщо не знаю, то ви завжди поруч, щоб тицьнути пальцем на мої помилки.

Я всміхнувся кутиком рота, а Мотт тихо пирснув. Жарт розбавив напругу, яка залягла між нами ще від порятунку, і навіть Тобаяс трохи розслабився. За кілька годин ми зупинилися. Коням потрібно було перепочити, а ми витягнули трохи їжі, яку взяли із заїжджого двору, і поїли. День видався теплий, тому ми сховалися у тіні широкої крони високого тиса, перед яким удалині розкинувся берег моря Еранбол. Море мало нечувано красивий вигляд, і я замріявся про те, як одного дня зйду на корабель, розкрию вітрила й вирушу вдалечінь.

Перш ніж узятися за їжу, Мотт і Тобаяс сперлися на стовбур дерева й дозволили мені наїстися донесхочу. Моя сила трохи відновилася, але мені досі бракувало духу для тої розмови, якої я уникав ще від нашої втечі.

Коли вже тягнути було нікуди, я запитав Мотта:

— Я вчинив правильно, коли прийшов у табір по вас?

— Ні, — він скрушно зітхнув і скося зиркнув на мене. — Але я не скажу, що ви вчинили погано. Того вечора, коли вони привели на плац Імоджен, я знав, що розкажу їм усе, чого вони забажають. Я б підвів вас, Яроне.

— Я б і сам не зміг опиратися. Я не дуже довго протримався, коли вони привели до мене Тобаяса, а він геть не такий гарний.

Тобаяс рохнув від сміху і сказав, що навіть не заперечуватиме.

Якийсь час ми відпочивали, а тоді Мотт озвався:

— Щодо Імоджен...

Я саме заплющив очі, згадуючи ті останні моменти з нею.

— Я гадав, що зможу врятувати її. І вас також.

— І ви врятували мене. Вона б теж могла втекти, але нізащо б не залишила вас позаду, так само, як і ви б не залишили її.

— Вона перехопила стрілу, яка цілилась у мене. Вона віддала життя за мене.

— А ви ризикували власним життям заради нас. Чому ви не послали когось іншого? У нас є воїни, здатні на таку місію.

— Я знав, що авенійці вишуковують інформацію, і якби схопили когось іншого, то витягнули б із полонених усі плани, як збиралися зробити з вами. Та якби в полон потрапив я, то міг би сказати саме ту інформацію, яку хотів. Так я і зробив.

Тобаяс похитав головою:

— Якщо ти збирався брехати, то чому просто не сказав їм одразу, а дозволив себе так мордувати?

— Якби я так легко піддався, вони б нізащо мені не повірили, — мій голос здригнувся, ніби я знову відчув їхні удари й копняки. — Треба було дозволити їм вибити з мене інформацію, щоби вони прийняли цю брехню. Вони б однаково мене били. А так ми принаймні дізналися дещо про них.

Мені довелося заплатити високу ціну, щоби скерувати їх на хибний шлях. Я ледь не загинув. Але тепер ми мали перевагу в цій війні. Авенійці змарнують безліч ресурсів, поки шукатимуть вітра в полі.

Ми ще посиділи трохи, переважно мовчки. А коли знову вирушили в дорогу, думками я мимоволі повернувся до Імоджен.

— Стріла влучила нижче плеча, але могла оминати серце, — озвався я. — Якщо вона вижила після падіння, то вони б спробували її вилікувати, щоби знову використати проти мене.

— То чому вони не зробили так? — лагідно спитав Тобаяс, знаючи, що його слова для мене — як сіль на рану. — Якщо вона вижила, вони б точно використали її, а не мене. То чому ж ні?

Я вже знав відповідь, але ніяк не міг сказати її вголос. Імоджен сама мене запевняла, коли ми були разом: навіть якщо виживе, то однаково спробує загинути. Вона радше померла б, аніж дозволила використати себе проти мене.

Та це усвідомлення тільки більше роздратовало мене.

— Чому вона зупинила того лучника? Вона мала просто втікати.

Мотт стиснув губи в тонку риску, а тоді відповів так само спокійно, як і Тобаяс:

— Вона зупинила його, бо таку мала вдачу. Не зліться на неї, адже це була найкраща риса її характеру.

Може, він і мав рацію, але я однаково не вірив, що Імоджен учинила правильно. Я похнюпив голову й сказав:

— Дайте мені надію, Мотте. Є хоч крихітна імовірність, що вона жива?

Якийсь час він їхав мовчки, заплющивши очі й насупившись. Мабуть, також пригадував той момент. Урешті мовив:

— Я бачив, як вона впала зі схилу, і побіг до неї, але її швидко оточили. Вони витягнули стрілу, а тоді послали по віз для неї.

— Віз для поранених?

Він повільно похитав головою, ніби цей рух вимагав страшних зусиль:

— Для поховання мерців. Туди її й поклали. Мені шкода, Яроне.

Запала тиша. Досі я майже переконав себе, що Мотт міг побачити щось і дав би мені надію, бодай крихітний шанс, що вона жива. Але той віз могли прикликати тільки з однією метою.

— Здається, її матір живе у Тітію, — врешті мовив я.

— Коли повернемося в Картію, я подбаю про те, щоби її сповістили, — відповів Мотт.

— Ні, я сам. Я завинив перед її матір'ю, і це найменше, що я можу зробити.

Я знову витягнув із кишені ґарлін і стиснув у руці. Я хотів перекотити його по кісточках пальців, але передумав і заховав назад.

— Мотте, кожна частинка мого ества болить.

— Ви багато всього пережили. Але мине якийсь час, і рани загояться.

— Я не про порізи й синці.

— Я теж не про них.

— О.

— Яроне, вона врятувала вас, бо ви повинні врятувати нас. Вона вчинила правильно і зробила це заради Картії. Але тільки якщо ви віднайдете сенс у її жертві та перетворите його на мету, щоб перемогти у цій війні.

Я знав, що мусив так зробити. Втім, завдання, яке чекало мене попереду, однаково здавалося нездоланим. Лишень тепер я розумів, що повинен перемогти попри все.

Решту шляху ми мовчали, поки я не вказав на широке поле праворуч і наказав Моттові тримати меч наготові. Тобаяс також узявся за зброю, навіть якщо користі від цього буде небагато.

Я ледь чутно сказав:

— Не втрачайте пильності. Ми під'їжджаємо до Тарблейду.

• ВІСІМНАДЦЯТЬ •

Затока Тарблейд слугувала добре замаскованою домівкою для авенійських піратів. Її було досить легко помітити з моря, хоча будь-якого бідолашного моряка, який посміє наблизитися до неї, з великою певністю ловили і вбивали. Більшість сухопутних мандрівників могли проїхати повз табір і навіть його не помітити. Я був тут лишень кілька місяців тому, і навіть тоді мені довелося зосередитися, щоби переконатися, чи в правильному ми місці.

Кожен, кому доводилося приїжджати в табір піратів, завжди тримав меч у руці, але з опущеним лезом — показати піратам, що не бажає їм зла. Я, звісно, не збирався завдавати шкоди, але й меча не витягнув. Я ж бо приїхав як їхній король.

Пірати на околицях табору відразу впізнали мене, і ми поринули у вир подій. Я почув, як вони гукали Еріка. Вони називали моє ім'я, але не так приязно, як я хотів би.

Ерік був ватажком злодіїв, і саме він привів мене до піратів. Згодом я став королем піратів, але залишив Еріка тут, щоб керував ними. Я втішився, побачивши, що він і досі був їхнім лідером. Зважаючи на мармизи, що витріщалися на мене, єдиною причиною того, що я залишався королем піратів, була моя відсутність у таборі — в піратів не було шансу кинути мені виклик на смерть і забрати в мене цей привілей.

— Ви точно знаєте, що робите? — запитав Мотт, коли ми заглибилися у територію Тарблейду.

— Я точно знаю, що не впевнений, — відказав я. — Тримайте меч напоготові.

Коли Ерік вийшов зі своєї хижі, він теж не дуже був радий мене бачити. Вигляд він мав такий самий, як і кілька місяців тому, — високий і худорлявий, із коротким вицвілим рудим волоссям і пронизливим блакитним поглядом. Та дещо змінилося. На його обличчі з'явилися нові порізи та рваний шрам, який тягнувся вздовж

лінії щелепи під короткою бородою. Побачивши мене, він глибоко зітхнув і пробурмотів щось кільком піратам поруч. Ті пішли у напрямку кухні.

— Це хто? — запитав Ерік, указавши рукою на Мотта і Тобаяса.
— У Тарблейді не люблять гостей. Ти це знаєш.

— Вони не гості. Це мої друзі, тож ставитимуться до них відповідно, — я добре розумів, наскільки небезпечні мої слова. Я ще не знав напевне, чи бодай мене тут вітали як друга.

Мотт і Ерік стримано кивнули один одному. Тобаяс теж хотів кивнути, але так розхвилювався, що забув, як схилити голову. Я зіскочив із коня і сказав Еріку:

— Добряче вас покоцали в бійці.

— У тебе вигляд не кращий. Радше ще гірший, — відповів Ерік, поки ми йшли до кухні, а Мотт і Тобаяс вели коней за нами. — Чому ти тут?

— Хіба не знаєте? Авенія розпочала війну. Ці пірати присягнулися мені, що як настане війна, вони битимуться на моєму боці. Настав час дотриматися обіцянки.

Ерік зупинився і скорчив гримасу сумніву:

— Гадаєш, пірати хотіли складати цю присягу?

— Хотіли чи ні, а таки склали. І повинні її дотримуватися.

— Мені доводиться докладати всіх зусиль, щоби триматися на посаді ватажка, Яроне. Я отримав владу лише за кілька днів, відколи опинився тут, і то лише тому, що ти призначив мене на цю посаду. Може, вони й підкоряються мені, та тільки зрадіють, коли хтось інший посяде моє місце. Якщо пірати заледве поважають мене, тоді ти точно знаєш, якої думки вони про тебе.

Невже він вирішив, ніби я створив собі якісь хибні уявлення про це? Я відчув, як повільно закипаю.

— Якби ви знали, що Картія може втратити у цій війні і що я вже втратив, ви б зрозуміли, як мені байдуже на те, чи є у нас тут друзі. Зберіть піратів, Еріку. Я сам із ними говоритиму.

— Я зберу їх. Але ти скажи своєму темношкірому другові тримати меч наготові. Він може знадобитися, — мовив Ерік, а тоді кивнув на Тобаяса, який незграбно тримався за ефес свого меча: — І скажи цьому хлопцеві опустити зброю, щоби він ненароком нікого не

поранив. А за той час можете щось поїсти. Я бачив трупи, які мали живіший вигляд, ніж ви трос.

Він махнув на стіл неподалік, де Серена вже розставляла для нас миски з рагу. Вона була тут служницею і допомогла, коли мені було непереливки у піратів. Вона тепло всміхнулася мені й запросила до столу.

Я сів, готовий проковтнути їжу. Тобаяс уместився поруч. Мотт залишився стояти, але врешті всівся, коли я сказав, що він ніби хоче кинутися в бійку. Він трішки поколупав рагу, а коли побачив, як швидко я розправився зі своєї порцією, посунув до мене свою миску.

— Бодай цього разу не сперечайтесь зі мною, — сказав він. — Просто їжте.

Я був надто голодний для суперечок. Я майже доїв його порцію, коли пірати почали збиратися. Мотт першим зірвався на ноги, а за ним і я. Вони скупчилися групкою трохи нижче від нас на схилі пагорба. Багатьох я упізнав. Ці чоловіки всіляко завдавали мені болю, коли дізналися, хто я насправді. Вони також уболівали за свого колишнього короля, Девліна, коли я бився із ним. Скрасчку натовпу я помітив пірата, який копнув мене у зламану ногу, коли я бився з Роденом. Такого жахливого фізичного болю мені ще не доводилося відчувати. Я назавжди запам'ятав цього чоловіка.

Ерік став поруч зі мною і звернувся до гурту людей:

— Не всі з присутніх були тут, коли король Ярон із Картії прийшов до піратів. Але ви, безперечно, чули цю історію і знаєте про його силу, його відвагу...

— Яку відвагу? — почулося з юрби. — Він прикидався злодюжкою на ім'я Сейдж. Ми б убили його, якби він сказав нам правду.

— Хіба не логічна причина збрехати? — відказав Ерік. — Забудьте все, що ви думаєте про цього хлопця, і про те, як він отримав титул короля. Хочете ви цього чи ні, Ярон — ваш король. І кожен із вас присягнувся, що підкорятиметься йому. Тепер він повернувся і потребує нашої допомоги. Я прошу вас усіх вислухати його.

Він повернувся до мене й сказав тихіше:

— Якщо все піде шкереберть, то я не зможу їх зупинити.

Я кивнув йому і виступив наперед:

— У мою країну прийшла війна. Мені потрібна ваша допомога.

— Ти просиш нас битися проти нашої батьківщини? — вигукнув інший чоловік.

Обурення лицемірної людини. Я відповів так само затято:

— Ви крадете у своїх земляків, лякаєте їхні родини й убиваєте кожного, хто стає вам на шляху. І це тепер ви розказуєте, що віддані Авенії? Як і ви, я добре знаю, що Тарблейд — ваша справжня домівка, а не Авенія. Ви — пірати, а я — ваш король. Якщо я сказав, що ви битиметесь за Картію, то так і буде.

— Ти не мусиш бути нашим королем, — озвався чоловік, який здавався витесаним із каменю й заввишки був майже такий самий, як завтовшки. З підборіддя звисала сплутана чорна борода, а обличчя було вщерть вимазане брудом. Зважаючи на мій поточний стан, він міг би розламати мене як патичок. Якщо чесно, навіть якби я був у своїй найкращій формі, він однаково б мене переміг.

Ерік протиснувся між нами:

— Спершу ти матимеш справу зі мною.

— І мною, — озвався Мотт, підіймаючи меч. Тобаяс нічого не сказав, але стояв біля них і тримав руку на ефесі.

Я проштовхався повз них:

— Якщо хочеш кинути мені виклик за титул короля, то маєш на це право. Я прийму його. Але не зараз. Я маю обов'язки перед Картією і повинен довести цю війну до кінця.

Натовпом пройшла хвиля буркотіння. Я витягнув свій меч і здивувався, відчувши його вагу. Може, за останні кілька днів я став іще слабшим, ніж здавалося. Та все ж таки я високо підняв клинок і сподівався, що зможу втримати його рівно, аби переконати їх, що можу битися, якщо доведеться.

— Ви забули, хто я? — запитав я. — Що я зробив на цьому самому місці? Я не прошу вашої допомоги. Я тут не для того, щоб дискутувати з вами. Я прийшов віддати наказ і нагадати про присягу, яку ви мені склали. Таку саму присягу я склав, щоби стати піратом. І я так само повинен буду відповісти, коли і якщо пірати потребуватимуть допомоги. Ви зберете тих, хто зараз у відкритому морі, а тоді приготуєте все необхідне спорядження для дороги. Ерік повідомить вам про мої плани. Побачимося на полі бою.

— Ми знаємо, що загрожує Картії, — озвався чоловік із дальнього кутка. — Це надто небезпечно.

Я всміхнувся:

— Якщо ти хотів безпечного життя, то треба було ставати повитухою чи кравцем. Хіба що ти також боїшся вколотися пальчиком об веретено. Я не можу гарантувати, що всі залишаться живі. Але тим, хто виживе, я обіцяю битву, варту клинка справжнього пірата.

У натовпі запала тиша. Кілька чоловіків тупцяли на місці, хтось тихо мурмотів і шепотівся. Я вирішив, що треба завершувати промову, поки ніхто не встиг заперечити.

— Добре виспіться сьогодні, бо невдовзі вам доведеться вирушити в дорогу.

Тоді я пішов геть не озираючись. Я сподівався, що сказав достатньо, аби переконати їх. Якби дискусія тягнулася ще довше, то шансів, що вони виконають мій наказ, залишилося б іще менше.

Ерік якийсь час ішов зі мною і слухав усі деталі мого плану для піратів, але позаду вже закипала гучна сварка.

— Ми кілька місяців тебе не бачили, а тепер ти прийшов і просиш їх вмерти за тебе? Яроне, це занадто.

— Я прошу їх битися і сподіваюся, що вони виживуть та стануть свідками нашої перемоги. Оце й усе.

— Я зроблю все, що зможу, але краще б тобі скласти плани без нашої участі.

— Я вже маю план і покладаюся на них. Еріку, ви мусите привести туди піратів, — мовив я і знову сумно всміхнувся. — Вони повинні дотриматися своєї обіцянки.

— Навіть якщо вони не дотримуються, я виконаю свою обіцянку, — він простягнув мені руку й додав: — Що б вони не вибрали, я буду там.

Я потиснув його руку й відвернувся. Мотт і Тобаяс стояли обіруч, і ми зібралися покинути табір. Ерік залишився позаду й приєднався до суперечки, що набирала обертів. Я не чув окремих слів, але ясно розумів, що мої накази багатьом не сподобалися.

Ми знайшли наших коней і покинули Тарблейд найкоротшим шляхом. Щойно він опинився далеко за нашими спинами, Тобаяс звернувся до мене:

— Прошу, скажи, що ми нарешті їдемо з Авенії.

— Їдемо. Ми вирушаємо до озера Фальстан. Чи радше того, що від нього лишилося, — сказав я, позіхнувши. Тоді зиркнув на сутінкове

небо, щоби визначити час. — Треба знайти місце, де переночуємо. Але нам потрібно прибути до озера вже завтра.

Через мить Мотт запитав:

— Яроне, ви справді думаєте, що пірати послухаються вас?

— Я не знаю, — пробурмотів я. — І гадки не маю.

• ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЬ •

Наступного ранку Мотт і Тобаяс дозволили мені виспатися донесхочу, а коли я нарешті прокинувся, то здивувався, як високо піднялося сонце.

— Напевно, я й досі оклигаю, — сказав я і довго позіхнув. — Я думав, що мені вже буде краще.

— Минуло тільки два дні, — Тобаяс вигнув брову. — Тебе дуже турбує згадка про те, що ти лише людина?

— Насправді дуже сильно, — я пирснув і подивився на Мотта. — Скільки їжі в цій корчмі? Думаю, нам краще замовити всю.

Він кивнув на моє прохання, сказавши, що попросить стільки, скільки нам зможуть дати, і пішов.

За годину ми мали запаси поживної їжі та знову вирушили в дорогу. Знадобиться трохи часу, перш ніж мої рани від полону зможуть загоїтися. Хоча можливо, що деякі з них ніколи не загояться, але життя поверталось до мене, і я хотів уже приєднатися до свого війська.

Минуло пів дня, перш ніж ми доїхали до Картії. З плечей ніби ціла гора звалилася, коли я знову опинився на власній землі. Звісно, якщо Авенія ще не вкрала її в мене. Перетнувши кордон, ми скористалися можливістю трохи відпочити. Ми з Тобаясом залишили своїх коней на Мотта і побрели на пагорб, щоб спробувати розгледіти урвище над озером Фальстан. Спершу я окинув поглядом обрій, шукаючи свій табір, але ми були ще надто далеко.

Однак здавалося, що думки Тобаяса полинули деінде.

— Як гадаєш, де вона зараз? — запитав він.

— Амаринда вже, можливо, повернулася до Дрилліяда, — сказав я. — А якщо ні, то Гарлоу мав би вже наказати шукати її всюди, де тільки можливо.

— Варган також, — зауважив Тобаяс і похитав головою, явно злий на себе. — Я обіцяв її захистити, але не зміг. Якщо щось трапиться...

— Повір, вона зможе подбати про себе. Вона розумна, винахідлива і сильна, що б там усі не думали.

— Я знаю! — Тобаяс ледь не виплюнув ці слова. — Я знаю, яка вона. Може, знаю навіть краще, ніж ти!

Я обернувся до нього і, можливо, сказав би щось різке, та на його обличчі залягла явна тривога. Тому я лише мовив якомога лагідніше:

— Ми знайдемо її, Тобаясе.

Тоді ми замовкли, і я звернув увагу на стежку, що бігла попід пагорбом. Здавалося, її протоптала не одна сотня ніг. Я сумнівався, що стежку залишили картійці — жоден мій командир не повів би наших солдатів у марш так близько до кордону Авенії. Це було надто ризиковано.

Але хтось — імовірно, солдати Авенії чи Менденвалю — нещодавно проходив тут.

Ми низько пригнулися, на випадок, якщо вони були поруч, і так спостерігали й чекали. За кілька хвилин до нас приєднався Мотт, і ми вирішували, чи йти їхніми слідами, а чи рухатися до озера зовсім іншим шляхом.

— Ану заждіть, — Тобаяс підняв руку, щоб ми замовкли. — Зачекайте трішки. Ви чуєте це?

Довелося уважно прислухатися, але я таки почув. Схилом пагорба підіймався тихий стогін, що долинав звідкись біля стежки внизу.

Тобаяс підвівся, явно збираючись спуститися і розвідати, але Мотт відтягнув його назад.

— Здається, він поранений, — прошипів Тобаяс. — Якщо це так, ми повинні допомогти.

— Він наш ворог, — сказав Мотт. — Ти допоможеш йому оклигати, а він повернеться на поле бою та вб'є ще більше наших людей.

— Але цей чоловік нам не ворог, — заперечив Тобаяс і звернувся до мене: — Хіба ти сам не казав раніше, що тільки їхній король — твій ворог?

Таки казав. Але наскільки щирими були ці слова? Цілком можливо, що стогін — це пастка, щоб заманити нас. І я зовсім не хотів опинитися в такій ситуації. Якби ми зустрілися на полі бою, то я бився б із цим чоловіком не на життя, а на смерть. Але якщо він поранений і

безпорадний поза полем битви, то чи повинен я намагатися врятувати йому життя?

Хай там як, я не міг просто залишити його помирати. Коли я жив із піратами, то пообіцяв собі, що не піду темним шляхом, як вони. Що не стану таким, як вони.

Тому я кивнув Тобаясові на знак згоди. Ми з Моттом витягли мечі й спустилися всі разом униз схилом. Я сумнівався, що це пастка, але ми все ж таки мали бути обережними.

Тобаяс першим побачив того хлопця і, на мій подив, почав сміятися. Ми наздогнали його і мимоволі самі пирснули від сміху. Цей юнак, який нібито був ворогом, виявився не надто старшим за мене, а лютості мав не більше, ніж перелякане ягня. Він потрапив у пастку мисливця — мотузка схопила його за ногу й смикнула в повітря догори дригом. З нього падало все, що тільки могло, і розсипалося навсідч. Навіть кепсько викуваний меч, на вигляд такий тупий, що і сливку б не проколов. Хлопець був у лівреї, схожий до наших, і, мабуть, так довго висів головою униз, що тепер його обличчя почервоніло — майже у тон вогняно-рудому волоссю. Я ще не бачив такого посміховиська.

Коли він нас уздрів, то привітався, наче з друзями, і сказав:

— Прошу вас, допоможіть. Будь ласка, спустіть мене.

Я обійшов навколо, обнишпоривши всі кущі — переконатися, що там більше ніхто не ховається. Він крутився, доки не повернувся до Мотта, найстаршого з нашої групи, якого вочевидь прийняв за головного.

— Я тут вищу вже понад день, сер. Біль стає просто нестерпним. Прошу вас, як побратима-авенійця, допоможіть мені.

Я запитав з авенійським акцентом:

— Як ти називаєшся?

— Мейвіс Ток. Мій батько — свічкарь із півдня.

— Ага, то ти, мабуть, навчився битися у нього. Що це з тобою трапилося? Це покарання?

— Ні.

— На тебе полюють? — я примружився. — Чи ти принада?

— Ми маршували, але мені страшенно закортіло пити. Коли я почув струмок, то втік, щоб напитися. А коли кинувся наздоганяти інших, то вскочив у цю пастку, навіть оговтатися не встиг. На той час

усі вже були надто далеко, щоб почути мій крик про допомогу. Я навіть не впевнений, що хтось помітив моє зникнення.

Тобаяс вийняв ножа і хотів зняти хлопця, але я зупинив його помахом руки.

— Куди прямувала ваша група?

— На північ. Вочевидь війська Геліна зупинила на кордоні невелика група картійців. Я чув, що Гелін переміг би, але в останню мить прибула армія Бімару і розбила їхнє військо.

То Бімар таки прийшов? Це чудова новина з двох причин. Значить, Роден здобув перемогу на кордоні, а Фінк успішно дістався Бімару. Та Мейвіс і досі припускав, що ми з Авенії, тож я лише похитав головою й сказав:

— Картійці — жахливі люди, правда? Яке вони мають право захищатися у цій війні?

Мейвіс спочатку кивнув, а потім збентежено насупився. Врешті він здався і просто запитав:

— Мені дуже боляче. Допоможете спуститися?

З мого дозволу Мотт виступив уперед і своїм мечем перерізав мотузку, що стискала ногу юнака. Той упав на землю, але ми відразу помітили кров на його щиколотці, там, де мотузка врізалася в плоть.

Тобаяс кинувся до нього й почав розглядати рану.

— Як це сталося?

Мейвіс подивився на ногу, і його очі закотилися, змусивши знову лягти на спину.

— Я годинами намагався виплутатися. Було боляче, але я навіть не підозрював, що все настільки погано.

Тобаяс витягнув із кишені знайому мені хусточку — вона належала Амаринді. І мені стало цікаво, звідки це вона в нього. Він побіг до струмка й за мить знову з'явився з мокрою хустинкою. Він витиснув зайву воду й опустився навколішки біля Мейвіса, щоб помити йому ногу.

— Нам потрібно йти, — прошепотів Мотт, нахилившись до мене.

— Ми звільнили його, на цьому наш обов'язок закінчується.

— А якби на його місці були ви? Хіба ви б не сподівалися на допомогу?

— Авжеж, — відповів Мотт, роздратовано копнувши черевиком землю. — Просто мені не подобається, що на цій стежці нас видно з

усіх боків.

Мені це теж не сподобалося, але Тобаяс подивився на мене й похитав головою. Тепер, коли він змив кров зі щиколотки Мейвіса, стало видно, наскільки серйозною була травма. Мотузка глибоко врізалася в плоть, і рана напевне страшенно болітиме, коли до ноги повернуться відчуття. Навіть зараз Мейвіс почав напружуватися і вхопився за стегно, наче це мало допомогти.

Тобаяс підвівся і відвів мене вбік.

— Якщо ми нічого не зробимо, в його рану потрапить інфекція. Він утратить ногу, а оскільки не зможе ходити, то, можливо, втратить і життя.

— Ми нічого не можемо вдіяти, — сказав я. — Одна справа — зняти його, але ми не лікарі. У нас немає засобів, щоб допомогти йому.

— Я вивчав медицину, — Тобаяс слабо всміхнувся, ніби йому було ніяково зізнаватися в цьому. — Вирішив, що добре було б уміти лікувати рани з огляду на те, який ти в нас король. Будь ласка, Яроне, дозволь мені допомогти йому.

Я кивнув, і Тобаяс негайно взявся за роботу, попросивши Мотта піти до наших коней по чисту ганчірку та бурдюк. Повернувшись до мене, він описав рослину з товстим загостреним листям, яку потрібно було зрізати та зібрати. Він сказав, що всередині є молочко, яке потрібне для рани Мейвіса.

— Де її знайти?

— Біля води на осонні.

Я кивнув і поспішив до струмка. Мотт і Тобаяс так пильно наглядали за мною останні кілька днів, що тепер мені було неприємно залишатися на самоті, і мої чуття загострилися. Ми були так близько до Авенії. Безсумнівно, решта групи зрештою помітить відсутність Мейвіса і повернеться шукати його.

Я оглядав землю, шукаючи рослину, яка б відповідала опису Тобаяса, і вже засумнівався, чи правильно вчинив, згаявши тут стільки цінного часу. Це був правильний учинок, я був у цьому певен, а проте ніяк не міг викинути з голови слова Мотта про те, що допомагаю ворогу. Можливо, Мейвіс і не найкращий воїн, але це не означало, що він не здатен завдати нам шкоди.

Нарешті, пройшовши досить далеко вниз за течією, я побачив потрібну рослину. Я витягнув ніж, щоб зрізати кілька листочків, але з

цього ракурсу щось інше привернуло мій погляд — блиснув рубін, огранений у формі діаманта. Дивно.

Коли я обернувся пильніше його оглянути, то відразу впізнав предмет, на якому виблискував рубін. То був черевичок, але не звичайний. Коли ми кілька годин мандрували втеч-екіпажем, я помирав від нудьги і довго витріщався на цей самий рубін. Я його впізнав. Цей черевичок належав Амаринді. У якийсь певний момент принцеса була тут, у цьому місці.

• ДВАДЦЯТЬ •

Я схопив черевичок і скочив на ноги, сподіваючись побачити його власницю чи бодай знайти якусь підказку, де вона може бути. Ніщо не вказувало на те, скільки часу черевичок пролежав тут і в якому напрямку рухалася дівчина. Чи могла вона потрапити в полон армії Мейвіса?

Я зрізав листя і побіг назад до Тобаяса. Мотт уже був із ним і стояв на варті, прислухаючись і спостерігаючи, чи ніхто не наближається. Тобаяс і далі мив щиколотку Мейвіса. Я відштовхнув його і тицьнув черевичок Мейвісу в обличчя:

— Ти знаєш, звідки він узявся?

Мейвіс широко розплющив очі, та невідомо, чи через те, що впізнав черевичок, а чи просто здивувався, побачивши таке красиве жіноче взуття у такому брудному місці.

— Я поставив тобі запитання! — крикнув я. — Негайно відповідай мені!

— Ти не авенієць, — холодно відказав він. — Це було досить легко зрозуміти. Зараз ти вже не говориш з акцентом, а ці двоє взагалі розмовляють на картійський лад. Ти наймолодший. Чому ти віддаєш накази?

Він майнув по мені поглядом, затримавши очі на передпліччі, де вимальовувалося тавро піратів, на синцях, які досі виднілися на моєму обличчі, і на мечі у моїй руці.

— Я знаю, хто ти... Ти — Ярон.

Отже, Мейвіс не такий нетямущий, як я думав. Або це, або сам я дурніший, ніж хотів би вірити. Ні те ні те не покращило моєї думки про себе і не підживило моїх сподівань пройти цією місцевістю непомітно.

Мотт підійшов до нас, готовий захищати мене, але я сумнівався, що Мейвіс міг заподіяти мені шкоду. Я опустився біля нього

навколiшки, в одній руці тримаючи черевик, а в іншій — рослину, якої він так відчайдушно потребував.

— Допоможи мені, — сказав я. — Тоді я допоможу тобі.

Він прикипів очима до рослини.

— Зрозуміло. Якщо я не розкажу тобі все, що знаю про цей черевичок, ти залишиш мене помирати. Так? Картійці не кращі за авенійців.

— Як ти смієш казати таке? Адже ми врятували тебе, хоч і знали, що ти авенієць. Ти на моїй землі. Саме ви напали на нас!

Мейвіс відвернувся.

— Я виконую накази і не ставлю зайвих запитань, як і належить доброму солдатові. Ти вимагаєш того самого від своїх воїнів.

— Ні, я прошу їх бути добрими людьми. У такий спосіб, якщо вони виконуватимуть мої накази, я знатиму, що чиню правильно. — Тобаяс простягнув руку, і я віддав йому листя рослини, мовивши: — Допоможи йому, як можеш. Тоді вирушимо далі.

Але Тобаяс лише міцніше стиснув листя:

— Якщо він знає про Амаринду...

— Він хоче гратися з нами. Краще буде просто знайти її слід, поки він іще свіжий. Тож перев'яжи йому ногу і підемо.

Тобаяс розірвав листки, щоб добути липке жовте молочко. Він провів по ньому пальцями, а потім наніс на ногу Мейвіса. Той аж вигнувся, коли молочко потрапило в рану, але найгірший біль, здавалося, минув, коли Тобаяс обмотав ногу ганчіркою із сумки Мотта.

Потім Тобаяс простягнув хлопцеві решту листя зі словами:

— Потрібно часто перевіряти рану і наносити на неї це молочко, доки вона повністю не загоїться. Можливо, це не зупинить інфекцію повністю, але якщо дотримуватимешся моєї поради, то зможеш уберегтися від основної загрози.

Тоді Тобаяс підвівся, і ми поспішили до наших коней. Мотт навіть понишпорив у своїй сідельній сумці, знайшов рулет, і кинув хлопцеві, щоб поїв.

— Тепер ти нам боргуєш, — сказав Мотт. — Пам'ятай про це.

— Я солдат найнижчого рангу, — відказав Мейвіс. — Я не маю чим віддячити королю.

— Ти знайдеш спосіб, — запевнив я.

— Поїхали, — Тобаяс пришпорив коня і рушив. — Треба поквапитися.

Ми з Моттом рушили назирком, але не встигли далеко від'їхати, як Мейвіс гукнув:

— Ми бачили дівчину, яка мала таке взуття, і погналися за нею, але вона втекла. Я не знаю, де вона зараз, але моя армія не схопила її.

Я перехопив його погляд і вдячно кивнув. Тоді, не кажучи ні слова, відвернувся й поспішив за Моттом і Тобаясом, які вже вирушили шукати принцесу.

• ДВАДЦЯТЬ ОДИН •

Мотт якось сказав мені, що має чудові навички вистежування, але я не приділив його словам уваги, аж поки не побачив його в дії. Коли ми загубили слід принцеси у м'якому ґрунті навколо струмка, він зліз із коня й почав показувати мені, як працює.

Дещо я вже зрозумів — шукати зім'яту траву чи зігнуті гілки, які вказували на те, що людина проходила тією дорогою. Але щоб знову вийти на слід, Мотт використовував палицю: вимірював відстань між кроками і так визначав, куди вони мали бути направлені. Робота просувалася повільно, довелося вести наших коней за повід, але коли ми відійшли на певну відстань, сліди засвідчили, що принцеса йшла, а не бігла, та ще й менше як день тому. Якщо ми триматимемося сліду, то мали б знайти її.

Ми рухалися цим шляхом кілька годин, аж сонце покотилося до заходу, а разом із ним зникла наша надія знайти її до ночі. Ми так вирішили, коли натрапили на інший струмок, біля якого не було видно слідів.

— Вона могла зайти у воду, вгору або вниз за течією, і вийти де завгодно, — Мотт явно був розчарований. — Зараз надто темно, щоб іти слідами. Ми повинні отаборитися і повернутися до справи завтра.

— Ні, треба рухатися, інакше вона відійде ще далі, — заперечив Тобаяс. — Спробуймо вгору за течією. Так вона б наблизилася до Дрилліяда.

— І до солдатів, які переслідували її, — нагадав йому я. — Вона вже просунулася значно далі на південь, аніж я очікував. Вона може й далі йти у цьому напрямку.

Обидва варіанти не викликали певності, тому Тобаяс неохоче погодився стати табором. Мотт розпалив багаття, а ми з Тобаясом приготували просте рагу. Поївши, ми мовчки сіли біля вогнища. Тобаяс пішов спати першим, наполягаючи, щоб ми продовжили пошуки вдосвіта. Згодом заснув і Мотт, а я ліг біля вогню, що ледь

жеврів. Але сон як вітром звіяло. Я вже мав би прибути до озера Фальстан. Я не шкодував, що допоміг Мейвісу, і, звісно, пошуки принцеси були пріоритетом, однак я так чи так почувався відірваним від війни, яку мав вести. Я хвилювався, що моя країна розвалюється зсередини, а я безпорадно їжджу колами навколо основних подій.

Нарешті я задрімав, але сон був неспокійний, сповнений кошмарів, які схопили мене лещатами. Амаринда стояла на тому самому пагорбі в таборі, де впала Імоджен, і благала мене піти за нею. Казала мені, що вона розумна і сильна й битиметься за мене. Потім пролунав свист стріли...

Я різко прокинувся в холодному поті. Але зовсім скоро зрозумів, що мене розбудив не кошмар. Поруч щось зашуміло.

Коні були прив'язані неподалік, але не в межах нашого табору. Що б то не було, шум був негучний, але явно потривожив їх.

Якогога тихіше я потягнувся до меча й підвівся. Я тицьнув у Мотта й Тобаяса і, коли вони прокинулися, жестом наказав іти за мною. Ми ступили лише кілька кроків, аж раптом почули тупіт копит наших коней — вони мчали геть. Ми кинулись у погоню, Мотт значно випередив мене з Тобаясом. Напевно, один із коней вирвався. Мотт упіймав його, заскочив у сідло і погнав перехоплювати злодія, щоби змусити його повернути назад.

Ми з Тобаясом бігли на шум. Я крикнув хлопцеві, щоб він біг праворуч, якщо раптом конокрад зверне в той бік. Злодій і далі рухався вперед, але інший кінь вирвався і кинувся до Тобаяса. Йому вдалося схопити повіддя й заспокоїти коня, щоб заскочити йому на спину і теж помчати вперед, залишивши мене самого.

Невдовзі я втратив його з поля зору, а Мотт був уже надто далеко. Я не був упевнений, куди мені йти, аж за кілька хвилин почув крик Тобаяса:

— Сюди! Я бачу його!

Вони рухались мені назустріч, і я кинувся перехоплювати крадія. Він натрапив би на мене, і його зустріло б гостре вістря мого меча.

Але все розгорнулося не так. Коли Тобаяс скрикнув, злодій відгукнувся:

— Тобаясе?

То був голос принцеси.

Я далі біг уперед і побачив, як вона наближається, осяяна місячним світлом. Амаринда вкрала наших коней і тепер, упізнавши знайомий голос, миттю повернулася і помчала до Тобаяса. Коли вони наблизились одне до одного, то зіскочили з коней. Я був достатньо близько, щоб гукнути її, але щось змусило мене промовчати. Я відчув, що ця зустріч належала лише їм двом. Тож я лише спостерігав, як принцеса гукнула Тобаяса і кинулася його обійняти. Кілька днів тому, коли вони притискалися одне до одного в тісному сховку втеч-екіпажа, їм було незручно й ніяково. Очевидно, тепер це минулося.

— Як ти тут опинився? — запитала вона. — Коли тебе схопили, я думала... — тут її голос здригнувся, але вона продовжила: — Я думала, що вони зроблять із тобою те саме, що з Яроном.

Тобаяс побачив мене й різко випустив її з обіймів, наче обпікся. Пильнуючи мене краєчком ока, він сказав:

— Моя леді, те, що ми чули про Ярона, — повна брехня.

Він обернув її до мене, і вона якусь мить витріщалася, ніби не вірила власним очам. Навколо панувала напівтемрява, але я міг розгледіти її довге каштанове волосся, яке сплуталося на спині, її гарну сукню, порвану і вкриту плямами. Вона кульгала, бо мала лише один черевичок. Дівчина була брудна, обдерта і явно виснажена. Та попри це все — така ж красива, як і завжди.

— Яроно? — вона аж заточилася вперед, ніби не йняла віри. — Як це можливо? Вони сказали, що ви мертвий.

— Таки майже вмер.

— Але як... — Амаринда підійшла достатньо близько, щоб торкнутися мене, і її обличчя розтануло від співчуття. Вона простягла руку і відкинула з мого чола чуприну, під якою ховався темний синець на скроні. Особистий подарунок від вартового Терровіка.

— Яроно, що вони з вами зробили?

Замість відповіді я взяв її за руку і поцілував тильний бік кисті. А тоді мовив:

— Розкажіть про себе. Вам щось потрібно?

Вона всміхнулася.

— Все гаразд, ваша величносте, але я голодна.

— У нашому таборі є їжа.

— Я знаю. Я відчула запах їжі ще раніше і саме так знайшла ваш табір. Але коли я прийшла, то побачила авенійську форму та коней з

авенійськими сідлами. Я й гадки не мала, що це ви. Я збиралася випустити коней і, коли ви всі поженетесь за ними, пробратися до табору за їжею.

— Це дуже ризикований план.

— Так, але я дуже хотіла їсти. І тепер погляньте, як усе чудово склалося.

За цей час Тобаяс привів до нас свого коня. Попри те, що вони кілька хвилин тому обіймалися, він знову зникнув, коли допомагав їй сісти в сідло. Я виліз спереду, щоби відвезти принцесу назад до табору. Її руки обхопили мене за талію, але коли ми рушали, я відчув, як вона повернулася глянути на Тобаяса. Якийсь час у мене були підозри, та тепер я знав напевне.

Тобаяс і принцеса — закохані одне в одного.

• ДВАДЦЯТЬ ДВА •

Мотт приєднався до нас невдовзі після того, як ми прибули до табору. Як і ми, він явно зітхнув із полегшенням, побачивши принцесу цілою і неушкодженою. Але я помітив, як він дивиться на мене, насупивши брови. Вочевидь Мотт зрозумів, що мене щось непокоїть, але знав, що питати не варто.

Ми розпалили вогонь, щоб Амаринда могла зігрітися, і запропонували чаю. Потім Мотт почав розігрівати їжу, а ми з Тобаясом переробили табір для комфорту принцеси та можливості усамітнитись. Я волів би, щоб Тобаяс забрався якнайдалі від мене заради власної ж безпеки, але він, здавалося, повністю зосередився на Амаринді й не помічав мого гніву. Поки ми працювали, вона розповіла нам решту своєї історії — від того моменту, коли Тобаяса схопили.

— Я знала, що маю потрапити в Картію, — сказала вона, поки їла. — Але вони безнастанно шукали мене на півночі, тож я мусила вирушити на південь. Нарешті я змогла перетнути кордон Картії та сподівалася знайти когось із наших, хто допоміг би дістатися до Дрилліяда.

— Усі вже вирушили до столиці, — сказав я. — Сім'ям надто небезпечно перебувати поза межами Дрилліяда. А вам, принцесо, і поготів. Чому ви не вирушили у Бімар, як ми планували?

Мої слова прозвучали різкіше, ніж мали б, і в неї було право відповісти так само різко. Але натомість Амаринда м'яко промовила:

— Нам сказали, що ви мертвий.

— Я міг бути мертвим! Це ще вагоміша причина подбати про власну безпеку!

— Ні, це означало, що я мала повернутися до замку. Наш народ мав упевнитися, що трон тримається! Люди битимуться, якщо знатимуть за що. Але вони поринуть у відчай, якщо чутки про вашу смерть ширитимуться далі. Я мусила повернутися, щоби вони мали мету.

Я зупинився, щоб угамувати емоції. Хай там що вирувало в мене в душі, ці слова доводили, що вона справжня королівська особа. Я ні на мить не сумнівався ані в її мужності, ані в шляхетності.

— Уночі, перш ніж ми покинули замок, — озвався Тобаяс, — ти попросив її правити, якщо з тобою щось станеться. І знайти чоловіка серед картійців. Вона просто виконувала твоє прохання, Яроне.

— Справді? — я не потребував його допомоги. Він уже достатньо допоміг. Я знову почав закипати. — І ви двоє думаєте, що я цього хочу?

Амаринда привернула мою увагу, глибоко вдихнувши, ніби хотіла щось сказати, але вирішила промовчати. Ми так і дивилися одне на одного, аж раптом Мотт підвівся і мовив:

— Я гляну на коней, — а тоді кивнув головою на Тобаяса: — Ходи, допоможеш мені.

— Навіщо? — Тобаяс явно не хотів нікуди йти. — Ми їх нагодували, напоїли й міцно прив'язали.

— Тому що я сказав тобі піти зі мною й допомогти!

З тону його голосу Тобаяс, мабуть, зрозумів, що річ зовсім не в конях. Але я помітив, як він кинув на Амаринду співчутливий погляд, що вона залишилася зі мною наодинці, ніби шкодував, що йому не дозволили залишитися тут із нею.

Я підкинув іще одне поліно до багаття, потім сів на повалений стовбур дерева і задивився на вогонь. Здавалося, ніч тягнулася цілу вічність. Я страшенно хотів, щоб вона нарешті закінчилася. Згодом Амаринда сіла біля мене, і ми разом спостерігали за вогнем. Треба було щось сказати, але я не знав, із чого почати.

Ми сиділи попід безмежним небом, та я почувався як загнаний звір, у якого шалено калатало серце, хоч і не розумів чому. Я сердився? Не зовсім, хоча мав на це повне право. Мені боляче? Так, але якщо вона вважала мене мертвим, то не мала на меті скривдити мене, покохавши Тобаяса. Можливо, я почувався так, ніби мене замінили, наче мені тепер ніде не було місця. Я купався в королівській славі, а проте досі був покинутим на вулицях сиротою.

Нарешті вона озвалася:

— Поки ви були з піратами, Тобаяс довго намагався допомогти мені зрозуміти вас.

Я пирхнув:

— Можу собі уявити, скільки годин ви на це витратили.

— Радше днів, — всміхнулася вона мені у відповідь, але не глузливо. Я сумнівався, що вона здатна на таку злобливість. — Він розповів мені, як колись у Фартенвуді ви сказали, що не хочете бути королем. Це була правда чи лише частина вашого образу Сейджа?

Я тихо зітхнув.

— З усього, що я говорив у Фартенвуді, це були найщиріші слова.

— Ми дуже різні люди, Яроне, але в дечому таки схожі. Ви ніколи не хотіли корони, як і я. Та й узагалі за все моє життя мене ніколи не питали, чого я хочу.

Як же знайомо. Мої нарікання не дуже відрізнялися.

Амаринда вела далі:

— З моменту свого народження я була заручена, призначена для вашого брата. Коли я подорослішала, то покинула дім у Бімарі й переїхала жити в Дриллід, щоб краще пізнати Дарія. Зрештою я розділила з ним свої почуття та сподівалася, що нас чекає щасливе життя. Та одного ранку він помер. Зник назавжди. І майже так само швидко від мене очікували забути все, що я колись відчувала до Дарія, вдавати, що всередині мене не зяяла порожнеча. Тієї самої ночі, коли підтвердили вбивство вашого брата, я раптом дізналась, що заручена з іншим, із вами. Я знаю, що так мало бути, але я сумніваюся, що хтось розумів, як важко було мені дивитись на вас, такого схожого на Дарія, і водночас розуміти, що його більше нема.

— Пробачте мені, будь ласка, — я почувався страшенним егоїстом, коли так сильно переймався власними бажаннями й розчаруваннями і за весь цей час навіть не подумав про той біль, який вона пережила.

— Нема за що пробачати, — відказала Амаринда. — Ви так само не хотіли цих заручин. Але попри все це, ми таки заприятелювали. А коли почалася війна, ви були першим, хто запитав, чого я хочу від свого життя. Вийти за вас заміж, якщо захочу, а чи вибрати власний шлях. Я вдячна вам за це. У багатьох сенсах це був найбільший вияв любові, який я коли-небудь отримувала. — Вона повільно вдихнула, а потім додала: — Ви обіцяли ніколи не брехати мені, правда?

— Так.

— Тоді я мушу дещо запитати й попрошу вас відповісти чесно.

Я кивнув, і вона сказала:

— Перш ніж ми залишили замок, Кервін порадив нам одружитися. Чому ви прислухалися до його поради?

Я не очікував цього запитання і відтоді майже не думав про цей момент. Було важко підібрати правильні слова, та зрештою я відповів:

— Тому що Кервін мав рацію. Якщо під час цієї війни щось трапиться зі мною, то за вами залишиться титул королеви.

Вона міцно стиснула губи, а потім запитала:

— Для вас це достатня причина, щоб одружитися?

В ідеальному світі існувала б лише одна причина для шлюбу — коли двоє людей кохають одне одного більше, ніж власне життя. Але бувають інші реалії, і часто вони вимагають створення партнерських стосунків із практичніших причин. Поширеними були шлюби, щоб отримати годувальника, кухаря чи компаньйона, і для багатьох людей цього було достатньо. Ми з Амариндою повинні були одружитися через угоду, укладену між нашими родинами. Можливо, люди одружувалися і з інших причин, а не з кохання, але коли я думав про це, то шлюбна угода здавалася найбезглуздішою з усіх.

— Ні, — відказав я. — Я б сподівався одружитися з кохання, а не з інших причин.

Вона підсунулася ближче до мене, і я відчув тепло від її присутності. Вона спитала тихим і лагідним голосом:

— Яроне, ви кохаєте мене?

З таким самим успіхом вона могла попросити мене розгадати таємниці Всесвіту. Я ніколи не ставив собі цього запитання, тому що мені ніколи не потрібна була відповідь. Серед умов мого повернення на трон завжди була вимога, що я повинен одружитися з принцесою. Навіщо сумніватися в тому, що однаково має статися?

Але в тому й річ. Я завжди розумів, що мушу одружитися з нею. Та я ніколи цього не хотів.

— Авжеж, я вас люблю, — мої слова прозвучали як зізнання. І коли я вимовив їх, стало легше. — Але як сестру чи найкращу подругу. Я не кохаю вас.

І з цими словами весь мій гнів на неї та Тобаяса зник. Я не міг звинувачувати її в тому, що вона відмовилась від емоцій, яких я теж не відчував. І якщо я справді виявляв якусь прихильність до неї, то її бажання мали б бути для мене важливішими. Я мусив прийняти те, що вона знайшла щастя поруч із кимось іншим.

Тепер вона теж розслабилась.

— Тобаяс не настільки дотепний або вправний із мечем, як ви. Але він добрий і чуйний, і я почуваюсь собою поруч із ним.

Я не міг цього заперечити. Спершу я був жахливої думки про Тобаяса, але коли ми з ним порозумілися, він став моїм вірним слугою. Навіть більше: він став найвідданішим другом.

— У нього блискучий розум та посада регента, — мовив я, — тому він може забезпечити вам комфортне життя, хоч і не королівське.

Вона знизала плечима:

— Життя принцеси було великим подарунком від короля моєї країни. Але про це я ніколи не просила.

— Ви завжди чудово виконували цю роль.

— І нову також зможу виконувати. Оскільки Тобаяс — регент, то якщо ми одружимося, угода між нашими країнами залишиться чинною.

Я був радий чути ці слова, але це за умови, якщо країна належатиме мені після закінчення війни. Я взяв кисть Амаринди і поцілував тильний бік. Її відмова засмутила мене менше, ніж я очікував. Можливо, вона не здатна була розбити моє серце, тому що воно ніколи їй не належало. Або ж тому, що моє серце вже було роздерте на шматки через значно гіршу втрату.

Я насилу всміхнувся, щоб приховати ці важкі думки.

— Тобаяс, напевно, зараз не знає, де себе подіти, розмірковуючи, чи не збираюсь я віддати наказ про його страту. Гадаю, буде весело змусити його в це повірити.

— Я сумніваюся, що йому цей жарт сподобається так, як вам, — мовила принцеса. Вираз обличчя в неї був серйозним, але я точно помітив бісики в її очах.

Врешті Мотт і Тобаяс повернулися. Мотт зупинився на краю табору, чекаючи дозволу приєднатися до нас. Я здогадався, що він розмовляв із Тобаясом. Бо замість того, щоб увійти, Тобаяс став навколішки, опустивши голову. Якщо він підозрював, що я страшенно розлютився і хотів наказати відрубати йому голову, то схилити її просто переді мною було не найкращою ідеєю.

Я підійшов до Тобаяса, і він сказав:

— День, коли нам сказали, що ти помер, був найгіршим у моєму житті. Прошу, Яроне, повір мені.

— Я вірю. І я лише хочу висловити вдячність за все, що ти зробив, аби допомогти принцесі, коли ви почули цю звістку. Благословляю вас обох.

Тобаяс підняв голову й усміхнувся Амаринді. Дівчина осяйно всміхнулась у відповідь і звернулася до мене:

— Дякую, ваша величносте. Чи можу я дати своє благословення вам та Імоджен? Де б вона зараз не була, вона кохає вас, Яроне. Вона призначена для вас.

Від згадки про Імоджен я напружився і намагався дихати. Щоразу, коли я думав про неї, мені здавалося, що всередині виростає порожнеча. І я й гадки не мав, як тепер реагувати — адже навіть не подумав, що Амаринда не знає.

Мотт, який стояв поруч, нахилився й шепнув Амаринді на вухо. Почувши новину, вона роззявила рота й зойкнула від жаху. Дівчина широко розплющила очі, а по щоках потекли сльози, як ріки горя.

— Я думала, що коли ви втекли з табору, то й вона теж, — схлипнула Амаринда. — Мені ніхто не сказав.

Вона захитала головою, ступила крок уперед і обхопила мене руками, міцно обійнявши.

Я не був упевнений, чи це я її втішав, чи навпаки. Але коли вона плакала мені в плече, я зміг дозволити собі виплеснути горе — наче вивільнення, якого я страшенно потребував. Коли вона нарешті відпустила мене, смуток досі залишився, але найгірше відчуття зникло. Я взяв її долоню, поцілував, а потім вклав у руку Тобаяса.

— Вона завжди буде принцесою, — сказав я йому. — Люби її відповідно.

Він смиренно вклонився, а потім сказав:

— Ми назавжди твої боржники. Чим ми можемо віддячити?

— Ще в таборі Авенії ти запитував, чи я зламався, — тут я глибоко вдихнув, прекрасно пам'ятаючи, наскільки близько був до смерті. — І я таки зламався. Але я зцілююсь і готовий до цієї війни. Допоможи мені перемогти, Тобаясе. Варгана потрібно зупинити.

• ДВАДЦЯТЬ ТРИ •

Тобаяс і Амаринда вже давно пішли спати, а я сидів біля вогнища, виснажений. Сон до мене ніяк не йшов. Я гладив пальцями монетку в кишені й дивився на язики полум'я, які танцювали на дровах, і на дим, що кружляв на вітрі. Мені було цікаво, як це — отак плисти то туди, то сюди й не мати власної волі. Ще з раннього дитинства я був повною протилежністю такому існуванню. Я завжди мусив чинити спротив усьому, що тиснуло на мене, навіть якщо то було з добрими намірами. Яким же я був дурнем. Я присягнувся змінити цю рису, але тільки за умови, якщо решта світу не змушуватиме мене до цього.

Якийсь час Мотт дозволив мені побути на самоті, а тоді також присів біля багаття. Він кивнув на Тобаяса й Амаринду і сказав пошепки:

— Сьогодні ви вчинили дуже благородно. Я очікував, що ви більше розсердитесь.

— Чому? Вони не зробили нічого поганого і заслуговують на щастя.

— Ще кілька годин тому ви так не вважали.

— Ні, але тепер вважаю, — запевнив я і повернувся до нього обличчям, щоби показати свою щирість. — Вони мають бути щасливі. Попереду в них довге життя.

— Ви теж маєте право на щастя, Яроне.

Я тихо пирснув. Щось поки доля мені не усміхнулася.

Та Мотт додав:

— Якби Імоджен була тут, вона б сказала те саме.

Я заплющив очі, і, як завжди, в думках з'явилося її обличчя, коли вона проводила пальцями по моєму волоссю. Я не раз бачив її уві сні, коли скнів у в'язниці Варгана. Мені снилося, що ми були разом десь на тому світі, і я благав її пробачити мої помилки. І хоч деталі цих снів стали розмиті, ніби пісок під хвилями, я був переконаний, що вона пробачила мені.

Коли я знову розплющив очі, то поглянув на Мотта й сказав:

— Гадаю, вона кохала мене.

— Авжеж.

— Чому я не помічав цього раніше?

— Ви завжди про це знали. Але ви також мусили виконувати свій обов'язок, адже були заручені з принцесою.

— Це правда, — зітхнув я і знову задивився на вогонь. — Я добре розумію лиходіїв, ворогів та їхні задуми. Однак мені важко досягнути дружбу, а що вже казати про кохання. Рана від нього глибша, ніж від будь-якого меча.

— Якщо рана глибока, то й почуття також глибокі. Любов — могутня річ, Яроне. Зрештою, саме любов допоможе вам перемогти у цій війні.

Я пирснув:

— А це буде непогана нова стратегія. Коли вороги замахнуться на мене мечем, я висловлю свою любов до них. Вони будуть такі вражені, що миттю поваляться на землю. Так я і виграю.

— Думаю, ви станете першим, хто переможе з такою стратегією, — тихо засміявся Мотт, але змовк, коли я посерйознішав. Тоді він додав: — Завтра ми повернемося до війни. Тому час визначитися, хто ви. Вас віднесе цей вітер, що дме просто на нас, а чи ви чинитимете йому опір?

Якби ж усю складність життя можна було отак спростити.

— Війна — це зовсім не буревій, — сказав я.

— Це *ваш* буревій. І наше майбутнє тепер залежить від вас. То хто ви? Сейдж, сирота, який турбується лише про себе? Чи невгамовний бунтівний принц, якого батько відіслав геть? Життя послало вам випробування витримки, сили та духу. І ви здолали їх, чого не очікував ніхто. Та буревій ще ніколи не був таким жахливим. Він або знищить вас, або визначить вашу вдачу. Коли у вас не залишиться нічого, чи зможете ви й далі постати перед своїм народом як Ярон, Висхідний король Картії?

Я знову заплющив очі, але цього разу в думках не з'явився образ Імоджен. Я згадав, як виходив із карети, коли повернувся від піратів, увесь вкритий синцями та зі зламанною ногою. Здавалося, що все королівство прибуло привітати мене з поверненням додому. Вони вклонялися й величали мене Висхідним королем. Правителем, якому

судилося здолати найтемнішу ніч та принести світанок своїй країні. Сили, які були проти нас у цій війні, переважали. Та якщо я не вигадую, як перемогти, то нам усім точно кінець. Я ніколи не перестану кохати Імоджен і жадати, щоби вона повернулася. Та зараз мені доведеться ще раз постати з темряви.

— Нам потрібно виспатися, — сказав я Моттові. — А відзавтра ми покладемо край цій війні. Ми врятуємо Картію.

• ДВАДЦЯТЬ ЧОТИРИ •

Наступного ранку Мотт був сам у таборі, коли його зненацька оточила група авенійських солдатів, які прорвалися зусібіч. Вони вибили його меч і змусили впасти навколішки. Ці п'ятеро були озброєні й скидалися на справжніх галабурдників. Один із них сказав, що вони повернулися шукати зниклого солдата. Мабуть, Мейвіса.

Усі п'ятеро непроханих гостей були бридкі, що доволі поширено серед авенійців, але до Мотта звертався найогидніший із них. Одне око йому закривала пов'язка, а з кутастого черепа проступало ріденьке волосся, схоже на знебарвлену зимову траву.

— Де твій король? — запитав він.

— Недалеко, — відказав Мотт. — І він не зрадіє, коли побачить вас тут. Тому вам краще забиратися геть.

Чоловік розсміявся, показавши почорнілі зуби. Було дивно, що в нього взагалі лишилися зуби.

— Один із наших новобранців втрапив у халепу неподалік звідси. Він розказав нам про вас.

— Про вас він також розповів, — озвався я над ними.

Ще раніше вранці я виліз на міцну гілку, де зручно вмовстився і чекав їхнього прибуття. Ці бовдури нічого не запідозрили і навіть не помітили мене.

— Хоча ваш новобранець не надто правдиво описав ваш сморід. Він сказав, що від вас смердить як від скунса, але це просто образа для скунса.

Я тримав лук, який Мотт приніс із собою. Я вже напнув тятиву, готовий вистрілити. З луком я вправлявся не найкраще, але вони стояли так близько, що схибити було б важко. Чоловік посередині притиснув до горла Мотта ніж і лише тоді помітив, що його товариші вже відступили від нього.

— Краще приберіть зброю, поки самі не поранилися, — мовив я і більше не збирався попереджати.

— Чому це? — озвався один із них. — Ми однаково можемо тебе дістати.

— Теоретично — так, можете. Але не дістанете.

Я кивнув головою на дерева за ними. У верховітті сиділи Тобаяс і Амаринда. Вони тримали довгу мотузку, яка спадала по стовбуру дерева, а на кінці була зав'язана петля. Коли вони потягнули мотузку, сильце затягнулося на щиколотках авенійців. Вона звалила їх із ніг і зв'язала докупі. З Мейвісом сталося майже те саме, тож я сподівався, що їм сподобалася така іронія. Коли чоловік, який тримав ніж біля Моттового горла, побачив, що трапилося з його товаришами, він кинув зброю і підняв руки вгору.

Мотт підвівся і зібрав їхню зброю, а я гойднувся на гілці й зіскочив на землю перед ними.

— Ви так гучно пересуваєтеся, що ми ще годину тому почули вас. Я аж знудився, поки вас дочекався. — Тоді я повернувся до чоловіка, що сипав погрозами, і мовив: — Ми заманили вас сюди, ніби рибку на гачок. То що, ви по мене прийшли?

Здавалося, цей смердюх не збирався відповідати, аж поки Мотт не штрикнув його ножем — тим самим, яким чоловік погрожував Моттові ще кілька хвилин тому.

Він верескнув і підняв руки ще вище.

— Я вже сказав вам. Ми шукали нашого солдата.

— І куди це рухається ваше військо? До озера Фальстан?

— Я не збираюся нічого казати якомусь королю-хлопчиську, — вишкірився смердюх.

— Як хочете.

Я кивнув Моттові, щоби він забрав його геть, але чоловік почав вириватися і крикнув:

— Ти не посмієш мене вбити!

— Ви впевнені? Бо я саме над цим розмірковував.

— Якщо не вбиватимеш, я поділюся з вами інформацією.

Я прикинувся, що зважую цю пропозицію.

— Що ж, якщо розповісте щось цікаве, то я подарую вам життя. Та якщо марнуватимете мій час або брехатимете, то я нічого не обіцяю.

Він зиркнув в обидва боки, перш ніж заговорити пошепки, ніби боявся, що король Варган, де б він не був, почує цю зраду.

— Варган рухається просто на столицю. Менденваль уже там і має наказ зруйнувати Дрилліяд і вбити всіх, хто ховається за його стінами. Переможці приєднуються до тих, хто отаборився біля озера Фальстан, щоби там закінчити війну.

Амаринда гучно вдихнула і схопила Тобаяса за руку. Я перевів погляд від них на Мотта, зважуючи, чи ці слова були правдою.

— Вже почалися бої за Дрилліяд? — запитав я.

— Якщо ні, то невдовзі почнуться. Мені казали, що капітан твого війська сформував лінію оборони біля міста і на підмогу прийшла армія Бімару. Але довго вони не протримаються. Щойно ми зможемо пробити їхній захист, до Дрилліяда буде рукою сягнути.

Я примружився і став вивчати його поглядом.

— Здається мені, що ви брешете.

— Не брешу! Я почув це безпосередньо від чоловіка на ім'я Кіппенджер. Це один із головних командирів Варгана.

Кіппенджер. Від цього імені до рота підступала жовч.

Я підняв камінь.

— Якою рукою ви тримаєте меч?

Смердюх затремтів, зрозумівши погрозу, але підняв лівицю.

— Благаю, не треба. Ти сказав, що не вбиватимеш мене.

— А ви сказали, що не брехатимете. Раніше ви тримали ножа правицею.

Я високо підняв камінь.

— Це все, що мені відомо! — його голос скочив на октаву вище.

— Послухайте, там буде військо Менденвалю, а з ним — армія мого короля. Він збирається знищити Дрилліяд.

Я насупився і почухав підборіддя, але здебільшого тому, що він захвилювався від цього.

— Гаразд, — врешті відказав я. — Подарую вам життя, але раджу сподіватися, що хтось із вашої армії прийде вас шукати.

Тоді я кивнув Моттові:

— Зв'яжіть їх.

Поки Мотт прив'язував чоловіків до дерев навколо табору, Тобаяс і Амаринда спустилися, щоби допомогти йому, а я зібрав наших коней. Ми мали негайно вирушати. Коли я востаннє бачився із Роденом, він іще не до кінця розумів свою роль як капітана. Якщо це й досі так, то лінії оборони навколо Дрилліяда довго не протримаються.

Коли ми вирушили, Мотт запитав:

— Ви збираєтеся до Дрилліяда?

— Звісно. Дрилліяд повинен вистояти.

— Битва буде небезпечна, — озвалася Амаринда. — Ви певні, що готові до неї?

Я всміхнувся і відповів:

— Про цю битву мене повідомили більш ніж за десять хвилин до початку. Якщо порівняти з більшістю випадків, то я ще ніколи не був настільки готовий.

Ми якомога швидше помчали до Дрилліяда, але коли дісталися Мандрівної ріки, я повернувся до Тобаяса:

— Ви з Амариндою зможете дістатися до табору біля озера Фальстан?

— Так. Але якщо ти прямуєш до Дрилліяда, я мушу їхати з тобою. Там будуть поранені, а я можу про них подбати.

— А як щодо Амаринди? — запитав я.

— Я можу допомогти Тобаясові, — відказала вона. — Я хочу зробити щось корисне у цій війні.

Ми зустрілися поглядами, і я відповів:

— Може, змінилися умови наших заручин, але престолонаступництво залишається як було. Якщо зі мною щось станеться, ви мусите сісти на трон як королева. Ви вже корисна і повинні берегти себе.

— Я зможу захистити її, Яроне, — обіцяв Тобаяс. — Ці умови також залишилися незмінними.

Я кивнув, а тоді сказав Амаринді:

— Ви з Тобаясом вирушите до табору біля озера й облаштуєте польовий шпиталь. За кілька днів він знадобиться там не менше, ніж у столиці. Командирові віддайте наказ відправити до Дрилліяда стільки солдатів, скільки можливо.

Амаринда кивнула у відповідь. Вони з Тобаясом поїхали в одному напрямку, а ми з Моттом повернули далі на північ.

Ми гнали коней до Дрилліяда. Кожен уявляв те жахіття, що нас чекає, якщо ворог прорветься за мури міста. Гарлоу мав завдання підготувати армію для захисту столиці, якщо доведеться, але можливості його були обмежені. Багато родин, що знайшли прихисток у замку, мали досвід боротьби хіба що з вовками чи дикими собаками,

які нападали на їхні отари. Та й це переважно були жінки, які дбали про дітей і літніх людей, поки їхні чоловіки пішли на війну.

Може, Гарлоу таки дійде до того, що випустить чоловіків із в'язниці. Мені було цікаво, чи вони битимуться за Картію, а чи покинуть її за першої ж нагоди. Але Гарлоу обіцяв, що Коннера цей план не стосуватиметься. Хай би якою відчайдушною була ситуація, та я б не довірив Коннерові ані своє життя, ані життя мого народу.

Вже ближче до вечора ми дісталися останнього пагорба, який відділяв нас від Дрилліяда. Мотт гукнув мене і спинився, змусивши теж стримати коня.

— Я спостерігав за вами, відколи ми втекли з табору авенійців, — мовив він. — Ви не такий сильний, як раніше. Я бачив, як ви тепер тримаєте меч. Двома руками, а не однією.

Я міг лише дивитися поперед себе.

— Що не день я набираюся сил. До того ж мій дух як ніколи міцний. І це важливіше.

— Але битва лишень по той бік пагорба.

— Так, і якщо доведеться, то я битимусь, тримаючи меча обома руками.

Це його не переконало.

— Де ваші обладунки? Де щит?

— А де ваші? — парирував я. Але тільки зітхнув, відпустивши роздратування. — Справжній король не відсилатиме своїх людей у битву, поки сам ховається.

— А справжній слуга не дозволить королю кидатися у бій самому.

Я поглянув на нього, не стримуючи вдячності.

— Ви не мій слуга, Мотте. Ви не служите нікому. І для мене найбільша честь кидатися у бій пліч-о-пліч із вами.

— Тоді ми рушаємо разом, — сказав Мотт. — Перемога чекає, мій королю.

— Перемога чекає.

Ми разом зірвалися з місця і не встигли багато проїхати, як почули перші звуки війни. Ми з Моттом презирнулися, витягнули мечі й помчали до бою.

• ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ •

Роден облаштував захисні споруди майже за кілометр від зовнішнього муру Дрилліяда. Ми побачили їх, щойно перетнули вершечок пагорба. Хоча воїни Бімару та Картії боролися з іншими солдатами на широких полях попереду, Мандрівна ріка далеко праворуч стала своєрідною межею, яку, на думку Родена, ворог не перетнув би. Уздовж усієї ріки тягнулися широкі дерев'яні накриття, які захищали його солдатів від граду стріл, а на землі насипали високі вали, що спиняли прямий наступ. Тут річище було найвужче, але глибоке. Якщо не через ті кілька мостів, то ріку можна було перетнути лише вплав. Так ворогові буде важко прорвати оборону, але можливість все ж таки залишалася.

Я ж волів зробити так, аби її не було взагалі.

Я збирався потрапити за стіни замку, а ще краще — послати туди гінця. Але треба було поквапитися. Тому замість того щоби кинутися з головою у битву, ми з Моттом поїхали далі на південь, зустрівши кількох чоловіків на околицях. Ми бачили, що то були здебільшого менденвальці, та оскільки ми досі були вбрані в авенійську форму, вони не сполошилися й не очікували нашого нападу.

Втім, коли ми наблизилися до лінії оборони, ця форма зіграла з нами злий жарт. Ми їхали до невеличкої долини, якою Мандрівна ріка протікала під замком і далі виривалася на рівнину. Ми вже майже дісталися долини, аж раптом ніби нізвідки на нас посунула ціла стіна жінок. Вони кричали й репетували, щоби розсіяти нашу увагу й збити з пантелику. І це спрацювало. Кілька жінок тримали дерев'яні палиці, з'єднані між собою довгими полотнами тканини завбільшки з ковдру. Я не встиг зреагувати чи розвернутися, як вони оббігли наших коней із двох боків. Вони промчали повз нас за частку секунди, перш ніж ми побачили їх, і тими широкими полотнами повалили нас із сідел.

Я важко гепнувся спиною на землю, а кінь помчав геть без вершника. Мотт втримався краще за мене, але жінки не здавалися,

поки не повалили його поруч зі мною.

Трохи далі звідси юні дівчата спіймали наших коней і застрибнули у сідла. Тоді ще купка жінок витягнули мечі й притиснули до наших грудей, поки решта забирала нашу зброю. Нас здолали матері й доньки Картії, і то так непогано. Може, варто зробити їх командирками.

Жінка, що погрожувала мені, була висока й мала простий одяг. Вона впевнено тримала меч.

— Ми прирікаємо вас на смерть, загарбники нашої країни, від імені Ярона, короля Картії. Маєте останнє слово?

— Таки маю, — мовив я і зняв свій шолом, щоби вона могла краще мене роздивитися. — Перш ніж замахнетесь мечем, вам варто знати, що я і є Ярон, король Картії.

Вона зойкнула і витріщилася на мене, явно впізнавши. І дякувати всім святим, що таки впізнала. Жінка відвела від мене меч і впала навколішки, благаючи пробачення. Так само зробили й троє поруч із нею.

Мотт підійшов ближче й допоміг мені зіп'ятися на ноги. Тоді я попросив жінок підвестися. Та, що зверталася до мене, назвалася Дон{*}.

— Ім'я, що несе в собі мир та надію, — мовив я. — Коли ваші батьки давали вам це ім'я, вони навіть не уявляли, на що ви будете здатною.

Вона всміхнулася у відповідь:

— Небагато солдатів знають, на що ми здатні, ваша величносте. Але Роден, капітан вашого війська, дозволив нам обороняти цю ріку. Якщо наші люди прийдуть сюди у пошуках прихистку, то ми проведемо їх у ваш замок потаємним переходом. Та ніхто інший не пройде. Пробачте нам, що не впізнали вас.

— Насправді я радий, що відчув на собі вашу оборону, — сказав я, досі потираючи сідниці. — Я вражений до глибини душі.

— Дякую, ваша величносте, — вклонилася Дон. Потім завагалася і зиркнула на інших жінок. — Мій королю, до нас дійшли чутки про те, що спіткало вас в Авенії. Лорд Гарлоу запевнив нас, що ви живий. Це відродило нашу надію, та я однаково рада побачити вас на власні очі.

— А я страшенно радий, що живий і мене можуть бачити, — відповів я. А тоді звернувся до всіх жінок і їхніх доньок: — Чи може хтось із вас піти вгору за течією до замку? — Саме тим шляхом кілька

місяців тому пробирався я, щоби заявити про своє право на престол. Я чітко описав їм дорогу, а тоді додав: — Щойно опинитеся всередині, ви повинні передати людям, що королю потрібна кожна крапля олії для розігріву, тваринного жиру і смоли. За моїм сигналом це все потрібно вилити в цю річку.

— Навіщо знищувати нашу олію? — запитала жінка, що стояла в Дон за спиною. — Як нам тоді готувати чи запалювати лампи?

— Якщо ми так зможемо врятувати життя, то їстимемо холодні наїдки в темряві, — відказала Дон. — Ми виконуємо накази короля.

— Я подам сигнал, коли буду готовий, — сказав я. — Випущу одну запалену стрілу чітко вгору.

Я обвів поглядом дівчат, так само сильних духом, як їхні матері, хоч більшість із них були не старші за Фінка. Тоді запитав:

— Хто зголоситься зробити це?

Руку піднесла менша дівчина, що стояла скраю. Побачивши схожі обличчя, я миттю зрозумів, що це донька Дон. Жінка сама підтвердила мій здогад, коли підійшла до неї й провела рукою по плечах дівчини. Вона присіла перед нею.

— Шлях звідси до мурів замку мав би бути безпечний, — мовила Дон. — Та все ж таки ти повинна бігти щодуху й не озиратися. Коли опинишся всередині, скажи, що маєш повідомлення від самого короля.

Дівчинка зробила мені реверанс, а тоді так швидко зірвалася з місця, що її і вітер не наздогнав би. Я подякував жінкам, і ми з Моттом вже рушили до наших коней, коли Дон оклинула нас. У руках вона тримала шкіряні бригантини, позначені кольорами Картії — блакитним та золотим. Моя була трохи завелика, а Моттова — замала, та вже значно кращі за тонку авенійську форму.

— Ми самі пошили їх, — сказала Дон, закріплюючи мій обладунок. — Може, вони не годяться для короля, та для гордих воїнів Картії більшого й не треба.

— Цього більш ніж достатньо, — сказав я, радий можливості нарешті позбутися кольорів Авенії. — Як нам потрапити за лінії оборони?

Дон пояснила найкращий шлях, і ми з Моттом кинулися туди, хоч і довелося пірнути в поле битви. Мотт майже весь час тримався попереду, захищаючи мене із завзяттям, якому може позаздрити ціла група воїнів. Я теж відбивався, але Мотт таки мав рацію. Я мусив

тримати меч обома руками та втомлювався швидше, ніж пасувало б. Я присягнувся, що в наступній битві краще даватиму собі раду.

Я не міг прикинути точну кількість менденвальських солдатів, однак, наскільки бачило моє око, авенійців на полі бою не було. На щастя, Картії допомагала чимала армія Бімару. Амаринда розповідала, що в їхніх військах є кавалерія, та лише зараз я зміг оцінити їхні вміння, коли на власні очі побачив у бою.

Бімарський солдат попереду рубав мечем направо і наліво, а конем таранив шлях уперед. Вони діяли як один, а кінь немов інстинктивно розумів, що вимагає його господар. Я нізащо не міг зрівнятися з їхніми навичками, тож пообіцяв собі після війни знайти бімарців, які б допомогли у тренуванні. Мотт крикнув бімарському солдату, що ми поруч і потребуємо його допомоги, щоби пробратися за лінію оборони. Він повернувся до нас, мовивши:

— Ваш капітан уже закликав до відступу за лінії. Невдовзі заберуть мости через окопи, а Менденваль не відставатиме.

— Покажіть нам шлях, — попросив я.

— Гаразд, але це нічого не дасть. Ще сонце не встигне зайти, як нас накриють.

— Ні, — запевнив його я. — Не накриють.

Він посунув уперед, ми з Моттом допомогли і так торували собі шлях до ліній оборони. Хоч я бачив, як відважно билися мої воїни, сама війна — суцільне жахіття й потворність. Я знову заприсягнувся якомога швидше покласти їй край.

Нас пропустили крізь оборону в тому місці, де солдати переформовувались перед наступним етапом битви. Наші люди танули на очах, і було видно, що коли вони знову кинуться у битву, то більшість уже не повернеться. А втім, вони зберігали спокій та були зосереджені, готові до того, що їх чекало. Щойно ми з Моттом опинилися під накриттям, кілька чоловіків миттю мене впізнали. Я спитав, де Роден, і дізнався, що він у вежі по центру лінії оборони, чекає на останній можливий момент, коли потрібно буде підіймати мости. Чекає, щоби якомога більше наших солдатів змогли перебраться сюди, в безпечне місце.

— А якщо Менденваль проб'ється? — запитав я в одного солдата.

— Капітан наказав тримати цю лінію оборони так само, як ми тримали кордон із Геліном.

— Він має рацію, — підтвердив я. Потім ступив ближче до нього і запитав: — Як тепер наші війська ставляться до капітана?

Чоловік на мить замислився. А тоді відповів:

— Я б віддав життя за нього, ваша величносте.

Я хотів іще порозпитувати, але Мотт уже знайшов нам кількох лучників і ми поспішили за переповнені людьми оборонні лінії. Я на ходу розказував свій план. Лучники широко всміхалися, а тоді сказали, що задум, найімовірніше, не спрацює, проте спробувати їм однаково кортіло.

Чутка про моє прибуття швидко розлетілася. До мене підійшов чоловік і повідомив, що Роден очікує від мене наказів.

— Як думаєте, скільки маємо часу, перш ніж Менденваль підступить до нашого захисту? — запитав я.

— Вони відступили, щоби перегрупуватися, ваша величносте. Ми стримаємо їх требушетами й стрілами, але не надовго. До години варто чекати прорив.

— Тоді скажіть капітану, щоби тримав солдатів у лінії оборони.

— Але якщо ми чекатимемо...

— Так, саме це ми й робитимемо. Чекатимемо.

Він розгубився, але однаково вклонився мені й поспішив геть. Мотт лише всміхнувся. Він знав, що я замислив.

Наступну годину ми визирали, чекаючи наступу менденвальців. І вони таки наступили. Ми почули їх задовго до того, як побачили вершечки їхніх шоломів та колір їхньої форми у сутінках. Менденваль маршував абсолютно злагодженими рядами. Вони йшли на нас. І рухалися швидко.

Я не міг визначити, скільки там було солдатів, а гуркіт їхнього маршу тільки дужчав.

Їхній наступ підтримували удари барабанщиків, які ступали позаду. Кожний барабанний дріб підштовхував битву все ближче. Їхнє гупання відважно гучнішало. Ця музика несла чітке послання. Невдовзі вони підійдуть до нашої оборони і ми зазнаємо поразки. Солдати навколо мене неспокійно тупцяли, а декілька навіть роззиралися навколо, ніби розмірковували, куди ми відступатимемо, щойно надійдуть менденвальці. Я навіть почув чиєсь зауваження, що краще зараз тікати до замку і відбиватися вже там.

У цей момент барабанний дріб ворожого маршу нагадав мені про старий картійський гімн. Цілком можливо, що багато солдатів чули його в дитинстві від своїх матерів. Моя теж співала його мені. Я видерся по драбині, щоби вивищуватися над групою солдатів, і почав співати:

*Хай вирують всі вітри,
Хай нуртує вже зима.
Хай впадуть усі зірки,
Не лякає нас біда.*

Решта заспівала другий куплет. І враз барабанний дріб, допіру такий загрозливий, зміцнив наш дух.

*Хай настане темна ніч,
Та не бійся ти пільми.
Ворог рине вусібіч,
І зустрінем ранок ми.*

Вони співали далі, навіть коли я відвернувся і спостерігав за наближенням військ. Я вирішив, що час настав, і попросив лучника вистрілити вогненною стрілою просто в небо. Що б нам не приніс Менденваль, ця битва ще не закінчилася.

• ДВАДЦЯТЬ ШІСТЬ •

Коли я був малий, ми з братом вирізали з дерева крихітні човники й пускали їх на цій самій річці. Десь за п'ятнадцять хвилин вони покидали межі замку й сягали цієї ділянки. Я сподівався, що олія з Дрилліяда дістанеться сюди в такому ж темпі.

Менденвальцям знадобилося майже двадцять хвилин, щоби пробратися повз обстріли від наших лучників та катапульт. Дізнатися, чи олія сягнула цього місця, було неможливо — звідси не було видно, чи поверхня води якось змінилася. Але за часом усе сходилося.

Солдати Менденвалю гуртом зайшли в річку. Цілі ряди воїнів перетинали її у такт ударів барабанів.

Щойно в траншеях зібралися всі солдати, я наказав лучникам запалити й випустити стріли. Вони цілилися не в людей — тих було надто багато, тож важко було б влучити в усіх. Натомість лучники мали цілитися у воду.

Перші кілька стріл шубовснули у річку й миттю згасли. Та наступні знайшли пляму олії. Ріка миттю спалахнула, ніби осяяна полуденним сонцем. Вогонь брижами розійшовся по воді, знаходячи інші латки олії, й облизував язиками солдатів. Вони намагалися втекти, але полум'я не так легко зупинити. Ті, хто не ввійшов у річку, кинулися навтьоки від вогню, який тепер перекинувся і на землю. За кілька секунд менденвальці потопали у хаосі, а їхні лідери не могли відновити контроль над ситуацією. Я зауважив, що барабани стихли.

Щойно вогонь догорів, я почув крик Родена із вежі. Я рушив туди, поки не уздрів його. Він стояв на драбині, щоби всі бачили його якомога краще.

— Ви вступили в наше військо, коли ще були фермерами, кравцями й купцями, — говорив він. — Та зараз ви стали солдатами, які захищають свого короля, свою країну та свої родини. Немає нічого важливішого за їхні життя. А тих, хто поляже, захищаючи найдорожче, віднесуть на той світ янголи на своїх крилах. Не вагайтеся. Не

відступайте. Будьте впевнені в нашій перемозі. Коли ця ніч закінчиться, ми святкуватимемо всі разом!

Пролунав бойовий клич, а тоді Роден відіслав усіх, хто залишився, завершити цю битву. Я на мить отетерів. Роден, якого я знав, повільно добирав слова, завжди сумнівався в собі й не зміг би надихнути навіть найзавзятішого воїна. Невже він щойно виголосив таку промову?

Ну ясна річ. Ще у Фартенвуді я іноді помічав ці проблески його характеру, навіть коли він сам про це не підозрював. Я знав, що він на це здатний, але не очікував, що він так швидко і добре впорається. Можливо, не варто було дерти носа, що я вибрав такого чудового капітана, але я не міг стриматися. Він став саме таким лідером, як я очікував.

Коли я підняв меч і хотів піти в бій разом із солдатами, Мотт попросив мене залишитися, заради моєї ж безпеки. Я звів очі догори, аби дати йому зрозуміти, що не маю такого наміру. Тому він без вагання перестрибнув через вал землі біля мене, і ми кинулися в бій. Битва досі точилася запекла, та було видно, що багато солдатів Менденвалю втекли, коли зайнялася пожежа. Їхнього короля тут не було, а лідери надто розпорошилися, тож від них не було користі. Мабуть, чимало цих солдатів не краще за мене розуміли, чому вони взагалі воюють.

Упродовж години ще більше картійців прибуло на підмогу з того напрямку, яким ми з Моттом приїхали сюди. Безперечно, то були солдати з табору на озері, ще не втомлені від битви й готові показати себе. Завдяки їхньому підкріпленню та допомозі Бімару ми невдовзі примусили менденвальців відступити. Серед моїх солдатів залунали переможні вигуки. Менденваль накивав п'ятами з поля бою, а Бімар і Картія погналися назирком.

Незабаром мене знайшов Роден. Він їхав верхи й на вигляд був виснажений, та окинувши його оком, я не помітив жодних ран. Він привів меншого коня й запропонував мені. Я зауважив, що він мав би віддати мені свого великого коня, але Роден наполіг, що не збирається злазити, бо надто вже зручно вмостився, і радше знайде когось іншого, хто погодиться взяти меншого коня. Ми засміялися, а Мотт сказав, що залишиться тут і допоможе пораненим, а тоді знову приєднається до мене за лінією оборони.

Я виліз у сідло, і Роден сказав:

— Ти не мусиш залишатися тут на ніч. Гарлоу розповів, що ти пережив у Авенії. Я можу провести тебе у замок, ти там краще відпочинеш.

— Але ж тоді я пропущу всі веселощі, — відказав я. — Ні, я вже надто довго був відірваний від свого війська. Хай бачать мене тут.

Ми проїхали далі, і я запитав:

— Це військо тепер і твоє?

Він мовчки зважував мої слова, і я вже вирішив, що не почую від нього відповідь, та він сказав:

— Це військо завжди належатиме тобі, Яроне. Але тепер вони мої солдати.

— Що змінилося?

Він стенив плечима:

— Я змінився. Усвідомив, що не можу очікувати від них гідного ставлення до себе, якщо сам у собі сумніваюся. Я вирішив: якщо й далі думатиму, що я надто юний, дурний чи недосвідчений для ролі капітана, то таким і залишусь.

— І що ти зараз думаєш?

Він не відповів на це запитання, тільки пирснув.

— Я думаю, що тобі треба добряче поїсти. А ще я думаю, що з тим, як Мотт пильнує тебе, він би мав більше турбуватися про твоє здоров'я і запихати в тебе м'ясний пиріг щоразу, коли ти розтуляєш рота.

Я розсміявся разом із ним.

— Гадаю, йому сподобається така ідея, щоби я весь час не добалакувався до якоїсь халепи.

— Знаєш, а це непогана думка. За лінією оборони немає м'ясних пирогів, але ми влаштуємо непоганий бенкет, щоби відсвяткувати цю перемогу.

— Як люди у Дрилліяді? У них достатньо їжі?

Роден знизав плечима:

— Це постійно всіх непокоїть. До міста прибуло значно більше людей, ніж ми очікували, а з цим почалася й нестача їжі. Лорд Гарлоу потребував більше припасів, але солдати не могли відкрити місто й водночас захищати його.

— Тоді як...

— Ти ж уже зустрічав жінок біля річки, правда? — коли я ствердно відповів, він продовжив: — Жінки у Дрилліяді сказали, що коли ми відтягнемо битву якомога далі від міста, вони зможуть тримати відкритими шляхи постачання. Може, чоловіки й боролися за це місто, але врятовують його саме жінки.

Я згадав Амаринду, яка ризикувала життям, щоби повернутися на трон, поки мене не було. А також Імоджен, яка віддала своє життя, щоби врятувати мене. Чоловікам Картії знадобиться ціле життя, щоби гідно вшанувати наших жінок.

Під час вечері солдати виголошували тости один за одного й прославляли Родена й мене за стратегії, які привели нас до перемоги. Я підняв свій келих за них, але на душі щось тривожно шкреблося. Зрештою мені довелося піти. Я не міг пояснити, що не так, і це турбувало мене ще більше.

Коли Роден помітив мою тривогу й пішов за мною, я запитав:

— Тобі не здається, що ця битва була надто легка?

— Легка? — Роден махнув рукою на поле бою. — Ти знаєш, скільки наших воїнів полягло? Як близько ми були до поразки?

— Так, і я не применшую цих втрат. Але мені здається, щось не так.

Роден явно розлютився і став просто навпроти мене:

— Може, тобі так здається, бо ти надто довго був відірваний від війни. Кожен воїн відважно боровся за своє життя й виконував свій обов'язок, поки його побратими гинули навколо. Якби ти пробув із нами більше, ніж один день, то тобі й на гадку б не спало сказати, ніби ця перемога далася нам легко!

Я хотів заперечити, але він потупотів геть. До мене підійшов Мотт, і коли я спробував пояснити йому свої думки, він лише забрав мою порожню миску й запевнив, що принесе мені ще їжі.

Минуло багато часу, перш ніж я з'ясував, що не так. Мотт уже спав, як і більшість солдатів. Роден і досі не повернувся. Але неподалік від нашої варти горіло інше багаття, і я підозрював, що він пішов саме туди. Навіть якщо він і досі сердився, я мав змусити його вислухати мене.

Ми з Моттом примчали сюди через слова того смердюха про те, що король Авенії збирався пробитися крізь лінію оборони. Я помітив

кількох авенійців у битві, але зовсім мало. Навіть не військо. Ба більше, короля Варгана тут не було. Ніде не майорів його стяг.

Може, смердюх набрехав мені. А може, їхні плани відтоді змінилися. Та це не мало значення. Ми відбили удар менденвальців тут, але це була лиш битва. Варган чекав, поки ми виснажимося, а сам ховався у тінях. Авенія й досі десь там, сіє розруху в моїй країні, наче беззвучна чума. Я мусив здолати її. Поки я не знищу Варгана, цій війні не буде кінця.

• ДВАДЦЯТЬ СІМ •

Я почув голос Родена задовго до того, як побачив його. Він не говорив гучно, просто навколо панувала повна тиша. Я вловив своє ім'я і мовчки підійшов ближче. Роден розлютився, адже вважав, ніби я образив його вміння вести бій, тож я уявляв собі, що він зараз про мене думає.

Я побачив його силует на тлі вогнища і всівся за стовбуром дерева неподалік, щоби мене не було видно. Я не відразу впізнав чоловіка, з яким він розмовляв. То був солдат із Бімару, який завів нас із Моттом за лінію оборони, командир у вишуканій формі, якого всі називали лордом Орісоном.

— Даруйте, але я не міг не зауважити, — озвався Орісон, — що ви такого ж віку, як і ваш король. Чому Ярон обрав капітаном саме вас?

— Я сам досі шукаю відповідь на це запитання, — відказав Роден. — Якщо ви зрозумієте чому, то дайте й мені знати.

Багато тижнів тому, коли ми з ним билися перед піратами, я вже дав йому відповідь. Я сказав тоді: «Кому вистачить сміливості загрожувати Картії нападом, тому вистачить сміливості її захищати». І я був переконаний у цьому. Коли справа доходила до битви, Роден не вагався.

— Я цікавлюся лише тому, що ми всі знаємо, як король Варган прагне знову захопити у полон вашого короля. Він чітко озвучив ці наміри, та ми добре знаємо, що станеться із Яроном, якщо Варган ізнову його впіймає.

Роден кивнув на знак згоди, але мені не подобалося, куди звертала ця розмова.

Орісон вів далі:

— Якщо ви станете головнокомандувачем у цій війні, то впораєтеся з цією роллю?

Роден знизав плечима:

— Ярон не дозволить їм знову схопити себе. І він може дати собі раду на полі бою.

— Так, але якщо щось станеться, ви *зможете* керувати цією війною?

Роден замислився, і запала довга мовчанка. Я підсунувся ближче, чекаючи, що ж він скаже. Врешті Роден глибоко вдихнув і відповів:

— Коли Ярон уперше послав мене до Геліна, я був хлопчиком із мечем і лише прикидався капітаном війська. Та я пережив не одну важку битву. Я вже не той хлопчик.

Він дійсно змінився, але Орисон чекав іншої відповіді.

Помовчавши хвильку, Роден продовжив:

— Я вирушив до Геліна із загоном із сорока найкращих воїнів. Спершу я думав, що повинен навчити їх іти за мною, але все виявилось зовсім не так. Натомість це вони мали навчити мене лідерства, зробити з мене капітана, якого потребував Ярон. Я ніколи не матиму такої відваги чи такого розуму, як мій король. Але, якщо буде необхідно, я зможу привести Картію до перемоги в цій війні.

Вони тихо сьорбали зі своїх келихів, а тоді бімарський командир сказав:

— Я мало що знаю про Ярона, хіба що чув історії, які про нього розповідають картійці.

Я звів очі до небес. Останнє, чого я хотів, — це щоб він сміявся з того, яким я колись був. Війна і так була важка, я не хотів боротися ще й зі своєю історією.

Та коли Роден запитав, які то були історії, Орисон відповів:

— Я чув, що люди Картії підуть за своїм королем хоч у лігво самих дияволів. Це правда?

— Так, і я буду в перших рядах, — відказав Роден. — Я піду за Яроном хоч на край світу. Я всім серцем вірю, що він переможе у цій війні.

— Як ви можете бути таким упевненим?

Роден перевів погляд на вогнище і стишив голос, коли сказав:

— Кілька місяців тому Ярон подався до авенійських піратів. На правому передпліччі він має їхнє тавро. Він намагається приховати цей знак, та деколи його можна помітити.

— Так, я бачив це тавро, коли він бився поруч зі мною, — підтвердив Орисон, а потім облизнув губи і запитав: — Ще я помітив,

що у вас є таке саме тавро. Також я чув плітки про те, що Ярон — король піратів.

— Він не хоче про це говорити, — відказав Роден, — але це правда. Ви знаєте, як він отримав цей титул?

Орісон знизав плечима:

— Якщо вірити тому, що я чув, він бився із королем піратів та переміг, хоч битва закінчилася тим, що він зламав ногу.

— Він хоче, щоб його люди вірили в цю версію, але насправді все було не так, — тепер Роден повернувся обличчям до свого співрозмовника. — Усього кілька годин королем піратів був я. І битва не закінчилася його зламаною ногою, вона з цього почалася. Ярон утік із в'язниці, видерся по скелі й переміг мене у битві — і все це зробив зі зламаною ногою. Може, Ярон і віддасть своє життя колись, але ніколи не дозволить комусь відібрати його.

Орісон аж присвиснув.

— Чому він не розповів цю версію історії? Люди мають знати.

— Ярон вважає, що його військо повстане проти мене.

— Он як. На жаль, він має рацію, — Орісон якусь мить помовчав, а тоді запитав: — Як ви перетворилися з його ворога на капітана його армії?

— Ярон ніколи не вважав мене своїм ворогом. Він ризикував життям, щоб я також це зрозумів, — відповів Роден і завовтузився на місці, ніби ця розмова раптом стала ніяковою. — Я усім йому завдячую.

— А ці солдати завдячують вам. Ви досить юний, та я охоче спостерігатиму за вашим шляхом капітана. Я впевнений, настане день, коли ви будете одним із найкращих лідерів у світі.

— Лише за умови, що служитиму одному з найвеличніших королів, — Роден на якусь мить замислився, а тоді підвівся, кинувши: — Він хотів сказати мені щось увечері. Гадаю, варто знайти його.

Він покинув вогнище і пішов по стежці, де я ховався. Але тепер я сперся спиною на дерево, склав руки на грудях і широко всміхався. Я знав, що його роздратує така моя усмішка.

Роден облизнув губи й витріщився на мене:

— Прошу, скажи, що ти не чув усієї розмови.

— Лише «одному з найвеличніших королів»? — я всміхнувся ще ширше. — Справді? Не найвеличнішому?

— Я певен, що ти від такого звання тільки більше носа задереш.

— Невже? Гадасш, це можливо?

Він пирснув:

— Аякже. Ти ж бо завжди знаєш, як погіршити ситуацію, Яроне.

— Я також замислювався про це.

Якусь мить ми мовчали, а тоді він сказав:

— Мені не варто було сердитися. Чому ти вважаєш, що битва далася нам надто легко?

Я жестом сказав їти за мною у тихіше місце й переповів усе те, що повідомив мені смердюх. А ще сказав, що ніде не було видно короля Авенії. Що більше ми це обговорювали, то дужче я переконувався: щось не так. Звісно, Варган хотів захопити Дрилліяд, але скинув це завдання на плечі менденвальців. Йому було байдуже, хто виживе чи загине у цій битві, бо це місто не було його справжньою ціллю.

— Я щойно говорив із командиром Бімару, і він вважає, що Варган знову хоче захопити тебе в полон, — сказав Роден.

— Йому не вдасться. Я на все життя наперед надивився на його пику.

Знову запала мовчанка, а тоді Роден сказав:

— То скільки всього ти встиг щойно підслухати?

— Від моменту, коли він поцікавився, чи ти зможеш виграти у цій війні. Чому питаєш?

— Перед тим він сказав мені дещо, що тобі не сподобається.

— Що саме?

Роден глибоко вдихнув і витримав таку паузу, що дала мені зрозуміти — новина геть кепська.

— Фінк дістався Бімару. Саме він передав прохання привести сюди підмогу.

— Так, я знаю. Він вирушив туди за наказом Амаринди.

— Відколи ми повернулися від піратів, Фінк щодня дошкуляв мені, аби я навчив його фехтувати. Врешті я дав йому дерев'яний меч і сказав спочатку наростити трохи м'язів.

— То що з Фінком? — я не міг приховати тривоги в голосі. Всередині щосекунди закипала паніка.

— Якщо вірити командирові, Фінк дуже засмутився через твою смерть, але запевняв усіх, що це неправда. Тому він вирушив назад крізь Авенію, щоби переконатися особисто. Вони вважають, що його

спіймали на кордоні. Відтоді ніхто про нього не чув. — Роден зітхнув і додав: — Я так шкодую, що не навчив його битися.

— Вони змусять його говорити, — сказав я. — І він поведе їх до озера Фальстан. З усіх моїх планів він знає лише про цей. Варган хоче схопити мене й очікує, що я буду біля озера.

Я зірвався з місця, а Роден гукнув:

— Якщо Варган хоче схопити тебе біля озера, то тобі не можна туди їхати!

— Ще й як можна, — відказав я. — І саме там ми з ним зустрінемося.

• ДВАДЦЯТЬ ВІСІМ •

Перед від'їздом до озера Фальстан Мотт, Роден і я склали план. Ми з Моттом виїдемо негайно й прибудемо до табору до світанку. Тим часом Роден поведе своїх солдатів на схід у пошуках інших негараздів. Ми не сумнівалися, що він їх знайде.

Мотт наполягав, що я повинен поспати вночі, а вирушити ми можемо вранці. Та я сказав, що не зможу заснути, тому користі з того буде мало. Крім того, у мою країну прибувало все більше ворожих солдатів, тож я вважав, що нам безпечніше подорожувати під покровом темряви.

Поїздка до табору на озері Фальстан минула тихо й зайняла менше часу, ніж я очікував. Командир, який зустрів нас, дуже нагадував Мотта, за винятком хіба що довгої коси, яка спадала йому на спину аж до талії. Він сказав, що Менденваль і досі стоїть табором неподалік, але запевнив мене, що ніде в околицях навіть не з'явилися авенійці. Принаймні поки що все було тихо.

— Я не помилився, — сказав я Моттові, коли командир повів нас до наметів. — Авенія прибуде.

— Авенія послала Менденваль виконати всю брудну роботу у вчорашній битві, — відказав Мотт. — Може, тут вони теж так зроблять.

Командир виступив наперед:

— Мій королю, ви маєте втомлений вигляд. Ми вже підготували для вас намет, тому можете відпочити. Ми вважаємо, що ця ніч буде спокійна.

— Будь ласка, йдіть спати, — сказав Мотт. — Буде краще, якщо ви виспитесь і завтра матимете ясний розум. До того ж, — додав він, коли я почав заперечувати, — я теж виснажений, а я не можу спати, якщо ви не спатимете.

Я не мав певності, чи зможу заснути, але на той час був готовий спробувати. Біль і втома від битви давалися знаки, і навіть

пригнутися, щоб залізти в намет, здавалося непосильним завданням. Не роздягнувшись, я впав на розкладне ліжко і поринув у сон ще до того, як Мотт пішов.

Я міцно спав аж до світанку. А коли встав, то взявся за роботу. Спершу я скинув заплямований у бою бригантин від Дон і вдягнув просту сіру сорочку із затяжками та пояс для зброї. Потім, добре поївши, я пішов сам оглядати місцевість, і врешті переді мною відкрився краєвид на долину Фальстан. Далеко внизу Мандрівна ріка розливалася в улоговині, утворюючи красиве широке озеро. Принаймні так було раніше.

Мандрівна ріка починалася десь у горах Геліна й прокладала собі шлях на південь крізь Картію, забезпечуючи водою більшу частину країни. Ця річка протікала поруч із Фартенвудом, тому саме біля неї я опинився після небезпечної поїздки на одному з необ'їжджених коней Коннера. А ще саме там я зізнався Моттові, ким є насправді. Дон та інші жінки Дрилліяда тепер охороняли цю річку біля стін замку.

Витікаючи з Дрилліяда, Мандрівна ріка поступово вгризалася глибше в землю, і на берегах обабіч здіймалися високі урвища каньйону. Я саме видерся на таку кручу неподалік від табору.

Озеро і долина Фальстан названі на честь одного з перших дослідників цих земель. Коли він натрапив на прохолодну блакить озера, то написав про це прекрасне видовище у своєму щоденнику. Відтоді наші люди насолоджувалися цим краєвидом. Я також пригадав, як не раз розгойдувався на мотузці, що була прив'язана до дерева на березі, й плюхкався у воду.

Та вже понад місяць дно озера було сухим. Крізь запечене дно долини тепер пробивалася лише тонка жилка прісної води — бліда тінь того, якою колись була ця ріка.

Озеро Фальстан досі існувало. Чи радше вода з нього досі існувала. От лишень вона не розкинулася широким і глибоким озером, а була закоркована в каньйоні за моєю спиною, затиснута за стрімкою стіною зі скель, колод і мулу. Коли рівень води підіймався, з ним росла й загата зі сміття. Зараз вона майже зрівнялася зі скелями під моїми ногами. Звідси це мало такий вигляд, ніби цілий схил десь вище по річці обвалився, і сміття застрягло тут.

Як і зазначив командир минулої ночі, авенійців ніде не було видно, але менденвальці розбили й укріпили свій табір недалеко від

колишнього озера. У них було достатньо води для пиття й готування їжі, а також для тварин. Однак не більше. Їм, безумовно, не вистачало води, щоб помитися. І я сподівався, що вони задихалися від такої кількості спітнілих і брудних солдатів. Хоча я не мав права засуджувати їх. Після стількох битв і кілометрів курної дороги мені теж би не завадило скупатися. Я був певен, що мій сморід образив би самих дияволів, що вже було неабияким досягненням.

Менденвальці точно мали б знати, що наш табір тут. Та вони не нападали. Чому? Може, вони чекали Варгана та його солдатів. Але дивно, що вони взагалі чекали. Менденваль розмістив тут тисячі воїнів, значно більше, ніж їх було біля Дрилліяда. Вони точно мали б побачити, що переважають нас силою, і скористатися цим.

З того, що я бачив, Менденваль використав природний захист для свого війська, який моїм людям було б майже неможливо пробити. Вони стали табором біля пересохлого дна озера, але їх оточували прямовисні схили. Довелося б довго їхати, щоб підступити з півдня й атакувати з вершини схилів. І я був певен, що на вході до їхнього табору наткнемося на добрячу охорону, якщо спробуємо увійти. Єдиний спосіб перемогти — це виманити їх звідти. І я мав кілька ідей, як це зробити.

Ретельно оглянувши місцевість, я повернувся до табору і провів нараду з Моттом, Тобаясом і Амариндою, а також із моїми воєначальниками. Ми описали все, що бачили в наших боях, а ті розповіли мені схожі історії про свої негаразди. Наші розповіді не дуже сильно надихали.

Мотт поділився з нами звісткою, яка надійшла від Дрилліяда ще вранці. У столиці зчинився гармидер через те, наскільки близько до мурів підступила вчорашня битва.

Як ми й припускали, Гарлоу довелося випустити із в'язниці всіх, хто присягався захищати країну. Та через хаос у столиці один із в'язнів, якому не запропонували волю, однаково втік.

— Коннер, — видихнув я. — Де він?

Звісно, тут мені ніхто не міг відповісти, але його втеча тривожила мене до глибини душі. І навіть більше, бо я вже знав, що Коннер спілкувався з Варганом. Я не міг гаяти час на роздуми про те, куди він подівся. Та я явно припустився помилки, залишивши його живим. У мене кров закипала від думки, що він вільно розгулює світом. Цілком

імовірно, що його більше ніколи не схоплять, і, безсумнівно, він уже працює над новим лиховісним планом.

Мотт лише знизав плечима на моє запитання. Звісток про Фінка теж не було, через що я хвилювався не менше.

Далі ми обговорювали численне військо Менденвалю, яке отаборилося неподалік. Командир був переконаний, що вони готувалися до нападу. Хоча я б волів зачекати на прибуття Авенії, та ми повинні завдати удару, перш ніж менденвальці підуть наступом на нас. Тож, розгорнувши мапу на столі в моєму наметі, я віддав накази лейтенантам. Глянувши на їхні похмурі обличчя, я добре розумів, що вони не надто хотіли ті накази виконувати. Деякі навіть коротко і шанобливо зазначили, що саме їм не до вподоби. На жаль, усі їхні зауваження були цілком змістовні. Ми *страшенно* ризикували й надто сильно сподівалися на те, що нам пощастить перемогти. Моя упевненість похитнулася від їхніх коментарів.

— То що, тепер сумнів — наш найбільший ворог? — запитав у них я. — Бо сумнів здолає нас швидше за будь-яку армію. Жоден план не ідеальний, але це не причина здаватися. Ми діятимемо за планом, хіба що в когось є кращий варіант. І попри все сподіватимемося, що я не веду своїх воїнів на смерть.

Один із моїх лейтенантів схилився вперед, мовивши:

— Мій королю, ми підемо за вами до кінця. Та ми бачимо, скільки їх. За моїми припущеннями, на кожного нашого воїна припадає аж п'ятеро їхніх.

Я відхилився у кріслі й усміхнувся:

— Лише п'ять проти одного? Може, тоді варто відіслати половину нашого війська додому, щоби не лякати їх.

Групка ніяково засміялася, а я лише ширше всміхнувся. Я не міг цього показувати, та я хвилювався через майбутню битву не менше, ніж вони. Може, навіть більше.

До того часу наша довга зустріч добігала кінця, і я дуже втомився. Я вже достатньо оклигав після полону, та вчорашня битва висотала всі сили, а завтра на мене чекатиме ще гірше. Минулої ночі я спав мало, а тепер тягар відповідальності тиснув на мене, ніби кам'яна брила. Я ще не встиг махнути рукою, що вони вільні, як Мотт випхав усіх геть, ніби вони переносили чуму.

— Ви чудово згодні б на роль королівської няньки, — сказав я. — Однією рукою тримаєте меч, щоб захищати мене в бою, а іншою вкладаєте мене в ліжечко подрімати після обіду.

Мотт усміхнувся.

— Щоби захищати вас, знадобляться обидві руки. Тому можете самі вкластися в ліжечко, а чи зробити що завгодно, аби нарешті добре поспати.

— Як я можу спати? — я вже не усміхався і боровся з бажанням міряти кроками намет. — Навіть якщо завтра все мине гладко, ми однаково знаємо, що Авенія досі чигає на нас.

— Тоді що я можу зробити?

— Знайдіть мені до вечора п'ятьох солдатів, — сказав я. — Таких, що уміють лазити по скелях.

Мотт насупив брови.

— Яроне, ви не лазили, відколи зламали ногу.

— Я ж не сказав, що лазитиму сам. Знайдіть мені солдатів. А решті скажіть відпочивати сьогодні. Ми вирушаємо перед світанком.

Він вклонився мені й позадкував із намету:

— Я знайду їх, але за умови, що ви також відпочинете.

Якийсь час я полежав, але не спав. Тоді підвівся і трошки поїв, вивчаючи мапи місцевості. Мій табір розташувався на підвищенні, тож Менденвалю важко було б заскочити нас зненацька. Втім, імовірність завжди була. Просто від їхнього табору на кряж угорі вела вузька стрімка стежка. Може, вона й не витримає всієї армії, та швидко приведе до мого табору.

Я подумав, чи не приєднатися мені до решти надворі, щоб обговорити ситуацію, але Мотт насварив би мене за те, що я не сплю, а мені цього не треба було.

Завтра нас чекав у край важливий день. Я щиро сподівався, що не пошкодую про нього.

Як я і просив, увечері до настання темряви у мій намет прийшли п'ятеро солдатів. До того часу я зміг трохи поспати й тепер почувався готовим до того, що чекало попереду. Якогога тихіше я пояснив кожному, чого потребує від них і яка небезпека може їх спіткати. Тоді запевнив, що вони можуть відмовитися, якщо хочуть. Жоден із них не відступив, і я відчув приплив гордості за моїх відважних воїнів. Однак, перш ніж ми вирушили, я звільнив двох із них від цієї повинності. Я

знав, що один був батьком молодої сім'ї, яка чекала його вдома, а інший потайки потирав кисть. Що б його там не турбувало, він не пасував для мого плану.

Я показав їм невелику оббиту залізом дерев'яну скриньку, яка кілька тижнів тому прибула з Дрилліяда. Тоді наказав двом найсильнішим чоловікам віднести її на кряж, звідки відкривався краєвид на пересохле дно озера. Поки ми йшли, я докладніше пояснив ризик та загрозу, яка нас чекає. Якщо менденвальці мали бодай стільки клепки, як у цвілі, вони чекатимуть на нашу атаку. Тож попри те, що пагорб біля загати був крутим і слизьким, їм доведеться тихо спуститися з нього у темряві, покладаючись лише на свій розум і попередній досвід пересування по майже вертикальних поверхнях. Крім того, їм доведеться опустити важку скриньку із собою на мотузках, а потім чекати мого сигналу, щоб використати її.

— Скажіть мені, що впораєтеся, — попросив я. — Завтра усе залежатиме від вас.

Троє чоловіків присягнулися власним життям, що виконають завдання. Я знав, що вони віддані мені. Тепер залишалось сподіватися, що вони впораються безпечно. Якщо їм не вдасться, то другого шансу не буде.

Коли трійця вирушила, я повернувся до табору, де Мотт і командири мого війська чекали наказів.

— Скільки тут є солдатів? — запитав я.

— Майже тисяча, ваша величносте, — відповів один із них.

— Тоді мені потрібна сотня найслабших воїнів. Із поганим спорядженням, але верхи на конях.

— Вони мають пожертвувати собою? — із сумнівом запитав інший капітан.

— Зовсім ні, — заперечив я. — Вони стануть героями Картії і переможуть у завтрашній битві. Коли місяць досягне найвищої точки на небі, хай зберуться біля мого намету.

— А що робити решті? — запитав Мотт.

— Решта має підготуватися вирушати. Завтра буде битва.

Я вже хотів піти, але Мотт наздогнав мене та зауважив:

— Яроне, ваш план звучить необачно й небезпечно. І, знаючи вас, він ще й нездійснений.

— Яюсь так і є.

Він пирснув.

— Ви готові до того, що нас чекає?

Я всміхнувся і скося поглянув на нього.

— Готовий. Учорашня битва лиш відвернула нашу увагу від ширшого плану Варгана. Завтра хід цієї війни зміниться.

• ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТЬ •

Уночі мені вдалося ще трохи поспати, хоча я вже прокинувся, коли вартовий прийшов повідомити, що сотня чоловіків зібралися біля намету. На товсту кольчугу я вдягнув темно-синю бригантину з вишитим золотим гербом Картії та металевими пластинами, прикріпленими до тканини, щоби захистити руки й тулуб. Мотт категорично не схвалював такого спорядження. Він хотів, щоб я одягнув повний бойовий обладунок, але той був надто важкий для мене. Після полону в таборі Варгана я й досі не відновив своїх сил. Крім того, у цій битві я не був ані найбільшим, ані найсильнішим. Я сподівався стати найшвидшим, а для цього мені потрібні легкі лати. Мотт приніс чудову звістку — мого коня, Містика, привели до табору в очікуванні на моє прибуття. Я страшенно зрадив цьому. Містик добре знав мене і мав значно більше запалу, аніж будь-який інший кінь. Він допоможе мені здійснити план. Я сказав Моттові спорядити Містика, поки сам закінчував готуватися. Залишилося лише застебнути пояс із мечем і пошепки попросити дияволів не заважати моїм планам.

Та зараз мені здалося, що цього недостатньо, і я звернувся до святих. Коли я був малим, священники завжди хмурилися і шепотілися між собою, коли я щотижня приходив до каплиці. Визнаю, це могло бути тому, що я майже не пропускав нагоди ділитися з братом гучними жартиками про їхні нудні проповіді. Священники казали, що святі ніколи не зглянуться наді мною, доки не поставлюся до цих проповідей серйозно. Але чомусь я був переконаний, що святим так само вже остогидли ці проповіді. До того ж я завжди вважав, що святі не допомагатимуть таким, як я. Однак зараз я думав про завтра і дуже сподівався, що весь цей час помилявся.

У тиші свого намету я розмірковував над розповідями священників про загробне життя. Як ніколи раніше мене тішила думка про те, що померлі залишаються частиною нашого життя і вічно спостерігають за нами. І якщо священники говорили правду, то

Імоджен мала стати святою, як і моя родина. Святі допоможуть мені. Імоджен змусить їх допомогти мені — я був у цьому впевнений. Тож уперше за все життя я не хвилювався через витівки дияволів. Святі понесуть мене у бій на своїх крилах.

Я вийшов із намету. Мені відразу впхнули в руки повіддя. Я заскочив у сідло й миттю зауважив, що Мотт також виліз на свого коня.

— Що ви тут робите? — запитав я.

— Мені дуже соромно, — відказав він. — Виявляється, що я належу до сотні ваших найслабших солдатів.

— Не належите.

— На жаль, це правда, — мовив Мотт, не стримавши усмішки. — Мені невимовно соромно це визнавати, ваша величносте, і я прошу вас більше не розпитувати.

Я знову пирснув, а тоді під'їхав до місця, звідки мене буде добре видно.

— Друзі мої! Те, що ми збираємося зробити, нічим не схоже на битву ваших предків чи на перевірені часом стратегії минулого. Ще ніхто не здійснював такого задуму. Певніше сказати, ніхто не здійснював його успішно. Але саме так ми здобудемо славу. Ви розказуватимете своїм дітям і онукам про цю мить. На старість вашу останню усмішку викличе саме спогад про те, що ми зараз збираємося зробити. Безсумнівно, ваші командири сказали вам, що сьогодні мені потрібен супровід найслабших із нашого війська. Будьте вдячні за те, що вас обрали, тому що завдяки найслабшим Картія зможе показати всю свою міць. Друзі мої, ми рухаємося так, як це завжди роблять слабкі: тихо, щоб не сполохати навіть сонну пташку на шляху. За мною!

Лише кілька тьмяних ліхтарів освітлювали похмурі обличчя солдатів, але я добре бачив обличчя Мотта. Він усміхнувся мені, і я впізнав цей погляд. Він вважав, що я — цілковитий дурень, і сподівався, що саме ця риса нас усіх і врятує. Я теж на це сподівався.

Я повів їх стежкою, яку вивчав раніше того дня. Вона поведе нас із табору, звідки відкривається вид на долину, донизу, де поміж густих дерев і високих кущів ховався вузький шлях. Він має згодом обірватися неподалік від того місця, де я збирався залягти у засідку й чекати на менденвальців.

Наша група рухалася мовчки. Звісно, коні тупотіли копитами й фиркали, але, як часто бувало, у долині кружляв нічний вітер. Якщо ми будемо обережні, він не донесе наших звуків до табору Менденвалю.

На світанні я сидів верхи на Містику в дальньому кінці долини, де мене легко могли схопити менденвальці. Мотт стояв поруч, а за нами зібралися сотня вершників — найменш вправних воїнів Картії. Може, їм і бракувало навичок, та натомість вони впевнено й спокійно трималися в сідлі.

Менденвальські розвідники побачили нас на світанку, поспіхом кинулися назад до табору й забили на сполох.

— Тепер вони збиратимуть військо, — оголосив я. — Будьте наготові й чекайте тут.

Коли перша група менденвальців увійшла в долину, я рушив уперед у супроводі Мотта і прапороносця, який тримав стяг Картії, що майорів від ранкового вітру. Стяг оздоблював герб моєї родини, а синьо-золоті кольори завжди символізували чуйність та відвагу моєї країни. Ми зупинилися на достатній відстані, щоби перегукуватися. Підходити ближче не було потреби.

Їхнього командира супроводжували десяток солдатів. Оскільки біля мене були лише Мотт і погано озброєний прапороносець, співвідношення сил здавалося відповідним. Я гукнув до їхнього командира:

— Чому Менденваль утрутився у війну проти Картії? Ми з вами не сварилися.

— Ми виконуємо наказ короля Гамфрі. Він має свої причини.

— А ви певні, що варто гинути заради цих причин? — спитав я. Мотт прокашлявся, застерігаючи мене, але я тільки всміхнувся і додав гучніше: — Звісно, я не бажаю образити вашого короля, та очевидно, що здоровий глузд покинув його. Може, вам варто зібрати військо і повернутися додому, поки не пізно.

— Ви не посмієте образити короля Менденвалю! — скрикнув командир.

— Я не ображаю. Я лише констатую факт. Король Гамфрі міг удертися в мою країну з двох причин — або йому пригрозили, або Авенія пообіцяла йому щось золоте і блискуче. Я запевняю вас і прошу повірити, що Авенія не дотримується своїх обіцянок. Вони використовують вас, щоби знищити мене. І ви будете наступними.

Заради вашого ж блага, командире, я закликаю вас якнайшвидше повертатися додому на цій ледве живій шкапі.

Обличчя командира аж закам'яніло від мого зухвальства, і я ледь не розреготався. Я вже давно навмисно нікого так не сердив, ще відколи вчитель Грейвз намагався розтлумачити мені алфавіт у Фартенвуді. На серці стало так добре.

Командир махнув рукою на сотню солдатів, що стояли далеко в мене за спиною:

— Це ваша армія, королю Яроне? Чи ви привели найлютіших кошенят своєї країни?

На мить я розвернувся до своїх воїнів, а потім відповів:

— Мушу вас попередити: наші кошенята дряпають як леви. Солдати за моєю спиною хотіли отримати честь розтрощити вашу армію.

— Я можу вислати наших няньок у бій із цими солдатами.

— Мені прикро, що ви настільки не цінуєте своїх няньок. Ми запрошуємо їх стати громадянками Картії. Я попередив вас, командире. Сьогодні ми переможемо вашу армію, яка отаборилася тут. Я ніколи не говорю на вітер. Більшість ваших солдатів загине. І ви теж.

Командир розсміявся:

— Здавайтеся зараз, Яроне.

— Ні, це ви здавайтеся! — крикнув я. — Мені набридла ця розмова. Або ви обіцяєте негайно покинути Картію живими, або ведіть сюди свою армію. Я здолаю першу тисячу власноруч. Може, навіть більше, якщо вони будуть такими ж недолугими, як ви.

Командир глянув на своїх товаришів, які аж рохнули від зневаги до мене, і мовив:

— Як скажете, королю Яроне. Ви прирекли себе на загибель.

— Те саме мені казав останній із тих, кого я переміг. Ну ж бо! Покваптеся й покажіть, на що ви здатні! Я сьогодні рано встав, сподіваюся подрімати після обіду.

Групка менденвальців поїхала геть, а Мотт повернувся до мене.

— Ви що, божевільний? — спитав він. Я всміхнувся у відповідь, і він додав: — Ну звісно ж. Прошу, скажіть, що у вас є план.

— План такий, — відповів я. — Ми залишаємося тут і чекаємо. Ви знаєте якісь мелодії, щоб насвистувати, аби згаяти час?

Виявилося, що Мотт не знає жодної мелодії, зате хор із пихтіння та зітхань виходив у нього чудовий.

Армія Менденвалю, мабуть, іще раніше була готова рушати, бо вона не забарилася. Невдовзі я побачив менденвальських солдатів: то були мечники, що мали добрі навички та чудову дисципліну. Їх було надто багато, щоб їхати верхи, тому майже всі увійшли в долину пішки. Я бачив командира та його ланкових верхи на конях, але вони рухалися позаду, чого я й очікував. Вони хотіли, щоби найгірший удар моєї армії припав на тих, хто йшов попереду, кого не шкода.

— Скільки там солдатів? — запитав я у Мотта.

Він примружився.

— Припускаю, що рухається вже принаймні тисяча, але я не бачу їм кінця. Ви не зможете битися з ними всіма.

— Маєте рацію, — погодився я. — От лишень я не збираюся битися з жодним із них.

Коли вони підібралися достатньо близько, щоб почати бій, солдатам наказали бігти до нас. Я гучно зазначив, як прикро, що у менденвальських жінок так часто вискакують бородавки на обличчі. А тоді розвернувся й поїхав геть. Не надто швидко. Просто трохи швидше, аніж вони бігли.

— Наша сотня не впорається із ними, — мовив Мотт. — Деякі з них дуже погано б'ються.

— Саме тому вони тут, а не з рештою.

Мотт пришпорив коня, щоби порівнятися зі мною.

— Повірити не можу, що ви з будь-якої причини пожертвуєте цими людьми. Це на вас не схоже.

Я лише всміхнувся.

— Скільки солдатів зараз позаду?

Він зиркнув через плече й сказав:

— У їхніх рядах зчинився безлад. Але вони швидко заповнюють долину.

Коли ми доїхали до моїх солдатів, вони навіть не приховували своєї паніки. Більшість чоловіків витягнули мечі, готові до битви, яка закінчиться неминучою поразкою.

— Чому ви всі такі стривожені? — запитав я, об'їжджаючи їх колом. — Хіба ви не бачили, як гарно сьогодні сяє сонце? Кому тут ще тепленько?

Судячи з поту, що вкривав їхні обличчя, усім було гаряче. А може, це було ніяк не пов'язано з погодою. Ці чоловіки були нажахані.

— Тоді рушаймо, — мовив я. — Не надто швидко. Але тримайтеся попереду їхньої армії.

Ми рушили з місця. Варто визнати вправність солдатів Менденвалю — деякі з них бігли дуже спритно і, здавалося, не втомлювалися. Ми мусили їхати швидше, ніж мені хотілося. Позаду долину й далі заповнювали солдати, які що не мить лютували все дужче.

Нарешті ми майже дісталися до кінця долини. Картійський табір над нами вже спорожнів. У нас не було ні другого шансу, ні підтримки, а якщо все піде шкереберть, то ми не мали навіть як урятуватися. На п'яти наступав Менденваль, а попереду стриміли скелі; я нізащо не зміг би врятувати всіх, навіть якби дуже хотів.

От лишень я зовсім не збирався дертися нагору. Потрібно лише дістатися виступу, що трішки вище від долини.

Я під'їхав до останніх рядів своїх солдатів і звів меч. Тоді гукнув до менденвальців:

— Складіть свою зброю — і житимете!

Вони й далі мчали на мене. Прикро, але цілком очікувано.

— Ну гаразд, — пробурмотів я.

Чим би він не скінчився, та настав час здійснити план, який я розробляв місяцями. У наступні кілька хвилин стане зрозуміло: нас чекає або нечуваний успіх, або страшна поразка.

• ТРИДЦЯТЬ •

За лічені хвилини сотня моїх воїнів могла опинитися в пастці під крутою стіною скель. Я пришпорив свого коня. Мотт не відставав, і ми разом повернулися до передніх рядів групи й дали знак трьом чоловікам, які спустилися з пагорба вночі. Вони ховалися біля підніжжя скель, а тепер були на місці. За моїм сигналом високо підняли запалений смолоскип. Чоловіки підпалили мотузку, яка зникла у відкритій скрині, а потім побігли до пагорбів.

— Нам варто їхати швидше, — сказав я Моттові.

— Це те, про що я думаю? — він їхав за мною. — Ви сказали, що використали увесь порох у таборі Варґана.

— Весь, який мав із собою, — виправив його я. — А не весь, що я мав узагалі.

— Ви хочете підірвати цю стіну зі скель?

Я не відривав очей від вогню попереду.

— Це не стіна, Мотте. Це загата.

Щойно я став королем, то майже відразу наказав зібрати всіх вільних чоловіків у цьому місці й перегородити Мандрівну ріку. Я сподівався отримати загату, яка матиме такий вигляд, ніби її утворило природне сміття. І вони чудово впоралися із завданням. Я взагалі чув, що більшу частину дамби утворили, просто скидаючи у ріку великі предмети, щоби забити водоскид.

Розігнавшись на повну швидкість, я кинувся убік до пагорбів, а мої люди мчали позаду. Спочатку солдатів Менденвалю більше збентежив вогонь біля підніжжя скелі, аніж його наслідки. Коли вони зрозуміли, що відбувається, було вже пізно.

Вибух прогуркотів іще до того, як мої люди досягли пагорбів. Земля задвигтіла, як від грому. Містик схарапудився і спробував утекти, але я мав намір підкорити його у цьому двобої. Це був єдиний спосіб вижити. Я міцно вперся ногами в його боки й гнав коня уперед.

Від шуму у вухах ніби дзвеніли церковні дзвони, а збурене повітря хвилями штовхало мене в спину.

Основу дамби розірвала така потуга, що я собі й уявити не міг. Стіна над нею миттю обвалилася, і в долину полилася не лише вода. Каміння і колоди ринули вперед, ніби повноцінний штурм.

Коли ми дісталися схилів пагорбів, мої солдати промокли до нитки, але всі врятувалися. А менденвальських солдатів, які заповнили долину, змивали люті хвилі, ніби то був рій мурашок. Озеро Фальстан поверталося у свої береги. За кілька неоцінених секунд більшої частини їхньої армії не стало.

Мої солдати раділи, але бій тільки почався. Не всі менденвальці увійшли в долину. Тепер їх накріє паніка і їм потрібен буде час перегрупуватися та призначити нових командирів. Однак ми не дозволимо їм оговтатися. Решта моєї армії ще раніше покинула табір і вже наступала їм на п'яти з тилу.

— Тепер сили зрівнялися, — сказав я Моттові. — І ми можемо перемогти.

Тоді я повернувся до тих солдатів, що були зі мною:

— Ви пройшли випробування на мужність, найскладніше з усіх. Тепер настав час битися. Я знаю, що ви зможете. Тримайтеся у сідлі й рухайтесь без упину. У руках ви тримаєте мечі, та пам'ятайте, що все ваше тіло — зброя. Ви маєте ноги, міцні спини і, найкраще з усього, — мозок. Завжди думайте, завжди дивіться попереду себе, завжди будуйте плани. Лише так ви зможете вижити.

Готові тепер проявити себе в справжній битві, чоловіки знову пожвавилися, і я повів їх назад до табору Менденвалю. У багнюці на берегах озера, промоклі й приголомшені, лежали кілька солдатів, які втекли від води. Можливо, важкі обладунки не сповільнили їхній відступ до берега, або ж їм вистачило сили відчайдушно гребти й рятувати своє життя. Беззбройні та перелякані, вони побігли до свого табору, коли побачили нас. Я дозволив їм утекти. Краще хай менденвальці зберуть всю армію в одному місці до мого прибуття.

Коли ми приїхали в їхній табір, там саме точилася безладна битва з іншою частиною мого війська, що вже зайшла з протилежного боку. Табір розташувався у невеликій заглибині в долині. Рослинності було небагато, а навколо нависали високі гострі сірі скелі. Ми увійшли з

одного боку, і моя армія перекрила єдиний інший вихід. У цій заглибині сотні воїнів билися один з одним верхи й на ногах.

Менденвальці явно піддалися паніці, що зіграло на руку моему війську. Я наказав своїй сотні якнайкраще оточити табір, щоб ніхто не зміг утекти, а потім знайшов вузьку стежку, яку бачив на мапі минулої ночі. Ту, що вела вгору по урвищу скель до виступів високо над полем бою.

Я виїхав на неї, тримаючи меч наготові та розмахуючи ним, коли потрібно було розчистити шлях. Тепер, коли основна частина їхньої армії полягла, а з нею — і більшість їхніх лідерів, Менденваль не міг сподіватися на перемогу, незалежно від того, як довго вони битимуться. Але я теж не хотів, щоб ця битва тривала довго. Кожного загиблого солдата вдома чекали ті, хто його любить. Більшість із них мала дружин, дітей чи матерів, які залежали від них. У животі щоразу все стискалося, коли я проминав полеглого картійця. Настав час закінчити цю битву.

Перш ніж почати підніматися крутою стежкою, я заховав меч у піхви й схопив замість нього смолоскип. Містик повільно і важко підіймався, а стежка, засипана дрібними камінцями, була слизькішою, ніж того хотілося. Стрімкі краї піді мною загрожували прямим падінням на дно долини, але Містик був упевненим і сильним конем. Щойно ми видерлися на вершину хребта, я оглянув поле битви. Моя сотня воїнів трималися на місці, оточивши табір. Майже всі билися, але ми контролювали виходи. Менденваль досі переважав моїх солдатів за чисельністю, але їх ставало щораз менше. Без командирів до битви їх спонукало лише відчайдушне бажання вижити. Їм потрібна була тільки причина зупинитися й шанс на життя. І саме це я міг їм запропонувати.

Спершу я витягнув мотузку із сідельної сумки Містика й прив'язав один кінець до дерева. Тоді підбіг до великого каменя неподалік. Мені знадобилася кожна краплина сили, щоб докотити його до самого краю. А там, я не сумнівався, самі святі допомогли мені скинути його зі схилу. Камінь стрімко покотився униз і зрушив з місця кілька інших брил — чудовий бонус. Від цього утворилося достатньо шуму, і чимало солдатів, що билися найближче, мусили припинити бій через загрозу бути розчавленими та втекли в безпечне місце.

Нарешті всі звернули на мене увагу. Я підніс обидві руки, в одній тримаючи смолоскип, а в іншій — кінець мотузки, і прокричав:

— На іншому кінці мотузки — ще більше тієї самої вибухівки, яка щойно підірвала дамбу! Якщо я її підпалю, то на вас чекає те саме, тільки вас поховає під камінням, а не під водою. Ви бачили, що сталося з вашими побратимами на дні озера, як швидко ваша армія зменшилася вдвічі. Уявіть, що станеться тут. Мої люди знають, як пережити такий вибух. А ви?

Мої солдати всміхалися мені. Правду кажучи, ніхто з них не знав, як вижити після такого вибуху. Либонь, тому що це неможливо. І все ж таки вони вірили, що я знайду спосіб.

— У вас є два варіанти, — вів далі я. — Складіть зброю і тоді зможете спокійно повернутися додому. Або ж далі вимахуйте мечем, і вас штрикне найближчий картієць. Якщо не отримаю згоди від кожного з вас, то підпалю цю мотузку. Вибух прогримить удвічі сильніший, аніж той, який ви щойно засвідчили. Ніхто з вас більше не побачить свою домівку й сім'ю.

Солдати Менденвалю презирнулися між собою, мовчки ухвалюючи рішення. Я сподівався, що це були рішення на мою користь.

Я мляво махнув смолоскипом у руці.

— Мені вже важко його тримати, тому у вас небагато часу. Вибірайте: або ви хочете жити, або готові померти. Я рахую від п'яти.

І я почав рахувати. Щойно я сказав «п'ять», майже половина менденвальців кинули зброю і впали навколішки. До «трьох» мечі бряжчали, падаючи на землю. Долічивши до кінця, я ще побачив надто багато зухвальців, які радше помруть, аніж здадуться королю-хлопчаку.

І хоч як я поважав їх за це, та не міг стерпіти такого рішення. Ця битва повинна закінчитися.

Тож я ступив уперед і підняв догори кінчик мотузки.

— Отже, зустрінемося на тому світі, — сказав я. — Ви перші опинитеся там, тож притримайте мені якесь гарне місце.

І я підпалив кінець мотузки. Це подіяло. Тих, хто відмовлявся стати навколішки, потягнули на землю їхні товариші. Згоріло лише кілька сантиметрів мотузки, перш ніж уся армія Менденвалю опустилася переді мною навколішки.

Я кинув мотузку на землю і затоптав вогник, а тоді наказав моїм командирам розпочати негайне вигнання ворога назад у Менденваль.

— Ви залиште позаду всю зброю, але зможете забрати поранених та все необхідне для догляду за ними. І ви ніколи більше не воюватимете проти Картії. Щойно пристанете на ці умови, то зможете піти з миром.

Я притулив смолоскип до краю скелі й сів спостерігати. Щоб покинути табір, їм мало б знадобитися щонайменше кілька годин, а мені саме потрібен був час визначити наш наступний крок. Я знав, чого сподівався досягти в битві проти Авенії. Не знав лишень як. Крім того, я мав відпочити. Кольчуга та бригантина нагрілися й тиснули на плечі, тому я нарешті зняв їх і зручніше влігся у самій сорочці.

Унизу менденвальці відступали швидше, ніж я очікував. Так я дізнався великий секрет перемоги в битвах: змусити ворогів повірити, що ти божевільніший, ніж вони. Менденваль хотів забратися якомога далі від мене, поки я зовсім не здурів і не підпалив мотузку знову. Авжеж, вибухівки не залишилося, її тут ніколи не було, але мені сподобалося, що вони тікають із Картії так швидко, як тільки можуть.

Урешті знизу гукнули, що останній менденвалець пішов. Я надто довго дозволив собі вилежуватися на цьому виступі. Настав час ізнову зустрітися з моїми командирами й визначити наступний крок.

• ТРИДЦЯТЬ ОДИН •

Коли армія Менденвалю відступила, я знову звівся на ноги й заправ кольчугу в сумку на сідлі Містика. Я застебнув бригантину на грудях і заховав меч у піхви, готуючись спускатися по хребту. Але десь у полях позаду почувся знайомий голос, що гукав мене. Шукав мене.

— Фінку?

Я вихопив меч і помчав на його голос. Я не бачив хлопця у високотрав'ї, але він і далі кликав мене.

Врешті я уздрів його. Він сильно припадав на одну ногу, а руки були зв'язані спереду. Його сорочка була подерта, а на щоці розлився темний синець, та загалом серйозних поранень я не побачив.

Я побіг до нього, та коли Фінк помітив мене, то почав хитати головою і схлипувати.

— Пробач мені, — ридав він. — Яроне, пробач.

— За що? — Я вже йому пробачив. Завжди пробачатиму. Але мусив знати, що сталося.

— Я розказав їм про Фальстан. Тому їх не було тут раніше. Вони дозволили менденвальцям потонути в озері й чекали, поки це все скінчиться.

— Ти про кого?

— Про армію Варгана. Мені так шкода.

Поки він говорив, я почув звук, що долинав із підніжжя пагорба, на якому ми з Фінком стояли. Він щомить гучнішав: форкання коней та стукіт їхніх копит по каменю й ґрунті. Ми були не самі. Я міг сміливо припускати — той, хто наближається, мені не друг.

Здалеку на нас сунула юрма солдатів верхи на конях. Навіть звідси я бачив їхні чорні лівреї, перекреслені багряними смугами. Ця форма Авенії була до болю знайома, адже вона стільки часу майоріла перед моїми очима, коли я був у полоні. Далеко попереду війська рухалася передова група вершників, і я впізнав майже всіх. Попереду їхав король Варган у супроводі командира Кіппенджера й авенійських

прапороносців. З ними їхав ще один вершник, та вбраний він був не в авенійську форму, а у вишуканий одяг вельможі. Я примружився, щоби краще його розгледіти. Не може бути...

Але таки може. Бевін Коннер їхав просто поруч із королем Авенії. Коннер першим указав на мене, і Варган рушив просто до нас. Я сказав Фінкові стати позаду мене, а тоді витягнув меч. Мені аж кортіло перевірити, наскільки він гострий. Бо як би Коннер пихато не присягався, що всі його вчинки були на благо нашої країни, це — абсолютна зрада Картії. Яку б угоду він не уклав, щоб зараз їхати поруч із Варганом, він ніколи не зможе виправдати цю зраду, навіть перед собою.

— Треба втікати, — озвався Фінк.

— Нема куди бігти, — пробурмотів я.

З того, що я бачив, на горизонті розлилася безкрая чорно-червона армія. А ззаду нас чекали прямовисні скелі й довге падіння.

Коли вони зупинилися перед нами, я вже тримав меч напоготові. Я ще не вирішив, на кого саме напасти, адже мені, мабуть, вдасться поцілити лише в когось одного, перш ніж вони мене зупинять. Я б із радістю проштрикнув Коннера, але від вишкіру на обличчі Варгана у мене закипіла кров. Та й Кіппенджер не шкодував сил катувати мене в їхньому таборі. Вони всі заслужили на вістря мого меча.

Варган привітав мене першим:

— Королю Яроне, як приємно знову зустрітися. Даруй мені, що запізнився на ваші веселощі з менденвальцями.

— Шкода, що ви не прийшли. Я б залюбки влаштував таку саму розправу для вас. Так було б навіть краще.

Варган вигнув брову:

— І що, нікого не залишилося?

— Хіба що вони вміють чудово плавати. Хай там як, більше вони вам не підкорятимуться.

— У твоїй країні є й інші солдати з Менденвалю, — відказав він.

— Ти не міг здолати їх усіх.

— Ні, — сказав я. — Поки що ні. Але ми з капітаном побилися об заклад. Той, хто виграє більшість боїв, перетопить вашу корону на золото. Я планую виграти, оскільки у нас із вами є незавершені справи, які треба залагодити, — як я й обіцяв.

Варган розреготався, а з ним і чоловіки поруч.

— Із нетерпінням чекаю твоїх спроб знищити мою велику армію, юний королю.

Якби я був тут сам, я б уже ухвалив рішення. Я б кинувся на Варгана, здійнявши меч, і дозволив би йому відчувати наслідки. Та Фінк і досі стояв за мною. Я не міг покинути його.

— Перед тобою постав важкий вибір, — озвався Кіппенджер. — Ти можеш напасти на нас, але хлопцеві тоді кінець. А можеш спробувати втекти, але в такому разі йому теж гаплик.

— Нам потрібен лише ти, Яроне, — сказав мені Варган. — Опустив меч, і ми дозволимо хлопчику піти.

— То ось наскільки ви нищий? — спитав я. — Це просто хлопчик, а не пішак у перемовинах.

— Я чув, що він багато для тебе значить, — Варган опустив погляд на Фінка, готовий вдатися до будь-якої жорстокості, аби тільки мене зачепити. — Що ти даси мені, щоби врятувати йому життя?

— Глибоку рану своїм мечем, — відказав я. — Картія ніколи не вклонятиметься вам, Варгане.

— Картія вже вклонилася мені! Ти думав, що моя пропозиція залишити тебе на троні — вічна? Ні, Яроне, ти мав свій шанс. Тепер усе змінилося. Лорд Коннер стане королем Картії, яка буде підвладна моїй Авенійській імперії. Ми вже уклали угоду.

Коннер вигнув шию й зверхньо зиркнув на мене. Отже, він таки отримає свій престол.

— Та який із нього король, — сказав я. — Просто сівши на трон, правителем не станеш. Справжній король служить своїм людям, захищає їх та, якщо може, забезпечує їхнє щасливе життя.

Коннер скривив губи й запитав:

— І вмирає за своїх людей?

Я на мить зиркнув убік:

— Так, він помре за потреби. Хоча я сподіваюся, що ми говоримо про вашу смерть, а не мою.

— Ми з королем Варганом уклали певну угоду, — сказав Коннер глузливым тоном. — Вона забезпечить одному з нас довге життя й процвітання. Вгадаєш, котрому із нас?

Я повернувся до Варгана:

— Може, ви й жахливий король і загалом жахлива людина. Але Коннер іще гірший. Він зрадник і вбивця. Будьте обережні, коли

укладаєте з ним угоди.

— Якщо мене звинувачують у зраді, то чом би й не діяти відповідно, — відказав Коннер. — А щодо іншого звинувачення, то я збираюся спричинити лише одну смерть, яку чекав місяцями.

Мою.

Варган хижо посміхнувся.

— Ти тут у пастці, Яроне. Позаду тебе скелі, а навколо — тисячі моїх солдатів. Цього разу тобі не втекти.

Я швидко оглянув схили. Його армія була справді величезна, я навіть не смів мріяти здолати її. Більша частина й досі рухалася до долини, де розташувалося моє військо. Військо, яке навіть не підозрювало, що на них насувається. Ми відрізали менденвальцям шлях до відступу, й авенійці так само відріжуть його нам.

— Ти поїдеш зі мною та лордом Коннером до Фартенвуду, — мовив Варган.

— Нізащо, — відрубав я, похитавши головою. — Коннер уже якось забрав мене до Фартенвуду. Повірте, гостей він приймає не так люб'язно, як може здаватися.

Коннер похмуро засміявся:

— А я ж думав, що ти зрадієш такій новині. Твоє правління завершиться там, де й почалося.

— У Фартенвуді завершилося *ваше* правління, Коннере. Однак моє скінчиться точно не там, — я перевів погляд на насуплений писок Варгана і сказав: — Якщо хочете говорити, то проведемо перемовини у Дрилліяді. Нам не потрібно їхати у Фартенвуд.

— Звісно, потрібно, — тепер Варган пирснув, ніби у них із Коннером був якийсь жарт, який вони мені ще не розкрили. — Ти сам обрав Фартенвуд. Пам'ятаєш, коли це було?

Те повідомлення, яке я доручив авенійському злодієві. Він не виконав своєї обіцянки, а натомість передав послання Варганові. Ось і їхній жарт.

Здавалося, Коннер майже розчарований:

— Я очікував більшого від тебе, Яроне.

— А я очікував від вас меншого, — вишкірився у відповідь я. — Хоча, гадаю, якщо ви з Варганом об'єднаєтеся, то вам вистачить клепки, щоби протистояти мені. Майже.

Варган заціпенів від цієї образи.

— Уже цього тижня я побачу тебе на шибениці та вб'ю всіх, хто на твоєму боці. Так само, як убив Імоджен.

Моє серце загупало від згадки її імені, та я нарешті розгледів сенс у її загибелі. Що б не сталося у цій війні, я не міг допустити смерті інших дорогих мені людей. Я мусив знайти спосіб довести це до кінця.

Тримаючись за цю думку, я перевів погляд із Коннера на Варгана.

— Я розумію, чому ви хочете мене повісити, — сказав я. — Та спершу я маю виконати свою обіцянку і знищити вас. І мені знадобиться трохи більше часу, бо тепер до мого списку додався ще й Коннер. — Я махнув рукою на командира Кіппенджера: — Ви, до речі, теж у цьому списку.

— Хапайте його, — наказав Варган.

Кіппенджер посунув на мене, але я вихопив ножа з-за пояса й метнув його у Коннера. Плаский бік леза вдарив його коня. Той несамовито брикнув копитами й наполохав коня Кіппенджера. І Коннер, і Кіппенджер повалилися на землю, від чого коні ще більше заметушилися. Я розвернувся й штовхнув Фінка вперед. Десь позаду Варган верещав і вигукував накази схопити нас. А ми мчали до скель.

— Вони наближаються! — скрикнув Фінк.

Я не міг спуститися тією стрімкою стежкою, якою піднявся. Там нас могли схопити, а я не міг так ризикувати. Та коли ми добігли до краю, я зрозумів, що залишився тільки один варіант. І він був не найкращий.

— Наскільки міцно тобі зв'язали руки? — запитав я.

Він спробував розвести їх, але не зміг.

— Дуже міцно.

— Закинь їх мені за плечі, — сказав я і нагнувся достатньо низько, щоби він дотягнувся. Потім схопив мотузку, частину якої підпалив раніше перед менденвальським військом, затягнув вузол і кілька разів обв'язав її навколо талії. Не було часу закріпити її надійніше.

Фінк спробував викрутитися з мотузки.

— Ні, Яроне. Будь ласка, не роби цього.

— Так, Фінку. Якщо хочеш, заплющ очі.

Кіппенджер першим примчав до краю скель і замахнувся на мене мечем. Рука запекла, та я вже кинувся бігти. Фінк міцно вчепився в мої плечі й кричав у вухо. А я стрибнув із краю скелі в повітря.

• ТРИДЦЯТЬ ДВА •

Найбільшу дурницю за все своє життя я утнув у сім років, коли випробував силу старого требушета проти мішені, що стояла на території замку. Ми з Дарієм щойно дізналися про те, як працюють катапульти, і мені було цікаво спробувати. Але я кепсько прицілився, і замість влучити у ціль, камінь пробив дах особистих покоїв мого батька. На щастя, у кімнаті на той час нікого не було, за винятком одного нещасного слуги, який урятувався, вискочивши крізь діру для відходів просто у смердючі води вниз.

Це був найдурніший мій вчинок... аж дотепер, поки я не зіскочив зі скелі з Фінком на спині й мотузкою, зав'язаною на поясі. В останню мить перед стрибком я усвідомив, що не перевінив, чи достатньо міцно мотузка була прив'язана до дерева і чи взагалі вона досить довга. Вона встигне натягнутися, перш ніж ми з Фінком розіб'ємося об підніжжя скель?

Та мене переслідували солдати Варгана, і я добре знав, що мене чекає, якщо ми не стрибнемо. Я лише сподівався, що у випадку невдачі помру швидко. Я ненавидів біль.

Вочевидь святі все ж таки зуміли прислухатися до мого прохання про допомогу. Принаймні ми не розбилися об скелі. Та дияволи точно потішилися, коли мотузка напнулася.

Спершу я відчув, як шнур міцно затягнувся на моїй талії, а потім вп'явся у ребра, немов аркан. Тоді руки Фінка щосили затиснули мою шию. Під час стрибка він міг триматися за мене тільки так, але однаково душив мене. Ми вдарилися об стіну скель. Весь удар припав на моє плече, що не дуже допомогло триматися за мотузку — єдине, що не дозволяло нам упасти додолу. Хоч я обв'язав мотузку навколо талії, та вона розв'язалася. І лише коли ми вдарилися об скелю, я зрозумів, що мої долоні несамовито печуть.

Ми вижили, та на цьому наші проблеми не закінчилися. Ми спустилися по скелях лишень наполовину. Надто високо, щоби

зістрибнути, а лізти нагору надто небезпечно. Кілька моїх солдатів унизу побачили нас і забили на сполох. А нагорі Варган усвідомив, що його помітили. Та я відчув вібрацію на мотузці й зрозумів, що вони не підуть, поки не докладуть усіх зусиль, щоби зруйнувати мій план утечі, яким би він не був.

— Хапайся за стіну! — крикнув я Фінкові. — Вони ріжуть мотузку!

Я повернувся так, щоби він міг перебратися з мене на скелі, і вперся в стіну. Він переліз, і моя ситуація покращилася, але коли я поворохнувся, мотузка згори впала. Я б полетів із нею, якби Фінк не обхопив своєю ногою мою слабшу праву ногу.

Варган визирнув з-за краю урвища:

— Я чув, що ти не лазив по скелях, відколи повернувся від піратів. Ти впадеш звідси.

Я не відповів. Я мусив зосередитися, щоб не зробити жодного руху, який би підтвердив його слова.

Варган загарчав, але мої лучники вже цілилися в нього, тому він мусив утікати. Я крикнув до них, що Картія повинна негайно відступати. Я бачив армію Варгана. Ми нізащо не зможемо їх перемогти.

Піді мною вусібіч розкидалися наказами, та один голос вивищувався над усіма. Мотт.

— Ми знімемо вас звідти. Тримайтеся! — крикнув він.

— Їхня армія наближається, — вигукнув я. — Відступайте!

Та Мотт проігнорував мене й натомість покликав на допомогу скелелазів, які б могли дістатися до мене. Це було принизливо. Якби Роден не зламав мені ногу, я б за лічені хвилини зліз по цій скелі. А тепер я застряг на ній.

Я вигнувся якраз достатньо, щоби витягнути менший ніжик, прикріплений до черевика, й розрізав ним мотузку на руках Фінка. Щойно я звільнив його руки, він зміг краще вхопитися за стіну, хоча кісточки його пальців уже побіліли, а лице напружилося від натуги.

— Послухай мене, — сказав я Фінкові. — Вилізти вгору — одна справа. Але найчастіше впасти можна, саме спускаючись. Кожен твій рух важливий. Один необдуманий крок униз — і ти схибив.

— Необдуманий? — скрикнув Фінк. — Як-от стрибок зі скелі? Тому що це дуже, дуже серйозний крок униз, Яроне!

Він був надто переляканий, щоб ухвалювати безпечні рішення. Стіна під нами була така гладка, що ми нізащо б не спустилися, а скелелази б не змогли дістатися до нас. Далеко праворуч зі скелі випиналося дерево. Стовбур був не надто товстий, та він би витримав нашу вагу. Я досі тримав кінець мотузки, з яким стрибав зі скелі. Якщо прив'яжу її до цього дерева, то ми зможемо опуститися ближче до підніжжя скель.

Я кивнув головою на дерево та сказав Фінкові:

— Рухаємося туди.

Тоді гукнув Моттові унизу:

— Я наказую вам відступати! Варган веде свою армію просто в цю долину. Якщо не втечемо, то опинимося в пастці!

— Ми не покинемо вас! — крикнув Мотт у відповідь.

Я покрутився, наскільки посмів, і плечі аж затріщали від натуги. Хоча між нами пролягла чимала відстань, я намагався показати Моттові, наскільки я серйозний.

— Відступайте, — сказав я. — Мотте, це мій наказ. Заберіть звідси всіх людей, інакше вони загинуть. Я знайду спосіб спуститися.

Цього разу Мотт кивнув. Він приєднався до інших, які вигукували накази, і віддав розпорядження командирам вивести наших людей із долини та якнайдалі від озера. Коли вони рушили, Мотт повернувся до підніжжя скелі та гукнув:

— Я виконав ваш наказ! Але сам я без вас нікуди не піду.

Цього разу я кивнув йому. А тоді передав мотузку Фінкові й сказав, що робити, якщо я впаду. Я сподівався, що мої руки й ліва нога втримають мене на скелі й допоможуть рухатися горизонтально, але не міг бути певним. Від старої рани на нозі й полону в таборі Варгана мої м'язи втратили свою силу. Долоні пекли після стрибка, а плече аж надто сильно пульсувало від болю. Я взагалі не уявляв, чи зможу втриматися на скелі.

Тому довелося рухатися повільно. Я намагався не навантажувати праву ногу й обачно вибирати опори. Тоді я дав Фінкові чіткі вказівки, як йому рухатися й за що триматися. Це було складніше, бо він був менший і часто не міг дотягнутися. Рухалися ми не швидко, але принаймні рухалися. Варто трохи потерпіти й докласти чимало зусиль — і ми зможемо дістатися до дерева. А вже тоді просто прив'яжемо мотузку й спустимося вниз.

Але в моєму житті ніколи не було нічого простого. І цього разу небезпека чигала не лише на мене. З-за заглибини в долині, саме там, куди б мала відступати моя армія, долинули звуки великої битви. Армія Варгана зустріла їх. Нам не вдалося відступити вчасно.

Мотт теж усвідомив це і поквапив нас спускатися швидше. Я підігнав Фінка рухатися трохи хутчіше, але його м'язи вже тремтіли від напруги. Я спробував відвернути його увагу, запитавши, як він потрапив у полон до Варгана.

— Коли я покинув Бімар, то думав, що завиграшки перетну Авенію знову, — сказав Фінк. — Раніше ніхто мене не займав. Та Варган найняв майже всіх Ерікових злодіїв у свою армію. І коли я спробував перетнути кордон у Картію, один із них упізнав мене. Вони знали, що я тепер із тобою, тому відправили мене просто до Варгана на допит.

Я показав Фінкові наступну опору на стіні й запитав:

— Ти повідомив Варганові ще щось, окрім моїх планів на озеро Фальстан?

— Так, — Фінк усміхнувся. — Я сказав йому, що він не має жодних шансів виграти у цій війні. Тоді він і розлютився.

Ми й далі рухалися до дерева. Я не міг ігнорувати звуки битви й боявся того, що там відбувалося. Крики поранених, накази й вказівки, брязкіт мечів були справжніми тортурами, поки я намагався вирватися зі своєї скелястої пастки. У кращому разі користі від мене було нуль, а в гіршому я ще й відвертав увагу, що могло призвести до фатальних наслідків.

Унизу Мотт гукнув, що Містик спустився з обриву сам. Я примружився, глянувши вниз, і нарешті побачив свого коня. Я насупився. Може, краще було повести Фінка тією крутою стежкою? Та, мабуть, ні — Варган точно кинувся б за нами. Однак здавалося, що Містик спустився запросто, а от ми з Фінком були вкриті синцями, виснажені й досі повзли убік, щоби врятуватися.

— Я більше не можу, — врешті озвався Фінк.

Я знову перевів погляд на нього. Ми вже наблизилися до дерева, ще треба було зробити чотири-п'ять обережних рухів.

— Ти зможеш, — сказав я.

— Я не можу! Кажу тобі, Яроне: якщо змушиш мене рухатися далі, то я впаду!

— Послухай мене, — твердо сказав я. — Якщо впадеш звідси, то болітиме більше, ніж зараз. І ти помреш. А коли помреш, то я скажу святим, щоби не пустили тебе на той світ. Ти назавжди блукатимеш привидом і ні на мить не знайдеш спочинку.

Моя погроза спрацювала.

— Ти не посмієш, — прошипів він.

— Ще й як посмію. Тому тримайся, інакше сам знаєш, що буде.

Я зціпив зуби й почав рухатися швидше.

Зі здоровою ногою я міг би дістатися туди менш ніж за хвилину, а м'язи Фінка вже нестримно тремтіли. Я спробував перекласти вагу на праву ногу, щоби змогти піднятися трохи вище до дерева, але вона прогнулася піді мною. Я повністю втратив опору, і права рука зісковзнула. Тепер на скелі мене тримала тільки кісточка вказівного пальця лівої руки, якою я зачепився через вигин маленького корінця, що випинався із землі.

Фінк скрикнув, коли я зісковзнув, а десь унизу Мотт підбіг до скель і став піді мною. Та я лише лайнувся і підтягнувся, знову знайшовши опору.

— Не роби так більше! — крикнув Фінк.

— Цить!

Злий на себе через слабкість, яку я так і не зміг подолати, тепер я рухався обачніше й таки дістався до дерева. Я перекинув мотузку навколо стовбура, міцно зв'язав її вузлом й обв'язав під руками. Я гойднувся до Фінка, схопив його і, буквально відліпивши хлопця від скелі, повернувся на дерево.

Тоді я відв'язав мотузку від себе, обмотав її навколо нього й обережно опустив зі скелі. Коли він дістався підніжжя, Мотт притиснув його до того краю скелі, де було найбезпечніше. Битва вирувала за межами заглибини в долині, і якби вона рухалася до скелі, то нас швидко б затягнуло в бій. Я мусив приєднатися до них, але відчував, що мені не вистачає сил. І справді, минуло надто багато часу, відколи я лазив по скелях, і я тоді не оцінив, наскільки це заняття тренує ті м'язи, які я за інших обставин рідко використовував.

— Хапайтеся за мотузку, Яроне! — наказав Мотт.

Цього разу його спроба командувати мною не викликала в мене обурення, і я знову схопився за мотузку. Але опускався швидше, ніж хотілося. Переважно тому, що мої руки надто втомилися і було важко

контролювати швидкість спуску. А коли я був іще надто високо, вони взагалі припинили слухатися, і я просто полетів униз. Я частково впав на Мотта, який очікував на моє падіння. Це вберегло мене від сильної травми, та я однаково звалився на слабшу ногу. Хребет спалахнув від болю, і я схопився за ногу, щоби вгамувати тремтіння. Але не сказав нічого.

— Ви можете йти? — запитав Мотт, підвівшись.

Я не був певен. Фінк підбіг до мене й підставив плече під мою руку. З його та Моттовою допомогою я встав і відновив рівновагу. Мотт допоміг мені сісти в сідло Містика, а потім я заїхав достатньо далеко в долину, щоб побачити битву ззовні. Основна частина бойових дій уже відійшла від нас, та надто багато моїх воїнів полягли тут. Ми не билися; ми були мішенями для різанини.

Коли Мотт і Фінк порівнялися зі мною, я запитав:

— Куди рухається битва?

Мотт оглянув обрїй:

— Назад до височини. Далі від озера.

— До нашого табору? — я широко розплющив очі від жаху. — Тобаяс і Амаринда досі там!

— Ми не можемо проскочити повз битву, щоби попередити їх, — сказав Мотт.

Я рвучко розвернув Містика.

— Тоді піднінемося по скелях, де була загата.

— Ви підірвали більшу частину того схилу, — відказав Мотт. — Упевнені, що там є по чому підійматися?

— Якщо немає, то ми прокладемо шлях нагору, — відповів я. — Ми повинні попередити їх перед прибуттям Варґана.

• ТРИДЦЯТЬ ТРИ •

Мотт мав рацію щодо короткої стежки до нашого табору — від неї залишився невеликий шматок, і той був у жахливому стані. Звісно, було небезпечно пробувати піднятися верхи. Але битва між моєю армією та Авенією просувалась долиною до нас. Щоб уникнути її, ми мали скористатися цим шляхом.

Ми залишили коней біля підніжжя пагорба. Я не хотів покидати Містика, але ми мали дертися вгору по каменюках і залишках тоненьких стрімких стежок. Вибору не було.

Моя нога досі пульсувала болем від падіння зі скелі, але я нічого не сказав Моттові. Крім того, він уже, мабуть, помітив, як я намагаюся не напружувати її. Принаймні він ішов просто за мною, щоби підштовхнути, коли це було потрібно.

Коли ми вже майже досягнули вершини, то підійшли до краю стежки, звідки можна було побачити поле битви внизу. Моє серце пропустило удар, коли я усвідомив, що все значно гірше, ніж я припускав. Пагорби були залиті кров'ю та всіяні тілами загиблих і поранених, які корчилися від болю й кричали про допомогу. Сотні авенійців полягли, але приблизно стільки ж моїх людей загинуло. А на тих, хто вижив, наступало дедалі більше ворогів. Ми були за крок від поразки.

Поруч Мотт і Фінк споглядали це жахливе видовище. Врешті Мотт торкнувся мого плеча й сказав:

— Битва йде у нашому напрямку, Яроне. Ми повинні дістатися вершини.

Ми дерлися нагору так, ніби вогонь облизував нам п'яти. А коли добігли до табору, моему здивуванню не було меж. Солдати, які залишилися тут, похапцем носили білизну, столи й ліжка, щоби приймати поранених у битві.

Кілька поранених уже прибули, і Тобаяс кидався від одного чоловіка до іншого, намагаючись допомогти їм. Коли Тобаяс згадував,

що вивчав лікарську справу, я навіть не знав, який у нього рівень знань. Та він не лише накладав пов'язки чи намазував їх ліками. Він зашивав рани, спиняв кровотечу та навіть проводив складніші операції. Навколо панував хаос, сповнений криків, а він, як риба у воді, рухався швидко й упевнено. Амаринда була поруч і допомагала йому з лікуванням та заспокоювала кожного пораненого, як тільки могла.

Я зупинився на мить й поспостерігав за ними. Вони працювали як команда, як один злагоджений механізм. Вони були створені одне для одного.

Амаринда побачила нас першою. Принцеса схопила відро з водою і кинулася до нас. Вона запропонувала мені ківш і, поки я пив, оглянула поріз на моїй руці від меча Кіппенджера. Напившись, я передав ківш Мотту й Фінку, а ми з Амариндою підійшли до Тобаяса.

Побачивши мене, він широко розплющив очі, та його погляд був спокійний. Тобаяс показав рукою на пораненого, який лежав перед ним, і сказав:

— Я лише читав про це, але я роблю все, що можу.

— Мусиш допомогти йому деінде, — сказав я. — Битва наближається сюди. Ви з Амариндою повинні негайно піти.

— Ні! — Тобаяс і далі зашивав рану чоловіка, який лежав між нами. — Я не вмію битися, нічого не тямлю у військових стратегіях і тільки плутаюся під ногами інших регентів. Але я можу допомогти цим солдатам.

Амаринда торкнулася моєї руки:

— Ми хочемо залишитися, Яроне.

Кожне життя, яке вони врятують, — неоціненне для Картії. Але я махнув рукою на табір і сказав:

— За лічені хвилини цей схил перетвориться на поле битви. Ви повинні негайно забиратися звідси разом із Фінком. Інакше вони заберуть принцесу. Амаринда в небезпеці.

Не гаючи ні секунди, Тобаяс зашив рану й поклав свої інструменти. Він узяв Амаринду за руку. Вона гукала іншим, щоб допомогли завантажити поранених у вози, бо потрібно було вирушати негайно.

За той час Мотт зібрав кількох солдатів, які залишилися у таборі, й знайшов нам двом нових коней. Він допоміг мені вилізти у сідло, а

тоді вискочив на свого коня.

— Який наказ, мій королю?

Коли ми з ним були самі, Мотт рідко звертався до мене за титулом. Я здивувався, а тоді зрозумів, що цього разу він навмисне звернувся саме так. Я озирнувся на Фінка, який допомагав Тобаясу й Амаринді. Невдовзі вони вирушать, тому найкраще, що ми могли зробити, — це затримати перших ворогів.

Я повернувся до Мотта й витягнув меч:

— Уперед.

Мотт вишкірився і вихопив свій клинок, а за ним — усі інші солдати, які вишикувалися позаду нас. Разом ми погнали коней уперед до битви.

Незабаром нам назустріч вискочила невелика передова група верхи. Вони підібралися аж надто близько до табору. Однак вони втомилися, пробиваючи собі шлях аж сюди, а мені дуже кортіло взяти участь у цій боротьбі. Ми досить легко розправилися з ними й рушили далі.

За ними був лише один солдат, але кремезний, як пірат, і такий самий лютий. Наші мечі зустрілися, проте його удар був достатньо сильний, щоб вибити мене із сідла. Я впав на землю й відкотився, щоб мене не затоптали копитами коні. Він хотів кинутися далі, та зрозумів, хто я, і знову повернувся. Цього разу Мотт урізався в нього, ніби мій особистий таран. Солдат важко гупнув на землю.

Я знову вискочив у сідло, та встиг лише швидко кивнути на знак подяки, перш ніж нас зустріла інша група. Перші солдати були кремезні й зарозумілі, бо явно недооцінили мої навички бою, коли я розлючений. Це моя країна. Земля, яку мої предки захищали поколіннями. Я не віддам її, допоки в мене не заберуть усе інше.

— Яроне, праворуч!

Мене попередив Мотт, який зчепився у бою із солдатом, що вправно розмахував булавою у себе над головою. Я кинувся на воїна праворуч. На спині в нього висів сагайдак, і він тримав лук та повіддя вуздечки однією рукою. З його пояса звисала не дуже привітна на вигляд бойова сокира.

Він побачив, що я наближаюся, і потягнувся за стрілою, але я вже був достатньо близько, щоб добряче його поранити й перерізати мотузку, якою була прив'язана його сокира. Коли він почав падати з

коня, я схопив його лук і стрілу. Вихопивши їх, я напнув тятиву, крутнувся в сідлі й вистрілив у солдата з булавою. Я б схибив, але в останню мить його кінь шарпнувся ліворуч, і моя стріла влучила йому в живіт. Його булава й досі крутилася, а коли він похитнувся, вона влучила його по голові.

Тепер і ззаду, і спереду до нас примчало більше моїх солдатів, але й авенійці не забарилися. Їх було значно більше. Може, ми й виграли п'ятнадцять хвилин для Тобаяса та Амаринди, але цього було замало. Дорога попереду була більш пристосована для коней, ніж для екіпажів. Якщо Тобаяс вирішив залишитися з пораненими у возах, то в них з Амариндою жодного шансу. Кожна хвилина мала значення.

Тому я помчав униз схилом. Мотт трохи випередив мене і бився із невеличкою групою, що наступала. Я приєднався і перехопив удар меча одного солдата, якого пам'ятав іще з табору Варгана. Він добре володів мечем, може, навіть краще за мене, і був певен у своїй перемозі. Та я однаково засміявся і сказав, що він б'ється як бабуся. Як сліпа бабуся із запущеною стадією дизентерії, якщо точніше.

— Бачу, ти вже оклигав, — відказав чоловік. Я вишкірився, але він додав: — Яке щастя, що тебе спіткала краща доля, ніж ту дівчину, в яку я випустив стрілу. Ти мав бути на її місці.

Кожен м'яз у моєму тілі напнувся, а час сповільнився. Здавалося, кожна секунда мого життя зосередилася на цій єдиній миті. Я замахнувся мечем і стрімким ударом пронизав його саме там, куди влучила його стріла в Імоджен. Його губи округлилися беззвучним «ох», а тоді його кінь шарпнувся геть із-під нього.

Я кинувся у бій з іншим солдатом і якийсь час бився з ним, аж краєчком ока помітив, як Мотт мчить на іншу групу.

Мотт вправно володів мечем, мав чудові навички й упевнено завдавав ударів. Але він заскочив просто в центр великої групи, сподіваючись привернути їхню увагу й дозволити моїй стомленій армії підрізати їх іззаду. І це була фатальна помилка. Жоден чоловік не зміг би відбити таку кількість солдатів.

Нарешті я вдарив найближчого авенійця, звалив його з коня і помчав на допомогу Моттові. Поки що його стратегія працювала — картійці добряче просунулись на цьому пагорбі. Але так триватиме недовго.

Я спрямував свого коня в центр групи, але він був не таким сильним, як Містик, і не міг розбити коло. Тож я пробивався ударами, змахуючи мечем на кожную червону авенійську ліврею.

Я майже дістався до Мотта, коли помітив іншого чоловіка, який наближався ззаду. Я одразу впізнав Фендона, злодія зі шрамом, якого я поранив тієї ночі, коли вирушив до піратів. Він присягнувся, що кине мені виклик, коли побачить наступного разу. Я сказав йому, що більше він мене не побачить.

Вочевидь я помилився.

Він тримав меч наготові й кричав на інших, щоб дали йому дорогу. Я підняв власний клинок і рушив на нього, але солдати кинулися мені навперейми. Я відбивався від авенійців і крикнув Моттові обернутися. Мотт крутнувся й побачив Фендона, але не зміг вигнути меч під потрібним кутом.

Фендонів клинок глибоко уп'явся Моттові в бік. Бризнула кров, і Мотт упав із коня.

Гнів засліплював, але я рубав авенійців направо й наліво, наближаючись до Фендона. Він помітив мене й змусив коня позадкувати, готуючись битися зі мною. Щойно гурт воїнів лишився позаду, я кинувся на чоловіка з такою люттю, що він навіть не встиг усвідомити небезпеку, яка нависла над ним.

Я завдав лише один сильний удар. Мій меч пронизав груди Фендона, і той звалився з коня уже мертвий.

Мої груди неначе стиснули лещата, коли я зіскочив із коня й підбіг до Мотта, який примудрився відповзти від юрми. Він ледве дихав, а погляд згасав. Мотт помирав.

Усе навколо заливала кров. Її було стільки, що я навіть не міг визначити, звідки саме вона ллється. Мотт кривився від болю, але я вже відривав смужку від його сорочки, щоби накласти пов'язку. Знайшовши рану, я притиснув тканину до його боку, але не міг змусити його перевернутися, щоби зав'язати її.

— Якщо ви втомилися битися, то могли б уникнути цієї битви легшим способом, — процідив я.

Піт на його обличчі змішався зі сльозами.

— Я хотів побачити, як ви завершите війну.

— І побачите, — тепер і я відчув, як очі пощипує, але не хотів, щоби він бачив мій відчай. — Ви оклигаєте, а тоді ми знову

битимемося разом, пліч-о-пліч.

Мотт усміхнувся:

— Ви думаєте, що вмієте добре брехати, але це не так.

Мої нігті вп'ялися в долоню.

— Я брешу не так часто, як усі гадають. Ви житимете. Мусите!

— Яроне, пообіцяйте мені, що знайдете своє щастя. Не дозволяйте злості поглинути себе.

Тепер з моїх очей хлинули сльози.

— Ця корона відібрала у мене все. Хоч ви мене не покидайте.

Він схопив моє плече, а проте сили швидко лишали його слабку руку.

— У вас завжди були лише самі випробування. Будьте сильнішим за всі незгоди, що постають перед вами. Вони загартують вас ще більше.

— Без вас ніяк, Мотте. Прошу, залиштеся зі мною.

Він тільки всміхнувся й заплющив очі.

Я підвівся й роззирнувся, шукаючи картійців.

— Допоможіть! — заволав я. — Цьому чоловікові потрібна допомога!

• ТРИДЦЯТЬ ЧОТИРИ •

Ніхто не озвався, та я й далі відчайдушно кричав про допомогу. Я знову спробував зрушити Мотта з місця і зміг трохи відтягнути його, але від цього йому явно стало гірше. Я нізащо не впораюся сам.

Я знову взяв його попід руки, щоби відтягнути, але цього разу було легше. Лише за якусь мить я впізнав чоловіка, який підняв його за ноги. Я помітив яскраво-руде волосся під авенійським шоломом і згадав його. Це був Мейвіс, якого ми звільнили з пастки мисливця.

Ми не перекинулися і словом. Мене хвилювало лише те, що Мотт помирає на моїх очах, а моє військо гине навколо. Це провина Авенії, і навіть якщо Мейвіс вирішив не брати участі в битві, він однаково з ними. Я не міг назвати його другом. Але я дивився на нього, поки ми намагалися донести Мотта до його коня. Мейвіс похмуро всміхнувся, а в очах бриніло співчуття. Ворогом я його теж не міг назвати.

Нарешті нам удалося посадити Мотта в сідло. Я швидко кивнув Мейвісу на знак подяки, а потім вискочив на свого коня й повів Мотта до табору, оминаючи поле битви. Я був майже впевнений, що Тобаяс уже поїхав, та сподівався знайти ще один віз, аби довести Мотта до нього.

Саме тому я здивувався, побачивши, що віз, який мали взяти Тобаяс і Амаринда, й досі стояв на місці. У мене промайнула думка, що вони натомість поїхали верхи й уже відійшли далеко від табору. Це було б за щастя, та якщо це дійсно так, то у Мотта не було шансів вижити.

Картійські й авенійські солдати заповнювали табір майже так само швидко, як вода повернулася у береги озера Фальстан. Я тримався попереду бойових дій і повів Мотта до воза. Цього разу знадобилася допомога двох моїх солдатів, щоби безпечно покласти його всередину. Один із них зазначив, що тіло Мотта — це мертвий вантаж. Я люто зиркнув на нього і наказав стулити пельку. Мотт іще живий, і я не хотів, щоб він чув такі слова. Та попри все, мабуть, уже

було надто пізно. Я попросив одного чоловіка залишитися у возі з Моттом і зробити все необхідне, щоби він не помер, доки я шукатиму допомогу. Тоді я наказав іншому солдату везти віз повз широке поле на околиці табору в густий ліс. Я сумнівався, що авенійці підуть за ними туди. Скоро настане ніч, і вони захочуть перегрупуватися.

Переконавшись, що Мотт у безпеці й далеко від найгіршого, я повернувся на поле бою. Я бився, де міг, і намагався досягнути масштаб руйнування, що нависло над нами. На кожного картійця із мечем у руці насувався десяток таких самих озброєних авенійців. Повітря бриніло зболеними та лютими криками. Смерть і страждання розмахували косою, а я не міг нічого вдіяти. Я ніколи не хотів війни, а тепер, опинившись у вирі битви, зрозумів, що вона насправді ще гірша, аніж я міг собі уявити. Я був змушений замислитися, чи варта свобода Картії всього цього.

Мене знайшов лейтенант і повідомив, що недавно прибула невелика група наших солдатів, яка втекла з битви на півночі.

— Як це — втекла? — запитав я.

Його очі забігали, і я вже подумав, що ці солдати покинули своїх товаришів. Покарання за такий учинок було суворе, а в мене б рука не піднялася виконувати його зараз. Та виявилось, що звістка була ще гірша.

— Мій королю, битва минула не найкраще. Вони єдині, хто вижив.

— А Роден? — ледве насмілився запитати я.

— Його схопили у полон. Мілорде, ми до останнього битимемося за вашим наказом, але наші справи геть кепські.

Я шаркнув черевиком по землі й знову глянув на нього.

— Лейтенанте, ви передасте наказ нашим солдатам негайно відступати у ліс. Вони повинні пройти настільки глибоко в хащі, наскільки потрібно задля безпеки.

Він вклонився:

— Так, мій королю.

Він почав збирати наших воїнів до відступу, а я далі шукав Тобаяса й Амаринду.

Тоді мене охопив невимовний жах. Я зрозумів, де вони. За дровітнею на краєчку табору. Я їх не бачив, але перед нею стояв Фінк,

ледве тримаючи обома руками важезний меч. Фінк намагався захистити їх.

Я пришпорив коня й погнав його до дровітні. Кілька авенійців помчали за мною, збившись у зграю, як скажені пси. Та я не мав на них часу, тому якомога швидше й безжальніше розправився з ними.

Однак інший авенієць на баскому коні неподалік дровітні помітив Фінка, який заверещав від жаху. Тобаяс вискочив з-за дровітні. Він вихопив у Фінка меч і відштовхнув хлопця вбік.

Тобаяс шалено замахнувся на солдата, але той швидко повалив його на землю. Тоді авенієць помітив Амаринду, яка теж визирнула з-за дровітні. Вона кинулася втікати, і солдат пришпорив свого коня навздогін, але Фінк скочив між нею та конем, знову тримаючи в руках меч. Він був такий низенький, що ввігнав свій меч у солдата під гострим кутом. Вістря пробило лати чоловіка під коліном, і солдат скрикнув так само гучно, як допіру верещав Фінк. Авенієць повалився вперед, а з рани полилася кров.

Коли Фінк помітив мене, він вигукнув:

— Це зробив я! Я!

— Ти вчинив як годиться справжньому лицарю, — відповів я. Коли Тобаяс і Амаринда підійшли ближче, я повернувся до них: — Ви мали забиратися звідси.

— Ми намагалися, — відказав Тобаяс. — Але вони з'явилися швидше.

Я спішився і передав Тобаясові повіддя свого коня й скакуна загиблого солдата:

— Їдьте до лісу. Ми зберемося там.

— Але ми вже послали поранених уперед.

— Тобаясе, попереду нічого немає! Роззирнися! — крикнув я, а тоді стишив голос: — У лісі буде ще більше поранених. Серед них і Мотт.

Більше йому нічого не треба було говорити. Коли вони вилізли на коней, Фінк поїхав перший. Тобаяс і Амаринда підштовхували його вперед, кваплячись захватитися під покровом дерев.

До того часу на полі битви вже майже не залишилося картійців. Я хотів битися й далі. Але на цей момент усякий мій учинок міг закінчитися лише моєю смертю.

Я ніколи не тікаю.

Так я сказав колишньому командирові мого війська, Грегорові. А тепер я не лише наказав власній армії відступати, але й сам змушений був відступити з нею.

Все, що лишилося від табору картійців, тепер належало Авенії. Землю всіяли наші полегли й поранені солдати. Якщо я не знайду виходу, решта з нас теж не побачить світанку.

Я побіг до лісу не озираючись.

• ТРИДЦЯТЬ П'ЯТЬ •

Із тисячі людей, які отаборилися на озері Фальстан, менше ніж кілька сотень встигли відступити до лісу. Ми знайшли прихисток у найгустішій його частині, куди ледве пробивалося світло зірок. Мої солдати вже розпалили кілька вогнищ і з'юрмилися навколо, виснажені, розбиті й без надії. Тобаяс і Амаринда поралися біля солдатів із незначними ранами, але ті, у кого поранення були серйозніші, залишилися у возах. Їх уже ніщо не врятує.

А серед них і Мотт. Його життя трималося на волосині. Я стояв біля воза, в якому його привезли сюди, і ще ніколи не почувався таким безпорадним. Тобаяс уже перев'язав його рану, та Мотт досі важко дихав і раз у раз непритомнів.

— Що ми можемо зробити, щоб його врятувати? — тихо запитав я у Тобаяса.

Він лише знизав плечима:

— Все необхідне залишилося у нашому таборі. Всі бинти, ліки й інструменти. Я знайшов листя араваку, щоби полегшити його біль. Та я не можу врятувати його. Не тут.

Я до останнього шукатиму спосіб урятувати Мотта. Скільки разів він був готовий піти за мною в лігво дияволів і назад? Почалася війна, і він справді пішов за мною найстрашнішими шляхами. Зараз він залишився там, застряг у тінях між життям і смертю. Я мусив знову вивести його на світло. Але плата за це буде висока.

Я прикусив губу, зважуючи варіанти. Та, якщо чесно, залишався лише один жахливий вихід. Він завжди муляв мене десь у підсвідомості, ніби я весь цей час знав про його неминучість. Щойно я ухвалив це рішення, всі інші випадкові можливості, які я коли-небудь розглядав, немов склалися в один суцільний пазл.

— Якби ти мав те спорядження, то міг би його врятувати? — запитав я у Тобаяса.

— Думаю, я міг би врятувати багато наших солдатів. Але... — Тобаяс примружився. — Ні, Яроне. Що б ти собі не думав...

— Я думаю про те, що Мотт може померти! — прошипів я. — Я вже втратив Імоджен, і це ледь не погубило мене. Ми програємо і в цій війні. Та я *не збираюся* більше жертвувати життями інших.

— А як щодо твого життя? Той табір кишить авенійцями. Ти не зможеш туди пробратися!

— Ні, — пробурмотів я. — Не зможу. Та я отримаю все необхідне. Я рушив геть. Він кричав мені вслід, проте я проігнорував його. Розважливі поради — останнє, що мені потрібно.

За кілька хвилин мене знайшла Амаринда. Я саме сідлав коня на краєчку нашого табору. Вона стиснула кулаки й розправила плечі. Раніше Імоджен робила так само, коли сердилася на мене.

— Я знаю, куди ви зібралися, Яроне, — сказала Амаринда. — Я благаю вас не робити цього.

Я не хотів сваритися з нею. На краще чи на гірше, та ніщо вже не змусить мене передумати.

— Мабуть, Тобаяс у відчаї, якщо послав вас спинити мене.

— Мене він теж послав, — з-за спини принцеси виступив Фінк. — Будь ласка, не йди.

Я не дивився на нього. Не міг. Я не зводив очей із сідла й сказав:

— Я мушу, Фінку. Навіть якщо ти поки не розумієш.

— Я дуже добре розумію. Вони тебе вб'ють!

Він думав, що мене чекає краща доля, якщо я залишуся в лісі? Попри те, що ніхто з нас не хотів це казати вголос, ми всі знали, що завтра нас чекає нова битва, значно гірша за сьогоднішню поразку. Як завзято ми б не билися, яку я б не вигадав стратегію, та до заходу сонця завтра ще кілька сотень воїнів загине. І я буду серед них.

— Що б на це сказала Імоджен? — запитала Амаринда. — Якби вона попросила вас залишитися тут, ви б так само рвалися в обійми смерті?

— Я ніколи не приховував того факту, що не хотів бути королем, — звернувся я до Амаринди лагідним голосом. — Хтось замислювався, чому так? Бо я завжди знав, чим це може закінчитися.

Тоді я знову повернувся до сідла затягнути попругу.

— Але це пусте. Тепер я розумію, що зробила заради мене Імоджен. І я зроблю те саме для Картії.

— Імоджен би...

— Вона б зненавиділа мене за це, — я відпустив ремені попруги й узяв Амаринду за руку. — Та це не означає, що я припускаюся помилки. Я докладу всіх зусиль і досі маю кілька варіантів. Та якщо все справді закінчиться кепсько, то не сумуйте за мною.

Вона відвела погляд, але мусила зрозуміти, що я збирався закінчити цю війну. Так чи інак, а я невдовзі знайду спокій, якого завжди так прагнув.

— Імоджен зустрине мене на тому світі. А ще там буде моя сім'я. І Мотт, якщо не отримає потрібних ліків.

Поки ми говорили, обличчя Фінка стало напруженим і скорчилося від гримаси.

— А я? Ти — моя єдина сім'я, — його голос майже спинив мене. Один раз йому вже довелося повірити, що я загинув. Моє серце розривалося від болю, що він знову буде змушений пережити це.

Я відпустив руку Амаринди й потягнувся за своїм мечем, який спер на стовбур дерева. Я сказав Фінкові простягнути руки та вклав у них клинок.

— Подбай про нього, — сказав я. — Ти лицар Картії, пам'ятаєш? Тепер цей меч належить тобі.

— Тільки до твого повернення, — мовив він та опустив меч. А тоді додав: — Будь ласка, повертайся. Я не хочу знову бути сам.

— Я обіцяю постаратися. Та навіть якщо не зможу, у тебе завжди буде Амаринда й Тобаяс.

— Тобаяс читає занудні лекції, — Фінк міцно заплющив очі й похитав головою. — До того ж мені потрібен ти.

— Усій Картії потрібен ти, — додала Амаринда.

— Тоді дозвольте мені зробити те, що я мушу, аби врятувати її.

Я нарешті осідлав коня, та щойно хотів вилізти у сідло, як Амаринда поклала долоню на мою руку.

— Ваша сім'я пишалася б вами, — прошепотіла вона. — Вони б віддали все, щоби побачити, який ви чудовий правитель.

— Вони й віддали все, — я зітхнув, коли у пам'яті зринули їхні обличчя. — Що б не сталося далі, не дозвольте нікому казати, що я підвів свого батька. Скажіть людям, що я зробив усе можливе.

— Вони вже й так знають це. Повертайтеся до нас, Яроне.

— Якщо ти помреш, то я попрошу святих не пускати тебе на той світ, — палко заявив Фінк. Майже те саме сказав йому я, коли ми висіли на скелі.

Я відповів, нехай сподівається, що святі все-таки впустять мене, бо хто ж тоді колись подбає про нього на тому світі? Я казав це з усмішкою на обличчі, але Фінк лише випнув щелепу, так само як робив я, коли не хотів поступатися. Тоді я поцілував Амаринду в щоку й виліз на коня. Перш ніж поїхати, я розвернувся й сказав:

— Якщо Тобаяс стане королем цієї країни, не давайте йому мій меч. Він може когось поранити, і не найкращим способом.

Я рушив геть не озираючись і спинився лише раз, на узліссі. Табір, який належав нам усього кілька годин тому, тепер майорів авенійськими кольорами, тріскотів розпаленими вогнищами й пахнув тушкованою їжею. Тіні вартових перетиналися перед багаттями, і лунали накази розмістити всіх у таборі на ніч. Я подивився здалеку на свій намет, освітлений ізсередини ліхтарями. Можливо, там був Варган. Можливо, Коннер теж.

Я згадав запитання Амаринди про те, що б сказала Імоджен, якби була тут. Я не сумнівався, що вона б лютувала. А тоді я б нагадав їй, що мій учинок не зовсім відрізняється від того, що вона зробила для мене. Пожертвувати собою заради інших — найвищий прояв любові.

Мотт хотів, щоби я зрозумів саме це. І тепер я зрозумів. Зі всіх почуттів жодне не було настільки могутнє, як любов. Іронія в тому, що, дізнавшись про мій план, Мотт би виліз зі свого ліжка і приповз сюди, аби спинити мене. Якби він знав, що я збирався зробити, ні дияволи, ні сама смерть не завадили б йому.

Згадавши про нього, я кинувся вперед — часу було катма. Та я й досі добре пам'ятав, що зі мною робили солдати Варгана. Ці спогади були як свіжі шрами, котрі скоро знову роз'являть нові рани. Цього разу буде гірше, і від цієї думки мої руки так затремтіли, що я ледве втримав повіддя. Я лайнувся через власне боягузтво і нагадав собі, що це наша остання надія. Та навіть усвідомлюючи це, я однаково насилу підганяв коня.

Вартові побачили мене здалеку, і десятеро з них виїхали мені назустріч. Першим до мене дістався Терровік, який жорстоко катував мене в полоні. Я був беззбройний і сказав йому про це, але вони так чи так оточили мене, ніби я був набитий порохом. Попри те що я не

становив загрози, приїхав командир Кіппенджер. Він висмикнув мене із сідла й повалив на землю. Його солдати обережно перевірили мене на наявність зброї. А тоді він нарешті поставив мене на ноги й запитав, чому я приїхав.

— Відведіть мене до короля Варгана, — сказав я. — Якщо він почує бодай щось крізь свій храп.

— Король та лорд Коннер поїхали звідси в іншу точку Картії. Щоб ти знав, не лише тут розгортаються бої.

— Але лише ця битва по-справжньому важлива, — мовив я і подивився Кіппенджерові у вічі. На вигляд він був такий самий втомлений, як і я, а ще явно виснажений після боїв. — Ми обидва втратили сьогодні багато людей. Є один воїн, мій добрий друг, який помре, якщо ви мені не допоможете.

Кіппенджер схрестив руки на грудях, але від нього не віяло очікуваною холодною нахабністю.

— І чому я маю тобі допомагати?

— Бо вам від цього теж буде вигода. Якщо хочете отримати прихильність свого короля, то допоможіть мені. Якщо погодитесь, то я дам вам те, чого він прагне найбільше.

— І що ж це?

Я звів очі догори.

— Таж я.

— Як ти смієш висувати умови? Ти в нас уже є. Адже сам сюди приїхав.

— Так, і поки що я готовий співпрацювати. А якщо спробуєте схопити мене силою, то обіцяю, що один із нас не дістанеться до Варгана живим. Мої умови прості, Кіппенджер.

Він уже втрачав терпець.

— То що ти хочеш? — запитав він.

— Закінчити цю битву. Зберіть своїх воїнів і забирайтеся звідси. І я хочу, щоби всі медичні засоби негайно відвезли моїм солдатам у лісі.

— Он як. І за це я зможу відвести тебе до мого короля?

Вперше за цей вечір я зміг вільно дихати.

— Ні, краще. В обмін на ці вимоги я здам Картію.

• ТРИДЦЯТЬ ШІСТЬ •

Попри підозри, що це якийсь черговий трюк від мене, командир Кіппенджер швидко пристав на мої умови. Він вимагав, щоб я зняв брудну від битви бригантину. Я погодився, але тільки якщо він знайде мені щось відповідне на заміну і без кольорів Авенії. Тоді Кіппенджер наказав негайно відвезти медичні засоби до лісу. Коли почали збирати приладдя, він оголосив своїм людям, що всі авенійці якнайшвидше покинуть табір, а я разом із ними.

— Король Варґан дав чіткий наказ, якщо ми тебе схопимо, — сказав він.

— Але ви мене не схопили. Я сам здався. Тому ви можете спокійно проігнорувати його, хіба що він наказав нагодувати мене печеною гускою на вечерю.

— Він наказав привезти тебе на місце страти, — сказав Кіппенджер і витримав паузу. — У Фартенвуд.

Я так лайнувся, що моя матір, мабуть, перевернулася в могилі.

— Ні, це неприйнятно. Моє королівство починається у Дрилліяді, і саме там ця війна повинна закінчитися.

Я хотів позадкувати, але наткнувся на Терровіка, який стояв іззаду.

— Коннер так і думав, що ти не захочеш повертатися в його маєток, — сказав він. — Чого це?

Я намагався ігнорувати його, але він тицьнув пальцем мені у спину.

— Хіба у тебе від Фартенвуду не залишилися шрами? Хіба не там ти дізнався, що всю твою сім'ю вбили? А що ж сталося з тою служницею, із якою ти там подружився? Я собі думав, що вона гарна така краля.

Я зціпив щелепи й вагався, чи варто ризикувати й вмазати йому хоч раз. На щастя, Кіппенджер утрутився.

— Ми ідемо до Фартенвуду, і в цьому звинувачувати можеш тільки себе, — сказав він мені. — Кілька днів тому ти доручив авенійському злодієві доставити звістку. Вона мала дістатися до твоїх командирів у Дрилліяді, але злодій натомість приніс її нашому королю.

Я так і підозрював, але пробурмотів лише:

— Треба було краще йому заплатити.

— Тепер за це можеш не хвилюватися. Король Варган дав йому щедру винагороду. У тому посланні ти наказав зібрати всіх вільних солдатів у Дрилліяді. Як гадаєш, чому ми дозволили Менденвалю вести ту битву? Авенія вирішила уникнути втрат на той випадок, якщо у тебе дійсно було там багато людей. Ти також наказав доставити своє золото до Фартенвуду. Очевидно, якщо ми підемо до твого замку, нас чекає пастка. Але все багатство у Фартенвуді.

— Те послання — обман, — мій голос стривожено й непевно здригнувся. — Гадаєте, ніби я передав його авенійському злодієві, сподіваючись, що він дістанеться мого замку? Армія в Дрилліяді маленька і слабка, а у Фартенвуді немає золота.

Кіппенджер засміявся.

— Послання, однак, таки дісталось твого замку. Прочитавши звістку, король Варган люб'язно послав гінця далі до твоїх регентів. Може, це й був обман, та твої люди виконують цей наказ. Лорд Коннер підтвердив, що твої солдати збираються у Дрилліяді, а всі скарби Картії перевезли до його маєтку, за твоїм наказом. Гадаю, твоя кмітливість тебе й погубила.

— Мені вже не вперше.

— Ти доволі розумний і відважніший за більшість тих, кого я знав, — мовив Кіппенджер. — Але ти лишень хлопчик. У тебе ніколи не було шансів перемогти нас.

Зараз був не найкращий час сперечатися, але дуже хотілося. Натомість я зосередився на тому, що мав зробити, й зиркнув на нього спідлоба.

— Ви повинні дозволити мені ставити умови, якщо вже я вирішив здатися. І я вимагаю, щоби ця війна закінчилася тільки в моєму замку.

— Ми вже й так виконали твої вимоги! — відрубав він. Тоді сказав м'якше: — Не варто впадати у відчай, Яроне. Є й добрі новини. Мій король наказав не кривдити тебе. Принаймні поки. Він збирається

стратити тебе привселюдно і не хоче, щоб ти був побитий, аби люди не зробили з тебе мученика.

Я видихнув від полегшення. Хоча новина могла бути й краща, зважаючи на те, що врешті-решт мене наказали стратити. Та я однаково пообіцяв Кіппенджеру, що нікуди не втечу: якщо він дозволить мені виспатися цієї ночі в ліжку, то зранку там мене і знайде. Командир погодився на таку умову, та наполіг, щоб до моєї ноги прикріпили ланцюг, а намет стерегли вартові. Він не надто мені довіряв, та і я був не з тих в'язнів, що викликали довіру. Щойно мене привели до ліжка, я впав на нього й майже миттю заснув.

Наступного ранку мені сказали, що авенійці залишаться в таборі ще на один день, щоб дати своїм людям відпочити. Це дозволило відтягнути мою страту ще на день, тому я не заперечував. Мені також запропонували іншу ліврею, з червоно-чорними кольорами Авенії — це все, що в них було. Я вказав, що вона в жахливому стані та ще й смердюча, і Терровік відповів, що те саме можна зараз сказати й про мене. Гадаю, він не помилявся. Коли ж я відмовився, він покликав достатньо людей, щоб змусили мене її вдягнути. Я не опирався так, як мав би. Я вирішив, що краще зберегти свою енергію на потім, коли вона мені точно знадобиться.

Мені кілька разів дозволили вийти з намету під суворим наглядом, та загалом мене тримали прикутим до ліжка. І я не дуже заперечував. Принаймні я мав ліжку, а Кіппенджер суворо дотримувався наказу, щоб ніхто мене не скривдив. Щоправда, я скористався цією можливістю й ображав їх більше, ніж наважився б за інших обставин. Найгірше, що заподіяли мені у відповідь, — один солдат щосили копнув мене в голіку, але запевняв, що це чиста випадковість. Утім, я не міг поскаржитися Кіппенджеру, бо у своїх образах згадував і його матір. Окрім того, я їв кожен шматочок із тих недоїдків, що вони мені пропонували, і спав, скільки міг. Принаймні уві сні мені не доводилося хвилюватися про Мотта чи Фінка, а чи про те, що відбувається зараз із моїми солдатами, які залишилися в лісі.

Вранці, коли авенійці виходили з табору, солдати рухалися впорядковано. Майже всі вони були верхи, і мені стало цікаво, що сталося з їхніми пораненими, яких тут явно не було. Кіппенджер не дав мені поїсти перед виходом, хоча я чув запах їжі з багаття й знав, що навіть солдат найнижчого рангу поїв. А ще командир прикріпив

ланцюги на моїх зап'ястях до іншого ланцюга позаду коня Терровіка. Поки офіцери і більшість солдатів їхали верхи, я мав шкандибати пішки. Якщо не встигатиму, то мене просто тягнутимуть за собою.

— Я не можу йти за конем Терровіка, — заперечив я. — Смердить нестерпно.

— Всі коні пахнуть однаково, — відказав Кіппенджер.

Я зиркнув на Терровіка:

— А я не про коня.

Кіппенджер лише пирснув і рушив геть. Терровік стиха пообіцяв вести мене стежками із найгострішим камінням. Думаю, він говорив серйозно, та я теж не жартував.

Кілька разів дорогою я запитував, чи ми й досі рухаємося в напрямку до Фартенвуду. У відповідь ті, хто чув мої скарги, лише глумливо посміхалися. Ми рухалися на північний схід, просто до Фартенвуду. Мабуть, Варган і Коннер уже були там і планували наступний етап цієї війни. Кіппенджер послав гінця уперед. Незабаром вони дізнаються, що я прийшов здаватися. Коннер, мабуть, буде в захваті від перспективи спостерігати, як я приймаю поразку в його колишньому домі. Така «справедливість» сподобалася б його потворній натурі.

Ми не встигли багато пройти, як права нога почала нити від болю. Я заледве попідкувався про неї, як наполягали лікарі в замку, коли знімали скобу. А після того, як я недавно впав зі скелі, плоть на нозі вкрилася глибокими синцями. Але, попри біль, я сподівався, що цей похід зміцнить мої м'язи. Я не збирався знову падати зі скелі.

Ми здолали кілька кілометрів, і мені стало нудно. Ми проминули повалене дерево, засипане дрібними камінцями. Я знічев'я підхопив жменьку. Коли двоє чоловіків за мною зав'язали розмову, я жбурнув один камінець у потилицю Терровіка. Удар був доволі сильний.

Він спинився і розвернувся, але я вже відвів погляд і роздивлявся пейзажі навколо. Коли він привернув мою увагу, я невинно знизав плечима, а тоді кивнув головою на чоловіків позаду, перекидаючи провину на них.

Терровік насупився, а тоді відвернувся і поїхав далі. Я зачекав кілька хвилин, а тоді знову щосили жбурнув у нього другий камінець.

Та цього разу він був готовий і зіскочив на землю. Він штовхнув мене так, що я гепнувся вниз, і замахнувся батоном, яким підганяв

свого коня.

— Навіть не смійте, — гаркнув я. — Інакше після моєї перемоги у цій війні я знайду спосіб відплатити вам у стократ за все те, що ви мені заподіяли. Я хочу поговорити з командиром Кіппенджером. Негайно!

Він глипнув на чоловіків, які досі їхали верхи позаду, тоді потупотів геть. За кілька хвилин він повернувся з Кіппенджером, який явно не був радий, що наш похід зупинився.

— Ану підводься, — наказав він. — До ночі ми маємо бути на місці.

— Ага, і мене там вб'ють. Я нікуди не поспішаю.

— Мені варто вбити тебе просто зараз.

— Я був би не проти. Тоді я б міг померти з усмішкою на обличчі.

— І чого ж це?

— Як саме вас покарають, якщо прибудете до пункту призначення без мене? Вас відшмагають навіть гірше, ніж ви знущалися з мене.

— Ти ще впертіший, ніж про тебе розповідають, — сказав він. І спробував ізнову: — А тепер підводься.

— Можете побити мене до втрати свідомості чи тягнути, поки я не помру, але я не йтиму далі. Дайте мені коня.

— Що за дурниці? Ти полонений.

— Я король. І я вимагаю належного ставлення до себе. Дайте мені коня.

Кіппенджер облизав губи, а тоді повернувся до Терровіка:

— Віддай йому свого коня. Допоможи йому сісти у сідло й переконайся, що він прив'язаний до мого.

Погляд Терровіка потемнів, але він уже отримав наказ, а командир уже пішов геть. Він схопив мене із землі й просто закинув на свого коня.

Від злості Терровік забув забрати своє спорядження із сідельної сумки. Щойно ми знову рушили, я скористався цією нагодою. У нього була фляга з водою, трохи сушеного м'яса, печиво і кілька яблук. Коли я доїв перше яблуко, то кинув недогризок через плече і сподівався, що той упав йому на голову.

Зупинялися під час подорожі нечасто, лише за потреби напоїти коней. Утім, коли вдалині засвітилися віконця маєтку Фартенвуд, уже добряче звечоріло. Коли ми наблизилися, я побачив, що перед

будинком зводять шибеницю. Вони вже повісили дві петлі. Одна була для мене. Я не знав, кого повісять в іншій.

У дальньому кінці ділянки стояло кілька картійських возів під посиленою охороною. Більшість із них були накриті, полотно в одному кутику відв'язалося й тріпотіло на вітрі. Місячне сяйво освітило золото всередині воза. Як і казав Кіппенджер, сюди справді привезли багатство Картії.

Кіппенджер особисто пересвідчився, що ланцюги на моїх зап'ястках досі міцно закріплені, хоча це й так було очевидно, бо метал роздер мою шкіру до ран. Упевнившись, що я нікуди не втечу, він наказав стягнути мене з коня та змусив чекати, поки хтось повідомить про моє прибуття їхньому королю.

Я знову здивувався, що Фартенвуд майже не змінився, відколи я востаннє тут був. До великого маєтку сходилися люди, явно на запрошення Варгана, але вони точно прибули недавно. Окрім шибениці й возів із золотом, маєток ніяк не змінився.

Врешті мене повели всередину. Коли я опинився тут уперше, то також був в'язнем. Тоді мене вели люб'язніше й ланцюгів було менше, та однаково проти моєї волі. Мені було бридко від однієї думки, що доведеться зустрітися тут із Варганом. Він буде зловтішатися своєю перемогою й принижувати мене, поки я підписуватиму папери, які вбережуть життя моїх земляків та забезпечать мир, але найвищою ціною. І Варган пересвідчиться, що я знатиму кожну подробицю того, що станеться завтра, у день моєї страти. Це було нестерпно, та ще більше я лютував від того, що Коннер теж буде присутній. Він прагнув отримати престол ще з того часу, як став регентом. Він убив мою сім'ю й зізнався, що хотів би додати до списку своїх жертв мене. І він був готовий перетворити Картію на годівницю для авенійських стерв'ятників лише задля того, щоби носити корону й прикидатися королівською особою.

Мене повели до кабінету Коннера. Та тепер, мабуть, то був кабінет Варгана. Широкий стіл, за яким колись сидів Коннер, усі книги та інші предмети зникли. За останні кілька місяців майже всі цінні речі позабирали з цього місця. Варган підвівся з простого дерев'яного стільця, який, напевно, мав слугувати йому як тимчасовий трон. Коннер уже стояв позаду нього, склавши руки на грудях, вбраний у пишний одяг. Здавалося, він добряче так постарів у в'язниці, але тепер,

вимивши й зачесавши назад волосся, він мав доволі статечний вигляд. Слабкий фасад для його гнилої душі.

Варган озвався відразу:

— Ти сам здався, Яроне. Чому?

— Моїм воїнам була потрібна медична допомога.

— Ти оголошуєш капітуляцію?

Я зціпив щелепи:

— Можете називати це так, якщо хочете.

— Тоді ставай навколішки.

Я знав, що до цього дійде, та мої м'язи інстинктивно опиралися його наказові. Я не міг стати навколішки перед іншим правителем.

Утім, командирові Кіппенджеру, який стояв за мною, не сподобалося моє вагання. Він штовхнув іззаду коліно моєї правої ноги, яка відразу підкосилася. Я впав на підлогу, а коли спробував підвестися, Кіппенджер натиснув ногою на мою литку, переконавшись, що я залишаюся навколішках.

— Чудово, — мовив Варган. — Умови твоєї капітуляції такі. Я стану імператором цих земель. Картія буде данницею Авенії. Половину виробництва Картії відсилатимуть мені. Картія підкорятиметься моїм наказам і законам, та людям дозволять зберігати власні традиції під лідерством короля Бевіна Коннера.

— Тоді у нас виникла проблема, — пробурмотів я. — У Картії немає традицій, пов'язаних із рабством, особливо щодо країни свиней. Ту маріонетку, яка стоїть за вами, скинуть вже до кінця року, а картійці повстануть проти Авенії, доки Картія знову не отримає свободу.

— Може, вони й спробують, — відповів Варган. — Але ти вже цього не побачиш. Остання умова капітуляції — ти підеш на шибеницю.

— Не тут, — я похитав головою. — Я король. Якщо вже хочете мене стратити, то тільки у моєму замку в Дрилліяді.

— Так, командир Кіппенджер переповів мені твої заперечення. Та я вже подбав про те, щоби шибеницю звели тут. До того ж я знаю, що у Дрилліяді мене чекає пастка.

— Не конкретно вас, — відповів я. — Дозвольте мені дожити до того моменту, коли ви оголосите королем Коннера і він спробує захопити замок. Я хочу побачити, що з ним зроблять мої солдати.

— Твої солдати отримали звістку про капітуляцію. Їх закликали прийти сюди, у Фартенвуд, без зброї, щоби засвідчити твою страту, — сказав Коннер. — Особливе запрошення отримав лорд Гарлоу і його регенти. Із шибениці ти віддаси їм наказ присягнути у відданості мені. І вони підкоряться, інакше помруть так само, як і ти.

Я заплющив очі й спробував уявити реакцію Гарлоу, коли він почує про це. Гарлоу ніколи не погодиться присягнути на вірність Коннерові. До кінця завтрашнього дня він теж помре.

— Документи про капітуляцію укладають просто зараз, — мовив Варган. — Ти підпишеш їх на світанку й негайно підеш на страту.

— Тоді в мене небагато часу, — сказав я.

— Часу на що?

Спершу я глипнув на Коннера, тоді знову на Варгана.

— Небагато часу виграти цю війну. Вам обом краще підготуватися віддати свої душі дияволам. Бо вже післязавтра ви відправитеся в їхнє лігво.

Кіппенджер смикнув мої ланцюги, змусивши підвестися. Варган підніс руку, щоби вдарити мене, але повільно опустив її.

— Я залишив йому камеру в підземеллі, — озвався Коннер. — Ярон добре знає те місце.

Як і багато місяців тому, мене потягнули з кімнати. Але цього разу я не хвищав ногами й не кричав. Я не відводив погляду від обличчя Варгана. Може, я і був закутий у ланцюги, та страх скував не мене.

• ТРИДЦЯТЬ СІМ •

Я тримав у долонях ключ від ланцюгів іще відтоді, як Терровік уперше стягнув мене зі свого коня. Я очікував, що він пильнуватиметься краще, оскільки я вже крав його ключі раніше, але він так розлютився, коли схопив мене, що навіть не подумав перевірити свої кишені. Я сподівався, що вони залишать мене самого в кімнаті на верхньому поверсі й у мене буде достатньо часу, аби втекти звідти, але сталося не так, як гадалося. Ба більше, наскільки я зрозумів, у Фартенвуді в мене не було друзів, тож свобода триватиме недовго, а коли мене знову спіймають, буде боляче.

Коли вони вели мене сходами до підземелля, я почув іншого в'язня і нахилив голову подивитися, хто це. Роден був прикутий у центрі кімнати, саме там, де одного разу шмагав мене Мотт. Він досі був вбраний у форму капітана, хоч порвану і брудну. Його руки були скуті над головою, і я помітив, що він схуд, але й став сильнішим. Один бік його обличчя був вкритий синцями — свідченням того, наскільки кепсько минула його остання битва. Та попри його жахливий вигляд, те, що він живий — справжнє диво. Ну, поки живий. Я підозрював, що друга петля висіла саме для його шії.

Коли він побачив, що я спускаюся сходами, то глянув праворуч і щось пробурмотів. Отже, він був не сам. Мені стало цікаво, хто потрапив у полон разом із Роденом. Можливо, командир Бімару чи хтось із людей, яких я послав із ним.

Я не бачив іншого в'язня, доки ми не спустилися сходами й не завернули за ріг. А тоді час немов зупинився. Все навколо зникло, лишилася тільки ця мить, і я злякався, що це якийсь жорстокий жарт дияволів. Бо прикута до дальньої стіни, повільно підводилася на ноги дівчина з довгим каштановим волоссям й очима кольору чаю.

Імоджен.

На ній була проста вибілена муслінова сукня без прикрас. Через широкий виріз на шії я побачив бинти на її лівому плечі. Волосся було

сплутане з одного боку, а змарніле обличчя — страшенно бліде.

Але вона була жива.

Як це можливо? Я бачив, як стріла пронизала її плече, бачив, як вона впала. Кожна розмова з того моменту підтвердила мої найгірші страхи. Але ось вона тут, переді мною.

Вартові, які тримали мене за руки, послабили хватку, поки Терровік відмикав двері камери. Коли він відчинив двері, я рвучко обернувся й вихопив ключі з його рук. Вони навіть не встигли відреагувати, а я кинувся до камери, захряснув за собою двері й зронив ключі десь на підлогу. Їхні прокльони й погрози долинали десь ніби здалеку, але я майже не звертав на них уваги. Все, що мене хвилювало, було просто переді мною.

Я бачив її щоразу, коли заплющував очі, чув її голос уві сні, стріла свистіла в кошмарах, які поглинали мої думки, немов смертоносні паразити. Може таке бути, що насправді вона мені зараз ввижалася? Ану ж те, що я бачив перед собою, було найгіршим жартом дияволів — їхнім останнім ударом за всі мої злочини? Якби вони хотіли востаннє посміятися з мене, це був би найжорстокіший спосіб.

Я перетнув камеру й пильно подивився на її обличчя. Я знав кожен вигин, кожну рису. Це точно вона, але я не міг збагнути, як таке можливо.

— Якщо це обман, то скажи мені зараз, прошу, — прошепотів я. — Ти... справжня?

Може, то було дурне запитання, та я мусив переконатися. Вона кивнула, і, попри кайдани на моїх зап'ястках, я обхопив її обличчя, так обережно, ніби вона була з порцеляни. Від одного доторку моє тіло затопила хвиля емоцій. На очі навернулися сльози, але мені було байдуже, чи хтось побачить.

Руки Імоджен були окремо прикуті до стіни. Та вона поклала ліву долоню на мої груди. Здавалося, серце от-от вискочить, щоби бути ближче до її доторку. В її очах змішалися радість та смуток, але у моїй душі вирувала лише одна емоція. Спочатку я поцілував її легенько, а потім знову і знову, наче у світі існували тільки ми. Її рука ковзнула по моєму плечу, поки ланцюг не натягнувся, притягуючи мене до неї. Вона хотіла, щоб я був якомога ближче, і я віддався цій миті й не збирався розлучатися з нею знову.

Сторожі за дверима камери вже кричали, а Терровік наказав іншим повернутися нагору й знайти запасні ключі. Коли вони нарешті прорвуться сюди, то будуть розлючені. Та поки вони були назовні.

Я пестив пальцями її підборіддя, а вона взяла мене за руку. Імоджен опустила погляд на наші переплетені пальці, а тоді відразу підвела очі. У кутиках її очей зібралися зморшки.

— Скажи, що кохаєш мене, — прошепотів я.

— Але що як...

— Немає ніяких «що як», тільки ми. Просто скажи ці три слова, Імоджен. Але щиро.

Очі Імоджен заблищали від сліз, і я злякався, що знову вимагав від неї більше, ніж вона могла дати. Вона прикусила губу і врешті сказала:

— Яроне, я не можу...

Вона запнулася, а моє серце гупнуло у п'яти. Я був безмежно щасливий, що вона жива, але цього було недостатньо. Я кохав її і потребував так само, як повітря, аби моє серце могло битися. Та поки я не дізнаюся, що вона бодай на дрібку поділяє мої почуття, то ніколи не буду цілим.

Я хотів щось сказати, та вона не закінчила:

— Я не можу згадати ані хвилини, коли б не кохала тебе, відколи ми зустрілися.

Я широко всміхнувся і знову потягнувся поцілувати її, але вартові вже якраз увірвалися в камеру. Один схопив мене за плечі й відкинув у дальній бік підземелля. Я впав на підлогу біля бинтів, які Мотт іще кілька місяців тому накладав на мою рану після шмагання. Інший сторож підняв мене на ноги, а Терровік замахнувся рукою, щоби вдарити мене.

— Якщо через вас я буду бодай смердіти землею, то Варган про це дізнається, — гаркнув я. — Пам'ятаєте його наказ?

Було видно, що він готовий убивати, але я лютував не менше. Він не міг би підібрати гіршого часу, і я йому за це не пробачу.

Вони прикували мене до стіни так само, як у таборі Варгана. Терровік оглянув мене, ніби хотів ударити так, щоби Варган не помітив. Перш ніж він вибрав, куди завдати удар, я сів на землю. Мені не хотілося битись і зовсім не хотіло отримати ще одну травму. Я просто волів, щоби він пішов. Тоді я зможу поговорити з Роденом та Імоджен на самоті.

Попри всі труднощі, Роден пережив останню битву з менденвальцями. Імоджен також була жива, хоча їй випала ще гірша доля. Я ніколи не вірив у те, що святі й досі здійснюють дива для живих, але, можливо, у цьому була дрібка правди. Як інакше пояснити, що вони обоє тут?

— Можеш насолоджуватися моментом, — сказав Терровік. — Завтра вранці тебе повісять, як нещасного злодюжку.

— Не можу дочекатися, — відказав я.

Терровік уже хотів піти, та я гукнув його і додав:

— Вона збиралася поцілувати мене, а ви відтягнули мене геть. А це вже достатньо вагома причина помститися вам.

Він лише реготнув і пішов із рештою охоронців нагору. Та не варто було ігнорувати мою погрозу. Я говорив щиро.

Коли ми опинилися самі, Імоджен розтиснула долоню. Вона тримала ключ від ланцюгів. Я передав його їй, поки ми обіймалися.

Роден помітив ключ і насупився:

— Ти дав ключ їй, а не мені? Я міг би вже звільнитися.

Я всміхнувся йому:

— Так, але я не збирався тебе цілувати.

— Справедливо, — сказав він і засміявся.

Тоді я повернувся до Імоджен та спитав:

— Як так сталося, що ти жива? Я бачив, як ти впала.

— Спочатку вони подумали, що я мертва і навіть завантажили у віз для трупів. — Я заплющив очі й уявив цю картину. То саме це й бачив Мотт. Вона повела далі: — Ми не встигли далеко від'їхати, коли хтось почув мої крики. Той чоловік, командир...

— Кіппенджер.

— Так. Він сказав, що коли до мене вернуться сили, вони приведуть мене й змусять тебе слухатися в усьому. Я знала, про що йдеться. Я назавжди буду причиною занепаду Картії. Я не могла цього допустити, не могла дозволити їм використати себе проти тебе. Тому вирішила, що не оклигаю.

— Ти намагалася померти, — прошепотів я. — Імоджен, ні.

— Я знала, що ти був у таборі зі мною. Повз мене проходили солдати й розповідали про те, що скоїли з тобою, чи вихвалялися, що нарешті тебе зламали. Якби я вижила, то все стало б тільки гірше для

нас обох. Тож як би вони не намагалися вилікувати мене, я зосередилася на тому, щоби мені ставало тільки гірше.

Я уявив, якби все було навпаки. Якби це я слухав їхні вихвалання про те, як вони її карають. Якби це я усвідомлював, що стане тільки гірше, якщо я виживу. Я не уявляв, як Імоджен витримала це.

На її очі набігли сльози.

— А тоді я почула метушню. Тієї ночі, коли ти втік із табору. Думаю, ти навіть проїхав повз мій намет, і гадки не маючи, що я в таборі. Тоді я була певна, що ти виживеш. І якщо я також виживу, то побачу тебе знову. Відтоді я вирішила боротися за своє життя.

— Це все дуже мило, — гірко озвався Роден, — але подивіться, де ми зараз. Шанси того, що ми виживемо, ще ніколи не були такі мізерні. Яроне, розкажи свій план утечі.

— Я дав Імоджен ключі до її кайданів. Це початок.

— Коли Коннер сказав мені, що тебе ведуть сюди, я сподівалася, що він дозволить мені спати в кімнаті, — сказала Імоджен. — Тоді я змогла б утекти й допомогти. Може, він про це здогадався, тому й прислав мене сюди. Та я однаково ще занадто слабка, щоб битися.

— Зараз твій єдиний обов'язок — одужати, — сказав я. А тоді хитро всміхнувся: — У нас із тобою є незавершені справи.

— Ще трохи, і мене від вас просто знудить, — застогнав Роден. — Яроне, навіть якщо в Імоджен є ключ, ми не виберемося з камери. А якби й змогли, у маєтку повно авенійських солдатів. Нас із тобою стратять на світанку. Прошу, скажи мені, що знаєш вихід.

— Звісно, що знаю, — відповів я. — Нас чекає перемога.

• ТРИДЦЯТЬ ВІСІМ •

Минала ніч, а я розповідав Імоджен і Родену про важкий стан Мотта, про Тобаяса й Амаринду, про те, як ми просунулися у війні. У відповідь Роден розказав усе, що відбулося, відколи я полишив його біля Дрилліяда.

— Ми маршували, коли напав Менденваль. Вони атакували так раптово, що нам тільки й залишалося захищатися, — Роден схилив голову, щоби я краще роздивився його рану. — На жаль, я доволі швидко отримав поранення, коли кінь став дибки й упав на мене.

— Тобі пощастило, що не гірше.

— Більшості моїх солдатів таки довелося гірше. Я опритомнів на полі бою, вкритому трупами. Я ще ніколи не бачив чогось настільки жахливого. Менденвальці шукали вцілілих, а коли знайшли мене, то впізнали, що я капітан. Вони сказали, що Авенія вимагала привести мене сюди.

— Ти зміг вивідати щось від їхніх командирів про роль Менденвалю в цій війні? — спитав я, оскільки цей момент і досі мене турбував.

На мить він замислився, а тоді сказав:

— Тепер, коли ти спитав, я пригадую, що двоє солдатів, які мене супроводжували, сердилися на Авенію. Вони говорили про те, що їх послали вмирати, поки Варґан тримав свої війська у тилу. Це говорили не командири, але я певен, що багато хто поділяє їхню думку.

— Ага. Це добре.

— Це не добре, Яроне. Мені так шкода. Ти призначив мене капітаном, а я підвів тебе.

— Ти зробив усе, що міг, і навіть більше, — підбадьорливо сказав я. — До того ж завтра мені знадобиться твоя допомога. Визнаю, наші шанси могли б бути й кращі, але я впевнений, що нам добряче пощастить.

— І це коли ми скуті кайданами у підземеллі ворога, на межі абсолютної поразки і в очікуванні на власну страту?

Я знизав плечима:

— Я ж кажу, могло бути й краще. Але могло й гірше бути. Ану збадьорись, Родене!

— Пам'ятаєш наш перший ранок тут, у Фартенвуді? Тобаяс іще спав, чи ба ми так думали. А ти сказав, що тобі байдуже, вмирати чи ні, бо не залишилося нікого, хто б тебе любив, тож твоя смерть не змусить когось іншого страждати.

Я добре це пам'ятав, хоча відтоді, здавалося, минула ціла вічність.

Роден перевів погляд на Імоджен:

— Очевидно, що тепер це вже не так. Але для мене це й досі правда. Якщо ти повинен пожертвувати мною, щоби перемогти у війні та врятувати своє життя, то така смерть буде мені за честь.

— Не мели дурниць, — відказав я. — Або нас повісять разом, або я вигадую якийсь спосіб урятувати нас обох. Особисто мені більше до вподоби другий варіант.

Роден пробурмотів щось на знак згоди. Тоді повернувся до Імоджен і мовив:

— Якщо вони таки заберуть нас, то більше не матимуть причин тримати тебе тут. Тому, щойно отримаєш свободу, зробиш мені послугу?

— Авжеж.

— У мене є лиш одне ім'я для надгробка. Як у будь-якого слуги чи сироти. Але тепер я інший, і не хочу, щоби мене пам'ятали просто Роденом.

— Ти можеш обрати те ім'я, яке забажаєш, — сказав я. — Навіть моє родове.

Роден подякував, але вочевидь уже мав на думці щось інше.

— Коли я був немовлям, мене доглядала стара авенійка, — мовив він. — Та зима видалася жорстокою, і вона захворіла. Перед смертю вона залишила мене з повитухою і сказала, що мою матір звали Гаваніла. Більше родичів вона не назвала, тому повитуха зрештою віддала мене в сиротинець. Я б хотів, щоби на мою могилу додали ім'я моєї матері. Роден із роду Гаваніли.

Гаваніла. Це ім'я відлунням бриніло в моїх вухах.

— Чому ти ніколи не розповідав про це? — видихнув я, ледве змусивши себе видушити ці слова.

Він стенив плечима, ніби то було не важливо.

— А що було розповідати? Ясна річ, що мої батьки померли й так я опинився під опікою старої жінки. Чого ти питаєш?

Я заплющив очі й похитав головою. Я ніколи раніше не чув імені матері Родена, тільки від одного чоловіка. Роден був молодшим сином Гарлоу, немовлям, якого викрали з метою вимагати викуп. Але авенійка, яка його забрала, померла, перш ніж змогла здійснити свій план. Повитуха не знала про високе походження Родена й відіслала його в сиротинець, де він жив до того моменту, поки його не знайшов Коннер. Родена вибрали, бо він був трохи схожий на мене, а мені часто казали, що я чимось нагадував іншого сина Гарлоу, Матіса. Втім, вони були ріднею, а я — ні.

Роден мав батька. Батька, який завтра побачить нашу страту. Роден заслуговував дізнатися про це, подивитися просто у вічі Гарлоу, щоби попроситися.

Та я не зміг видушити й слова. Відколи ми вперше зустрілися, Гарлоу був мені як батько. Щойно він дізнається, що його син не просто вижив, а ще й весь цей час був так близько, то логічно, що він покине мене й зверне всю свою любов на Родена. Може, це було жадібно з мого боку — я був у цьому певен, — та я відчайдушно хотів мати бодай якусь сім'ю. Я не хотів віддавати Роденові цей подарунок. Принаймні поки що. Я хотів мати батька.

Від цього я розсердився на себе й картав за егоїзм, який не можна пробачити. У мене вже був батько. Не живий, та я знав його ім'я, мав історії й спогади, за які міг триматися. Деякі кращі за інші, але в помилках винні були і я, і він. Я знову згадав, як стояв перед ним у тронній залі, а він назвав мене злодієм. Треба було пояснити йому тоді, чому я взяв ті монети. Щоби він зрозумів мене. А ще краще — варто було спробувати зрозуміти його. Тепер я знав, що, якби розповів йому про свої наміри, батько б допоміг тій удові.

Неважливо, чи ми розуміли один одного, чи наші думки сходилися, чи ні. Але я пережив достатньо війни, аби прийняти те, що він робив кожен вибір із власних причин, навіть якщо наші рішення відрізнялися б. І де б він не був зараз на тому світі, я знав, що мій батько спостерігає за мною та розуміє, що в мене теж є свої причини.

Я мусив сказати Родену.

І я почав говорити, бо знав, що він має це почути. Та враз подумав, чи не жорстоко буде розповісти Роденові про його батька тоді, коли шанси, що ми виживемо, геть малі. Може, петля на шиї затягнеться ще тугіше, коли він зрозуміє, що був так близько до того, чого завжди прагнув найбільше.

— У тебе є план, правда?

Поки я поринув у роздуми, Роден і далі розмовляв з Імоджен. Я повернувся до нього й перепитав:

— Що?

Роден звів очі до стелі.

— План нашої втечі.

— О, — я знизав плечима. — Не зовсім.

Від моїх слів у нього відвисла щелепа, що мені здалося зухвалим з його боку. Адже, на відміну від нього, я знедавна проводив багацько часу закутий у ланцюги в підземеллях. До того ж Фартенвуд зараз кишів солдатами, які мали б за честь убити будь-кого з нас, якби ми спробували втекти. Скласти план, зважаючи на всі ці виклики, було не так просто, як спланувати меню на вечерю. Тож поки мій задум зводився до трьох простих слів: спробувати не померти.

— Не зовсім? — перепитав Роден. — Яроне, невдовзі настане ранок. Лишень за кілька годин вони прийдуть по нас. Мусить же в тебе бути якийсь план!

Я кліпнув, а тоді поглянув на Імоджен.

— Коли нас із Роденом заберуть, ми розпочнемо страшну сутичку зі сторожами. Таку, щоби всі вартові поблизу прибігли їм на підмогу. Тоді ти зможеш утекти. Ти знаєш, куди йти, поки це все не закінчиться, так?

— У потаємні переходи, — сказала Імоджен.

Вона працювала тут служницею і, мабуть, дуже добре знала ті коридори.

— Очевидно, що Коннер також про них знає, та я сумніваюся, що вони тебе шукатимуть, навіть якщо зрозуміють, що ти втекла. Просто залишайся там, ховайся, як тільки можеш, поки не впевнишся, що можеш безпечно вийти.

Родена це не переконало:

— Наскільки страшною має бути сутичка?

Я широко всміхнувся:

— Потрібен катастрофічний рівень непокори. Повір мені, буде весело.

— У тебе нездорове уявлення про веселощі, — мовив Роден. Зважаючи на кам'яний вираз його обличчя, він був не в захваті від ідеї. — Вони битимуть нас за це?

Я зітхнув:

— Ти ж капітан мого війська, хіба ні? Я певен, що ти витримаєш кілька ударів. До того ж біль швидко мине, коли нам на шию накинуть мотузки.

— Я не хочу, щоб мені на шию накидали мотузку, Яроне! І сподівався, що ти маєш ідею, як нам цього уникнути!

— Але така ймовірність існує! Ти мусиш прийняти цей факт, поки ми не вигадали якогось плану.

Він заспокоївся, і я знову повернувся до Імоджен. Через рану на плечі ця ніч видалася важкою для неї. Але вона намагалася триматися відважно й усміхнулася мені, коли я перехопив її погляд. Мене переповнювала любов до неї. Тепло розливалось по кожній вені, поглинало мій страх і гнів, натомість залишаючи тільки бажання бути щасливим. Саме цього Мотт бажав мені: знайти щастя, зрозуміти, що любов — значно могутніша сила за будь-яку зброю. Від згадки про Мотта серце стиснулося. Я не знав, чи він іще живий.

— Я обіцяю, що розроблю план, — сказав я. — Та поки що нам доведеться зіграти цікавенький жарт із вартовими, коли вони до нас повернуться.

Роден вигнув брову, заінтригований цією пропозицією. Імоджен пробурмотіла щось про дурнуватих хлопців. Мабуть, вона мала рацію, тож я не міг сперечатися. А ще я кохав її, тому не збирався сваритися з нею.

Довелося помучитися через ланцюги й добряче попрацювати ногами, але я нарешті підсунув старі пов'язки ближче до себе. Тоді взяв їх у руки й розмотав на повну довжину.

— Навіщо тобі вони? — запитав Роден. — У тебе немає ран.

— Сьогодні вартовим заборонили мене бити. Варган віддав чіткий наказ: він не хоче, щоб завтра я мав вигляд мученика, — мовив я та усміхнувся ще ширше. — Та не переймайся, авенійці вже колись повелися на цей трюк. Їм сподобається.

Я згадав, як використав пов'язки, коли був у піратів, — змусити Варгана повірити, що мене зачепила чума. Ні Імоджен, ні Родена тоді не було поруч, тому вони не зрозуміли жарту. Та скоро второпають. Я достатньо витягнув руки, щоб обв'язати тканину навколо щиколотки й литки, а потім запхав кінчик бинта під пов'язку. Вийшло не надто охайно, але результат мене вразив, якщо зважати на сковані ланцюгами руки.

— Оце і є твій трюк? — запитав Роден. — Ти можеш поставитися до ситуації серйозніше?

— Якби ти знав, що зі мною робили солдати Варгана, то зрозумів би, наскільки я зараз серйозний.

— Яроне, ми завтра...

— А тепер цить, — обірвав його я. — Імоджен має поспати, я мушу подумати, а ти маєш... дати мені подумати.

Роден скорчив гримасу, але таки замовк. Імоджен якийсь час вдивлялася в мене, а тоді врешті заплющила очі. А я відвернувся і почав вигадувати спосіб, як нам вижити завтра.

• ТРИДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТЬ •

Як і запевняв Варган, вартові знову прийшли по мене на світанку. Серед них були Терровік і командир Кіппенджер. Я спитав, чи вони принесли щось поїсти, але чоловіки тільки засміялися. А я б насправді не відмовився від їжі, тому не оцінив їхнього реготу.

Роден визволився зі своїх кайданів першим і відразу ж стиснув кулаки, готовий битися. Мені було цікаво, що він зробить без зброї проти цих вартових. Я сумнівався, що він протримається так довго, як йому уявлялося.

Далі вони підійшли до мене й ретельно пересвідчилися, щоб я не вирвався з кайданів. Поки вони перевіряли, я подивився на Імоджен і сказав:

— Я хочу одружитися з тобою одного дня.

Тепер сльози полилися по її щоках.

— Подивися, де ми зараз.

Я всміхнувся їй:

— Звісно, що одружимося ми не тут. А у тронній залі мого замку, перед усім королівством.

Імоджен прикусила губу й кивнула:

— Так, Яроне. Я вийду за тебе там.

— Тоді я невдовзі тебе знайду. Але якщо ні... якщо не зможу... то будь щаслива і знай, що я кохав тебе.

Вона заридала ще дужче, але нічого не сказала.

Вартові потягнули мене вперед і побачили, що я припадаю на ногу, обв'язану бинтами. Та насправді я *прикидався*, що кульгаю.

— Що сталося з твоєю ногою? — запитав командир Кіппенджер.

— Вчора на ній не було пов'язки.

Я здригнувся і зробив іще крок, накульгуючи.

— Уночі прийшов Терровік і побив мене. — Ця брехня була краща за будь-які мої попередні вигадки й одна з небагатьох, за яку я зовсім

не відчував провини. — Він спробував замотати ногу й сподівався, що ви не помітите.

— Я... ні! Я... не робив цього! — забелькотів Терровік.

— Ми благали його припинити, — озвався Роден, приєднуючись до забави. — Та він хотів помститися Яронові перед стратою.

— Вони брешуть! — Терровік тепер уже зовсім розгубився.

— Я не зможу дійти до кабінету, щоби підписати папери про капітуляцію, — повів я далі. — Мусите сказати Варганові, щоби відклав підпис документів ще на місяць, поки мені не стане краще.

— Ти підпишеш їх, навіть якщо нам доведеться нести тебе туди!

А тоді, без попередження, Кіппенджер рвучко повернувся до Терровіка та вгатив його кулаком по щелепі.

— Як ти смієш порушувати наказ короля! — гаркнув він. І наказав іншим вартовим: — Заберіть його до моєї кімнати й замкніть. Після страти його чекає жорстоке покарання.

Вартові Кіппенджера схопили Терровіка попід руки й повели геть, хоча він і досі заперечував. Усі дивилися на нього, а я тим часом клацнув язиком, щоби привернути його увагу. Я опустив погляд на свою ногу, порухав нею туди-сюди й підморгнув йому. Він тицьнув на мене пальцем і знову почав заперечувати, та я вже знову скривив зболену й стражденну гримасу, а його швиденько повели сходами нагору, де на чоловіка чекало покарання.

Кіппенджер повернувся до мене, спитавши:

— Ти можеш іти?

Я знизав плечима:

— Спробую. Тільки не тисніть на мене.

— Це *ти* не тисни, Яроне, — відказав він. — Інакше я зроблю багато чого такого, про що Варган ніколи навіть не дізнається.

Я пробурмотів на знак згоди, хоч і зовсім не щиро. Тоді подивився на Імоджен, коли він виводив нас геть. Вона й досі стискала ключ до ланцюгів у кулаку, і я самими очима показав їй, що скоро вона матиме нагоду втекти. Врешті я глянув на Родена, який ішов поруч. Здавалося, мій капітан був не в захваті від того, що мало статися, та він був готовий.

На півдорозі з підземелля я схопився за ґрати на дверях і заверещав:

— Ні, чекайте! Я передумав! Я не хочу до Варгана!

Вартовий попереду схопив мене за ноги, щоби відтягнути від ґрат. Двері розчахнулися, але я міцно тримався за них. Роден, який трохи випередив мене на сходах, теж почав кричати. Сторож, що йшов за ним, похопився, щоби стримати хлопця.

Кіппенджер ударив по моїх руках пласким боком леза меча, аж поки я відпустив ґрати й повалився на землю. Двоє вартових підхопили мене під руки й потягнули нагору по сходах. Я швиденько зиркнув через плече й переконався, що вони забули замкнути двері до підземелля, де тримали Імоджен. Мабуть, вони взагалі забули про неї.

Ми й далі кричали, аж поки нас не вивели по сходах. Тоді Роден спробував рвонутися до дальніх дверей. Я сипав йому прокльони в спину, звинувачуючи в тому, що він кинув мене у найтемніший момент, та загалом кричав усі можливі дурні й драматичні нісенітниці. А командир закликав більше солдатів, щоби стримати нас.

Спершу вони побігли на мене й грубо повалили на підлогу. Я кричав Кіппенджеру, щоби він не дозволив їм залишити сліди на моєму тілі, але зараз його явно це не турбувало. Солдати все прибували, і, щиро кажучи, мені навіть подобалося щодуху кричати для такої великої аудиторії. На жаль, Варганів наказ щодо відсутності ран не стосувався Родена, тому більшість його криків, мабуть, були щирі.

Коли це все закінчилося, до нас приставили десь по двадцять вартових. Я трішки розчарувався. Я б волів, щоб їх було по сорок або принаймні по тридцять — цілком поважне число. Більшість просто стояла поруч і з жахом та соромом спостерігала за нашою дитячою істерикою. Але вони всі пішли назирком, коли нас понесли до кабінету, й усім сказали зачекати в коридорі, якщо знадобиться допомога.

Я всміхнувся Роденові. Під його лівим оком уже розквітнув великий синець, губа була розбита, а ніс, схоже, зламаний. Поки я сам вовтузився, то вдарився головою об кут стіни, і тепер кров із рани юшила вниз по обличчю. Може, хтось вважатиме це моєю необачністю, та я вже знав, на кого можна спихнути провину. На щастя, Роден усміхнувся у відповідь. Я хотів нагадати йому, що таки мав рацію — певною мірою це було весело. Окрім того, ми досягли свого. Ніхто не наглядатиме за підземеллями.

Щойно ми прибули до кабінету, то заспокоїлися, а після кількох різких погроз командир Кіппенджер завів нас досередини.

Цього разу там був лише Коннер. Він був вбраний у новий одяг. Його шовкова сорочка й жилетка були настільки білосніжні, що здавалося, ніби він укритися кольором святих, аби приховати той факт, що він — найгірший диявол. Мені стало цікаво, звідкіля це в нього раптом з'явився такий великий гардероб.

Десь уночі в його кабінет ще й принесли новий письмовий стіл. Цей був не такий красивий, як минулий, та я не сумнівався, що коштував теж чимало. І, цілком імовірно, його силою забрали з найближчого дому.

Родена повалили навколішки при дальній стіні, а мене повели до крісла перед столом. Коннер сидів за столом, а обіруч від мене стояли Кіппенджер та інший вартовий. Я згадав схожу ситуацію, яка сталася багато місяців тому. Тоді я тільки підозрював про злочини Коннера. А тепер чітко розумів, хто він і на яке дно готовий опуститися, щоб отримати владу. Що б я не думав про нього тоді, те почуття не зрівняється із нестримною зневагою, яку я відчував зараз.

— Це ти щойно кричав? — запитав Коннер.

Я напустив на обличчя невинний вираз:

— Я не зовсім розумію, про що ви. Я не чув ніяких криків.

— У тебе страшна рана на голові.

— А, це, — мовив я і махнув рукою на командира: — Він ударив мене. Я благав його цього не робити. Він знав, що Варган не хоче, аби на мені залишилися якісь рани. Та якщо ви й чули якісь крики, то хіба що мої благання припинити.

Кіппенджер вилаявся на мене, що принесло мені неабияке задоволення.

— Цього хлопця не можна вішати у лівреї авенійських кольорів, — сказав Коннер. — Зніміть із нього ланцюги, щоби я стягнув із нього цю ліврею.

— Спершу варто спитати дозволу в короля, — зазначив Кіппенджер.

— Уже ввечері я стану королем Картії. Цей одяг мене ображає!

— Це честь для Картії — ображати вас, — озвався я.

Кіппенджер стишив голос. Може, він не хотів, щоб я його почув, але це було сміховинно.

— Лорде Коннере, без ланцюгів цей хлопець може становити небезпеку. Оце щойно перед тим, як ми зайшли...

— Якби він був небезпечним, то я б уже давно помер. А тепер знімайте ланцюги.

Кайдани зняли, і мої руки ніби стали невагомими, коли Кіппенджер стягував із мене ліврею. Я знову опинився у простій сорочці. Я попрощався з Кіппенджером, побажавши наостанок, щоб йому під пахвами повискакували фурункули. А ще сказав, щоб наступного разу поводився зі мною обережніше. Кіппенджер гаркнув і пробурмотів щось собі під ніс, але пішов. У кімнату натомість зайшли два інші сторожі. Може, щоби захистити мене від Коннера, а чи Коннера від мене. Я не знав напевне.

Коннер сів на краєчок свого столу. Він витягнув хустиночку з кишені й простягнув мені, щоби я витер кров із рани на голові. Коли кровотеча майже спинилася, він запитав:

— Чому ти не наказав стратити мене тієї ночі, коли відбулася коронація і ти розкрив мої злочини перед придворними?

— Вочевидь це була моя страшна помилка.

— Можливо. Але чому ж?

У моєму погляді вогонь змішався із блискавицею. Я важко зітхнув і сказав:

— Я завжди вважав, що ви зможете зіграти більшу роль в історії Картії. Видно, так воно і буде, але не настільки благородно, як я сподівався. Ваш учинок, перехід на бік Авенії, — найбільша зрада для нашої країни. Колись ви сказали мені, що, попри всі свої злочини, досі залишаєтесь патріотом. Я певен, ви погодитесь, що це вже неправда.

Коннер примружив очі.

— Зухвалий хлопчисько! Ти завжди такий певний, що маєш відповіді на всі запитання.

— Тоді дайте мені відповідь ось на що. Імоджен і досі поранена. Їй потрібні їжа, ліжка і догляд лікаря. Я знаю, як ви ставилися до неї, коли вона була служницею, але невже ви справді такий жорстокий, що дозволите їй померти в підземеллі?

— Я послав її туди, аби ти дізнався, що вона жива! — крикнув Коннер і перетнув кімнату, щоби стати переді мною. Він блимнув очима на вартових за нами, а тоді сказав уже спокійніше: — Ти зіпсував плани, які я будував усе своє життя. Забрав у мене все, чим я був, усе, чого я досягнув. Я ненавиджу тебе за це. Ти знаєш про мене те, що, як я думав, нікому не до снаги дізнатися. Ти розкрив таємниці

Фартенвуду і зібрав у його стінах іще більше таємниць. Яроне, ти не посмієш зіпсувати мій останній план. Зрозумів мене?

Я витріщився на нього у відповідь.

— Так, сер-господарю Коннере.

Тепер я повністю розумів його.

Ми мали ще багато чого сказати один одному, але обидва замовкли, коли за нами відчинилися двері й усередину прослизнув Варган із Кіппенджером та кількома іншими прислужниками. Коннер зійшов зі свого місця й вклонився Варганові, який у відповідь лише неввічливо щось пробурчав. Варган ставився до Коннера десь так само, як павук до своєї здобичі. Щойно він отримає все, чого потребує, то накаже повісити і Коннера теж.

Варган насупився, вивчаючи мене.

— У тебе жахлива рана на голові.

— Це все вина командира Кіппенджера. Гадаю, вона додає мені вигляду мученика. А ви як вважаєте? — я скорчив гримасу, вдаючи прикрість. — Очевидно, що вам доведеться відкласти цей ранковий захід до того часу, поки вона не загоїться.

— І розчарувати наших глядачів? — парирував він. — Не думаю. А чого в тебе пов'язка на нозі?

Через усю метушню я й забув про пов'язку.

— А, ви про це? Моя нога змерзла вночі.

— Лише нога?

— Вона завжди була дуже чутлива. Як і мої почуття, — тут я розмотав пов'язку, і та впала на підлогу.

— Ти грався з моїми солдатами, — мовив Варган. — Тому не вважатиму за провину погратися і з твоїми людьми.

Я примружився.

— Гратися, як на мене, дитяча вигадка для когось, хто от-от готовий розсипатися на прах.

Варган пирснув:

— Вік не стане мені на заваді, аби насолодитися цією грою. І я знаю, що тобі цей жарт сподобається так само, як і мені.

Він зробив жест Кіппенджеру. Той відчинив двері й вийшов. Повернувся вже за мить з іншим в'язнем, який сильно кульгав, а його руки були зв'язані за спиною. Він низько опустив голову, коли заходив,

а тоді підняв її так, наче йому було соромно. Він перехопив мій погляд лише тоді, коли його змусили стати навколішки біля Родена.

— Тобаясе, — видихнув я. — І ти теж.

— Невже під кінець всі троє сиротюків зібралися тут? — Коннер сплеснув руками, навіть не приховуючи задоволення. Він повернувся до Варгана: — Ваша величносте, чи можу я це сприймати як мій подарунок у день коронації?

— Не можеш, — відрубав Варган. Тоді сказав мені: — Незабаром після того, як Кіппенджер почав виводити солдатів із твого табору, цей хлопець прийшов беззбройний. Він сказав решті солдатів, що здається в обмін на тебе і забезпечить медичну допомогу всім моїм пораненим. Це ж треба бути таким дурним, щоб вирішити, буцімто ми обміняємо короля на молодого лікаря. Але ми оцінили його відданість.

Я крадькома зиркнув на Тобаяса, на що той лиш безпорадно стенив плечима.

— Він навіть не підозрював, що тебе вже ведуть сюди. Ба більше, його допомога нам не потрібна. У Кіппенджера наказ убити всіх наших поранених. Вони лише виснажують наші ресурси.

Я перевів погляд на Кіппенджера, який з усіх сил старався не виказати свою справжню думку про наказ позбутися поранених солдатів. Може, Варган не надто переймався своїм військом, та цей наказ здавався надто жорстоким навіть для нього.

— Отже, гра така, Яроне, — вів далі Варган, і здавалося, його аж розпирало від захвату через власний огидний план. — Є три шії, і всі варті шибениці, але тільки дві петлі. Я дам тобі можливість урятувати одного з вас. Кого ти вибереш? Може, капітана свого війська? Він сильний та відважний. Ваша армія зазнала втрат, тому він життєво необхідний для подальшого захисту Картії. Чи, може, врятуєш свого вченого? Перед тим як здатися, він заявив, що врятував багатьох поранених, і навіть слугу, який буцім завжди поруч із тобою.

То з Моттом усе гаразд. Я відчайдушно чекав звістки про нього.

Варган знову засміявся.

— А може, врятуєш себе? Ясна річ, що вони не настільки важливі для Картії, як її король. Перед Фартенвудом уже зібралася чимала юрба. Нехай побачать, як ми всі вийдемо й проголосимо велику угоду про наші землі. Якщо вибереш себе, то я дозволю служити мені.

— Це єдині можливі варіанти? — запитав я.

— Маєш якийсь іще?

— Дві петлі. Якраз для вас і Коннера.

Його погляд потемнів.

— Обирай зараз, інакше я накажу облаштувати третю петлю.

— Дай мені померти, — сказав Тобаяс. — Я зробив для поранених усе, що міг. Я більше не потрібен Картії.

— Але ми знаємо декого, кому ти дуже потрібен, — відповів я. — Ти мушиш вижити сьогодні.

— Тоді я помру, — озвався Роден. — Для мене честь бути поруч із тобою, навіть на шибениці. До того ж у мене нікого немає.

От лишень це неправда. Його потребував батько.

— Ми двоє підемо на шибеницю, — сказав Тобаяс. — Але не ти.

Роден кивнув.

Я був удячний за їхню відданість, але однаково скорчив гримасу:

— Не меліть дурниць. Лише я винен у цій поразці, — сказавши це, я повернувся до Варґана: — Ось моя пропозиція. Я дозволю вам повісити мене двічі. Я навіть не пручатимуся другий раз.

Коннер криво посміхнувся на це.

— Якщо не хочеш робити вибір, то ми облаштуємо третю петлю.

— Ні, — заперечив я та опустив погляд, щоби не дивитися на моїх друзів. — Заберіть Тобаяса звідси. Ми з Роденом підемо на шибеницю.

— Ні! — скрикнув Тобаяс. — Яроне, прошу, врятуй себе!

— Заберіть його звідси, — сказав я.

— Проведіть його до натовпу біля Фартенвуду, — наказав Варґан. — Переконайтеся, що йому буде добре видно його друзів.

Тобаяс намагався затриматися у кімнаті й навіть чинив такий опір, якого я від нього не сподівався. Коли його вивели, я повернувся до Родена та мовив:

— Пробач мені.

— Ти зробив правильний вибір, — прошепотів Роден. — Хоч і назвав його ім'я доволі швидко.

— У нього тонка шия. Він би помер швидше.

— То ось чому ти вибрав мене? Бо я довше помиратиму?

— Так, Родене, саме тому.

— Годі сперечатися! — Варґан вихопив перо у Коннера й сунув його мені. — Підписуй папери, Яроне. Коли поставиш підпис, Коннер стане королем, а Картія буде моєю. Підписуй, інакше я...

— Не потрібно погроз.

Я встав і занурив перо в чорнильницю.

— Я здався саме заради цього.

Коли я ставив підпис, Роден, який і досі стояв навколішки при дальній стіні, охнув. Я знав, що він очікував кращого від мене, і явно не капітуляції. Та я робив єдине, що міг. І не важливо, зрозуміє він це чи ні.

Закінчивши, я пожбурих перо в стіну й сказав Варганові покінчити вже з цим усім. Коннер переглянув папери, а Варган наказав ізнову зв'язати мої руки. Коннер попросив дозволу виконати це почесне завдання.

Я тримав руки поперед себе, та Коннер сказав, щоби я склав їх за спину, а тоді міцно зв'язав. Моя шкіра вже була вкрита ранами, і шорстка мотузка здавалася гіршою за всі ті кайдани. Я підозрював, що Коннер знав про це і, ймовірно, отримував задоволення від моїх страждань. Коли ми зайшли до великої зали, я почав послаблювати шнур, але Коннер поклав одну руку на вузли, щоби я не міг їх розв'язати.

Ми стояли перед дверима Фартенвуду й слухали, як назовні оголошують про наш вихід. Поки ми чекали, Варган схилився до мене й сказав:

— І хто ж ти такий, що думає, буцім можеш стати на моєму шляху?

Я дивився просто себе, коли відповів:

— Я — Ярон, Висхідний король Картії. І ви пошкодуєте, що пішли на мене війною.

А тоді двері відчинилися.

• СОРОК •

Ранок видався напрочуд красивим, теплим і ясным. Сапфірове небо радше годилося для пікніка, аніж для страти. Легіт колами гойдав дві петлі, що висіли на шибениці. Балки не були високі, від таких шия не зламається відразу, щойно підлога провалиться, а смерть не буде миттєва і порівняно безболісна. Ні, ці балки були низькі, а вузол — зав'язаний посередині зашморгу. Щойно нам із-під ніг виб'ють табурети, той вузол перекриє доступ до повітря, і смерть буде довга та жахлива. Я підозрював, що це зробили навмисне. Вони хотіли, щоби я страждав. І щоби всі глядачі надовго запам'ятали, що чекає того, хто кине виклик королю Варгану.

А натовп і справді зібрався чималий, більший, аніж я очікував. Здебільшого то були солдати Авенії та Менденвалю. Тобаяс стояв з іншими моїми регентами у перших рядах. Як і в решти, його лице перекосив жах від того, що мало статися. Та вираз його обличчя виказував щось іще. Можливо, суперечливе почуття провини й polegшення, що саме він зміг уникнути шибениці. Я б хотів, щоби він не картав себе цим. Вибір був за мною, і я не помилився. Якби він подивився на мене, я б спробував донести це йому, та він присоромлено потупив очі.

Інші регенти дивилися на мене, і я кивнув їм на знак поваги за те, що вони прийшли. Я підозрював, що відразу після нашої страти їх відведуть до Варгана і змусять присягти на вірність йому та Коннеру. Серед них не було Кервіна. Або він і досі був у Менденвалі, або зміг викрутитися від вимоги бути присутнім. Біля Тобаяса стояв Гарлоу. Він дивився на мене очима, повними жаху. Зважаючи на те, хто йшов поруч зі мною, він мав перейматися зовсім не моєю смертю.

Я опустил голову і сказав Роденові:

— Мені варто було дещо сказати тобі вночі.

— Що? — голос Родена дрижав.

— У тебе є батько, Родене. Він живий і навіть присутній тут.

— Що? — Роден усім тілом смикнувся до мене. — Хто?

Я кивнув головою на центр натовпу:

— Рулон Гарлоу, головний регент.

— Звідки ти знаєш?

— Його дружину звали Гаваніла. Гарлоу — твій батько.

— Але... — Роден замовк і на мить замислився. — Він втратив молодшого сина, коли той був немовлям. Десь я це вже чув.

— Тим немовлям був ти, Родене. Мені шкода. Я мав би сказати тобі вчора.

— Та невже? — поглузував він, а тоді лайнувся і вигнув шию, оглядаючи натовп. Коли хлопець згорбився, я зрозумів, що він побачив Гарлоу. Тоді Роден спитав м'якше: — Він знає?

— Ні. Я вирішив, що ти сам повинен йому сказати.

— Шкода, що вже не зможу. — Ми ступили ще кілька кроків, і він додав: — Я знаю, що ти намагався врятувати нас, Яроне. Я пробачаю твою невдачу.

Я скромно всміхнувся й зиркнув на нього:

— Яку ще невдачу? Все йде точно за планом.

— Тут мені важко погодитись, — відказав Роден. — Я можу назвати тисячу кращих способів провести ранок.

— А ти вигадай собі способи провести вечір, — всміхнувся я. І додав: — Я збираюся скрутитися біля теплого каміна разом з Імоджен.

— Звучить гарно. Та єдиний вогонь, який тобі сьогодні судився, — полум'я у лігві дияволів.

Я пирснув:

— Це справді звучить правдоподібніше, ніж те, що хтось із нас потрапить до святих. Та уяви собі, які б вибрики ми могли там витівати.

Роден усміхнувся у відповідь:

— Прощавай, Яроне.

— Ні, Родене. Ще не час.

Тоді командир потягнув Родена на платформу й наказав йому стати на табурет. Зі свого місця я бачив, як трясуться руки Родена — так сильно, що ланцюги на його зап'ястях бряжчали. Чоловік, який стояв на платформі, оголосив, що це капітан картійської армії, який винен у війні проти Авенії, Геліна та Менденвалю. Роден випростався

на повний зріст, коли на його шиї затягнули петлю. Він глибоко дихав, наче це могло якось затримати задуху.

Коннер відійшов від мене й повернувся спиною, щоб привітати інших високопоставлених осіб, яким облаштували сидіння на сходах Фартенвуду. Тоді я зміг попрацювати з мотузками на зап'ястях, поки його тіло закривало мене від інших. Я не дуже знав, що саме робитиму, коли звільнюся з пут, — адже я був беззбройний і оточений ворогами. Та варто було з чогось почати.

Я вже майже розв'язав вузли, але Коннер повернувся і схопив мене за кисті. Не привертаючи до себе уваги, він знову обмотав вільну мотузку навколо моїх зап'ясть. Я не міг зрозуміти, чи він зав'язав вузол. Але якщо так, то все обернулося внівець.

Тепер настала моя черга йти до петлі. Коннер провів мене до платформи й сказав стати на табурет. Я так і зробив. Тоді він натягнув зашморг мені на шию й трохи затягнув. Згодом петля затягнеться ще сильніше, щоби вбити мене. Шорстка мотузка дерла шкіру, як пазури, і мені вже забракло повітря.

Звідси краще було видно натовп глядачів. Серед авенійських солдатів я упізнав кількох злодіїв. Вони дивилися на мене майже байдужими поглядами. Я ніяк не міг зрозуміти, чи їм шкода мене, чи вони радіють моїй смерті. Мабуть, друге. Я здивувався, побачивши серед натовпу Еріка. Лише його, більше піратів не було. Він похмуро всміхнувся мені й злегка кивнув. Я кивнув у відповідь, безмежно вдячний, що він прийшов.

— Король Варган наказує тобі говорити, — сказав Коннер. — Нагадай нашим людям, кому вони мають бути віддані.

Я перевів погляд від нього і знову на юрбу. Коли картійці побачили мій погляд, вони опустили навіки. З ними Ерік та кілька інших людей, яких я не знав. Я важко глтинув, намагаючись опанувати емоції, й промовив:

— Король Авенії вимагає від мене віддати мій останній наказ, тож так і буде. Почуйте мене й запам'ятайте назавжди. Будьте вірними тому, що вважаєте правильним. Ніколи не піддавайтеся слабкості, ніколи не підкоряйтеся фальшивій короні. Справедливість завжди перемагає. І вам краще бути на її боці, коли це станеться.

Кінець промови, який я задумав, був би навіть кращим, якби Коннер не урвав мене, вдаривши кулаком у живіт. Глядачі охнули й

зірвалися на ноги, готові захищати мене. Кіппенджер крикнув до натовпу, щоб вони ігнорували мої останні слова, а порушників чекає петля. Його солдати зійшли з платформи й руків'ями своїх клинків заспокоїли кількох людей, які особливо заперечували.

Я відійшов від удару, але небезпечно захитався. Я б упав із табурета, але Коннер стримав мене за руки. Тоді я відчув, як під рукав мені прослизнуло щось холодне, і схопив кінець предмета долонею.

Коннер передав мені ніж.

Він був маленький, але достатньо гострий. Я міцно стиснув його, щоб заховати. Коннер більше нічого не сказав і навіть не глянув на мене, коли зійшов із платформи.

Оповідник на платформі оголосив моє ім'я, мій титул короля Картії, а тоді звинуватив у тому, що я пішов війною на королівства Авенії, Менденвалю й Геліна. Просто смішне звинувачення, адже саме вони зараз стояли на моїй землі.

Коли він закінчив, то теж покинув платформу. Король Варган підвівся й промовив два простих слова:

— Стратити їх.

І два кати вибили табурети з-під наших ніг.

• СОРОК ОДИН •

Я стрибнув уперед тієї ж миті, коли Варган віддав наказ. Це дало мені лише трохи розгону, але цього було достатньо, щоб утриматися в повітрі на значущу секунду чи дві. Я вирвав руки з мотузок і схопив петлю, щоб хапнути повітря. Варган скрикнув, що я маю ніж, але коли я гойднувся назад, то копнув одного ката, і той повалився на іншого. Вони обидва впали з платформи. Та інші солдати вже мчали сюди. Я мав діяти швидко.

Я розгойдався до Родена, який швидко непритомнів. Схопився за його мотузку й розрізав її своїм ножем. Роден упав на платформу й безвольно скотився з неї на землю. Гарлоу і Тобаяс кинулися йому на допомогу.

Одною рукою я й досі тримався за обрізок Роденової мотузки, а вільною перерізав свою петлю. Тоді зіскочив на землю біля Родена. Гарлоу вже послабив петлю на ньому, а Тобаяс приклав пальці до шиї, шукаючи пульс.

— Не дайте йому померти, — мовив я і втиснув ніж у руки Гарлоу, щоб він ним захищав Родена. — Його життя для вас — понад усе.

Солдати, яких затримав натовп, уже наступали на мене, та я побіг в інший бік, під шибеницею і назад на сходи до маєтку. Я приклав долоні до рота й закричав:

— Еріку, кличте своїх людей!

Ерік витягнув ріжок і засурмив. Результат був таким миттєвим, що, мабуть, більшість піратів, які ховалися у Фартенвуді, уже давніше покинули таємні переходи й чекали сигналу. Ще у своєму кабінеті Коннер підтвердив, що вони були всередині — іще більше таємниць, які я зібрав у стінах маєтку.

Я ніколи точно не знав, як саме ця битва стане останньою у цій війні. Але я завжди знав, що вона має статися саме тут і що без допомоги піратів нічого не вдасться. Я був упевнений, що переконати

їх виконати присягу було нелегко. Ерік навіть не здогадується, наскільки я йому вдячний.

Коли ми з Моттом відвідали піратів, я попросив Еріка прийти сюди незалежно від того, чи вдасться йому привести своїх людей. Але вони прийшли з ним і явно знайшли потаємні переходи, як я просив. Хоча я не міг уявити, як довго їм довелося ховатися там, і ще й весь час мовчати. Я сподівався, що вони виплеснуть свій гнів за нескінченне очікування на солдатах Варгана, і це виснажить його армію.

Під звуки битви дно моїх возів із золотом провалилося — ще одне використання фальшивого покриття, яке вигадав Тобаяс. Звідти виліз один із моїх лейтенантів, а з ним висипалася купа зброї, якої вистачить для більшості моїх солдатів, котрих змусили прийти сюди беззбройними. Ще десятки воїнів висипали з лісу. Їх було не так багато, як хотілося б, але Варган — дурень, якщо повірив, що всі мої солдати зібралися в натовпі. Вони вибігли з лісу біля маєтку Коннера. Кожен був озброєний до зубів і готовий до бою.

Це було прекрасне видовище, та зараз було нерозважливо з мого боку довго стояти й роздивлятися. Кілька авенійських солдатів кинулися вгору сходами до Фартенвуду. А з ними і командир Кіппенджер, який витрачав забагато енергії, обсипаючи мене лайкою і погрозами. Коли я дістався до вершка сходів, то перескочив бронзові поручні й зіскочив на землю. Я не дуже вправно приземлився на траву, але вирішив, що мою незграбність можна пробачити, зважаючи на те, як вміло я вирвався з петлі.

Я побіг по моріжку за будинком, поки авенійці наступали мені на п'яти. Та оскільки я був молодший і важкі обладунки не стримували мої рухи, я добряче відірвався від них. Однак зупинився, побачивши менденвальців, які зібралися у тильному боці маєтку й наступали на мене спереду.

Утікати було нікуди, тільки вгору.

Мені ще не доводилося успішно лазити відтоді, як я дерся по скелях у піратському Тарблейді після того, як Роден зламав мені ногу. З того часу я не раз намагався лазити, про що ніхто не підозрював, бо мені було б соромно, а лікарі в замку не на жарт розлютилися б. А ще ці всі спроби закінчилися невдачею.

Та цього разу я не міг зазнати поразки.

Я схопився за квадратні камені й згадав ті часи, коли Коннер тримав мене тут, у Фартенвуді. Тоді я не раз лазив по цих стінах. Може, мені не скоро судилося перемогти, але я *не збирався* програвати через якусь там слабку праву ногу.

Тому я витер спітнілі руки об одяг і поліз нагору. Саме вчасно, бо Кіппенджер потягнувся по мене. Він ізнову вилаявся й копнув стіну.

— Якщо полізеш іще вище, — крикнув він, — то нам навіть не доведеться тебе вішати! Ти сам розіб'єшся на смерть, коли впадеш.

Я хотів відказати щось — ідей було безліч, і я ледве стримався. Але я мусив повністю зосередитися. Перед травмою я легко лазив по цих стінах, а тепер мої руки немов хапалися за гладеньке скло, а ноги ніби були набиті соломою.

Права нога була найгірша. Вона тремтіла під моєю вагою, а коли раз зісковзнула, я зрозумів, що не можу на неї розраховувати так, як колись.

— Я буду тут унизу, чекатиму, коли ти впадеш! — крикнув Кіппенджер.

Я *не* впаду. Більше ніколи. Я зціпив зуби й згадав слова Мотта. Він назвав мене Висхідним королем, якому судилося підійнятися, постати. Тож так воно й буде.

Десь унизу верещав Кіппенджер:

— Ти не зможеш виграти, Яроне! Ті ланцюги, які скували тебе у підземеллі, ніде не ділися. Я знаю, ти їх відчуваєш. Мені лише потрібно потягнути їх, і ти впадеш.

До того часу я вже дістався балкона Коннера. Я на мить зупинився, перш ніж перекотитися через балюстраду. Понишпорив у кишені штанів і витягнув один-єдиний ґарлін. Я тримав його при собі ще відтоді, як Кіппенджер поклав його високо на виступ моєї камери у таборі Варґана. Він хотів провчити мене й показати, що мені навіть не варто намагатися перемогти. Та я сприйняв це як виклик. Щоб дістати монетку, мені знадобилася кожна дрібка моєї сили. І я падав безліч разів, перш ніж вигадав, як дотягнутися до неї попри ланцюги. Наступного дня Кіппенджер забув про свою жорстоку гру. А я ні.

Тепер я високо підняв монетку, щоби він побачив її:

— Ви помилялися, командире. Якими ланцюгами ви б мене не сковували, я завжди, *завжди* скину їх і постану. Я не купую свою

свободу, бо вона ніколи не належала вам. Але я забираю її собі й своїй країні.

Тоді я поклав монетку на краєчок балюстради й сказав йому дотягнутися до неї, якщо хоче купити власну свободу. Коли я відчинив двері до старої спальні Коннера, Кіппенджер наказав своїм людям іти всередину. Я ледве встиг зайти у двері, коли почув його воїнів, які тупотіли по сходах.

Я ступив уперед, але мої втомлені ноги налилися свинцем. Тому я сперся на стіну, поки не зайшов усередину. Колись вхід до потаємних переходів прикривав гобелен. Хоч зараз його не було, та конструкція таємних дверей однаково вражала. Якби я не знав про них, то нізащо б не знайшов.

Люди Кіппенджера теж їх не знайдуть.

Коли двері клацнули в мене за спиною, я ступив уперед, але моя нога підкосилася, і я повалився на підлогу. Я точно не зможу більше лазити сьогодні та, мабуть, не зможу розраховувати на неї у бою. З кімнати Коннера почувся голос Кіппенджера:

— Куди він подівся?

Час забиратися звідси. Я підвівся й мовчки покульгав до головного входу. Коли я дістався нижніх сходинок у потаємному коридорі, то зрозумів, що не сам. Імоджен привіталася першою, її люблячий погляд змінився на сердитий, коли вона побачила засохлу кров на моїй голові й те, як я кульгаю. З нею були й інші, і я пошепки пообіцяв не виказувати їх, якщо вони не захочуть розкритися. Тоді я вийшов із коридорів і опинився сам у кабінеті Коннера. Двері з його великої зали були відчинені, але я вирішив, що лише приверну увагу до цієї кімнати, якщо їх зачиню. Чимала битва точилася в головній кімнаті. Краще нікому не знати, що я тут.

На столі й досі лежали папери, які я підписав. Я узяв їх, збираючись спалити, але дощана підлога скрипнула за моєю спиною, попередивши, що я тут не сам. Я повернувся й побачив Варґана, який заніс кинджал над головою. Моя нога не дозволить мені втекти, а поруч не було жодної зброї. Якщо він вирішить напасти, то в мене буде обмаль варіантів. А він точно нападатиме.

— Пірати в цій битві на моєму боці. Ви програєте, — сказав я. — Але ви маєте ще час урятуватися. Здавайтеся мені, і я подарую вам життя.

— Нізащо.

Видно, у цього чоловіка не було хисту до перемовин. Якщо чесно, то і я був не кращий.

— Ти хотів, щоби той злодій приніс те послання мені, — голос Варгана тремтів від люті. — Ти хотів, щоби все закінчилося у Фартенвуді.

Безсумнівно. Я знав це місце так само добре, як власний замок. І якщо якимось із цих місць мали знищити вороги, то точно не мій дім. Коли я домовився, щоби пірати прийшли сюди, я ще не продумав усі подробиці. Але я знав, що їхня допомога буде потрібна.

— Усе мусило закінчитися тут, — сказав я. — Інакше пірати б просиділи у таємних переходах, допоки не зігнили б. Тоді вони б смерділи так само, як ви. А це була б страшна прикрість.

Варган закричав і кинувся на мене. Я хотів пригнутися, але він схопив мене за сорочку, повалив на стіл і притиснув мої ноги своєю вагою.

Він знову замахнувся кинджалом, але гучний крик відвернув його увагу. Коннер біг до нас. Я не бачив, як він зайшов у кімнату.

Варган повернувся і кинджалом, яким замахнувся на мене, різонув Коннера по грудях. Усе навколо застигло, лише білий шовк Коннерового жилета забарвився у жахливий відтінок багряного. Він плеснув рукою по крові й підніс її ближче до обличчя, ніби не вірив власним очам. Приймаючи те, що сталося, він опустив руку й повалився на підлогу. Я вже викрутився й упав навколішки біля Коннера. Він схопив мене за руку й хапав повітря, промовляючи:

— Я завжди був патріотом, Яроне. Я не брехав, коли казав, що ти — мій король. Пробач мені.

Він хотів поцілувати мої пальці, та захлиснувся кров'ю й опустився на підлогу мертвий.

— Він зрадив нас обох, — сказав Варган.

Може, й так, але він щойно врятував моє життя. Коннер загинув так само, як і жив — у сірій тіні між добром і злом.

За той час я відійшов від Варгана і стояв на безпечній відстані від його кинджала, але тепер Кіппенджер і кілька інших солдатів з Авенії та Менденвалю почули крик Коннера й забігли до кабінету. Я звів очі догори й зітхнув, більше роздратований, ніж наляканий. Я чекав, щоби

сюди прийшов хтось із моїх. Невже я так багато прошу? Згодився б навіть один кремезний і дужий пірат.

Я повернувся до Варгана:

— Чому Менденваль приєднався до вас? Ми з ними ніколи не були ворогами.

Варган засміявся та пояснив:

— Коли ти зник чотири роки тому, твій батько збрехав усім нам. Це була політична гра, щоб віднадити нас від його кордонів. Я оцінив цей досить хитрий трюк, але Менденваль думав інакше. Тому, коли ти повернувся на престол, неважко було збурити їхній гнів. Я нагадав Гамфрі про те, як ти кинув йому виклик у дитинстві, яким небезпечним ти міг би стати, якби ми дозволили тобі зберегти свою корону. Тоді я пообіцяв йому половину Картії як переможний трофей.

Я примружив очі:

— Не може бути, що він вам повірив. Адже ви й не збиралися ділитися.

Варган знизав плечима:

— Гамфрі надто довірливий. Тепер лише я — імператор Картії. Той дурень, який сидить на троні Менденвалю, навіть не підозрює, що він наступний.

— Авенія не має влади над Менденвалем, — прогрімів чийсь голос.

Ми всі повернулися до прихованих дверей, що відчинилися за столом Коннера. Чоловік, який вийшов із них, був уже у літах, але голос нічим не видавав його похилий вік. То був король Гамфрі з Менденвалю, а поруч із ним стояв лорд Кервін.

• СОРОК ДВА •

Я повернувся до Варгана, який побілів, ніби свіжий сніг. Та оскільки Гамфрі не віддавав жодних наказів, Варган мовив:

— У мене є угода, яку Ярон підписав менш ніж годину тому. — Тоді він звернувся до мене: — А хитро ти зробив, заховавши короля у цих стінах. Та вже нічого не має значення. Якби ти завдав собі клопоту прочитати умови, ти б дізнався, що передав Авенії всю владу над Картією. Менденваль не отримує нічого. Ярон підписав документ, що передає всі землі мені.

Я посміхнувся йому, зауваживши:

— Вам потрібні окуляри для читання, але ви не хочете, щоби інші бачили їх на вас. Хтось може вважати це пихою. Я ж вважаю це дурістю. Саме вам варто було прочитати мій підпис.

Варган схопив угоду й примружився, намагаючись прочитати. Поки він розбирав літери, я сів на стіл, притискаючи кутик паперу, й сказав:

— Я б не віддав вам навіть обрізків із нігтів на моїх ногах.

Кіппенджер прощтовхався ближче й провів очима по угоді.

— Що він написав? — запитав Варган.

Я міг присягнутися, що Кіппенджер ледь стримав усмішку. Він не дивився ні на кого, коли сказав:

— Ярон написав: «Ви ніколи від мене нічого не отримаєте. Від вас тхне, як від прогнилого трупа. І король із вас нікчемний».

Варган спопелив мене поглядом. Я всміхнувся у відповідь і роззирнувся кімнатою. Я пишався собою за це.

Король Гамфрі звернувся до своїх солдатів у кімнаті:

— Перекажіть усім, що Менденваль возз'єднався із нашими давніми друзями у Картії. Кожного авенійця, який спробує битися далі, тепер чекатимуть клинки менденвальців, — тоді він повернувся до Варгана й додав: — Хіба що ви хочете здатися.

— Ніколи!

— Ваша величносте, це кінець, — сказав Кіппенджер. — Потрібно укласти мир, щоби врятувати решту життів.

Варган похитав головою:

— Я не пошкодую життя кожного нашого воїна, якщо це означатиме поразку Ярона. Убий його!

Ми з Кіппенджером зустрілися поглядами, але жоден із нас не поворухнувся. Командир просто вивчав мене з новоявленою повагою.

Варган помітив це. Він гаркнув і пробурмотів:

— Тоді я сам це зроблю!

Він знову замахнувся кинджалом і посунув на мене, але Кіппенджер рухався швидше. Його меч прохромив короля ззаду. Варган упав навколішки й задер голову. Його обличчя перекошилося від болю, а тоді він повалився на землю, убитий власним командиром.

Усе відбулося так швидко, що всі присутні в кімнаті геть розгубилися. Гамфрі дивився на мене, але я не відводив очей від командира.

Кіппенджер утупився у свого мертвого короля й повільно кивнув, ніби переконував самого себе, що вчинив правильно. Тоді він став навколішки переді мною й поклав свій меч мені до ніг.

— Авенія оголошує капітуляцію. Ми пролили достатньо крові.

— Її пролили достатньо усі сторони, — погодився я. — То хто тепер править Авенією?

Кіппенджер стенив плечима:

— Гадаю, що я.

— Так не годиться. Ви мене ненавидите.

— Не так сильно, як раніше.

Поки що цього вистачить. І моє ставлення до нього покращилося ще більше, коли він понишпорив у своїй кишені, витягнув перстень мого батька — перстень короля — і простягнув його мені. І сказав:

— Я думав, що, забравши його, зітру будь-які сліди вашої шляхетності. Та королівський дух живе у вашому серці, і його я б ніяк не міг забрати.

Я не стримав широкої усмішки:

— Варто зазначити, я дуже радий, що ви не спробували забрати моє серце.

Я взяв у нього перстень, надів на палець. І зрадив, знову відчувши таку знайому вагу.

Тоді я ще раз глянув на командира Кіппенджера. Хоча гадаю, тепер він став королем.

— Ваші солдати залишать свою зброю тут. Я дозволю вам забрати поранених, а Тобаяс допоможе доглянути за тими, кому потрібна допомога. Це все, що я можу вам запропонувати. Я бажаю, щоб ви й ваші солдати негайно покинули мою країну. І *ніколи* не повертайтеся до нас із війною.

Кіппенджер підвівся, але його меч так і лишився на підлозі.

— Так, королю Яроне. Я негайно виконаю ваш наказ.

Я нахилив голову, дозволяючи йому піти, і він вийшов із кімнати. Тоді решта солдатів склала свої мечі до моїх ніг і виконала наказ Кервіна забрати з кімнати тіла Варгана й Коннера.

Щойно вони пішли, король Гамфрі звернувся до мене:

— Лорд Кервін переконав мене приїхати сюди, аби подивитися, що сталося із тим невинуватим хлопчиськом, який колись викликав мене на дуель. Я переконався, що зараз ти такий самий нестерпний, як і був колись.

— Ви помиляєтесь, — відповів я. — Зараз я значно нестерпніший, ніж раніше.

Він пирснув, а тоді додав уже серйозніше:

— Я помилявся щодо тебе. Пробач мені.

Для прощення потрібен час. Поки що мені достатньо було чути, як у великій залі солдати Гамфрі вигукують нові накази. Мечі з брязкотом падали на підлогу, а стогони й крики воїнів швидко затихали. Настав мир.

— Я скоро повернуся, але прошу, нагляньте за їхнім відступом і допоможіть нашим пораненим, — сказав я Кервіну.

Він хотів запитати, куди я зібрався, та коли я відчинив потаємні двері, він лише всміхнувся й мовив:

— Ваша леді ховається у цих стінах і чекає на вас.

• СОРОК ТРИ •

Ми з Імоджен побралися трохи більше ніж за рік після війни. У великій залі мого замку, як я й обіцяв. Вона була вбрана у весільну сукню моєї мами, яку зберегли за всі ці роки, а її волосся прикрашав вінок із крихітних троянд. У залі яблуку ніде було впасти, а надворі — й поготів. Усі чекали, коли ми вперше з'явимось як король і королева, чоловік і дружина.

Тобаяс і Амаринда одружилися на кілька місяців раніше й були на сьомому небі від щастя. Вони безжурно жили тут у замку, а моя дружба з ними тільки зміцніла після завершення війни. Тобаяс став учнем королівського лікаря. Ця посада гарантувала, що він і далі знаходитиме способи розчаровувати мене, принаймні щоразу, як я знаходитиму спосіб покалічитися.

Я буду навіки вдячний їм, що врятували життя Мотта. Тепер він рухався повільніше, і я знав, що та рана й досі боліла. Хоч він уже ніколи не зможе битися, я сподівався, що у майбутньому нашому королівству більше ніколи не доведеться вступати у бій. Коли він одужав і ми нарешті змогли поговорити, він добряче насварив мене за мої звичні помилки через власну нерозважливість. Та зрештою пообіцяв служити мені ще відданіше. Я не знав, чи це взагалі можливо.

Фінк тримав обручку для Імоджен і передав її мені на прохання священника. Він підморгнув мені, очікуючи похвалу за те, що не загубив її. Насправді це було неабияке досягнення, тож я підморгнув йому у відповідь. Фінк став мені молодшим братом. Надзвичайно дратівливим. І так само неоціненним.

За останній рік Роден і Гарлоу пізнавали один одного як батько і син. Роден сам сказав Гарлоу про їхній зв'язок, хоч і почекав кілька днів після закінчення війни, щоби підібрати підходящий момент. Я мало чим доклався до їхнього возз'єднання, та Гарлоу був так само вдячний мені, як того дня, коли я врятував життя Ніли. Роден проводив більшу частину свого вільного часу із батьком, поринувши у науку, яку він мав

би отримувати впродовж свого життя. Та він залишився капітаном мого війська і що не день ставав дедалі впевненішим на цій посаді. Під його командуванням Картія зможе відновити достатньо сильну армію, яка завжди оберігатиме нашу свободу.

Мій страх, що Гарлоу більше не приділятиме мені уваги, виявився безпідставним. За кілька останніх місяців я зрозумів, що любов може тільки зростати й приймати у свої обійми дедалі більше людей. Гарлоу, може, й полюбив мене як сина, але я відчув, що й сам нарешті знайшов порозуміння із власним батьком. Уперше в житті мене покинули сумніви щодо того, як я до нього ставлюся.

Одразу ж після битви у Фартенвуді я зрікся свого титулу короля піратів та передав владу повністю в руки Еріка. З того, що я знав, він і далі їх очолював. І все-таки їхнє тавро залишилося на моєму передпліччі, а частина мене завжди належатиме їм. Якщо вони покличуть мене у скрутну хвилину, я буду змушений допомогти, адже склав присягу.

Відбудовувати Картію було важко. Ми втратили надто багато людей. Повне відновлення засвідчить уже хіба що наступне покоління. Та що не день ставало краще, і нам більше нічого не загрожувало.

Точно не Авенія. Командир Кіппенджер посів трон і очолив країну, яка теж значно постраждала. Я заохочував його будувати школи, а не створювати зброю, і поки що він, здається, прислухався до моєї поради. Після напружених перемовин Гелін і Картія поступово відновили торговельні шляхи, хоча зараз я тримав постійну армію на нашому північному кордоні. Відносини з Менденвалем усе теплішали. Ба більше, в очікуванні того, що у нас з Імоджен колись народиться дитина, король Гамфрі запропонував угоду — заручини із кимось із його внуків. Хоча його наміри були добрими, ми чемно відмовилися від пропозиції.

І в ніч мого весілля я міцно тримав Імоджен у своїх обіймах, навіть не думаючи коли-небудь її відпускати. Що краще, Імоджен теж обіймала мене. Вона була моєю сім'єю, моїм життям і центром мого світу.

Усюди панували мир і спокій.

• ПОДЯКИ •

Із кожною опублікованою книгою цієї серії моя вдячність іншим усе зростає і глибшає. Родина видавництва *Scholastic* виявила непохитну підтримку та продемонструвала свій досвід різними шляхами, якими вони вплинули на цю книгу. Я безмежно вдячна вам. Щойно кожна моя книга виходить у світ, неможливо вповні висловити ту вдячність, яку я відчуваю щодо геніїв у книгарнях, учителів і бібліотекарів, які роздають примірники юним читачам, блогерів, які поширюють інформацію, а також читачів і шанувальників з усіх куточків світу, які продовжують читати та ділитися своїм захватом зі мною та іншими. Ви — справжній скарб, і якби я могла, то подякувала б кожному поіменно.

Є кілька людей, яких потрібно тут згадати. Насамперед мій чоловік Джефф, який є і завжди буде коханням усього мого життя. Без нього та без підтримки трьох моїх дітей я б не була там, де є зараз. Також дякую моїй пречудовій агентці Еммі-Джоан Пакетт, безмежно дивовижній та одній із найкращих експерток у своїй справі. Насамкінець дякую моїй редакторці Лізі Сенделл. Співпраця з тобою є доказом того, що зірки справді можуть зійтися, і вони залишаються на своїх місцях до сьогодні. У миті, коли перед нами розгортаються сторінки наступного розділу, я б хотіла, щоб поряд зі мною була саме ти — як редакторка, добровільна співучасниця і подруга.

Тоні Моррісон казала: «Якщо є книга, яку ви хочете прочитати, але вона ще не написана, то ви повинні написати її самі». Так я і зробила. Дякую усім за читання.

• ПРО АВТОРКУ •

Дженніфер Е. Нільсен — авторка бестселерів *New York Times* «Фальшивий принц» і «Король-утікач», перших двох книг «Сходження на трон». Вона колекціонує старі книги, любить гарні вистави та вважає, що тихий день у горах — ідеальний спосіб провести час.

Велику частину цієї історії надихнула музика Едді Веддера й одна з його найкращих пісень *Guaranteed*. З рядка «Я знав усі правила, та правила не знали мене» постав Ярон. У Ярона є свій характер, але Дженніфер таки позичила дві його риси в пари учнів, для яких вона колись вела уроки перемовин у старшій школі. Один із тих учнів був популярний, кмітливий і безнастанно пустував. Він міг зняти годинник із чиеїсь руки, і та людина б навіть не помітила, а потім ніяковіла, коли він його повертав. Інший учень мав величезну кількість дивовижних талантів, не насамкінець і вміння перекочувати монетку по кісточках пальців. Якби він захотів, то став би чудовим злодюжкою. Але так сталося, що він пішов у юристи. Отакої.

Дженніфер живе на півночі штату Юта зі своїм чоловіком, трьома дітьми й вічно забрьоханим собакою.

¹ Англійською ім'я Дон звучить як *Dawn*, що в перекладі означає «світанок». [Повернутися](#)